

Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Afet Tıbbi Dergisi

2018/1

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler Kursları Temelinde 2008-2012

Sahibi (Rektör)

Prof. Dr. Hasan Gönen

Baş Editör

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT

Editör Yardımcısı

Doç.Dr. Uur B LGE

Editörler

Konu ile ilgili Akademisyenler

Sorumlu Müdür

Prof. Dr. Hilmi Özden

Yayın Kurulu

Türkiye ve Türk Dünyasında Afet Tıbbı çalışma alanlarını oluşturan Bilim İnsanları

Sahibi	Prof. Dr. Hasan Gönen (Rektör)
Yayın Komisyon Başkanı	Prof. Dr. Adnan Konuk (Rektör yardımcısı)
Yayın Komisyonu Başkan Yardımcısı	Prof. Dr. İlhami Ünlüoğlu (Rektör yardımcısı)
Yayın Komisyonu	Prof. Dr. Ahmet Kartal Prof. Dr. Özden Tezel Doç. Dr. Osman Nuri Çelik Yrd. Doç. Dr. Adil Şen Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul Kardeş Yrd. Doç. Dr. Oktay Berber Öğr. Gör. Semih Öz
İdari Sorumlu	Necmettin Başkut Hülya Şenyücel Zekeriya Yıldırım

Derginin tümü ya da bir bölümü/bölemleri Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğeryollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.
No part of this journal may be printed, reproduced or distributed by and electrical, mechanical or other means without the written permission of the Eskişehir Osmangazi University Turkish World Training and Research Center.

Yazışma Adresi

Adres: Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Afet Tıbbi Dergisi, 26480 Eskişehir, Türkiye
Editör: Prof. Dr. M. Arif AKŞİT
Telefon: 0090 542 5257612
e-posta: maaksit@hotmail.com, maaksit@gmail.com

Editör Sekreteri: Zekeriya Yıldırım

Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Afet Tıbbi Dergisi
Osmangazi Üniversitesi, 26480 Eskişehir, Türkiye
Tel: +90 222 239 29 79 / 4499
e-posta: zekeriya@ogu.edu.tr

Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Afet Tıbbi Dergisi

ÇIKIŞ AMACI

Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Afet Tıbbi Dergisi, Afetler, İlk Yardım ve Sağlık Yaklaşımları ile Tıbbi dayanaklı Bilimsel Acil Yaklaşım Konularında tüm fen ve bilime dayalı, insanlığı temel alınan hususlarda, örneğin; Sosyal Bilimleri katarak, Antropoloji, Felsefe, Eğitim, İletişim ve Bilişim Bilimlerini Afet, Acil Tıp Bilimi ile bütünleştiren bir e-dergi niteliğindedir.

Türk Evreni/Dünyasını Afet, Acil Tıp Bilimi temelinde bütünleştirerek: iletişim ve ilişkilerin oluşması hedeflenmektedir. Sosyal, kültürel, afetlerde yaklaşımlar, püf noktaları, acil ilk yardım, hasta, kazazede bakımı, enerjilerinin sağlanması, kazazede beslenmesi, ölüme yakın insana destek, yardım, gibi sosyal ve tıbbi bilgileri Afet ve Acil Tıp Bilimini ilgilendiren konuları ve bu kapsamı alanı içine almaktadır. Afet Tıbbi Yaklaşımların gerçek verileri, bilimsel organizasyon yapısı ve tedbir, önlem ve hizmet içi eğitim dahil, organizasyonların yapısı ve çalışanların duygu ve düşünceleri de irdelenmesi ayrıca bu Derginin amaçları içinde ve kapsamındadır.

Afet Tıbbi Dergisi, afetlerin oluş mekanizmaları temelinde bu konu ve durum ile ilgili olan bilim dallarını da kapsamı içine almakta, jeoloji, jeofizik ile diğer afet ile ilgili, yangın, söndürme gibi bilimsel boyutları da insan sağlığı ile ilgili konular kapsamında, afetzedelerin duygu ve düşünceleri gibi boyutlar da derginin alanı içindedir.

Afetlerde oluşan olayları, abartı ve insanlığı zedeleyen boyutu olarak değil, insanlığa ibret ve örnek olması açısından, etik ve insanlık boyutu olarak, inançlara ve insana saygı temelinde afet ile ilgili örf, gelenekler de dergiye konu olacaktır.

Afetlerdeki her türlü bilimsel veriler, deneysel çalışmalar, modelleme araştırmaları, hipotezler ve afetin gelişimsel ve süreç olarak değerlendirilmeleri, tedbir, önlem, eğitim ve uygulama yaklaşımları ile insan ve insanlığı temel merkez alan, etik dayanakları olan ve afet tıbbi konusundaki yazılar kabul edilecektir.

Afet uygulamaları ve afet konusundaki eğitim, beceri ve teorik yaklaşımlar, teknolojik gelişme yanında, sağlık elemanı ve personelin her boyutu, sivil savunma ile bireylerin hizmet içi ile afet sırasında uygulamaları ile vaka, afet yeri eğitim ile uygulamaları ve diğer dikkat edilecekler, öneriler ile olası ihmaller aynı zamanda bu derginin kabulü içindedir.

Araştırma ve veri/kanıta dayalı yaklaşımlarda İstatistik, Biyoistatistik, bilimsel kanıta dayalı tıp açısından önemlidir, ancak kişisel görüşler, düşünceler de yayın konusu içinde olup, bu türdeki yazılar farklı kapsamda ele alınacaktır. Hakaret, aşağılama ve insanlık dışı olanlar hariç, tüm diğer görüşler kabul içindedir. Veri kesin ve kanıta dayalı, objektif olması gerekirken, yorum hür ve bağımsızdır. Hakaret ve aşağılama, hor görme fikir hürriyeti kapsamında olmayıp, suç ve ceza kavramında ve bireyin hakkını çiğneme ile insanlık dışı her şeyde olduğu gibi suç kapsamındadır.

Sonuç olarak açık ve net olarak her türlü görüş, yazı ve ifade, insan ve insanlık dayanağı içinde Afet Tıbbi ile diğer bu konudaki sosyal ve kültürel konular derginin alanı içindedir.

YAYIN DİLİ

Yayın dili Anadolu Türkçesi olup, İngilizce özet bulunması arzu edilmektedir. Temel olarak Türki Ülkelerinin yayınlarını kapsamı arzu edildiği için, uluslararası bir dergi niteliğindedir. İngilizce kaleme alınanların da çift lisan olarak Türkçesi veya Türkçe özetinin de eklenmesi beklenilmektedir.

DERGİNİN TEMEL İLKELERİ

Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Afet Tıbbi Dergisi Birey hakkı (her türlü birey hakkı, civil liberties temelinde, etik ilkeler içinde olarak) dayanağı temelinde, onuru, saygısı ve insan olmanın şerefine tam uyulmasını gerekli görür. Tüm insanların birey olarak hakları herhangi bir tanımlama ve sıfat olmadan eşit olduğu kabulü ile yaklaşılmasını öngördüğü için, aşağılama, hor görme dâhil her türlü hakaret ve cins, ırk gibi ayırımların yapılmasını insanlık hakkı olarak ret ederiz. Etik ilkeler doğrultusunda ancak bilim olabileceği inancı ile tüm bireylerden de bu şekilde davranılmasını gerekli görmektedir. Yayında temel ilke insanlık ve bu temelde bireyin hakkı, bağımsızlığı olmalıdır. Türk Dünyası **Afet Tıbbi Dergisi**, kültürel açıdan Tıp Bilimi temelinde Türkçe temelli konuşan ülkeleri bir arada bütünleştirme, sosyal ve kültürel parametrelerle, olguları ve araştırmaları birlikte harmanlama amacındadır.

İRDELEME TEMELLERİ

Fikirlerin oluşması, karşılıklı değerlendirmesi ve irdelenebilmesi için, konularında yetkin ve uzman olan bilim adamlarının görüşlerinin alınması, derginin hakemli olması gereklidir. Fikirler ancak karşılıklı irdeleme ile bütünleşme sağlanabilir. Değerlendirme yapan öğretim elemanının talebi doğrultusunda görüşlerinin de eklenmesi öngörülmektedir.

KAPSAMI

Temel olarak:

- Editöre mektup, yazılar
- Derleme
- Özgün Yazılar
- Olgu görüşleri
- Afet Tıbbi konusunda ilginç mektuplar ve anılar ile tarihsel boyut
- Ortak eşgüdüm yazıları/ilkeleri
- Protokoller
- Kısa görüşler
- Olgu, afet sunumları, Klinik beceri ile oluşan düşünce ve duygular
- Katkılar
- Eğitim Bilimleri
- İletişim, Bilişim Bilimleri
- Afet Tıbbi durumlarındaki Psikiyatrik yaklaşımı
- Araştırma çalışmaları, görüşler
- Afet Tıbbi tıbbının kaynakları
- Editöre yazılar
- Hukuksal olarak yaşam hakkı, Afet Tıbbi hakkı yazıları
- Afet Tıbbinin etik boyutu

YAYIN KURULU

Afet Tıbbi konusunda uzman olan her birey, hekimler, öğretim elemanları temel olmak üzere yayın kurulunun temel üyesidir. Tüm Türk Dünyası Uzmanları doğal yayın kurulundadır.

Her editör üyenin yayını kabul etmek veya ret etmekte serbest olup, gerekçesini sunması beklenmektedir.

SORUMLULUK BİLGİSİ

Tüm yayınlardaki görüşler, çalışmalar, olgu sunumları yayını yapan bireyin sorumluluğundadır. Hukuksal boyut olduğu zaman yayını ileten kişi doğrudan sorumlu olarak değerlendirilecektir.

Yayınlara sunulan görüşler, karşı görüşler de aynı şekilde bunları belirtenlerin sorumluluğundadır.

Herhangi bir şekilde gözden kaçan etik ihlaller ve hukuksal yayın haklarının ihlali durumunda geriye dönük yasal işlemlerin yapılacağı bilinmelidir. Ceza ancak ülkelerin yasalarına göre verilmesine karşın, etik ihlaller ve birey hakkının zedelenmesi Dergide açık olarak belirtilecek, aleni ilan edilecektir. Tüm sorumluluk yazara aittir.

Türk Dünyası Afet Tıbbi Dergisi COPE etik ilkelerini benimsemektedir. Etik değerlendirmeler bu kapsamda ele alınacaktır.

THE AIMS AND SCOPES OF THE TURKISH UNIVERSE *Disaster Medicine* JOURNAL

The Turkish Universe *Disaster Medicine* Journal, is the prime source for the cooperation and collaboration of Turkish Universe, regarding *Disaster Medicine* Perceptions. Means the unifications and get together of the Anthropology, Science, Sociology, Philosophy and other social aspects with the Medical Science at *Disaster Medicine*.

Pediatric Genetics, Embryology, Fetal, Perinatal and Developmental Biology, Molecular Genetics, Physiology, Biochemistry, Pharmacology, Dietetics, IVF and other subjects concerning the beginning of life and Perinatal/Neonatal life period.

The psychiatric status and cultural precautions, custom and regulation, problems of the mother, pregnant also concerns the Journal aspects.

Papers resulting the experimental findings, animal studies, hypothesis and the development process and disorders in the human embryo, fetus and newborn abstracts will find a place et this Journal.

Care and applications, growth and development, nursing and other precaution of the premature/newborn applications, all will welcome to this Journal for evaluation.

Biostatistics is essential for the research and evidence based aspects, but not for personal comments and decisions. Evaluations are free for discussion, but the evidences must be real and true, objective ones. No rights for the mobbing and other inhuman discussion will be right to an individual.

As a summary, brief conclusion, everything concerning human being, for genetics, as a cell, embryo, fetus, newborn, and other social and cultural aspects will be the prime source at this Journal.

PUBLICATION LANGUAGE

Manuscripts will be written in Turkish (Anatolian Turkish) and English in summary. The publication can be bilingual presentation in English, as outline and/or the English version/articles must have Turkish summary in brief.

BASIC ETHICAL PRINCIPLES

Turkish Universe *Disaster Medicine* Journal, as the prime rights to the “civil liberties”, concerning the disasters and emergency medicine concern, under Human as individual Rights, all for the honor of human and esteem of as a humanity. No discriminations between any individual, the casualties that happened as; sex, race and other determinations are not acceptable even not mentioned. All humans are the same race of Homo sapiens, sapiens, and no one have right to superiority or inferiority and mobbing to others. Medicine must be leading the ethical concepts as humanity, and expected from all at the moral, virtues and Principles of Human Rights aspects. At the Journal, the main is humanity and civil rights, liberties.

Turkish Universe *Disaster Medicine* Journal, as a cultural subject, try to make close relation, cooperation and unification by social and cultural aspects, concerning the scientific subject of Disasters Medicine, for getting together, as unification under the humanity.

THE PRINCIPLES OF THE EVALUATION

To obtain the unification, the evaluation, assessment and valuation of the ideas, subjects and abstracts, the person for profession at the subject will be taken into notice. The peer review must be taken for valuation of the topic of the issue. The concepts of the reviewer decisions, judgements can be also mentioned at the journal, upon request of the inspector.

CONCERNS

Manuscripts may be submitted under the following sections:

- Editorials
- Reviews
- Original Papers
- Discussion of the cases
- The historical aspects of the Disasters and Medicine approaches, thus, on personal letters and decisions of individual perspectives
- Consensus Statements
- Protocols
- Short communications
- Novel insights from clinical practice/case reports
- Commentaries
- Educational Science
- Communication and computer science, artificial intelligence
- Psychiatry in Disasters
- Research briefings
- Source of Disaster Medicine
- Letters to the editor
- Rights to life in legal aspects, at *Disaster Medicine*
- Ethical aspects at the *Disaster Medicine*

EDITORIAL BOARD

All the professions on *Disaster Medicine* are concern as editorial board, for this Journal. The educational individuals (professors and associated professors) preferred for the editorial board.

DISCLAIMER/THE LEGAL RESPONSIBILITY

The statements, the opinions, the concepts on philosophy and discussions are solely and completely to the authors and contributor's responsibility. The Journal respects the individual ideas and decisions, as civil liberties. But not give the permission to make harm and other non-ethic and illegal approach to them.

The publisher and editors disclaim responsibility for any injury to person, to the property resulting from any ideas, discussions and methods, instruction or products or the advertisements, to the contents or commercial indications.

The editors follow the COPE Principles (Commission of Publication Ethics) for the evaluation at the discussions.

Lawful approach for each state/country differs, therefore the conclusion will be indicated at the journal for further legitimate evaluation.

Editörden Mektup (2018/1)

SUNUŞ

Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Afet Tıbbi Dergisinin özellikle yaşadığımız yer küresi olarak, sorunlu bir coğrafi alanında olmamız ile insanların yaşadığı ortamları, bina ve çalışma alanlarının riskler taşıması nedeniyle, afet konusu ile ilintili olarak, tıbbi irdelemeye dayanarak, olayın düşünsel boyutu ile var oluş, sağlıklı olma kavramı ile bütünleştirilerek sunulmaktadır.

Afet Tıbbi Dergisi yaşam ve yaşamın ilk adımları olarak, var oluşmanın temellerini, temel bilimler olan, çoklu bilim dalları penceresinden de bakarak, bunları bütünleştirmek amaçlanmıştır.

Afet Tıbbi Dergisi sosyal ve kültürel boyutları da kapsamı açısından internetten bu konudaki yazıların da alındığı ve bunları yorumlayarak iletildiği görülecektir. Bu açıdan İnternet-Wikipedia gibi kaynaklardan da yararlanılmaktadır. Bazı üniversitelerin bilgilendirme için hazırladığı görüşler ve bilgilerin de ele alındığı gözlenecektir.

Resimler, çizimler ve şiirler belirtilmediği sürece şahsıma aittir, doğa resimleri tercih edilmiştir. Kaynaktan alınan grafikler ve resimler, şeklin yanında referansı sunulmaktadır.

“*Haber doğru, yorum hür*” prensibi ile katkılarda belirli bir sınırlama olamayacağı vurgulanmaktadır.

Bu sayıda temel konu olarak Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Bilişimi Birimi, Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Kurulu, Mesleki Beceriler Grubu olarak, 2008-2011 yılları arasında hazırlanmış olan kitapçıktan faydalanarak, yapılan uygulamalı eğitim temelinde olmak üzere afet olgusuna tıbbi açıdan bakılmıştır. Genel acil yaklaşımlar ele alınmaktadır. Tüm katkıda bulunanlara da ayrı ayrı ve tüm insana insanlık konusunda destek ve yardım edenlere şükranlarımızı sunarız. Mesleki Beceriler Grubu sorumluları o zaman dilimi temelinde belirtilmektedir.

3 Yıl süre ile yayımlanan Kitapçığın o dönemdeki Editör Sunuş yazısı aşağıdadır;

Mesleki Beceriler Kazandırma Kursları

Önsöz

Tıp bilimi bilgiye dayalı bir uygulamalı bilimdir. Bu bilimi yürütebilmek için, birey ve toplumlar arasında etkin bir iletişim ve ilişki kurmak gerekir. Bu açıdan tıp bilimi insanı temel anlamda konu alan, onun sağlığı ve sağlığın yüceltilmesini hedef alan, sadece hastalık durumunda değil, tüm yaşamsal süreçte ve yaşam oluşmadan veya yaşam sonlandıktan sonra da insanı ve insanlığı dikkate alan bir uygulamalı sanattır. Bilim bilgiye sahip olma ve onu kullanma değil, bilgiyi bilimsel irdeleme, mantıksal bir kanıtı dayalı hekimlik temelinde, nedenselleştirme yaklaşımıdır. Kısaca bir kalıp değil, her insanı özgün kabul ederek, ona özerkliği (otonomisi) temelinde, saygıyı geliştirerek, değerlerine güven aşıl原因, sırnı koruyan, güven veren ve bireyi insanlı olmasını temelinde gözetilen bir sadakat örneği olmalıdır. Hekimlik mesleğini öncelikle zarar vermeden, fayda temelinde, eşit hakları hak edişe göre sağlamayı amaçlayan bir yapısı

olmalıdır. Kısaca hekim her bir hastasını empati (kendisi yerine koyarak) yaparak, “hastalık yoktur, hasta vardır” yaklaşımı ile tüm insanları ve sağlığı özgüleştiren bir yaklaşım öngörüsüdür.

Kısaca hekimlik mesleği bir sanatsal uygulama alanı olup, insancıl ve insanlık konusunu temel alan bilimin, kısaca insanlığın koruyup, gözeticisi, danışmanı ve dolayısıyla sağlık kavramının bir uygulayıcısıdır.

Eğitimin bilgi edinme olmadığı, uluslararası ifadesi ile; “eğitim bireyin; kişiliğinin, becerilerinin, zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesini hedeflemek” ve “eğitim bireyi; özgür bir toplumda, faal bir yetişkin yaşam için hazırlayacak, kendi ve başkalarının kültürel kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirmek” olduğu akıllardan çıkmamalıdır.

Bir doktorda beceri kazanmadan ve bunu tutum halinde, kendisine bir tıbbi, bilimsel değer olarak katmadan, hekim olması öngörülmemektedir.

Sadece sizler değil, tüm hepimiz yaşamımız boyunca öğrenci olduğumuzu ve her hastanın bizlere birer hoca olarak çok şeyler öğrettiğini unutmamamız gerekir.

Bizler sizlere belirli beceri kazandırmalıyız ki, medeniyet çarkı dönebilsin. Bu görev yarın sizlerin omuzlarında olacaktır. Bizlerin gelecek neslimiz sizlersiniz.

İkinci sürümde ayrıca “Eğitimde Etik İlkeler” eklenmiştir. Bu üçüncü Sürümde Eğitim Becerileri ile Temel İlk Yardım Uygulamaları Kitabından alıntılar eklenmiştir.

En içten duygularla

KURS KİTAPÇIĞI: Dönem 1, 2, 3 (Yıl)

Sürüm 1 ve 2

Bu kitapçık, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerine, “Mesleki Beceriler” kazandırma amaçlı hazırlanan kursların uygulama basamaklarını ve uygulamanın değerlendirmesini içeren ve ayrıca kısaca eğitim konusunda bilgilendirmeyi amaçlayan bir kitapçıktır.

Bu kitapçığın yazımını ve içeriğini ilgili Bilim Dallarının öğretim üyeleri hazırlamışlar, ancak bu yapıyı oluşturan Prof. Dr. Enver İHTİYAR ve ilk yapıyı oluşturmadaki Dekan Prof. Dr. Erol GÖKTÜRK’ün üstün eğitsel öngörüsünü saygıyla anmak gerekir. Bu kitapçık temel ilk hazırlanan nüshanın sadece bir yeni sürümüdür.

Beceri kazanma, öğretmenle öğrencinin diz dize, en yakın temasta olduğu yöntemidir. Bu açıdan yetkililerin aktif ve etkin desteği şarttır. Mesleki Beceriler kazandırmanın temel ilke olması gerekliliği üzerinde tam görüş sahibi olan Dekan Prof. Dr. Zübeyir KILIÇ, tüm öğrencilerin yakın dostu ve öğretmeni olduğu vurgulanması ayrıca gerekir. Çünkü bu kitapçığın basılmasını Tıp Fakültesi Dekanlığı yapmaktadır.

SÜRÜM 3 (Dönem 1, 2 ve 3. Yılları kapsamaktadır)

Danıştay’ın ilgili kararı gereğince, yapılacak sınavlarda sınav sistematiği ve gerekçeleri belirtilmelidir. Sorular ve cevapları belirtilmiş olmalıdır. Bu Kitap ile bilmeniz gereken uygulamanın basamakları ve dikkat edilecekler ve yapılacaklar sunulmaktadır. Bu uygulamayı metinde belirtilen hedef içinde yapan ve sıra atlamadan ve zarar oluşturmadan gerçekleştirenler en az %85 puan almayı hak etmektedirler. Başarısızlık Kriterleri: A) Uygun olmayan davranış veya işlemlerde sırasına uymama, atlama, B) İşlemleri yaparken uygun olmayan sırada yapma, C) Uygun yaklaşımı, uygun zaman, uygun araçla/metotla yapmamadır.

Bu kitaba a) Sağlık Bakanlığı Eğitim Becerileri Kitabı ve b) Temel İlk Yardım Uygulamaları Kitabından alıntılar eklenmiştir. Bir hekim veya hekim adayı olarak, yaklaşımlarda temel ilkeler konusunda daha geniş bilgi sahibi olmanız hedeflenmektedir.

Aşağıda Danıştay Kararı eklenmektedir.

T.C. DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU YD. İtiraz No:2009/1001: SÖZLÜ SINAV yapılanması aşağıdaki temel ilkelere uygun olmalıdır.

1. *Sözlü sınavın sesli ve görüntülü kayıt yapılmak suretiyle gerçekleştirilmesi günümüzde mümkündür. Bu imkanın kullanılmaması hukuk devleti ilkesinin sağladığı güvenmeyi zedelemektedir.*
2. *Sözlü ve görüntülü kayıt imkânı varken ayrıca sözlü sınav komisyon üyelerinin soru ve cevapları tutanağa bağlanması gerekmemektedir.*
3. *Sözlü sınavda komisyon üyelerince takdir edilen notun gerekçeleri ortaya konulmalıdır.*
4. *Sözlü sınav öncesinde adaylara yöneltilebilecek sorunların ve yanıtların hazırlanmış olması gerekmektedir. Sınav sırasında, adaylara hazırlanmış olan bu sorulardan kura yöntemiyle belirlenenler sorulmalıdır.*

2010 Dönemindeki Mesleki Beceriler Grubu Sorumluları aşağıda sunulmaktadır;

Mesleki Beceriler Kazandırma Kursları

Mesleki Beceriler Grubu

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT

Klinisyen Doktor (Başkan)

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Neonatoloji Bilim Dalı Başkanı

Tel: +90. 222. 239 29 79 / 1380 – 2709

Tel & Faks: +90. 222. 229 00 64

E-Mail: aaksit@ogu.edu.tr

E-Mail: maaksit@hotmail.com

Temel Tıp Bilimleri

Doç. Dr. Hilmi ÖZDEN

Anatomi Anabilim Dalı

Tel: +90222 2392979- 4434

Doç. Dr. Sema USLU

Biyokimya Anabilim Dalı

Tel: +90222 2392979- 4521

Dâhili Tıp Bilimleri

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT

Çocuk Sağ ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Tel: +90222 2392979- 2709

Yrd. Doç. Dr. Coşkun YARAR

Çocuk Sağ ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Tel: +90222 2392979- 2700

Cerrahi Tıp Bilimleri

Doç. Dr. Yakup KARABAĞLI

Plastik ve Rekonstruktif Cerrahi Anabilim Dalı

Tel: +90222 2392979- 3250

Yrd. Doç. Dr. Serdar EKEMEN

Anestezi Anabilim Dalı

Tel: +90222 2392979- 5007

Mesleki Beceriler Ekibi

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT

Klinisyen Doktor (Başkan)

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Neonatoloji Bilim Dalı Başkanı

Tel: +90. 222. 239 29 79 / 1380 – 2709

Tel & Faks: +90. 222. 229 00 64

E-Mail: aaksit@ogu.edu.tr

E-Mail: maaksit@hotmail.com

Paramedik Hamdi KABA

Tıp Teknikeri (Lisans)

İlk Yardım Uygulama Konuları Eğitmeni

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanı

Tel: +90. 222. 239 29 79 / 4626

E-Mail: hkaba@ogu.edu.tr

Hemşire Safiye OĞUZ

Hemşire (Önlisans)

Medikal Uygulamalar Eğitmeni

Tel: +90. 222. 239 29 79 / 4625

E-Mail: soguz@ogu.edu.tr

Birinci Cilt: Genel Eğitim yaklaşımları,

İkinci Cilt: Kurslar ile Devamlı Eğitim Programından söz edilmektedir.

Yazım usulü; Microsoft 2016 Office Word Elite Manual Formundan hazırlanmıştır.

Yararlı olması, bilimsellik yanında sosyal ve kültürel katkılara neden olması dileğimle,

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT

Eskişehir, 2018

Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Afet Tıbbi Dergisi
2018/1: Mesleki Beceriler Dersleri temelindeki Sayı

İçindekiler

Derginin Amacı ve İlkeleri	iii		
THE AIMS AND SCOPE S	iv		
Sunuş	v-vii		
İçindekiler	viii		
CİLT 1			
BÖLÜM 1: EĞİTİLEN REHBERİ			
Sayfa	1		
BÖLÜM 2: AKTİF İLETİŞİM			
Sayfa	11		
BÖLÜM 3: EĞİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ			
Sayfa	27		
BÖLÜM 4: ETİK İLKELER			
Sayfa	43		
BÖLÜM 5: ACİL SAĞLIK REHBERİ			
Sayfa	55		
B Ö L Ü M 6 : DEVAVMLI TIP EĞİTMİ			
CME	96		
CİLT 2			
BÖLÜM 1: BECERİ KURSLARI			
GENEL BİLGİLER	1		
TEMEL YAŞAM DESTEĞİ	5		
1. KURS: Erişkinde Temel Yaşam	7		
2. KURS: Çocuklarda CPR 1-8 yaş	10		
3. KURS: Bebekte CPR	12		
Hava Yolu açma- Heimlich	14		
4. KURS: Bebek, bilinç açık- Heimlich	16		
5. KURS: Bebek, bilinç kapalı-Heimlich	17		
6. KURS: Erişkin, bilinç açık-Heimlich	19		
7. KURS: Erişkin, bilinç kapalı-Heimlich	21		
İleri Yaşam Becerileri-Yoğun Bakım	22		
8. KURS: Yenidoğan Doğum	22		
9. KURS: Erişkin İleri Yaşam VF-VT	29		
İLK YARDIM UYGULAMALARI	33		
10. KURS: Kanama kontrol yöntemleri	37		
11. KURS: Yara yeri ve yanık pansumanı	42		
12. KURS: Yara yeri debritleme	44		
Kaza, travma değerlendirilmesi	52		
13. KURS: Hasta ve yaralıların taşınması	66		
14. KURS: Servikal koler uygulama	79		
15. KURS: Yastık atel uygulama	80		
16. KURS: Ön kol kırıklarında atelleme	81		
17. KURS: Omuz çıkığı, askıya alma	85		
18. KURS: Klavikula kırık sekiz bandajı	87		
19. KURS: Humerus diafiz kırıkları atelleme	88		
Hasta, olay yeri değerlendirilmesi	97		
20. KURS: Fiziksel Muayene	101		
21. KURS: Timpan membranı muayenesi	107		
22. KURS: Göz dibi inceleme	108		
23. KURS: Stetskop kullanma, göğüs oskültas.	108		
24. KURS: Kardiyak oskültasyon	109		
25. KURS: Fiziksel muayene-Glasgow skala	110		
26. KURS: Nörovasküler Fonksiyon	112		
27. KURS: Prostat Muayenesi	112		
28. KURS: Anal bakı, rektal tuşe	113		
29. KURS 27: Meme Muayenesi	113		
30. Leopold Manevrası	113		
TEMEL BECERİLER	114		
Hasta Verileri	115		
31. KURS: Vital bulguların ölçümü	115		
32. KURS: Vücut ısısı ölçümü	115		
33. KURS: Kan basıncı ölçümü	117		
34. KURS: Nabız, solunum değerlendirme	119		
Hijyen	121		
35. KURS: Cerrahi antisepsi, el yıkama	121		
36. KURS: Steril eldiven giyme	122		
Girişimler	123		
37. KURS: Striple idrar tetkiki	123		
38. KURS: Kapiller örnekleme	123		
39. KURS: Glikometre ile kan şekeri ölçümü	124		
40. KURS: İntravenöz kan alma ve enjeksiyon	124		
41. KURS: Arterial kan alma	125		
42. KURS: Pediatrik kanülasyon	126		
43. KURS: Subklavien Ven kateterizasyonu	127		
44. KURS: İntradermal enjeksiyon	128		
45. KURS: İntramüsküler enjeksiyon	128		
46. KURS: Subkutan enjeksiyon	129		
47. KURS: Kulak yıkama	130		
48. KURS: Buruna tampon konulması	131		
49. KURS: Mesane kateterizasyonu (kadın)	132		
50. KURS: Mesane kateterizasyonu (erkek)	132		
51. KURS: Nazogastrik sonda takma	133		
52. KURS: Stür uygulama	133		
53. KURS: Elektrokardiyografi (EKG)	134		
54. KURS: Lomber ponksiyon	135		
55. KURS: Torasentez uygulama	136		
56. KURS: Tedavi Amaçlı torasentez	136		
57. KURS: Entübasyon uygulama	137		
58. KURS: Trakeotomi	138		
59. KURS: Tüp Trakeotomi Uygulaması	139		
60. KURS: Parasentez	140		
61. KURS: İntraartiküler enjeksiyon	140		
62. KURS: Alçı uygulama	141		
Doğum, Kadın-Doğum GİRİŞİMLER	141		
63. KURS: Uterus Muayenesi	142		
64. KURS: RIA Uygulama	142		
65. KURS: Leopold Manevraları	142		
66. KURS: Doğum	143		
67. KURS: Epizotomi	143		
68. KURS: Yenidoğan Bakımı	144		
69. KURS: Yenidoğan İleri Yaşam Desteği	145		

Eğitilenin Rehberi – ÖĞRENCİ İÇİN

Afet ortamında Tıbbi Beceri ve Eğitimi yaşamsal anlamdadır *

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT**

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler Uygulama Kitapçığı, 2011

**Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Hekimlik Mesleği bilimsel boyut ötesinde mesleki becerilerinin bilinmesi, uygulanması açısından da etkin ve yetkin olmayı zorunlu kılar. Her birey hekim olabilmek için bu beceriyi kazanması gereklidir. Burada Acil ve Afet kavramına girebilecek yaklaşımların uygulama sistematiği verilmektedir. Ancak öncelikle talebelere, eğitimi talep edenlere, eğitimden ne kastedildiği konusu açık olarak belirtilmesini önemli bir boyut olarak görülmelidir. Her birey kavramları algulayarak bilgi edinmelidir.

ANAHTAR VURGULAR

Değerli Bilgiler

✓ Hekimlik sadece bilgiye dayalı bir meslek olmadığı, insanı konu edindiği için, bireysel, ruhsal ve sosyal açıdan da danışmanlık, yol göstericilik, rehberlik, eğitim ve ayrıca klasik görev olarak verilen sağlık yaklaşımlarında sorumluluk yüklenen bir meslektir.

✓ Hekim hekimlik mesleğinde organizasyonun sorumlusu olduğu için, orkestra şefi gibi diğerleri arasında iş birliği ve eşgüdüm konusunda da etkin olmalıdır. Bunlar: hizmet birimleri, hemşirelik ve eczacılık hizmetleridir.

AMAÇ (Afet ortamında hekim öncelikle kendi benliğine hâkim olmalı ve bunu pekiştirmelidir)

➤ EĞİTİM alan bireylerin eğitim nedir ve ne değildir anlamında bilgilenmesi için hazırlanmıştır

ÖNERİLER

★ Rehberin tümünden incelenmesi önerilir.

Özet (HEKİMLİK MESLEĞİNDE EĞİTİLMESİ GEREKEN KONULAR)

- Hekimlik Mesleğinin Gelişimi, (Muasır medeniyet ötesi) Çağın ilerisinde eğitim
- İletişim Bilimleri
- Eğitim Metotları
- Medikal Hukuk/malpraktis, etik/Deontoloji, Otonomi (Bireysel Tercih)
- Hekimlik Yaklaşımları (Kanıt Dayalı Tıp/Tanı Koyma Sistematiği)
- Hekimlik Yaklaşımları – Uygulamaları
- Güzel Sanatların bir dalı ile uğraşmak
- Felsefe ve sosyal konularla ilgilenmek, çalışmak
- Sağlık Ekonomisi

Özet

Afet ortamında Tıbbi Beceri ve Eğitimi Yaşamsal Anlamdadır

Amaç: Bir eğitimden amaç, ilk planda bilimsel esaslar içinde beceri kazanmak ve uygulamaktır. Bu yeni evren çerçevesinde gelişim ve değişimi algılayarak olmalıdır.

Dayanaklar/Kaynaklar: 1988 Edinburgh, 1999 Bologna, 2011 MEDINE Bildirge kaynakları bu konuda belirttiği esaslar ile öncü olmaktadır.

Giriş: Eğitim başlıca 5 aşamada ele alınmaktadır ki bunlar Tıp Eğitim sistematığına da uygundur. Bunlar; *Aşama 1* (Birinci Dönem partner olmak), *Aşama 2* (İkinci Dönem etkin yardımcı olmak), *Aşama 3* (Üçüncü Dönem hekim yardımcısı), *Aşama 4* (Stajyer hekim, bilgili olmak), *Aşama 5* (İntörn hekim, aktif yapma), *Aşama 6* (Araştırma Görevlisi, asistanlık), *Aşama 7* (Uzman Hekim, devamlı eğitim yaklaşımı).

Genel Yaklaşım: Eğitim metodu: 1) Mutlak bir tecrübeli bir deneticinin gözetiminde yapılmasının öğretilmesi, 2) Kurallara uygunluğu, 3) Ekip oluşturarak, öğrenme ve uygulamanın ekip tarafından kendilerince kontrolü, 4) doğrudan hekimlik yaklaşımlarını yapma, 5) bilim ve hasta dengesini oluşturmak, 6) Probleme yönelik: "*Hastalık yok hasta vardır*" prensibi ile devamlı bilimsel sorgulama ile yaklaşım, izleme, 7) *Muasır Medeniyet Ötesi kavramı* yaklaşımı ile eğitimin geleceğe yönelik olması yanında, yeni teknolojik gelişime açık olarak bireylerin, adaptasyon ve devamlı eğitim boyutunun oluşturulması gerekir. Ben biliyorum değil, devamlı öğrenim prensibi olmalıdır.

Yaklaşım: Yaklaşım ilkeleri: *Bilimsel Temelinde olunmalıdır. Amaç ve güdü; zarar dokunmamalı, oluşmamalıdır, olmalıdır, Dikkat ve özen ile ihmal etmeme boyutu önceliklidir, İnsana insancıl yaklaşım ve birey hakkı ön planda olmalı, tüm güçlerden korunmalıdır, Medikal gerekçesiz iş yapılamaz, uygun işe uygun malzeme olmalıdır, Tüm çabalar eğitsel olsa da gerçekmiş gibi, itina ile yapılmalıdır.*

Sonuç: Her mesleki beceriler, özellikle Afet Tıbbi kapsamında olanlarda; sorunları tanımla, çözümlenmeye karar ver, uygula, sonuçları değerlendir, verileri geliştir, yeniden tanımla ve uygu şekildeki döngü devamlı olmalıdır.

Yorum: Etik ve insanlık temelinde olmayan uygulamalar, özellikle birey hakkı, yaşam hakkını gözetmeyen uygulamaların doğrusal boyutta olmuştur yargısı olamayacağı bilinmelidir.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi Uygulamalarda genel yaklaşım basamakları, uygulama metotları ile uygulama döngüsü

Outline

The proficiency in Medical Practice as Educational Perception is vital at Catastrophes

AIM: The meaning of education in Medical Science, the first step to learn for gaining practice, and applicational proficiency as a result. Thus, this must be acceptable as the new concepts, for developing and progress.

Grounding Aspects: Edinburgh in 1988, Bologna in 1999, MEDDINE 2, in 2011 Declarations principles are guiding these perspectives of education of Medical Practice.

Introduction: The education considered at 5 stages as like Medical Educational Years; First Stage; to be a medical partner, Second Stage; helper of physician, Third Stage; be a member of medical team, Forth Stage; educational concepts, Fifth Stage; internship, Sixth Stage; residency, Seventh Stage; proficiency status.

Proceeding: Educational methods are; First Stage; under governor of physician, Second Stage; rule based learning, Third Stage; with collaboration of group/team, Forth Stage; medically proficiency, Fifth Stage; balancing the science and the case evidences, Sixth Stage; problem based solving, Seventh Stage; innovational status.

Notions: For procedures, the approaching is ethically, under scientifically perspective, for benefit of case/person. The principles are as follows; on civil liberties and scientifically evidences, primum non nocere, care and serve must be discussed and applied, taken care of the warning, obligations and aware of the unwanted and desired conditions, evidence based and considering the obvious reasoning for the application, the medial equipment must be suitable for the condition and the person, all the considerations be on ethically Scientia principles with special care.

The medical applications, especially at the disasters condition be in circus viscous as; consider the problem, try to solve, make decisions, apply, evaluate the result, performing and developing and advancing the application, decide, perform, generate the result, as a circle up to end of the healthy state.

Conclusion: The humanity has right to get the ultimate ethical procedures, as if not, the person who be the responsible one, must get rid of the application, whatever the diploma is, at the disastrous conditions.

Key Words: General approach at the Medical applications, general approach steps, applicational methods with circus based.

Giriş

Direksiyon başına geçemeyen şoför olamaz. Tıp eğitiminin TEMELDE BECERİ KAZANDIRMAK olduğu bilinmektedir. Klasik eğitim modelinde de 3 yıllık bir ders programından sonra 4-5 yıl stajyer ve 6. Yıl intörn (aile Hekimi) olarak serviste hekimlik yaklaşımlarına başlanmaktadır. 3 yılın ilk aşaması "Biyolojik Bilimler Önlisans" programı olup, ayrıca anatomi, fizyoloji gibi tıp biliminin anlaşılması için normal işlevsel insanı tanıma programıdır. 3. Yılda klinik temellerin belirtildiği gözlenmektedir. Ancak, beceri kazanımı ilk yılda başlanması gerekir. Bu sayede anlatılan teorik boyutları kavraması, anlaması ve isteyerek bilgi ve becerisini arttırması daha etkin ve kolay olacaktır.

Beceri kazanma ile ilgili olan bu Bölüm eğitimi alanların konu hakkında bilgilenmesi amacını taşımaktadır.

Bazı eğitsel yaklaşımda aşamalar ile tıp eğitimine başlanılmaktadır;

- 1) Biyolojik Bilimler; fizik, kimya ve sosyal bilimler insan temelinde olmak üzere verilmektedir. Bu eğitim Diş Hekimliği dahil, Tıbbi Biyoloji, Tıbbi Biyokimya gibi Bilim Dallarını da kapsamaktadır. Birey hekimlik yerine, Hemşirelik, Diş, Eczacılık, Tıbbi Biyoloji gibi dallara yatay geçebilmektedir. Hacettepe Üniversitesinin ilk yıllarında bu eğitimi olarak Biyolojik Bilimler Önlisans Diplomasını almıştık. Fizik, Kimya, Biyoloji, Botanik gibi dersler yanında Sosyal konular arasında Sosyoloji, Sosyal Antropoloji derslerinin de olduğunu vurgulamalıyım.
- 2) Klinik öncesi Konular; Genel konular özet olarak anlatılmadığı, 6-10 kişilik gruplar halinde, bir hocanın odasında belirli bir kitabın (Handbook niteliğinde olanların) işlenmesi olduğu vurgulanmalıdır. Ayrıca teksir olarak bilgiler sunulmaktadır. Özelliği kısa vurgular ve önemli konuları kapsamasıdır.
- 3) Klinik Dersleri; tüm klinik dersleri belirli bir organ sistemleri içinde işlenmektedir. Kitap bilgisi olmadığı, sadece özet ve interaktif işleme boyutunda olduğu belirtilmelidir.
- 4) Klinik; sabah serviste hasta, öğle sonrası olgu sunumları şeklinde konu işlenmesi. Bilgi verilme yerine bilgi stajyerler tarafından okunup, okuduğu bilginin anlamı sorulmaktadır.

- 5) İntörlük; aktif hekimlik yapmak, kıdemli denetiminde bizzat olguyla beraber olmak gerekirken, bilgi ise olgu sunumları şeklinde intörn tarafından literatür irdelenerek sorgulanmaktadır.
- 6) Araştırma Laboratuvarında çalışmak; Tıp ilk sömestrden itibaren en az altı ay boyunca bir laboratuvarında çalışmak gerekli idi. Ayrıca her bir bireye özgü laboratuvarında bir mikroskop ve masa verilmiştir. Alerji laboratuvarında bizzat çalışılmış Tıp 1’de alerji iğnelerin bizzat yaptırılmıştır.
- 7) Sosyal Toplantılara katılmak; Salı ve perşembe günü öğleden sonra boş olduğu ve bu zaman dilimi içinde çeşitli sosyal konular irdelenmekteydi. Titanik faciasının tıbbi boyut, ölüm olgusu irdelendiği hatırlanmaktadır.

Beceri konuları, genel acil yaklaşımlar olduğu için, ilk yıllarda verilenler genel amaçlı olmaktadır. Daha sonraki yıllarda ise uzmanlaşma gerektiği için, düzey yükselmekte ve daha spesifik olmaktadır.

Yorum

Bir afet durumunda sağlık elemanı doğrudan acil hizmetlerde aktif görev almalıdır. Eğitim durumuna göre rol alabilir. Yardımcı boyuttan, aktif tedavi edici boyuta geçmelidir. Sağlık hizmetlerinde destek vermek, yardım etmenin önemi belirgindir. Bir hastanın taşınmasında sedyeyi tutmanın önemi belirgindir. Boyun korunmasının yaşamsal önemi vardır.

BİLİŞİM KÜLTÜRÜ ve MESLEKİ BECERİLER

Endüstri kültürünün hızla yüksek teknolojik boyuta gelmesi ve bilişim yapılanması ile bilgiye ulaşım ve yüksek oranda bilgi kirliliği nedeniyle tüm Dünya özellikle Tıp Eğitiminin bu gelişimsel boyuta uyum sağlaması için 1988 yılında bazı standartlar oluşturmuş ve Tıp Eğitimi tümünden yeniden yapılandırmıştır. Daha sonra Tıp Eğitimi konusundaki uluslararası bildirgeler de aynı yapının daha gelişimidir.

Tıp eğitiminin 6 yıllık olduğu dikkate alınarak, en az 10 yıl içinde bu gelişimin tamamlanması öngörülmüştür. 1998 yılında eğitim sistemini tümünden değiştiren konferansın temel ilkeleri aşağıda sunulmaktadır. Burada bilgi edinme, ders şeklinde bir yaklaşımın olmadığı görülecektir. Bilginin uygulamaya yöneltmesi öngörülmektedir.

TIP EĞİTİMİ KONUSUNDA DÜNYA KONFERANSI (7–12 Ağustos 1988 EDİNBURG)

1988 Edinburgh Konferansı Tıp Eğitiminde bir standartlaşmadır. 1988 yılında Tıp Eğitiminde hedeflenen yaklaşımlar Edinburgh Deklarasyonu ile özetlenmiştir. WHO tarafından da desteklenen bu çalışma, 1988 yılında İstanbul’da toplanan Tıp Fakülteleri dekanları ve Tıp Fakülteleri eğiticileri tarafından da onaylanmıştır. Bu işlevin tamamlanması için 10 yıllık bir süreç öngörülmüş olmasına karşın, gecikmeler nedeniyle 2005 yılı hedef

alındığı öğrenilmiştir. Bu yaklaşım prensiplerinde eğitim almayanların diplomalarının kabul edilmeme olasılığı vardır.

Edinburgh Deklarasyonu başlıca 12 madde altındaki amaçlar şunlardır;

1. Eğitim programlarını sadece hastaneler olarak değil, toplumdaki tüm sağlık kaynaklarına oluşacak şekilde genişletilmelidir.
2. Uygulanan konular, ulusal sağlık öncelikleri ve elde olan kaynakların kullanımını yansıtmalıdır.
3. Öğrenmenin hayat boyu devamlı olduğu gerçeği ile pasif öğrenmeden, aktif öğrenmeye, kendini yönlendirebilen, bağımsız ve eşgüdüm çalışma metotlarını almalıdırlar.
4. Konu ve sınavları meslek yeterlilik ve sosyal değerler üzerine olmalı, bilginin birikimi ve çağırılması üzerine olmamalıdırlar.
5. Öğreten eğitimcilerin, kapsam ile uzman olmamaları, biyomedikal araştırma veya klinik pratik konularında da tam mükemmellik içinde olmalıdırlar.
6. Hastaların bakımı yanında, sağlık ve hastalıkların önlenmesi konusuna artan yoğunluk verilmelidir.
7. Fen ve eğitim bilimini pratikte entegre etmeli, klinik ve toplumsal durumlarda, öğrenme temelli problem çözücü yöntemler kullanılmalıdır.
8. Tıp öğrencilerinin seçiminde, kişilik kaliteleri yanında, zekâ ile akademik yatkınlığını seçecek metotlar uygulanmalıdır.
9. Sağlık Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı, Toplumsal Sağlık Servisleri ve diğer kuruluşlarla politika geliştirilmeli, programlar planlanmalı, uygulamalar yapılmalı ve gözden geçirilmelidir.
10. Eğitilen doktor sayısı ile ulusal doktor gereksinimi uygunluk göstermelidir.
11. Birlikte öğrenme fırsatını arttırmalı, diğer sağlıkla ilgili uzmanlık dallarındaki araştırma ve servislerle ekip çalışması imkânı yaratılmalıdır.
12. Sorumluluklar netleştirilmeli ve devamlı tıp eğitim kaynakları oluşturulmalıdır.

Tıp eğitimindeki bu yeniden yapılanma, bir kabul niyeti olmanın ötesinde, geniş toplumsal dayanışma, geniş eylem planları, etkin liderlik ve politik arzuyu gerektirmektedir. Deklarasyon ‘...Evreler oluşturulmuş, aksiyon bize bağlıdır...’ cümlesi ile bitmektedir.

Mesleki Becerilerin Eğitimde Yeri

Hekimlik mesleği sadece bilimsel bir bilime dayanmamaktadır. Bilginin beceri ile bütünleşmesi, tutum ve davranışa geçirilmesi gerekir.

Eğitimin “İNSAN-ÇOCUK HAKLARI” temelinde tanımı/metodu ve amacı aşağıda sunulmaktadır;

- *Eğitim bireyin; kişiliğinin, becerilerinin, zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesini hedefleyecektir...*
- *Eğitim bireyi; özgür bir toplumda, faal bir yetişkin yaşam için hazırlayacak, kendi ve başkalarının kültürel kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirecektir...*

MESLEKİ BECERİLER sizlere tıbbi uygulamalarda sizleri bilgilendirme yanında, uygulayarak öğrenme ve beceri kazanmayı hedefleyen bir karşılıklı enteraktif eğitim metodunun kullanıldığı bir kurs uygulamasıdır. Bu açıdan aktif katılım ile beceri kazanmanız hedefiniz olmalıdır.

Her uygulama modül şeklinde olup, eğitim ve öğrenim düzeyine göre (her Dönem (yıl)a göre) aynı metin kapsamında aşamalı beceri kazandırma işlevi yapılmalıdır.

Aşağıda “Mesleki Beceriler” eğitiminin genel eğitim planı, metodu, ilkeleri ve uygulama boyutu özet olarak sunulmaktadır.

EĞİTİM PLANI (GENEL BASAMAKLAR)

- **Aşama 1** (Birinci Dönem (yıl)): Sağlık ekibinde bir partner (yardımcı eleman) olması
- **Aşama 2** (İkinci Dönem (yıl)): Öğrendikleri sağlık bilgilerinin, uygulamaya yönlendirilmesi
- **Aşama 3** (Üçüncü Dönem (yıl)): Detaylı uygulamaya yönelik, teknik bilgileri bilmeli ve yapmalı
- **Aşama 4** (Stajyer hekim): Hastanın değerlendirilmesi, bakım yapısını oluşturma (rutin bakım, ikincil (destek & tedavi) bakım, yoğun bakım bu grupta eğitsel değildir)
- **Aşama 5** (İntörn hekim): Eğitim ve öğretim yardımcılığı, detaylı uygulamaları bizzat yapma
- **Aşama 6** (Araştırma Görevlisi, Asistan): Uzmanlık konusunda uygulamaları bizzat yaparak öğrenme
- **Aşama 7** (Uzman Hekim, Devamlı Eğitim): Beceri kazanma, sertifikasyon eğitimleri (Neonatal Resusitasyon Sertifikası gibi)

EĞİTİM METODU

- **AŞAMA 1** (Birinci Dönem (yıl)): Mutlak bir tecrübeli bir deneticinin gözetiminde yapılmasının öğretilmesi, (Genel *Acil Yardım* yaklaşımından farklı olduğu işlenmelidir)
- **AŞAMA 2** (İkinci Dönem (yıl)) Hekimlik Mesleğinin sanatsal uygulaması, işlemlerin *Etik Kurallara* uygunluğu, kendi kendine eğitim ve öğrenmeyi yaparak uygulamak
- **AŞAMA 3** (Üçüncü Dönem (yıl)): Ekip oluşturarak, öğrenme ve uygulamanın ekip tarafından kendilerince kontrolü, not alınması, belgelendirilmesi ve bilginin çizelgelerle takibi.
- **AŞAMA 4** (Mezuniyet öncesi hekimlik/Staj-İntörn): Kendi kendine eğitim, hasta/olgu temelinde eğitim-öğretim, sorumluluk alma ve doğrudan hekimlik yaklaşımlarını yapma
- **AŞAMA 5** (Akademik Yaklaşım): Kanıta dayalı tıp yapısında, bilim ve hasta dengesini oluşturmak
- **AŞAMA 6** (Probleme yönelik): “*Hastalık yok hasta vardır*” prensibi ile devamlı bilimsel sorgulama ile yaklaşım, izleme
- **AŞAMA 7** (İnnovasyon/Eğitim geliştirme): “*Muasır Medeniyet Ötesi kavramı*” yaklaşımı ile eğitimin geleceğe yönelik olması yanında, yeni teknolojik gelişime açık olarak bireylerin, adaptasyon ve devamlı eğitim boyutunun oluşturulması gerekir. Ben biliyorum değil, devamlı öğrenim prensibi olmalıdır.

KONU İLE İLGİLİ TEMEL YAKLAŞIMLAR (İLKELER)

- A) **Bilimsel Temelinde olunmalıdır.** Yaklaşımların bilimsel temel ve deneyim çerçevesinde yapılmasının vurgulanması
- B) **Amaç ve güdü; zarar dokunmamalı, oluşmamalıdır, olmalıdır.** Öncelikle zararımızın dokunmaması gerektiği belirtilmelidir
- C) **Dikkat ve özen ile ihmal etmeme boyutu önceliklidir.** Tedavi yaklaşımın daima önünde tedbir ve koruyucu hekimliğin geldiği işlenmelidir.
- D) **İnsana insancıl yaklaşım ve birey hakkı ön planda olmalı, tüm güçlerden korunmalıdır.** Olgu esastır ve insan olarak hakları, onuru ve hak edişleri öne çıkarılmalı ve özel, özgün ve ayrıcalıklı olmalıdır.
- E) **Medikal gerekçesiz iş yapılamaz.** Yapılacak yaklaşımın medikal gerekçesi olmalıdır. Gerekçesiz işlem yapılamaz.
- F) **Uygun işe uygun malzeme olmalıdır.** Yapılacak işlemde alet ve malzememin seçimi, malzemelerin özelliklerinin bilinmesi
- G) **Tüm çabalar eğitsel olsa da gerçekmiş gibi, itin ile yapılmalıdır.** Yaklaşımların plastik insanlara değil, gerçek canlılara yapılır gibi *insanca yaklaşımın* öğretilmesi

Yorum

Afet ansızın gelmesi onun özelliğidir. Bu açıdan o anda yapılacakları, daha önceden planlanması ve buna göre eğitim alınması önemlidir. Bir eğitim programında drama yapılarak buna hazırlanma gerekir. Senaryo olarak; deprem, sel, arabanın nehre düşmesi, yangın, zehirli gaz ve terör olayları ayrı ayrı, belirli bir başarılı düzeye çıkana kadar yapılmalıdır. Başarısız düzeyde olması eğitimde kabul edilemezdir.

BİLGİ-BİLİM

Bilgi bir kalıp iken bilim bu bilgilerin sorgulanmasıdır. Hekimlikte temel ilke ve yaklaşım; “hastalık yok hasta var” prensibidir. Hiçbir hasta kitaptaki bilgilere tam uyum göstermez. Dikkat ve özen tıpta her bireyin hakkıdır ve tüm ihtimallere göre yaklaşım gereklidir.

ETİK İLKELER

Etik, Felsefe Biliminin bir alt dalıdır. Temelde “doğru nedir ve ne yapmam gerekir sorularına cevap aramaya çalışır. Ahlak bir kuramdır, ama etik ahlakın felsefesi, kısaca düşünce bilimidir.

Kuramda bir kalıp (kesin doğru ve yanlışlar) varken, bilimde ise sorular ve fikirselleme (düşüncelerin, görüşlerin karşılıklı sunumu) vardır.

Tartışmada belirli bir doğruların çatışması öngörülür, ama bilimde kesin doğru tanımlaması veya kalıbı olmadan, logos (lojik-mantıksal) ile düşünceler veya eleştiriler sunulabilir.

Bilimde; “haber, kanıt, veri doğru ama yorum hür olmalıdır”.

DEONTOLOJİK İLKELER

Deontoloji Etik Felsefe Biliminin bir dalıdır ve ödev/görev bilimi anlamındadır.

Başlıca ilkeleri: a) yararlılık, b) zarar vermeme, c) özerkliğe saygı ve d) adalet prensipleri/hak edişeye göre yaklaşım,
Metodu: a) güven, b) sadakat ve c) sır saklama temelinde olmalıdır.

EĞİTİM

Eğitim diploma almak, belirli kültürün temsilcisi olmak, bilgi sahibi olmak olarak yorumlanmamaktadır.

Eğitim kavramı Çocuk Haklarında belirtilenler olarak tanımlanmaktadır. Bunlar;

- *Bireyin kişiliğine, yeteneklerine, zihinsel ve bedensel yeteneklerine mümkün olduğunca geliştirilmesini sağlamaktır. Ben bilirim değil, başkalarının eğitilmesi için çaba göstermektir.*
- *Eğitilmiş kişi; insan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi için çaba gösteren ve oluşturan bireydir.*
- *Eğitimin anlamı; bireylerin ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, bireylere ayırım gözetmeden, yaşadığı veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygıyı yapması ve geliştirilmesini aktif yapma gayretinde olmaktır.*
- *Eğitilmiş kişi; insanların birey olarak anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik ister ulusal ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanmış ve yapan ve devamlı gelişim gösteren kişidir.*
- *Eğitilmiş kişinin eğitildiğinin bir belirtisi de doğal çevreye saygısının geliştirilmesidir.*
- *İnsana bir fert olarak insanca yaklaşım yapmayana eğitilmiş olduğu söylenemez. Bireye değil, bireyin yaptığı eyleme kızılır, temel olarak uyarılır ve öğüt verilir. Sorumlu bireydir, kişidir ve insan olarak hak edişine engel olunamaz.*

EĞİTİM METODOLOJİSİ

Demonstrasyon yerine, drama, problem çözümü ve beyin fırtınası yaratılarak aktif kendi kendine yapma uygulanması

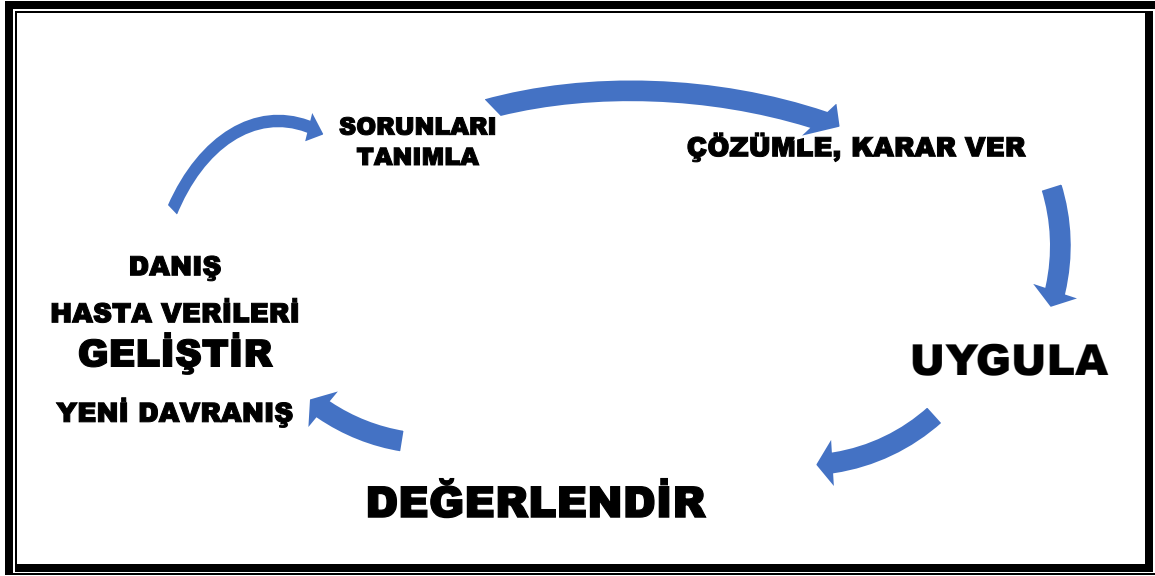
UYGULAMA

Uygulama beceri kazanana kadar devamlı bir halka döngüsü yaratılır.

Basamaklar tek düze değil arka arkaya yapılırlar

- Verilere bakarak karar verilir
- Uygulama Yapılır
- Uygulamadan elde edilen sonuçlara bakılarak irdeleme yapılır
- Yeniden karar verilerek, düzenlemeler yapılır
- Uygulama yapılır

KARAR VER --> UYGULA --> UYGULAMAYI DEĞERLENDİR ve GEREKLİ DÜZELTMİYİ YAP -
-> KARAR VER --> UYGULA --> DEĞERLENDİR --> KARAR VER --> --> -->

Şekil 1a/1: Pedagojik Eylem Araştırmasının Döngüsel Aşamaları

Şekil 1: UYGULAMANIN YORUMLANMASI-DEĞERLENDİRİLMESİ

UYGULA, DEĞERLENDİR, KARAR VER,
UYGULA, DEĞERLENDİR, KARAR VER... şeklinde devamlı yorumlanmalıdır.

UYGULAMANIN UYGUNLUĞU

- Uygun olmayan davranış veya işlemlerde sırasına uymama, atlama,
- İşlemleri yaparken uygun olmayan sırada yapma,
- Uygun yaklaşımı, uygun zaman, uygun araçla/metotla yapmamama

Sonuç

1988 Yılı Edinburgh Konferansında modern yaklaşımı tanımlayan özelliklerden bazıları;

- Konu ve sınavları meslek yeterlilik ve sosyal değerler üzerine olmalı,
- Konular bilginin birikimi ve çağırılması üzerine olmamalıdır
- Öğreticilerin kapsam ile uzman olmamaları, klinik pratik konularında da tam mükemmellik içinde olmalıdırlar.
- Fen ve eğitim bilimini pratikte entegre etmeli,
- Klinik ve toplumsal durumlarda, öğrenme temelli problem çözücü yöntemler kullanılmalıdır.

Bu yaklaşım üzerine daha sonra toplanan Tıp Eğitimi Konseyleri de benzer yaklaşımı öne çıkartmaktadır.

1999 BOLOGNA HEDEFLERİ

- Sosyal boyut, eşit giriş ve tamamlama imkânı
- Yaşam boyu eğitim imkânı
- Çalışma, iş yapabilme imkânı
- Öğrenci merkezli eğitim, yüksek eğitim hedefli eğitim
- Eğitim, araştırma ve buluşlar

- Uluslararası açık olması, katılımlı
- Mobilite, esneklik
- Veri biriktirebilme
- Çoklu, çok yönlü açık ve net eğitsel imkânlar
- Mali destekleme imkânı

MEDINE 2: MEDICAL EDUCATION IN EUROPE 2 (22 Mart 2011)

- [MEDINElingua](#)
- Maketler ile dramlar yaparak açık ve karar oluşturmalarını temin etmek)
- **Ayarlama (Tuning) eğitimi**
- Birinci Basamak özellikle öngörülmalıdır
- **Müfredat özellikle 21. Yüzyıla yönelik**
- **Bologna Süreci sürdürülmeli**
- **Araştırma Kapsam içine alınmalıdır.**
- **Karşılıklı ağ yönetimi yapılmalıdır.**
- **MEDİNE2 uygulama sonuçları paylaşılmalıdır.**
- **MEDİNE' uygulamalarında Kötüye kullanma (sömürü) verileri**
- **Medikal Ağın kalite güvencesi**

Eğitim tanımının bireyin uygulama temelinde, tecrübeyi bilgi ile bütünleştirmesi olduğu vurgulanmaktadır. Karakalem resmini öğrenmek değil, karakalem çizimlerini yaparak öğrenmek, özgün, özel ve bireye özgü bir yaklaşım ile eser üretme ile eğitim sağlanabilmektedir. Önemli olan değer üretmek, insan üzere olmak olup, bir rekor ve mucize ve üstün sanat yapmak olmamalıdır.

Eğitim Tanımı:

Bireyin; mümkün olduğunca geliştirilmesi hedeflenecekler,

- *Kişiliği*
- *Becerileri*
- *Zihinsel ve fiziksel yeteneklerini*
- **Bireyin; Kendi ve başkalarının kültürel kimliklerine, değerlerine saygıyı geliştirecektir**
  - *Özgür bir toplumda,*
  - *Faal bir yetişkin olarak yaşam için hazırlayacak,*

ÖZET: Bilgi ve Diploma sahibi olmak eğitilmiş olma anlamı taşımamaktadır. Faydasız bilgi, beceri boyutuna gelmemiş bilginin bir yük olacağı bilinmelidir. Afette aktif etkinlik şarttır. Afet ortamında diploma değil, bireyin bizzat yapacağı, düzeyine göre, eğitim düzeyine göre başarılı etkinlik beklenir.

Aktif İletişim, Eğitim ve Beceri Kazanma

Afet Ortamına etkin hazırlık, Aktif Eğitimde iletişimi gerekli kılar*

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT**

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler Uygulama Kitapçığı, 2011

**Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Hekimlik Mesleği verilere dayanılarak yapılan uygulamalar olsa da bireyin temelinde, insan olgunun merkezinde olarak, onun yakınmaları, algısı ve bulguları önemlidir. Bu açıdan iletişim ve ilişki önemsenmelidir. Karnım ağrıyan diye yakınan kişi, etkin iletişim kurulması ile etkinlik kurulabilir. Akut batından, gaz sancısına kadar çok yönlü olabilir.

ANAHTAR VURGULAR

Değerli Bilgiler

- ✓ Hekimlik tek kişilik bir eylem olmadığı, bireyin kendisi bile olsa, kendi vücudu ile etkin iletişime geçmesi, karnının neresinin ağrıdığı veya nasıl ağrıdığını sorgulaması gerekir. Bu açıdan tüm ilişkilerde etkin ve verimli iletişim gereklidir.
- ✓ Hekim birey/hasta/olgu/durum temelinde tüm bilgi ve becerisini yapılandırmalı, hasta var ve hastalık yok kavramı içinde, empati yaparak olaylara yaklaşımı, İnnovasyon gerekli kılmaktadır.

AMAÇ (Bu Bölümde etkin ve verimli iletişim konusunda bilgilendirme yapılmaktadır)

- EĞİTİM alan birey, iletişim konusunda da bilgi ve beceri sahibi olması beklenir. Nazik, insanları dinleyen, onları anlayışa karşılayan kişi ancak eğitilmiş olabilir, aksi ise sadece diplomalıdır.

ÖNERİLER

- ★ İletişimi konusunu okumak değil, yakın arkadaşları ile drama yöntemi ile uygulamak önemlidir, özellikle sanal iletişim kazaları ve çözümü üzerinde çalışılmalı, tecrübe kazanılmalıdır.

Özet (HEKİMLİK MESLEĞİNDE ETKİN İLETİŞİM BULGULARI GEREKEN KONULAR)

- Yardımcı olmalıdır, yargılayıcı ve sorgulayıcı değil, öğüt verici ve sorumluluk bireye ait olmalıdır
- Bilgilendirme ve Rıza alınmalıdır
- Karşılıklı etkileşime olanak sağlanmalıdır.
- İlgilenme, alakalanma, konuya odaklanmalı ve empati yapılmalıdır.
- Uygun eylem, uygun zaman ve uygun kişi faktörü önemsenmelidir.
- Bireyi olumlu etkileme, kazançlı olmalı
- Geçerli, bilimsel, bireye özgü yapılanma içinde olunmalı, sanal varsayımlara göre yaklaşılmalıdır.

Özet

Afet Ortamına etkin hazırlık, Aktif Eğitimde iletişimi gerekli kılar

Amaç: Eğitimin temel ögesi etkin ve verimli, aynı düzeyde, aynı frekansı sağlayan bir iletişim kurmaktır. Mesleki Beceriler kazandırmadaki iletişim konusu irdelenmektedir.

Dayanaklar/Kaynaklar: İnsanlar arasındaki iletişim konusu sunulmaktadır.

Giriş: iletişim konusunda vurgulanan konular: 1) iletişimin özellikleri, 2) İletişim özelliklerinin becerilerde, uygulamada açılımı, 3) İletişimde beklenenler, 4) İletişimde başarı için dikkat edilecekler, 5) İletişim Süreci, 6) İletişim Kazaları, Aksaklıkları, 7) İletişimin Değerlendirilmesi, 8) Eğitim Becerileri, Bakanlık Öğrenim Rehberi, konuları yorumlarla incelenmektedir.

Genel Yaklaşım: İletişimde en önemli olan Empati yapmak olduğu vurgulanmalıdır.

Yaklaşım: Bireylerin iletişim boyutu, özellikle hasta/olgu ile karşılaşmaları ve sosyal durumlar, afet ortamları gibi durumlardaki iletişim boyutu gündeme getirilmektedir.

Yorum, Sonuç: İletişim kazaları olmakta ise, çözümü yine etkin ve doğru, faydaya yönelik iletişim ile olasıdır.

Anahtar Kelimeler: Empati, iletişim, iletişim özellikleri

Outline

To prepare the disaster happenings, active education of the cooperation is essential

AIM: The main structure of education is first making a correct communication for efficient and proficient the application. This section considered about the relation and cooperation of the Medical Practice.

Grounding Aspects: The basic consideration of medical relationship is discussed.

Introduction: The basic relation and cooperation subjects are: 1) the specification of the relations, 2) at the applicational relation and cooperation perspectives, 3) the expectations for the cooperation relationship at the medical practice, 4) the success for the relationship, 5) the process of cooperation, 6) the relationship accidents and problems of relationship, 7) the evaluation of the relations, 8) Education proficiency from the Ministry of Health Guidelines, are discussed at his Chapter.

Proceeding: Empathy is the utmost important at the commination bases.

Notions: The cooperation status at the disaster conditions, the patient/case perspectives, the cooperation, social and happening at the tragedies is noticed

Conclusion: The communicational and relational problems and accidents can only be solved again and again good and truth relations.

Key Words: Empathy, relation and communication status at disasters at medically

Giriş

Beceri kazanmak için etkin bir iletişim ve ilişki kurulması gerekiyor. Her bir bireyin kendisinin olayı kavraması, algılaması ve kendi becerilerin göre uyarlaması gerekir. Bu açıdan öğrenim değil beceri kazanma bir eğitsel boyut oluşturma işlevidir.

Afet anında bireyler o telaş ve yaşamını kurtarmak için kendi benliğine dönerek, izole olmakta ve tüm iletişimleri koparmaktadır. Afet Tıbbi yardımda iletişim ve ilişki kurulmadığı anda, bir yardım yapmak ve almak olanaklı olamaz.

Bu bölümde iletişim ve eğitim konularında bazı başlıkları tablo şeklinde bulacaksınız. Yararlanmanız dileği ile sunulmaktadır.

İLETİŞİMİN ÖZELLİKLERİ

- İnsanın eylemlerini tanımlar, faaliyetleri anlatır.
- İletişim canlılarda bir yaşam gereğidir.
- Bireyler arası ikili veya çoklu bir etkileşimdir. En azından bir diyalogdur.
- Bir anlamın iletimi, bir alışveriş, bir ilişki ve ilişkideki faaliyettir.
- Daha kötüsü, yanlış anlaşılmalarda söz konusu olabilir.

Yorum

Afet ve tıbbi yardım gerektiğinde, kazazede ile sağlık elemanı iletişim ile onun sağlık durumunu sorgulamalı, kazanın boyutu ve kuracağı merkez ile yardım isteği, nakliye ve diğer boyutları iletmelidir. Tümü etkin ve verimli iletişim sayesinde olabilecektir. En ufak bir uyumsuzluk, frekans bozulması ters boyutlara çekebilecek sonuçlar doğurabilecektir. Bu açıdan sağlık elemanı iletişimi etkin, verimli kullanma ötesinde, oluşacak kazalar açısından da eğitilmiş olup, bunları yine iletişim yolu ile çözebilmelidir.

- ✓ İnsanın eylemlerini tanımlar, faaliyetleri anlatır.
İletişim kurmanın amacı da zaten, yaptığınız veya yapacağınız yaklaşımlara, davranışlara ve işleri tanımlamaktır. Basit olarak bir kişiye elinizi uzatmanız, ona selam vermek istediğinizi ve bir iletişim içine gireceğinizi gösterir. Elini bağlayan kişi selam verip, elini sıkılmak istemediği anlamındadır.
- ✓ İletişim canlılarda bir yaşam gereğidir.
Hayvanlar ile insanlar, kısaca canlılarda iletişim belirgindir. Bitkilerde de iletişim olduğu gözlenmektedir ancak, bu zaman sürecinde etkin olabilmektedir. Yakılan bir dal ile budanan bir dalın bitkideki etkisi farklıdır. Yakma ile o ağaç, bitki ölebilir, budanırsa tam tersi daha güçlenebilir.
- ✓ Bireyler arası ikili veya çoklu bir etkileşimdir. En azından bir diyalogdur.
Bireyler önce kendileri ile iletişimi kurmalı, kendilerini tanımalıdırlar. Bu bir boyut ise de toplumda bireyin kendisi algılanmadığı için, dışardaki davranışları, sözleri ve yaptıklarına göre yaklaşım yapılır. Bazı durumlarda aşağılatılarak verilen bir yemeği, insanların yemediği, döktüğü görülmektedir. Bu açıdan iletişim ve ilişkiler önemli boyuttadır.
- ✓ Bir anlamın iletimi, bir alışveriş, bir ilişki ve ilişkideki faaliyettir.
Bir şeyi alırken, onu beğenmeniz, seçmeniz ve almanız ile birlikte, onun bedelini de karşıya ödemeniz gerekmektedir. Anneden alınanın karşılığı, bir öpücük ve bir teşekkür olmaktadır. Birçok tıbbi yaklaşımda da bir duygu ifadesi gereklidir. Olay, para ve maddi olarak bakılması, özellikle Afet Tıbbında çok ters ilişkilere neden olabilmektedir.
İletişimde tek ve ancak kabul edilebilen ilişki, sevgi üzerine olmalı ve bu sevgiden dolayı saygı kazanılmalıdır.
- ✓ Daha kötüsü, yanlış anlaşılmalarda söz konusu olabilir.
Her zaman ilişkilerde kazalar, yanlış anlaşılmalarda olabilir. Bunların çözümleri de etkin, verimli ve doğrusal iletişim kurmak ile çözülebilir.

Bir hekimin hastaya bakmadığı ve onun yerine başkasına geçtiği söz konusu olunca, uzaktan bakan hatalı iletişime geçebilir. İlk baktığı sağlıklı ve kazazede de bir sorun yok, sadece bakarak, iyi olduğu için daha acil olana yönelmiştir. Başka bir boyutta ilk hasta ölü olduğu için diğerine geçmiştir. Bazı ülkelerde Afrika kökenli (zenci) ve Kafkas kökenli (beyaz) algısı olabilir ama hekim baktığı hastanın rengine bile bakmamıştır.

Benim çocuğumun doğumunda, annede sorunlar vardı, bebeğin cinsiyetini ancak 30 dakika sonra, olaylar yatışınca aklıma geldi ve sorguladım, bebeğe yaklaşım yapan hekim de cinsiyetini bilmiyordu. İnsan varken sağlık elemanı olanların diğer özelliklere bakmayacakları belirgindir.

İLETİŞİMİN ÖZELLİKLERİNİN AÇILIMI

- Sözsüz İletişim: Tavrınızı konuşma dışında her şekilde, örneğin duruşunuzla, yüz ifadenizle göstermenizdir.
  - Duruş (Başını Uygun Düzeyde Tut)
  - Göz Teması (Dikkatini Odakla)
  - Engeli Kaldır (Arada Masa Olmasın)
  - Zaman Harcamak (Aceleci Olma)
  - Uygun Dokunmalı (Temasa Dikkat)
- Açık Uçlu Sorular
  - Nasıl? Ne? Ne zaman? Nerede? Niçin?
  - Kapalı Sorular
    - Evet, Hayır
    - ... misiniz? ... yaptı mı? ...v ar mı?
- İlgilenin
  - Jestler
    - Gülümse, Başını salla
  - Basit Cevaplar
    - Hmm, Hay Allah
- Tekrarlayın, vurgulayın
  - Faydasız Sorular
    - Bebeğin kaç defa uyandı?
  - Tekrarlama, Vurgulama
    - Demek çok fazla acıkıyor
  - Çapraz Soru
    - Bu konuda ne hissediyorsun?
- Empati (kendinizi onun yerine koymadır), anlayış
  - Annenin Bakış Açısı
  - Sempati=Kendi açınız (acıma duygusu vardır)
  - Annenin Söylediklerine Vurgu Yapmak
- Yargılamayın
  - OLUMSUZ BECERİ
    - Doğru, Yanlış, İyi, Kötü, Yeterli, Uygun

- **OLUMLU BECERİ**
  - ... nasıl? ... birlikte değerlendirelim

Yorum

Afette tıbbi yardım yapmak istiyorsanız, yukarıda belirtilen iletişim metotlarını daha önce aktif kullanmış olmanız gerekir. Bu açıdan 3-5 kişilik gruplar şeklinde bir drama ile senaryolar yapmanız gerekir. Ortam daima olumlu olmayacak, sorunlar olmuş, aksi ve iletişim dışı kişilere göre de davranış geliştirmeniz gerekir. Dilini yutmak dediğimiz birey, sanki ölmüş gibi davranan kişi ile tam tersi bağırıp, çağırarak ve panik içinde olanları da davranışlarla etkilemeniz gerekebilir. Bu açıdan yukarıda belirtilen usullere göre drama ile eğitim almanız gerekir. Burada en yakın destek kendi arkadaşlarımız olacağını unutmamalısınız.

İLETİŞİMDE BEKLENENLER

- **FORMAL İLETİŞİM:** Bu iletişim türü hastane içinde ast-üst birimler ya da kişiler arası bilgilendirme ilişkisine dayanır.
- **SÖZSÜZ İLETİŞİM:** Bilinçli veya bilinçsiz olarak kullandığımız tüm mimik ve vücut hareketlerimiz, giyimimiz, duruş ve tavırlarımız yanında iletişim araçları kullanarak yaptığımız görüşmeler, sözlü iletişimin birer parçasıdır. Sözlü iletişimde kullanmış olduğumuz bilgi alışveriş sistemini, daha resmi ve arşivlenebilir biçimde, sembollerle ifade ederek kullanmaktır.
  - Avantajı: Esnek ve kolaydır, Açıklama yapılabilir, Daha az zaman alır, Unutulabilir, Yoruma açıktır.
  - Yapılacaklar: Sakin olmalı ve tarafsız davranmalıyız,
  - Hastanemizin, doktorlarımızın, amirlerimizin veya bizim gerçekten hatamız varsa hemen kabul etmeli, tartışmamalıyız,
  - Hastanın olumsuz duyguları üzerinde durmamaya ve bu duyguları artırmamaya özen göstermeliyiz,
  - Hastaya konuyla ilgili yetkilinin biz olduğunu göstermeli, sorunu halletmek için elimizden geleni yapabileceğimizi anlatmalıyız,
  - Nezaketi elden bırakmamalı, kararlı ve kesin bir tavır takınmaktan çekinmemeliyiz.
- **YAZILI İLETİŞİM:** Yazılı iletişimde önemli olan neyin nasıl söylendiğidir. Çeşitli nedenlerle yazılan yazıların içeriği okuyacak olan kişi veya kişilerin beklentilerine cevap verecek nitelikte olmalıdır. Yazılı iletişimde içerik ve şekil önem taşır.
  - Amacı: Herhangi bir konuda bilgi vermek, Herhangi bir konuda bilgi almak, Olumlu bir izlenim bırakmak, İş yapmaya yöneltmek olmalıdır.
  - Başarı: Yazıların başarılı olması için dikkat edilmesi gerekenler;
  - Fikirler yazılı olarak daha kapsamlı şekilde düşünülerek planlanmalı,
  - Yazıda, doğruluğa, açık ifadeye ve kısalığa önem verilmeli,
  - Beğenilmeyen bilgiler, dokümanlar, iletilmeden önce değiştirilerek gereken düzeltmeler yapılmalı,
  - Kurallar, yönergeler, emir ve direktifler yazılı olarak verildiğinde daha etkili olacağı için yazılı olarak verilmesine dikkat edilmelidir,

- Saygıya özen göstermeli,
- Yazışmaların, afet konusundaki yapılanların zamanında gerçekleşmesini sağlamalı,
- Geri bildirimini takip etmeli,
- Yazıları arşivleyerek ömrünü sonsuzlaştırmalıyız.

Yorum

Afet durumunda bu konuda eğitim almış, uzman kişiler ile olaya gitmek ile, rastgele orada olan hekim, hemşire veya diğer sağlıkçı olmak ile kaza sonu bir bakıma denetleme gibi olayı irdelemek için görev alınmış olunur. Tümü için hekimler belirli eğitim almaları beklenir.

Anlama, İLETİŞİMDE BAŞARI İÇİN DİKKAT EDİLECEKLER

iletişimdeki ilk
başandır

- İyi bir iletişim becerisi gereklidir.
- İlgı gösterme (Örneğin, sağlık elemanı yaralıya sevgi göstermelidir.)
- Empati yaklaşımı (Karşı tarafı anlamaya çalışmak. Sempatide acıma vardır)
- Uygun bir görünüm (Sağlık elemanı görünümü olmalı, ağır kokulu olmama, gülümsemeli bakış gibi)
- Güven verme (Sert hareketli olmama, severek, okşayarak yumuşak ses)
- Yakınmaların dikkate alınması ve sorunların-problemlerin çözümü

Yorum

Sağlık elemanı, olayı objektif verilerle, tıbbi bilimsel gerekçelerle, zaman faktörü ile birlikte, çok iyi bir kayıt edici olmalıdır. Bunu kendi aklı ve hafızası ile yapabilir ve daha sonra bunu sırası ile özellikle savcılık birimine iletmelidir. Polis ve jandarma o anda heyecana kapılabilir ve verileri tahrip edici veya bireyleri öldürücü olabilir. Sağlık elemanı önce kim olursa olsun, sağ ve sağlıklı olmasını sağlaması ve delil, şahit ve suçluyu da tam olarak hukuk sistemini teslim edebilmelidir. Zaten kendisi güvenlikçi değil, yaşamı sağlayandır.

Adaletin oluşmasında gerçek tam olarak ortaya konulabilmelidir ki en güvenilir şahit daima sağlık elemanları olmaktadır. Bu açıdan eğitim almalı, delilleri elindeki telefon gibi kayıt cihazları ile sesli ve görüntülü saptamaları beklenir.

Kavgaya karışmaları ile taraf boyutunda olacakları için, kavga, çatışma değil, çatışmadaki elemanları sağlıklı tutmaya çalışırlar.

✓ İyi bir iletişim becerisi gereklidir.

Buyurun, hoş geldiniz dedikten sonra, *adınız nedir* diye sormak, birçok iletişimi kırmaktadır. Dosyada zaten adı, soyadı yazmaktadır. Ayrıca sizin kırık nedeniyle acilde olur ve şikâyetiniz nedir denildiğinde, görmüyor musunuz, ayağım kırık denilmesi sık rastlanılan boyut olmaktadır.

Geçmiş olsun, kırığının durumuna bakalım sözü ise tam ters etki yapmaktadır.

✓ İlgı gösterme,

Acilde bekleyen kişi, benim sıramı alacaklar endişesi taşımaktadır. Bu açıdan sıralama ve acil durumları bekleyenlere açıklanmalıdır. Aynı şekilde poliklinikte beklerken, acil

diye birisi öne alınıyorsa, acile gitsin, burada ne işi var yorumu olacaktır. Sağlık elemanı anlayışla karşılamalı, neden öne alındığının doyurucu cevabını da vermelidir.

✓ Empati yaklaşımı

Karşı tarafı anlamaya çalışmak önemlidir. Nasrettin Hoca damdan düşmüş ve damdan düşen kişi beni muayene etsin demiş. Neden, niçin sorguları ötesinde, koskoca bir Hoca damdan düşer mi sorgusundan kaçınmak için empati yapanı istediğini sanırım. Urfa gibi yörelerde, eskiden bizim köyde de gece damda yatılırdı ve kalkınca düşülmesin diye önlemler alınmaktaydı. Sempatide acıma vardır, ne kadar şirin ve tatlı denilmesinde de farklı boyut vardır.

✓ Uygun bir görünüm

Sağlık elemanı olduğu, çarşı ortamında, seyahatte de belirgin olması gerekir. Görünümü uygun olmalı, ağır kokulu olmamalı, özellikle parfüm dahil, fazla kokmamalı. Zaten ter kokması da kabul edilemez boyuttur. Gülümsemeli bakış, geçmiş olsun ve kendinden emin ufak destekler ve yardım tanımlayacaktır. Birçok hekim stetoskop ile bu vurguyu sağlamaktadır. Afetlerde beyaz önlük ve stetoskop çok yararlı tanımlayıcı olmaktadır.

✓ Güven verme

Sert ve emir verici olmak ile güven verme kavramı eski dönem için geçerli olsa da zamanımızda anlayışlı, yumuşak ve gülecek tavır ile Sert hareketli olmama, severek, okşayarak yumuşak ses yumuşak yaklaşım öne çıkmaktadır.

✓ Yakınmaların dikkate alınması ve sorunların-problemlerin çözümü

Hekim mutlaka tedavi edecek ve iyileştirecek anlamında değil, cana can katacak ise hiç olmadığı önce kendilerince kavranmalıdır. Bu açıdan insana insancıl yaklaşım temel zorunlu boyuttur ve bu içten gelmelidir. Sorunlara çözüm olmasa bile, sorunlara yaklaşım yapılmalıdır.

Bir depresyonun çözümü değil ama kurtarmada destek olması beklenir. Hasta taşınması da değil, sedyedeki hastanın elini tutması, geçmiş olsun demesi ve nabzına bakması bile yeterli olmaktadır.

Anlaşılma, İLETİŞİM SÜRECİ- AŞAMALARI

süreci
tamamlayan bir
olgudur.

- Yapılmak isteneler (Amaçlanan fikir, bilgiler, anlamlar ve düşünceler)
- Fikir ve bilgilerin planlanması (En uygun bakım metodunun seçilmesi)
- Verilecek mesaj, bilgiler (Örneğin, en uygun bakım ve yaklaşım eğitimi)
- İletişim, anlatım metodu ve aracı (Eğitimin metodu, anlatım, gösterim, yaptırma)
- Verilenleri alma (Ailenin özelliği ve öğrenileni alma durumu)
- Anlatılanların çözümü (Mesajı anlamlı bilgiye dönüşüm yeteneği)
- Algılama ve iletişim başlangıca dönüşü (Bireylerin bilgiyi yorumlaması)

Yorum

Tüm sağlık elemanları iletişim ile neyi ifade etmek istedikleri ve neyi alacaklarını bilerek ve emin olarak yapmaları gerekir. Bu açıdan kısa kelimeler ile daha ziyade komut, emir gibi yaklaşımlar ile amaca ulaşırlar.

- ✓ Yapılmak isteneler
Yere yat, kıpırdama, tehdit kontrol et (Yangın var, kaçma)
Önce güvenlik, derhal ilk kendiniz ve daha sonra grubun, toplumun güvenliğini kontrol edin, yere yatın, güvenli olarak olayı algılayın
- ✓ Fikir ve bilgilerin planlanması
Ekip kontrol et; neden, niçin, nasıl ve ne?
Gaz patlaması is gazı kapatmalı, karbondioksit, karbon monoksit, zehirli gaz mıdır?
- ✓ Verilecek mesaj, bilgiler
İki kişi kontrole git, olay yerini incele ve gel, kaç kişi var
Mesaj, insanları tespit et, fakat getirme, taşıyamazsın, boğulabilirsin, nefes almadan git ve gel
- ✓ İletişim, anlatım metodu ve aracı
İki kişi var, 4 kişi gidip getirin
İşaret ile mesajlaşın, nefes almayın, başınız yukarda ve aşağıda olmadan gidin, gelin
- ✓ Verilenleri alma
Kişileri güvenli ve açık alana koyun
Acil durumunu triaj olarak gruplandırın.
Başında solunum, dolaşım ve destek ekibi olmak üzere 3 kişi baksın,
- ✓ Anlatılanların çözümü
Kişilerin sorununu çözümlen
Solunum, dolaşım, yanık veya başka sorunları olup olmaması gibi
- ✓ Algılama ve iletişim başlangıca dönüşü
Olayları ve yapılanları raporlayın
Yangını algılayın ve tekrar yardım bitene kadar ekip işleve devam etmelidir.

Bir yangın uygulaması bile tüm iletişim boyutunu gündeme getirmektedir.

İLETİŞİMDE BAŞLICA AKSAKLIKLAR

- Anlam güçlükleri,
- Algılamada kişisellik ve seçicilik,
- Yetersiz bilgi alış-verişi,
- İletişimin bozulması,
- Tahribi ve yanlış anlama,
- Zamanlama,
- İletişim yapısı dışına çıkma,
- Tutarsız mesajlar,
- Dinlememe,
- Yıkıcı eleştiriler,
- Uygun olmayan benlik yapısı

Yorum

Afet ortamında doğrusal iletişim olması bir mucizedir diyebiliriz. Bu açıdan Sağlık elemanları eğitilmelidirler, ifade edilen ile ifade edilmek istenen aynı olmayabilir. Çok ağır yaralı olanlara Ülkemizde nasılsınız diye sorarsanız, iyiyim der ve olabilir.

- ✓ Anlam güçlükleri,

Hekimler arasında da bu sık rastlanır. Adrenalin yap denince, 10,000/1 sulandırılmadan 0.,1 mL/kg kastedilir. Algılamada kişisellik ve seçicilik ötesi belirli bilgi ve tecrübe şarttır. Neonatal Canlandırma Sertifikasyon eğitimi almamış kişiler ile yenidoğana yaklaşım çok zor, imkânsız gibidir. Belirtilenler daima hatalı olarak size döner.

Sertifika eğitimleri aynı lisanı konuşmak, aradaki anlam farklılıkları ve güçlüklerini gidermek amacı ile yapılmaktadır.

- ✓ Yetersiz bilgi alış-verişi,
Kaza olmuş ve bacağı kırılmış sözü hekim için fazla bir anlam ifade etmez. Ezilme ile olan ile basit bir ayrışmamış ve fissür şeklinde kırık ile çocuk kırıkları farklıdır. Yaklaşımlarda ayrıcalıklı olacaktır.
- ✓ İletişimin bozulması,
Bazı yaklaşımlarda hasta hekimin söylediğini ters olarak algılayabilir. Bacak kırıklarında kırık tarafa mı, yoksa sağlam tarafa mı baston gereklidir ve nasıl davranılacaktır konusu ayrıcalıklı olabilir. Sağlam tarafta kullanım ile kırık tarafta kullanım usul ve yöntemi ile gerekçesi farklıdır. Bu açıdan anlatılsa ve beceri kazandırılrsa bile, birisi sen yanlış biliyorsun diyerek, sağlık bilgisi olmasa bile hatalı yaklaşıma, iletişimin bozulmuş, sen yanlış sanılmış gerekçesi ile değiştirebilir.
- ✓ Tahribi ve yanlış anlama,
Birçok kimse özellikle medyada sağlık elemanları, hekimleri suçlamaktadırlar. Bir göğüs ağrısı ile gelen, EKG ve enzimleri normal olan ve aile ile hasta kontrole gelirim diyerek yatarak izlemi kabul etmiyorsa ve sonra damar daha fazla tıkanarak sorun oluşturuyorsa ve aile 112 aramadan evde zamanını boşa geçiriyorsa, söylenenleri, uyarıları dikkate almıyorsa, ne kadar sorumlu olabilir? Afet olaylarında da şu kadar ölüm var, sağlık elemanları, hekimler ne yaptı ki denilmesi kabul edilemezdir.
- ✓ Zamanlama,
Bir depreme 12 saat sonra yetişen ekip, ne kadar faydalı olabilir. Bu durumda yakında olanların müdahalesi kaçınılmazdır. Bu durumda toplumun eğitilmesi önemlidir.
Bir trafik ışıkların olduğu yerde, dikkatsiz arabanın motosikletliye çarpma durumunda, toplum olayın etrafında toplanmış, 112 çağdıktan sonra, hekim var mı, sağlıkçı kimse var mı diye bağıryorlardı, ben arabadan indim ve yanlarına gittim. Hepsi komut verin yapalım dediler. İlerideki uzaklara sürüklenen kişiye varıncaya kadar başında durun, bana haber getirin dedim. Bilinci yerinde dediler, ayağa kalkmayın, dedim ve diğer kafa travmalı ile ilgilendim., boyun ve diğer pozisyon verildi, kanayan yerlere baskıyı onlar uyguladı, ben tarif ettim ve sonra ötekine gittim. Adamın bir şeyi yok, sadece hafif sıyrıklar vardı ama yatırmışlar ve kıpırdatmamışlar, adam da sakin olarak yatmış. Bu şekilde olmasından mutlu idi, kızgınlık bile yoktu ve teşekkür etti. Diğeri de 112 ile Acil Servise götürüldü.
Buradaki yaklaşım, zaman süreç gerekli ise, yine de yatırılması ve im-mobilize edilmesi gereklidir, kavramını vurgulamak için söz edilmiştir.
- ✓ İletişim yapısı dışına çıkma,
Zorlama, şiddet ve emir gibi yaklaşımlar iletişim kapsamında olamaz. Hekim sert ve kızgın değil, sevecen ama tavizsiz komutlar vermelidir. Toplum onların fayda için olduğunu kavramalıdır. Yapma komutundan sonra, çünkü elindeki mendil ile ağzını kapatıyorsun, nefes alamıyor, yan yatır ve hava yolunu aç ve gözle denilmelidir. Önceki komut daha sonra gerekçelendirilmelidir.

- ✓ Tutarsız mesajlar,
Bir uçak seyahatinde bayılan gebe bir kadına hemen oksijen cihazı getirilmiş ve hostesler uygulamaya çalışırken, solunumu depreşe etmemesi için, sık soluk alıp vererek alkalozu girdiğinden, oksijen kapalı iken, maske uygulanmasını söyledim. Hostes anlamsız baktı ama uyguladı, sonra gerekçesini anlattım. Tutarsız gibi görünen yaklaşımların gerekçesi belirtilirse, bu durumda iletişimde daha fazla güven duygusunu oluşturabilirsiniz. Maskeyi tak ama oksijen verme, mutlaka açıklanması gereken durum olduğu kavranmalıdır. Emrimi yap, sorma ve karışma yaklaşımı ile hekimliğin gücü artmaz, daha da zayıflayacaktır.
- ✓ Dinlememe,
Bir hasta yine uçak yolculuğunda karnının ağrıdığını ve apandisit olduğunu belirtti. Bu nedenle ağrı kesici de almamak istedi. Karın yumuşak, gaz sancısı olabileceği, kabız olması da dikkate alındığında, tuvalete gitmesi söylendi ama adam kendisini dinlemediğini belirtti. Yaklaşım ağrısız durumdan, bölgeden, sağlıklı duruma doğru olduğundan, yanlış yaptığımı belirtiyordu.
Sonuçta çözüm, her otuz dakikadadır bir gidip, karnını muayene etmem ve eldivenle gerekirse anal rektal tuşe yapacağımı belirtince, dinler oldu. 3 saat sonra antihistamin ile uyuyarak rahatladı. Dinlemediği, ilgilenmediği iddiası 6 defa gidip muayene ile çözümlenebildi.
- ✓ Yıkıcı eleştiriler,
Ölüme yakın kişiye öleceksin demek yerine, dostların ve ailen ile görüşmek ister misin diye sormak daha anlamlı olmamaktadır.
Sen benim dediğimi yapmıyorsun, tedaviye niye direniyorsun sözü yerine, tedavi aşamalarını belirtilmek daha anlamlıdır. Birçok insan, kanser tedavisinin sorunları ve çektiği ıstırap nedeniyle bir an önce ölmek dileği ile bırakmaktadırlar. Bu açıdan sekreterler, hekim yardımcılarının olması ve onların oturdukları alanın rahat olması ile direnebilmektedirler.
- ✓ Uygun olmayan benlik yapısı
Bazı kişiler ağrı durumunda paniğe kapılmakta ve çok fazla reaksiyon göstermektedirler. Bu anneler/gebeler ancak sevgi ile yatışabilirler. Uygun olmayan benlik yapısında olanlara psikiyatrik onay ile farklı yaklaşım yapılmalıdır. Kan görmeden bayılan kişi cerrah olmamalı, başka işlerde çalışmalıdır.

İLETİŞİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ (Etkin İletişim)

- Bireye yardımcı olmalıdır (Küçük düşürme veya yüceltme olmamalı)
- Açık ve ayrıntılı (Genel, bireye veya konuya yönelik değil, imalarla yüklü olmamalıdır)
- Tasvir edici ve bilgi paylaşımlı (Değerlendirici ve tavsiye edici olmamalıdır)
- Yararlı ve konu ile ilgilidir (İlgisiz olmamalıdır)
- Zamanlı ve düzenlidir (Zamansız ve süre dikkate alınmadan olmamalıdır)
- Bireyi olumlu etkilemeli (Sinirlendirmemeli ve savunma yapmamalıdır)
- Net ve berrak olmalı (Anlaşılması güç olmamalıdır)
- Geçerli olmalı (Geçersiz hayallere dayanmamalıdır)
- Konuya ağırlık vermeli (Kişiye ve kişiliğe yönelik olmamalıdır)
- Davranışı sorgular (Davranışın nedenine yönelik olmamalıdır)
- Gözleme dayanmalıdır (Tahmin ve yoruma dayalı olmamalıdır)

Yorum

Afet ve tıbbi yardım

- ✓ Bireye yardımcı olmalıdır
Afet ortamında sağlık elemanından mucize istendiği doğrudur, ama mucize yaratılmasa bile ölüm anında bile elini tutan ve destek olan bir sağlık elemanının olması rahatlatıcı unsur olduğu genellikle izlenir. Küçük düşürme veya yüceltme kabul edilemeyen davranışlardır.
- ✓ Açık ve ayrıntılı
Bacağınız kırılmış, kıpırdatmayın, tespit edeceğiz demek birçok sorunu çözebilmektedir. Ağrı açısından *bize uyarırsanız size ona göre yaklaşacağız* ifadesi de rahatlama açısından önemli olmaktadır.
- ✓ Tasvir edici ve bilgi paylaşımlı
Ayağınız kırılmış, acıyacak, dişinizi sıkın, ağrınızı gizleyin demek rahatlatıcı değil, tersi bağırmasına neden olan durumlar içindedir. *Kıpırdatmayın, bu tahtalar ile tespit edeceğiz, oynamasını engelleyeceğiz* demek daha anlamlıdır.
- ✓ Yararlı ve konu ile ilgilidir
Bir trafik kazasında hemen durup, baktığımda bir yol kenar koruyucu arabanın penceresinden girmiş ve şoför bir mühendis tarafından çıkarılmış buldum. Doktor olduğumu belirtince, emrinizdeyim, ne dersiniz yapayayım dedi ve bana kursa aldığını ve boyun koruması ile çıkardığını belirtti. Karşılıklı değerlendirme yaptık ve olay kontrolü ile diğer kazazedeleri irdeledik. Orada duran adama kim olduğu sorduk, jandarma imiş, sivil olduğunu ve ekibin yolda olduğunu söyledi. Yardıma gereksinim olursa katkıda bulunacağımı ama gerekmediğini anladığımı belirtti. Bu arada bir araba durarak koşarak gelen bir adamı da durdurdu, hekim ve ekip olduğunu belirtti, birey durup bana gereksinim yok o zaman deyip, bizden öneri aldı ve eğitimsiz ve hata yapma olasılığını anlayarak ayrıldı.
- ✓ Zamanlı ve düzenlidir
Acil yaklaşımlar, belirli zamanda belirli düzeyde yapılmasını gerekli kılar. Epiglot açılmadan nefes vermek, mideyi şişirecektir. Kalbi oksijenlenmemiş kanı basması için didinmek, pek yarar sağlamayacaktır. Bu zaten eğitim yaklaşımı içindedir.
- ✓ Bireyi olumlu etkilemeli
Afette yapılan işlem ile hasta yararlanmalı, olmuyor diye hekim sinirlenmemelidir. Sabırla ve ümitle didinmelidir, ayrıca ölmesi ile bırakmasını da bilmelidir. Sinirlendirmemeli ve ben başaramadım diyerek savunma yapmamalıdır, yapılanlar irdelenmelidir.
- ✓ Net ve berrak olmalı
Solunum verdin, akciğer havalandı veya havalanmadı, burada net olmalıdır. Havalanmadı ise kaçak olabilir, pnömotoraks olabilir ki buna göre yaklaşım gereklidir. Anlaşılması güç olmamalıdır
- ✓ Geçerli olmalı
Akciğer patlamış ve pnömotoraks var ise, iğne ile girip bu hava boşaltılmalıdır. Bunun usulü ve yeri vardır. Bunu yapmadan ventilasyona devam etmek anlamsız ve tansiyon yaratarak ölmesi hızlandırılmış olacaktır. Bu açıdan eylem geçerli olmalıdır.
- ✓ Konuya ağırlık vermeli

Yapılan işlem bireye özgü olmalıdır. Kişiye ve kişiliğe yönelik olmamalıdır. Bir iri yapılı hastada kalp masajını yapan stajyer, yeterli bası yapamadığı için, o nefes verdi, ben masaj yaptım ve 15 dakika yaşatarak, 112 ile naklini sağlayabildik.

- ✓ Davranışı sorgular (Davranışın nedenine yönelik olmamalıdır)
Etkin iletişim, büyük oranda yapılan işleve göre olmaktadır. Orada toplanan kişiler yapılan eylemi irdelemektedirler, yorumlamaktadırlar.
Bir canlandırma Pazar yerinde oldu ve etraftan toplananlar adam ölmüş bunlar ne yapıyor diye çıktılar. 112 geldi, elektroşok ile defibrilasyon uyguladı, adam geri geldi ama o birey, eziyet ediyorlar demeye başlayınca, ben adama dönüp, bunlar kim diye sordum, hekim deyince, onlar öldüğünü bilmiyorlar mı, EKG ile takip ediyorlar deyince, adam yani ölüyü mü diriltiyorlar deyince, ha şunu bileydin dedim. Adam büyük bir şevk ile hadi, devam, kurtarın adamı demeye başladı.
- ✓ Gözleme dayanmalıdır
Gelecek olan bilinmez ama amaç ve güdü belirli bir sonuca doğru yönelmeyi gerekli kılar. Olduğu kadar denilmez, yapılanlar alınan cevaba göre yorumu gerekli kılar. Afetlerde tahmin veya yoruma dayalı yaklaşım, ilk amaçta yapılır, bir niyet vardır ama oluşanlara göre gerekçi ve verilere göre yaklaşım yapılmalıdır. Acil durumda yapılmalı, edilmeli ve belki başarılı olunmayabilir yerine, yapılır ve sonucunda elde edilenler belirtilir. Yaşam hakkı temeldir ve bunun için izin talebi, özellikle afetlerde anlamsız olmaktadır. Deprem altında rızanız yok ise sizi enkazdan çıkarmayız denilemez.

1) EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ

İNAN H. Fazıl, KURT Zülfinaz, KUBİLAY İlknur. EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ, T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI, TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, İLK YARDIM VE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI, ANKARA 2002 ve 2011

İLETİŞİM: AMAÇ: Kişiler arası iletişim becerilerini kullanma.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ: İletişimin tanımını söyleyebilme, İletişimin amacını söyleyebilme, İletişim sürecinin öğelerini sayabilme, İletişim ilkelerini söyleyebilme, Sözlü iletişim özelliklerini açıklayabilme, Sözsüz iletişim özelliklerini açıklayabilme, İletişimde empatinin önemini söyleyebilme, İletişimde beden dilini simgeleyen GAYE-TÖS kısaltmasındaki davranışları sayabilme, İletişim sırasında sade dil kullanabilme, İletişim sırasında uygun ses tonu kullanabilme, İletişimde hatırlamayı kolaylaştıran öğeleri kullanabilme, Kişiler arası iletişimi kolaylaştıran beş iletişim becerisini söyleyebilme, İletişim sırasında kendine anlatılanları etkin dinleyebilme, İletişimde soru sorma çeşitlerini sayabilme, İletişim becerilerini kişiler arası iletişim rehberine göre uygulayabilme

EĞİTİM YÖNTEMLERİ: Anlatma, Soru cevap, Oyun, Role-play, Grup çalışması

ARAÇ-GEREÇ VE MATERYAL: Tepegöz, Flipchart (kâğıt tahtası), Resimli mesajlar, Gözbağı

ISINMA: Katılımcılar arasından 4 gönüllü seçilir. Dışarı çıkmaları istenir, diğer katılımcılardan süreci gözlemlemeleri istenir. Dışarı çıkan gönüllüler birer birer içeri çağırılır. İlk içeri giren kişiye bir mesaj okunur ve mesajı ikinci gönüllüye aktarması istenir. Aynı mesaj üçüncü ve dördüncü gönüllüye aktarılır. Mesaj bir kez okunur ve ayrıntı içerir, sorular yanıtlanmaz. Sonuçta gönüllülere ne hissettikleri, gözleyenlere de gözlemleri sorularak iletişikle ilgisi kurulur.

GİRİŞ: Konunun amaç ve hedefleri okunur, Oyundan elde edilen duygularla ilişki kurmalarını sağlayarak iletişimin tanımı sorulur.

İŞLENİŞ: İletişimin amacı ve iletişim öğeleri sorularak açıklanır, Etkili bir iletişim için gerekli ilkeler kısaca açıklanır, Sözlü ve sözsüz iletişimin önemi tartışılarak kısaca açıklanır, ses tonunun mesajların algılanmasındaki önemi sorulur.

Ses tonunun öneminin algılanması için küçük bir oyun oynanır, Katılımcılardan kibar, mutlu, sinirli, inatçı, çekingen, üzüntülü ses tonu kullanarak sıraya gir ifadesini söylemeleri istenir ve aradaki farklar tartışılır ve ses tonunun önemi vurgulanır, Beden dilinin iletişimdeki önemi sorulur. Beden dilini kullanarak birkaç örnek verilir, hangi duyguyu ifade ettiğini bulmaları istenir.

Sözlü ve sözsüz iletişim özellikleri kısaca vurgulanarak özetlenir. GAYE-TÖS açıklanarak önemi vurgulanır, Kişiler arası iletişimi kolaylaştıran 5 iletişim becerisi ve hatırlamayı kolaylaştıran öğeler kısaca açıklanır, İki katılımcıya körebe oyunu oynatılır ve uygulan alınarak tartışılır, İletişimde empati önemi vurgulanarak tanımı yapılır. Etkin dinleme becerisinin önemi örneklerle açıklanır. Küçük bir role-play örneği sunularak tartışılır, İletişimde kullanılan soru çeşitleri kısaca açıklanır, İletişim öğrenim rehberi dağıtılarak bir katılımcıdan okuması istenir.

ÖZET: Katılımcılara role-play yapılacağı söylenir. Eğitimsiler tarafından önceden hazırlanan rolleri izlerken iletişim öğrenim rehberine göre izlemeleri istenir. Eğitimsiler tarafından role-play gerçekleştirilir. Bitiminde kişiler rollerinden çıkarılarak duyguları alınır, daha sonra iletişim öğrenim rehberine göre katılımcıların düşünceleri öğrenilir. Önemli noktalar kısaca vurgulanarak konu özetlenir.

DEĞERLENDİRME 1-İletişim nedir? 2-Sözsüz iletişim özellikleri nelerdir? 3- Empati nedir? 4- GAYE-TÖS açıklayınız?

EĞİTİCİ NOTLARI:

1. İletişim nedir? Özellikle düşünce, görüş ve duyguların, yazı, resim, sözcük gibi sembollerle herkes tarafından aynı biçim ve değerle anlaşılır hale getirilmesi, paylaşılması ve karşılıklı etkinin sağlanmasıdır.

2. İletişimin amacı nedir? Kişide yeni bir tutum geliştirmek Var olan istendik tutumun şiddetini arttırmak Var olan yanlış tutumu değiştirmek Ortak bir anlayış oluşturmak

3. İletişim sürecinin öğeleri nelerdir?

Kaynak:

- Her türlü iletişimin mutlaka bir kaynağı vardır. Bu kaynak bir şahıs, grup hatta bir kuruluş olabilir. Kaynağın iletişimdeki başarısını etkileyen bazı faktörler şunlardır: Düşünme, yazma, çizme yeteneği Dinleyici ve konu hakkındaki tutumu Konusu ve dinleyici hakkındaki bilgisi Sosyo-kültürel durumu ve rolü

Mesaj (haber, bilgi):

- İletişim sürecinde mesajlar iletilecek bilgi ya da haberdur. Mesajın iletilmesinde kullanılacak şifrenin seçimi önemlidir. Bu şifre bir dil, müzik, jest, mimik, resim, karikatür ya da sembol olabilir.

Kanal (yol):

- Mesajı sunmak için kullanılan yoldur. Konuşma, görüşme, radyo televizyon, sinema, gösteri, pratik uygulama, gazete, mecmua vb. iletişimde kullanılan kanallardır. Bir iletişim kanalı ne kadar çok duyuya hitap edebilirse (görme, işitme, dokunma, koklama, tatma) o kadar etkilidir. Bunun için özellikle eğitimde bir mesajı iletmede birden fazla iletişim kanalı kullanılmalıdır.

Alıcı:

- İletişim sürecinde son bağlantı alıcıdır. Kaynak üzerinde etkili olan tüm etmenler alıcı üzerinde de etkilidir.

Geri bildirim (feed-back): Alıcının mesaja karşı gösterdiği tepkilerin kaynak tarafından gözlenmesidir. Ne kadar kanaldan yararlanırsak yararlanalım iletişimde bulunduğumuz insanlardan istediğimiz tepkiyi elde etmedeki başarımız şüphelidir. Kendimizi sadece kaynak olarak kabul

edersek başarı şansımız azalır. Geri bildirimleri değerlendirme bir bakıma kendimizi alıcı olarak kabul etmektir.

Geri bildirim yararları şunlardır: ☑ Mesajın doğru anlaşılıp anlaşılmadığı ☑ Söylenenlerin kabul edilip edilmediği tespit edilir.

İletişimin ilkeleri nelerdir? ☑ Hizmetin verileceği rahat bir ortam ☑ Hizmet alan kişinin ilgi ve ihtiyacına odaklı ☑ Sadece gerekli bilgilerin verilmesi ☑ Anlaşılır sözcükler kullanma (basit ve sade bir dil) ☑ İki yönlü iletişim kurmadır.

Sözlü iletişim özellikleri nelerdir? Sözlü iletişimde kullanılan dil, ses, tonlama ve iniş çıkışlar önemlidir. Sözlü iletişimde düşünceler daha kolay ifade edilir. Soru sorma ve dinleme önemlidir. Yüz yüze iletişimde hem sözlü hem sözsüz mesajlar aynı anda kullanılır.

Sözsüz iletişim özellikleri nelerdir? İletişimde sözsüz mesajlar sözlü mesajlardan %60 oranında daha fazla kullanılmaktadır. Sözsüz iletişimde beden dili olarak adlandırdığımız duruş ya da oturuş şekli, el kol hareketleri, baş hareketleri, gözler, ağız kıvrımlarının hareketleri veya diğer mimik hareketleri kullanılan önemli mesajlardır.

Sözsüz iletişimin özellikleri şunlardır: ☑ Kişiler üzerinde direkt etkilidir, ☑ Duyguları daha kolay ifade eder, ☑ Doğru kullanıldığında anlamı pekiştirebilir, ☑ Bazen çift anlam içerebilir, ☑ Yanlış kullanıldığında grup içi iletişimi bölebilir.

İletişimde empati neden önemlidir? Empati, bir kişinin kendini diğerinin yerine koyarak ne hissettiğini anlamaya çalışmasıdır. Böylece karşıdaki kişinin duygu ve düşünceleri dikkate alınarak olaya onun açısından bakılabilir.

Empati ile daha olumlu bir iletişim kurulabilir, diğer kişi ya da kişilerin hoşuna gidecek tipte mesajlar seçilebilir ve iletişimi olumsuz etkileyen kişisel faktörler ortadan kaldırılabilir. Bu nedenle, empati karşılıklı etki açısından geri bildirimden daha önemlidir.

İletişimde beden dilini simgeleyen öğeler nelerdir (GAYE-TÖS)? G: Göz teması A: Anlaşılır ve ulaşılır olma Y: Yumuşak olma E: Eğilerek oturma T: Tebessüm Ö: Övgü S: Sıcaklık

İletişimde hatırlamayı kolaylaştıran öğeler nelerdir? ☑ Kısa ve basit mesajlar seçmek ☑ Gereksiz bilgiler vermemek ☑ Bilgiyi bir düzen içinde, açık seçik ve net olarak vermek ☑ Hatırlanması gereken noktayı belirlemek ☑ Dinlemeyi bilmek ve dinlediğini göstermek ☑ Önemli mesajları tekrar etmek ☑ Günlük olaylarla bağlantı kurmak ☑ Yazılı eğitim materyali vermek ve birlikte gözden geçirmek

Kişiler arası iletişimi kolaylaştıran beceriler nelerdir? ☑ Soru sormaya teşvik etmek ☑ Bilgilendirerek cevap vermek ☑ Beden dili ile cevap vermek ☑ Sıcak davranmak ☑ İyi bir dinleyici olmak

İyi bir dinleyici olmak nedir? Kişinin duygularını ve ilgilerini anlamak, ne söylediği ve nasıl söylediğine dikkat etmek, gerçek bir konsantrasyon içinde gerçekten dinlemek ve vücut dilini kullanarak dinlediğini belli etmektir. Ancak, etkin dinleme bir beceridir ve sanıldığı kadar kolay değildir.

İyi bir dinleyici olmak için şu özellikleri taşımak gerekir: ☑ Tüm dikkat konuşan kişiye verilmelidir, ☑ Konuşan kişiye ismiyle hitap edilmelidir, ☑ Göz teması kurulmalıdır, ☑ Tebessüm edilmelidir, ☑ Beden dili olumlu kullanılmalıdır,

☒ “Devam et”, “evet”, “gerçekten”, “sana katılıyorum”, “doğru söylüyorsun” gibi yüreklendirici sözler söylenmelidir, ☒ Konuşan kişinin sözü kesinlikle kesilmemelidir, ☒ Konuşan kişi ile aynı fikirde olunmasa bile asla belirtilmemelidir, ☒ Yargılayıcı olmamalıdır, ☒ Söylediklerini tekrar ederek geri yansıtma kullanılmalıdır, ☒ Konuyu netleştirmek için sorular sormalıdır, ☒ Konuşanın söylediklerini onun kelimelerini kullanarak özetlemelidir.

İletişimde soru sorma çeşitleri nelerdir?

Kapalı uçlu sorular: ☒ Kolaylıkla evet/hayır gibi kısa cevaplarla ya da verilen şıklarla cevaplanır, ☒ Anlatılanların anlaşılıp anlaşılmadığını değerlendirmeye yardımcı olmaz, ☒ Geri bildirim atlanırsa etkili iletişime engel olabilir.

Açık uçlu sorular: ☒ Tam anlamıyla kendini ifade etmeye fırsat verir, ☒ Etkili iletişim sağlanmasına yardımcı olur, ☒ Anlatılanları anlayıp anlamadığını değerlendirme fırsatı verir, ☒ Geri bildirim izin veren sorulardır.

Yorum

Afet Tıbbi iş yaparken, uygulamada yedekli görev olmayıp, yapamayan derhal uzaklaştırılmalıdır. Burada diplomalı olmak değil, etkin ve verimli işlevi olması önemlidir. Bu açıdan iletişim ve ilişkilerde boyut ve düzey önemlidir. Bu açıdan bu konunun özellikle eğitmenler tarafından önemi belirgindir. Bir konuyu anlatmak değil, o konunun eğitilene beceri olarak kazandırmak önemlidir.

Sonuç

“Acil durumlarda etkin ve verimli iletişim önemlidir ve arızalı, sorunlu iletişimlerin çözümünü de yine doğrusal iletişim kurmaktır” sözünü söylemek kolay ama yapabilmek, özellikle afet durumunda oluşturmak, neredeyse olanaksız boyuttadır.

Van depreminde eski öğrencimiz ve mezunumuz bir kadın arkadaşımız, sallanma başlayınca, birden ayağa kalkarak bağırarak, ÖNCE GÜVENLİK demiş. Birden durmuşlar ve EN GÜVENLİ YER NERESİDİR diye bağırarak sormuş. Her birey aynı yere, duvar dibine dizilip, oturmuşlar ve kafalarını korumuşlar. Konuşma veya başka söz alan olmamış ve eğitilmiş olan arkadaşımız en genç hekim olmasına karşın, her birey onu dinlemiş ve o ne derse onu yapmış. Yeni başladığı için, en az dinlenen kişi iken, birden en üst düzeyde fikir alınan olmuş.

Daha önce eğitim almak çok önemlidir. Birkaç örnek verelim;

- Bir kız/kadın yurdunda yangın çıkınca sadece öğrencimiz etkilenmemiş ve beni telefon ile aradı, öğrendiklerimi yaptım dedi. Ben ne yaptın diye sorunca, yangında havanın olduğu, ateşe doğru koştum, başımı havlu ile korudum ve aşağı temiz havaya çıktım, diğerleri ise dumandan boğulur gibi oldular, yukarı çıkıp, odada tıkdıldılar demişti.
- İntihar için nehre atlayan kızı görünce, hemen atlayıp, suyun içinden çıkarmış ve Epiglot açıp, nefes almasını sağlamış, kalbi atıyormuş ve sonra soğuktan koruyan hekim, taktir edilecek iken, niye Heimlich yapmış, niye soluk vermiş sorgusuna söylediği, bunu söyleyenler hiç drama yapmamışlar demişti. Spazma giren Epiglot nasıl açılmadan işlem yapılır, yardım gelene kadar çocuk soğuktan donacaktı demişti.

- Bir trafik kazasında ilk olarak yaralıları dökülen mazot ve benzinden uzaklaştıran hekim ile kıpırdatmayın diyen teorik bilgili mühendis belirtilmelidir.
- Yazlıkta olan bir kaza durumunda, hemen boyuna havlu saran hekime, ne yapıyorsun oyun mu yaptığın diyen kişi, hekim olduğunuzu anlayınca özür dilemesi belirtilebilir.
- Eğitim almış ama hiç yapmadığı için, havale geçiren kişinin ağzını açmak için bir mendili ağzına tıkararak nefes almasını engelleyen kişi, ikaza karşın ben biliyorum demiş ve hatasını gösterince de çok özür dileme ötesinde bir bakıma kaçmıştır.
- Kalp masajı yapıyorum diyerek, kalbi çalışan kişinin üstüne çıkanı zor üzerinden almışlığım vardır.

Örnekler arttırılabilir ki, mutlaka bir uygulama/drama yapılmalıdır. Hatalar dikkate alınarak, düzeltme yapılmalı ve bireyin eğitim ve beceri durumuna göre beklenen ve istenen düzeye çıkılmalıdır.

Eğitenin Değerlendirilmesi

Afet ortamında değil, önceden, eğitenin daha önce irdelenmesi gereklidir *

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT**

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler Uygulama Kitapçığı, 2011

**Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Hekimlik Mesleğinde eğiten kişi, dersi anlatabilir, kitaptan alarak aynen nakledebilir ama anlam katamaz, kavramak imkânsız olabilir. Beceri ise olmayabilir. Bu açıdan eğitilenlerin, eğiticileri irdelenmesi ve bir açıdan da eğitenlerin eğitici olmadığı, diplomasına bakılmaksızın, beceri yaklaşımından ayırmak gerekebilir. 1999 Edinburgh Bildirgesinde de konusunda uzman olan değil, eğitici olmaya bakılmalıdır, katkıcı olup olabilecekleri belirtilmektedir.

ANAHTAR VURGULAR

Değerli Bilgiler

- ✓ **Eğitim boyutu çoklu faktöre bağlıdır ki en önemlisi eğitimi veren kişinin eğitim becerisi, kapasitesi ve etik boyutudur. Bu Ünite de feed-back yöntemi ile irdelene formaları sunulmaktadır.**
- ✓ **Hekimlikte her hekim kendini her olay ve durumda değerlendirmeli, o durum/hastadan ders çıkarmalıdır. Her hasta hekimin eğitimcisidir bu açıdan da geri dönüş yaklaşımı, Feed-back boyutu, bir hekimlik sanatı kapsamında ele alınmalıdır.**

AMAÇ (Her yaklaşımın eğitiminde geriye dönülerek, sorgulama yapılmalıdır)

- **EĞİTİM aldığını belirten kişi, gösterdiği diploma ile değil, afet ortamında tutum ve davranışı ile yaptığı becerisi ile gösterebilir. Eğitim verebilen, aktif beceri kazandırabilen kişi, eğitimi aldığının da bir kanısı olmaktadır.**

ÖNERİLER

- ★ Her uygulama, belirli bir ekip ile ortak drama usulü ile yapılmalı ve her uygulama sonunda değerlendirme yapılarak, en az 5 sefer uygulayarak mükemmelliğe doğru yaklaşılmalıdır.

Özet (GERİ DEĞERLENDİRMENİN 5 ANA BAŞLIKLARI)

- ☐ Tepki, bireylerin aldıkları eğitime tepkileri, olumlu sevecek ve talep ederek uygulanmalıdır.
- ☐ Birey her beceri kazanmada bir şeyler öğrenmeli ve becerisi olsa bile geliştirmelidir, geliştirmeye çalışmalıdır.
- ☐ Davranışlar, fayda üzerine ve etik ilkeler ile olmalı, zarar unsuru kapsamamalıdır.
- ☐ Her eğitim ve becerinin bir katkısı olmalı, bu bireye (kendisi ve hastaya) ve yaptığı işlem tanımlanmalıdır.
- ☐ Eğitimin bir anlamı olmalı, faydası ve yapılabilecek unsurlar, bireyin düzeyine göre anlam katmalıdır.

Özet

Afet ortamında değil, önceden, eğitimin irdelemesi gereklidir

Amaç: Eğitim verimliliği konusunda eğitilenin değerlendirilmesi için feed-back/geri beslenme ile veri analizi konusunda bazı formlar sunulmaktadır.

Dayanaklar/Kaynaklar: Kirkpatrick, Phillips yaklaşımı temelinde bazı kurumların formları iletilmektedir.

Giriş: Geri dönüş konusunda; tepki/memnuniyet, bilgi/öğrenme, davranış, becerideki alınan sonuçlara göre eğitimin etkisi, yatırım/eğitimin geri dönüşünün etkisi/ROI, sonuçlar ve alınan eğitim konularını işleyen, veri analizi yapan formlar oluşturulmuş ve bunlar belirtilmektedir.

Genel Yaklaşım: Afet Tıp konusunda verilen değil, acil durumlarda alınan sonuçlar önem kazanmaktadır. Bu açıdan, geri dönüş olarak eğitilenin algıları, yorumları öne çıkmaktadır. Gerekse başka hocalar tarafından eğitim tekrarlanmalıdır.

Yaklaşım: Tepkilerin ölçülmesi, öğrenmenin ölçülmesi, davranışların, yaklaşımların ölçülmesi ile elde edilen sonuçların ölçülmesi bir eğitimde olmaz ise olmaz boyut olmaktadır.

Sonuç: Eğitici tarafından gözleme önemlidir ve ayrıca eğitilen basamakları sırası ve zamanında yapması, uygulamaları en azından yeterli ve etkin becerilmesi ile zamanla, tekrarlarında daha uzmanlaşmış olarak işlenmesi ve daha sonra eğitici haline gelmesi eğitimden beklenen sonuç kapsamındadır.

Yorum: Eğitim vermek değil, bir eğitimden istenen; eğitimin en az %85 oranında alınması ve daha ileriye taşınabilmesi, bireyin kendinden katabilme boyutuna gelmesi, uzmanlaşması beklenmektedir

Anahtar Kelimeler: Eğitimde feed-back/geri dönüş, Kirkpatrick modeli, Phillips modeli ve formlar

Outline

Not at the disastrous conditions, thus, before the educators must be evaluated

AIM: The evaluation of the educators, must be done before the disastrous conditions, by feed-back reflections with chats.

Grounding Aspects: The Kirkpatrick, Phillips methods are grounding for several forms as noted at this Chapter.

Introduction: The feed-back considerations; effect and reflect of the education, knowledge and education comparison, behavior and attitude, done and proficiency, beneficence of medical acts, the obtaining results for health and ROI (The returning on Investment), are the main subjects/objects for the evaluation from the learner/students.

Proceeding: At the emergency medicine and Disastrous Conditions Medicine, the obtaining results is vital importance, thus, before the happenings, after the educational status, the feed-back results must be obtained for the evaluation and be re-education may be required.

Notions: For discussing the reactions to education, the observer results, educational steps and duration, effective performance, and repeating as a gaining of proficiency and expectational results, are discussed.

Conclusion: The evaluation of the teacher, during the education sate, performing the application, the educational stages, the student status for understanding and performing, the repetition of the person, by developing and advancing status, are the expected aim of the education.

The target for the education is at least 85% performing is essential, not less.

Key Words: Feed-back in education, Kirkpatrick model, Phillips model, some using forms

Giriş

1999 Depremi, Ülkemizde en önemli yakın zamandaki bir felaket olduğu belirgindir. Ancak bu boyutu önemli kılan, ruhsatlı ve kontrol edilmiş olan binaların yıkılması ile sağlık hizmetlerindeki yaklaşım olmuştur. Bu olaydan sonar Millet Meclisinde milletvekilleri olan hiçbir parti girememiş, başka partiler seçilmişlerdir. Eğitim ve organizasyonların da tablo ve planlama ile mükemmel iken, uygulamada ise bir sonuca varılmadığı anlaşılmıştır.

2007 yılında Yenidoğan bebeklerin bakım organizasyonunun oluşması, Yenidoğan Yönetmeliğinin aktif işlerlik sağlaması ile, 112 Acil, tüm Ülkedeki yatalara yatış yapabilmekte ve helikopter ile sevk gerçekleştirilmektedir. Eskişehir İline Van'dan ve İzmir'den sevkler belirgin düzeyde olmaktadır. Prematürenin göz ameliyatları açısından da en fazla olgusu olan iki merkezden biri olduğundan, sevkler doğal olarak oluşmaktadır.

Acil ve afet durumlarında başarısızlık boyutu oluşmadan, eğitimin etkin ve verimli olması irdelenmelidir.

Bilgi Sorgulaması

2) Eğitim Verimliliği Ölçme Teorileri Nelerdir?

http://www.tegep.org/tegep/eep/Specific/TEGEP/Upload/TEGEP_infoline/TEGEP_infoline_1_Egitim_Verimliliğini_Olcme_Rehberi.pdf

Eğitim

Eğitimin verimliliğini ölçmek, katılımcıların öğrenme sürecinden memnun olup olmadıklarını, ne düzeyde bilgi ve beceri öğrenip, bu bilgileri kullanıp, iş sonuçlarını pozitif olarak etkileyip etkilemediği ve kuruma maddi bir değer katıp katmadığını ölçen bir süreç olmalıdır. Süreç içinde adımların hepsi kullanılmak durumunda olmayabilir. Yöntemleri farklı olduğu için, birbirinden bağımsız olarak da adımlar kullanılabilir.

Eğitim verimliliğinin ölçülmesinde genel olarak iki model kullanılmaktadır. 1959 yılında, Donald Kirkpatrick, öğrenme ölçümünün dört seviyede yapılabileceği bir model oluşturmuştur.

Kirkpatrick Modelinin Dört Seviyesi:

- 1.Tepki/Memnuniyet
- 2.Bilgi/Öğrenme
- 3.Davranış
- 4.İş Sonuçlarına Etkisi

Jack Phillips, faydaları parasal değerlere dönüştüren ve bunları maliyetlerle karşılaştırdığı 5. seviye olan

1-ROI: Yatırımın Geri Dönüşünün Ölçülmesi, ROI (Return On Investment) modeli

2-Sonuçlar: Eğitim programı iş sonuçlarını etkiledi mi?

3-Davranış: Katılımcılar iş ortamına öğrendiklerini aktardılar mı?

4-Öğrenme: Katılımcılar içeriği öğrendi mi?

5-Tepki: Katılımcılar eğitim programını beğendiler mi?

Yorum

Eğitim; bir kişinin kendi *kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi, İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, İnsanlık ve etik ilkelere saygısının geliştirilmesi, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik, ister*

ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması, doğal çevreye saygısının geliştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Ancak burada sıklıkla kullanılan anlam, Mesleki Beceriler tanımı daha yerinde olacaktır.

Mesleki becerilerin başarılı olup olmadığı da olayın olma durumunda ortaya çıkacaktır. Afet olması ile sınama olamayacağına göre, teorik değil, dramalar ile her bireyin aktif katılımı ile elde edilen sonuca bakmak gereklidir.

Bu yayında da eğitim alan ile almayan arasında üretimde fark olup olmadığı, sonuç alınma durumu irdelenmektedir ki, afet durumunda bu tam ölçülebilir olmamaktadır. Ancak sağlık teşkilatında devamlı küçük çapta, yandın, sel ve deprem ve savaş durumları, çatışmalar gibi boyutlar olduğundan, elde edilen başarılar net ortaya konulmalıdır. 1999 yılından bu yana oluşan boyut net pozitif olduğu belirgindir. Ancak bunun eğitimin geri verileri her oğuda, her talebede yapılması önemlidir. Yenidoğan Canlandırma Kurslarında bu her seferinde yapılmaktadır.

3) Tepkilerin Ölçülmesi Aşaması

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/46391>

Tepkilerin Ölçülmesi: I. Aşama
Öğrenmenin Ölçülmesi: II. Aşama
Davranışların Ölçülmesi: III. Aşama
Sonuçların Ölçülmesi: IV. Aşama

Yorum

Eğitim; sonuçları başlıca 4 aşamada değerlendirilmeli denilmektedir. Bu Dergide çeşitli boyutlar ile ele alındığı görülecektir.

1) Tepkilerin Ölçülmesi, I. Aşama:

İlk planda eğitimin istenilmesi gereklidir. Örneğin Yenidoğan Canlandırma Programında (NRP=Neonatal Resusitasyon Programı) bireyin sorumluluk yüklenmesi için eğitim almak itemeyebilir. Birçok ülkede bu eğitimi alanların doğuma girmesi ile özel ücret alacakları için tercih edilmesine çalışılmakta ancak ülkemizde ise kayıt sınırlaması ile talep karşılanamamaktadır.

İnsanların aldığı eğitimi uygulamaları istenir, Afet Tıbbında da becerinin uygulanması veya bunların öğretilmesi önemli bir boyut olmaktadır.

2) Öğrenmenin Ölçülmesi, II. Aşama:

Alınan eğitimin düzeyi açısından drama, plastik bebeklerle de olsa senaryolar yapılmalı ve en ağır şartlar oluşturularak beceriler kazandırılmalıdır. Pilotların eğitiminde de en olmayacak koşullar ile simülasyonlar yapılmaktadır.

3) Davranışların Ölçülmesi, III. Aşama:

Davranış boyutu bireyin tam becerisinin oturması ile sağlanabilmektedir. Sınavlarda bu teorik yanında pratik uygulama sırasında da dikkat farklı yerlere çekilerek, kişinin yaklaşımının kayması, değişmesi veya konumalarsa etkilenme boyutu ile dikkate alınmaktadır.

4) Sonuçların Ölçülmesi, IV. Aşama:

Sınav önemlidir ama, sınav teorik olduğunda ve drama şeklinde cihaz kullanması ile simülasyon yapılmaz ve senaryolar ile yaptığı uygulama ölçülmez ise sonuç tam saptanamayacaktır. Bu açıdan pratik sınavlar Afet Tıbbında önemlidir.

4) Eğitim Verimliliği Ölçme Teorileri Nelerdir?

http://www.sensezin-kurmus.com.tr/wp-content/uploads/2009/03/egitim_sonuclarinin_olcumu.pdf

Neden Ölçme ve Değerlendirme?

- Katılımcılar açısından
  - Beklentileri netleştirmek
  - Mevcut durumlarını fark etmelerini sağlamak
  - Gelişim faaliyetlerinin sürekliliğini sağlamak
  - Ölçülen şey gelişir
- Firma açısından
  - Kişisel yetkinlik performansını izlemek
  - İş sonuçlarına katkısını izlemek
  - Gelişim süreçlerinin revizyonu ve önlem alabilmek
- Performans/egitim danışmanı açısından
  - Programının etkinliğini izlemek
  - Programları ve süreci geliştirmek
  - Katılımcı kitleyi analiz edebilmek ve firmayı/bölümü yönlendirebilmek

Beş Seviyede Ölçüm

1. Tepki
2. Bilgi
3. Davranış
4. İş sonuçlarına etkisi
5. Yatırımın geri dönüşü

Yorum

Burada da yukarıda belirtilen hususlar eğitim boyutunun ölçülmesi için önemlidir.

5) Eğitim Bilimleri-Eğitim Programları ve Öğretim. YETERLİĞE DAYALI EĞİTİM (Competency-based Training)

Prof. Dr. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ. http://Prof_Dr_%20Şevkat%20BAHAR%20ÖZVARIŞ%20-%20Hacettepe%20Ünv.pdf

BECERİ EĞİTİMİN ANA ÖZELLİKLERİ

- Yeterliğe dayalı,
- Öğrenme sürecine katılma ve yönlendirme yaklaşımı,
- Hümanistik eğitim tekniklerini kullanma

YETERLİĞE DAYALI EĞİTİM (YDE)

- Yapararak öğrenmeye (learning by doing) dayanan,
- Öğrencinin/katılımcının bilgisinden çok, becerisini ve performansını dikkate alan,
- Öğrenci/katılımcı merkezli
- Beceride yeterlik kazandıran bir eğitimidir.

ÖZELLİKLERİ (Yapararak öğrenme esasına dayanır)

- Bilgiler, beceriyi temellendirmek amacıyla verilir, esas amaç beceride yeterlik kazandırmaktır.
- Eğitim materyalleri, bilgi ve beceride yeterli hale gelmeyi destekleyecek şekilde kullanılır.
- Standart bir eğitim paketi vardır.

ÖNCELİK DURUMLARI

- MUTLAKA OLMASI GEREKENLER
- Olursa iyi olur
- Olsa da olur

YETERLİLİĞE DAYALI EĞİTİMİN ÖZELLİKLERİ

- “TAM ÖĞRENME” (Mastery learning), stratejisine dayanır,
- “Tam öğrenme” stratejisi; öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerine hâkim olarak öğrenimi yönlendirmelerini sağlar.
- Klinik eğitmenin, geleneksel “HOCA/ÖĞRETMEN” rolünden çıkıp, “ÖĞRENMEYİ KOLAYLAŞTIRAN” kişi (Facilitator) rolüne girmesi beklenir.

TAM ÖĞRENME

TAM ÖĞRENME YAKLAŞIMININ ÖZELLİKLERİ

- Yeterli süre ve uygun teknikler kullanıldığında HER ÖĞRENCİ KENDİSİNE VERİLENLERİ ALABİLİR.
- ÜSTÜN BAŞARIYI hedefler.
- Öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerine hâkim olmalarını sağlar.
- DİNAMİKTİR.

TAM ÖĞRENME KOŞULLARI

- Planlı öğrenim ve olumlu eğitim ortamı
- Öğrenme için yeterli zaman
- Derse katılım (interaktif yöntemler)
- Sürekli geribildirim
- Bir ünite tam öğrenilmeden diğerine geçilmemesi
- Her ünite sonunda izleme-tamamlama testleri

BECERİ EDİNME BASAMAKLARI

- BECERİ KAZANMA; Yeni bir klinik beceri/etkinliği edinmenin ilk adıımıdır.
- BECERİDE YETERLİLİK; Yeni bir klinik beceri/etkinliği edinmenin ikinci aşamasıdır.
- BECERİDE USTALAŞMA; Yeni bir klinik beceri/etkinliği edinmenin son aşamasıdır.

YDE’de BAŞARININ YOLU STANDARDİZASYONDAN GEÇER (Öğrenim rehberleri ve check-list’ler)

- Sadece bilmek değil yapmaktır * Mesleki performans için gerekli temel bilgi ve beceriyi kazandırır.
- HÜMANİSTİK EĞİTİM TEKNİĞİ YARARI (MODEL/MAKETLER İLE ÇALIŞMA)
  - *Öğrenmeyi kolaylaştırır.
  - *Eğitim zamanını kısaltır.
  - *Az hastası olan kliniklerde eğitimi destekler.
  - *Hastanın maruz kalacağı riski en aza indirir.

Model ile çalışma sonucunda, öğrenciler “BECERİ KAZANMA” düzeyini tamamlayıp, “BECERİDE YETERLİK” düzeyinin başlangıcına ulaşabilirler.

- İŞİTİRSEM UNUTURUM
- GÖRÜRSEM HATIRLARIM
- YAPARSAM ÖĞRENİRİM

Tablo 1/c-1: Sunum Tipine Göre Hatırlama Kapasitesi

Sunum Tipi Hatırlama Yeteneği	3 saat Sonra	3 gün Sonra
Sözlü, tek-yönlü ders (konferans)	%25	%10-20
Yazılı (okuma)	%72	%10
Görsel-sözlü (sınıf dersi)	%80	%65
Katılımcı teknikler	%90	%70

Kaynak: Dale 1969'dan uyarlanmıştır

Yorum

Afet Tıbbi Eğitiminde, öğrenilenlerin uygulanması için, öncelikle hatırlanma oranları yüksek olmalıdır. Bunun için şart, katılımcı tekniklerle, model çalışmaları ile aktif yaparak öğrenme metodu kullanılmalıdır. Teorik bilginin onda biri akılda kalacağı için verilen dersler anlamsız olmaktadır. Konuyu bilmeyen için dersi dinlese bile dörtte birini anlamakta, ancak hoca ne anlattığını bildiği için, sorun sınavda anlattın, dinlemedin, bilmiyorsun sorgusunun olacağı belirgindir.

Afet Tıbbında tam öğrenim olmalıdır.

Değerlendirme Yöntemi

Değerlendirmenin yapılan sınav ile yapılabileceği varsayılmamalıdır. Eğiten ve eğitilen faktörü önem taşımaktadır. Bir kişi sakin ve düzenli ortamda başarılı iken, acilde eli ayağı birbirine dolanabilir.

Eğitimden anlaşılan bireyin o işi talep etmesi, öğrenmeyi ve yaklaşımları ve uygulamaları gönülden isteyerek, bilgi ve becerilerini geliştirerek, devamlı güncelleştirerek yapması, kısaca içten ve akıl yolu ile o işi SEVMESİ gereklidir. Afet Tıbbi yaklaşımları, benim karşılaşmam olası değil diye düşünülebilir. Belki 7-8 defa Amerika'ya uçtuğum uçak yolculuklarında hekim olarak yardım istenmeyen bir sefer olmuştur. Hemen her seferinde 3-4 kişiye, farklı sorunlar için yardım ettiğimi hatırlıyorum. Olaylar olunca, bazı hekimlerin tıp rozetlerini ceplerine sakladıkları da bilinmektedir. Bir uçakta en az 30 hekim San Francisco'daki tıp kongresine gidiyorken, anons yapılıncaya sadece iki kişi, biri ben yardım çabası içinde girdim. Diğer hekim, ben acil yaklaşımları bilmiyorum ama görev düşerse yaparım diyerek gelmişti. Bu açıdan Afet Tıbbi her hekime ilk basamaklar olsa da öğretilmesi önemlidir.

Eğitimden Anlaşılanlar, Gerekliliği

Eğitimden anlaşılan, bireye göre, onun yapacağına göre beceri kazandırmak olmalıdır. İlk planda partnerlik, sonra yardım ve daha sonra etkin uygulama iken, üst basamaklarda bireye ve olaya göre buluşlar ve özgün yaklaşım yapması beklenir. Gerekirse bir cerrah, trakeostomiye bir bıçak ile yapması beklenirken, başkaları için ise basit uygulama yeterli görülmelidir.

Bu açıdan başlıca sorgular:

- 1) Alınan eğitimin kendisine faydalı olacağına inanıyor mu? Hekim için Afet Tıbbi karşılaştığı ortamlar için gerektiğine inanmalıdır. Ben evde oturuyorum ve gereksiz derse, eğitim almaz, teorik başarılı olsa bile uygulamaz. Eğitim anlamsız olmaktadır.
- 2) Uygulama senaryoları yeterli olmalıdır. Bir yangında karbondioksit, karbon monoksit, zehirli gaz olan yangınlar gibi birçok şartlar altında eğitim olmalıdır. Hekimlere genel yaklaşım tam tatmin etmeyecektir.
- 3) Görsel, işitsel ve bizzat uygulanacak modeller ile ancak yeterli düzeye çıkılabilir.
- 4) Eğitimin süreçleri vardır ve bir günlük değil, bir haftalık eğitimler, 24 saat sonra yapılan tekrarların yararı belirgindir.

Eğitimcinin Değerlendirilmesi

Eğitimci tam profesyonel boyut içinde olup, talebelerin düzeyine inmeden anlatmasının bir yararı olmayacaktır. Bu açıdan eğitimcinin o konuyu hiç bilmiyor gibi dramalar yapılarak öğrenilmesi daha katkı sağlamaktadır. Yapılan hataların düzeltilmesi daha fazla katkı sağlamaktadır. Bir senaryonun 3-5 defa yapılması ile öğrenme boyut daha anlamlı olacaktır.

Bu açıdan başlıca sorgular:

- 1) Eğitim veren yeterli bilgi ve tecrübeye sahip ama eğitim metotlarını ve öğrenciye uyarlanmış eğitim metotlarını bilmekte ve uygulamakta mıdır? Teorik bilgi vermek ile pratik demonstrasyon yapmak ile beceri eğitimi olmamaktadır. Televizyon, sinema ve sunumlar ile mesleki beceri eğitimin olmayacağı bilinmelidir. En zararlı kısmı da eğitim yapıldığının sanılmasıdır.
- 2) Eğitimci sorulara açık olmalı, hatta kendisi sorular yaratmalıdır. Aykırı sorular daha eğitici olabilmektedir.
- 3) Eğitici dikkatleri toplamalı, sevgi ve ilgi yaratmalıdır.

Eğitim Ortamının Değerlendirilmesi

Eğitim ortamının önemi belirgindir. Isı, ışık, ses gibi faktörler önemlidir. Ancak Acil ve Afet uygulamalarında bir beceri kazandıktan sonra uygulamalarda, yan faktörler, bağırmalar ve gürültü koşuşturmaların önemi belirgindir. Yangın ortamı için bir kâğıdın yakılması ile duman altı olmak, etkin ve verimli olmasını sağlayabilir.

Katılımcı sayısı önemlidir.

- 1) Bir kişi ile olan, kendi kendine eğitimidir. Bireysel eğitim, kayak, direksiyon gibi faktörler için gereklidir ve yanında yardımcı olabilir ama eğitim tek kişi ile oluşabilir.
- 2) İki kişi ile olan diyalog gibi yaklaşımlar, pilot ve cerrahi uygulamalarda önemlidir.
- 3) Üç kişi ile olanlarda iki kişinin yaptığı ve bir kişinin yardımcı olduğu yaklaşımlardır.
- 4) Grup olarak her bireyin birbiri ile dirsek temasında olacağı boyut, 6 kişidir. 3 ve 3 adet sağ ve sola toplanmadır. Yedinci kişi uzakta kalır.
- 5) 10 kişiden fazla gruplarda mutlaka iş bölümü yapılmalıdır.
- 6) 25 kişiler ile yapılan toplu eğitim metodudur. Bunun üstünde olan gruplarda mesleki beceriler öğretilemez. 25 kişi de en az 3 grup altında 5-6 kişiye bölünerek yapılmalıdır. Etkin olanların ötesindekiler olaya kazazede olarak katılmalıdırlar.

Eğitim Materyallerinin Değerlendirilmesi

Afet eğitiminde olaylar çok çeşitli olduğu için dramda ona göre yaklaşım gerekli olmaktadır. Nehre düşen bir arabayı temsil için, sandalyelerin sıra olarak araba yolcu

adedine göre konulmalı, içindeki bireyler de farklı olmalı, anne, plastik bebek, çocuk gibi farklı bireyler sanal olsa da oluşturulmalıdır.

Eğitim aracı, eğitilen konuya uygun olması gerektiği belirgindir.

Eğitimin Genel Değerlendirilmesi, Genel Amacı Karşılması

Direksiyon eğitimin amacı, arabayı şehir içi ve dışında rahat emniyetli kullanmak iken, şoförün direksiyondan korkması durumunda eğitilmiş olmamaktadır. Amaç ve güdü hedefe vardırılmalıdır ve bu hedefte beceri ile daha sanatsal ve daha uzmanca yaklaşım yapılması da olanaklı olmalıdır.

Eğitim Konusunda Sorular, Katkılar

Soru oluşmayan eğitim olmaz. Soru ve katkı yok ise; a) çok basit düzeydedir ve bilinmektedir, b) çok yüksek ve ağır düzeyde olup, kimse anlamamış, sadece ezberlemeye çalışmıştır.

Tüm olaylar bireye göre olacağı için, bir insanın taşınması bile farklı olması gereklidir. Taşıma işlemi uygulaması yapılırken, her birey başka arkadaşını taşımalı, kendisi de kazazede olarak taşınmalıdır. Bir uygulamada arkadaşlarını söktükleri kapı ile taşırken, dışarı çıkarmak istediler ve kapı kasadan sığmadığı için yana yatırınca arkadaşları yere düşmüş ve bunu önlemek için özel yöntemler geliştirdiklerini hatırlamaktayım.

Alınan Eğitimin Anlamı, Amacı, Güdüsü

Tüm eğitimlerin öncelikle bireyin kendilerince belirli tatmin duygusunu sağlamalı ve mutluluk vermelidir. Sevgi oluşturmayan ve sıkıntılı ve stres yaratması ile zaten etkinlik kurulamaz. Afet Tıbbında ilk yapılacak olan durum, hekimin kendisinin olaydan soyutlayabilmesidir.

Eğitimin Hakkındaki Düşünceler

Sevgi oluşturmayan, akıl ve duygusal doygunluk yaratmayan eğitim eksiktir ve geleceği olamaz, sadece sertifika almakla kalınır.

Eğitim Değerlendirme Formları

Bazı eğitim değerlendirme formları ekte sunulmaktadır.

Afet yaklaşımında afet bölgesine gönderilecek kişiler, öncelikle üstün puan alan ve arzu ile gitmeyi talep edenler olmalıdır. Bu puanların uzun süre ile saklanması ve bireyin kendisi açısından da bilinerek, gerektiğinde kullanılması, Sivil Savunma boyutunda sunulacak talebi önemlidir.

Ek 1: Euro GAP Müşteri Memnuniyeti Değerlendirme Formu

HİZMETİN DEĞERLENDİRİLMESİ	Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	Çok Kötü
EUROGAP ile ilk görüşme	☐	☐	☐	☐	☐
Müracaatınızın değerlendirilme süresi	☐	☐	☐	☐	☐
Müracaat sırasında soruların cevaplandırılması	☐	☐	☐	☐	☐
Denetim sürecinin açıklanması	☐	☐	☐	☐	☐
Taleplerinizin dikkate alınması	☐	☐	☐	☐	☐
EUROGAP yetkililerine ulaşabilme	☐	☐	☐	☐	☐

BAŞ DENETÇİ DEĞERLENDİRİLMESİ	Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	Çok Kötü
Denetçinin Sektör ve Standart Bilgisi	☐	☐	☐	☐	☐
Denetim Tekniği	☐	☐	☐	☐	☐
Dinleme ve Yorumlama	☐	☐	☐	☐	☐
Anlaşılabilirlik	☐	☐	☐	☐	☐
Kişisel Tutum, Davranışlar ve Kıyafet	☐	☐	☐	☐	☐
İletişim Yeteneği	☐	☐	☐	☐	☐
Bulguları İfade Etme	☐	☐	☐	☐	☐
Bulguların Kayıt Altına Alınması	☐	☐	☐	☐	☐
Açılış ve Kapanış Toplantısı Performansı	☐	☐	☐	☐	☐
Genel Değerlendirme	☐	☐	☐	☐	☐

1. DENETÇİ DEĞERLENDİRİLMESİ	Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	Çok Kötü
Denetçinin Sektör Bilgisi	☐	☐	☐	☐	☐
Denetçinin, Denetlenen Standart Bilgisi	☐	☐	☐	☐	☐
Denetim Tekniği	☐	☐	☐	☐	☐
Dinleme ve Yorumlama	☐	☐	☐	☐	☐
Anlaşılabilirlik	☐	☐	☐	☐	☐
Kişisel Tutum, Davranışlar ve Kıyafet	☐	☐	☐	☐	☐
İletişim Yeteneği	☐	☐	☐	☐	☐
Bulguları İfade Etme	☐	☐	☐	☐	☐
Bulguların Kayıt Altına Alınması	☐	☐	☐	☐	☐

TEKNİK UZMAN DEĞERLENDİRİLMESİ	Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	Çok Kötü
Denetçinin Sektör Bilgisi ve Konuya Hâkimiyet	☐	☐	☐	☐	☐
Dinleme ve Yorumlama	☐	☐	☐	☐	☐
Anlaşılabilirlik	☐	☐	☐	☐	☐
Kişisel Tutum, Davranışlar ve Kıyafet	☐	☐	☐	☐	☐
İletişim Yeteneği	☐	☐	☐	☐	☐

Eklemek istediğiniz konular var ise bu bölümde belirtiniz.

İyileştirilmesini istediğiniz konular var ise bu bölümde belirtiniz.

Yönetim Temsilcisi Tarih: İmza

TEŞEKKÜR EDERİZ.

Ek 2: TMMOB GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI, EĞİTİM DEĞERLENDİRME FORMU

Konu:	
Eğitimci:	Tarih:
5 ile 1 arası değerlendirmelerin karşılığı aşağıdaki gibidir. Değerlendirmelerinizi size en uygun seçeneği işaretleyerek yapınız.	
5 - ÇOK İYİ	4 - İYİ
3 - ORTA	2 - İYİ DEĞİL
1 - HİÇ İYİ DEĞİL	
A. Eğitimin Planlanması ve Uygulaması	
Eğitimin süresi yeterli miydi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitimin düzenlendiği tarih (zamanlaması) uygun muydu?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitimin içeriği eğitime uygun ve yeterli miydi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim yöntemi ve tekniği, konunun anlaşılabilirliği açısından uygun muydu?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim materyalleri (araç/gereç/dokümanlar) yeterli miydi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim mekanı eğitime uygun muydu?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
İkramlar yeterli miydi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
B. Eğitimci	
Eğitimci konusuna hâkim ve yeterli bilgi birikimine sahip miydi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Konuyu uygun yöntem ve tekniklerle sundu mu?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Zamanı etkin ve verimli şekilde kullandı mı?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Konuları açık, anlaşılır ve seviyenize uygun işledi mi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Bileinizi geliştirmek için ek kaynaklar önerdi mi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Tüm katılımcıların eğitimine aktif katılımını sağlayabildi mi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Sizlerle iletişimi yeterli mi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Sunum becerisi yeterli mi?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Sunumlarda görsel ve işitsel araçları etkin kullanıyor mu?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitimin içeriğini örnek olaylarla ilişkilendiriyor mu?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Sorulan sorulara açıklayıcı ve tatmin edici cevaplar verebiliyor mu?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
C. Eğitim Sonu Kazanımlar	
Eğitim mesleki gelişiminize olumlu katkılar sağladı mı?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim kişisel gelişiminize olumlu katkı sağladı mı?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim, yeni bilgi ve beceriler kazandırdı mı?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim, motivasyonunuzu artırdı mı?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim kurumumda uygulayabileceğim yeni bilgi ve beceriler kazandırdı mı?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim, meslektaşlarınızla paylaşabileceğiniz yeni mesleki bilgi ve beceriler kazandırdı mı?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitim, konuya olan ilginizi artırdı mı?	5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐
Eğitimi genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	
Mükemmel ☐	Çok İyi ☐
İyi ☐	Orta ☐
Zayıf ☐	
Odanın hangi konularda seminer/eğitim düzenlemesini istersiniz?	
Görüş ve Önerileriniz:	

KATILIMINIZ, GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ.

Ek 3/a: EĞİTMEN DEĞERLENDİRME FORMU (EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ, T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI)

Bu formda, bu bölümdeki sunum ile ilgili düşüncelerinizi aşağıdaki ölçeği kullanarak değerlendiriniz. Puanlamalar en çok 5 ve en az 1 olacak şekilde O içine alınarak işaretlenecektir.	
Konu Başlıkları:	
Eğitmenin Adı:	
1- Eğitmen kursun başında beni olumlu bir tavırla karşıladı	5 4 3 2 1
2- Amaçları açık bir şekilde belirtti	5 4 3 2 1
3- Etkili bir iletişim kurdu	5 4 3 2 1
4- Eğitimden önceki beceri düzeyimi değerlendirdi	5 4 3 2 1
5- Çeşitli görsel-işitsel araçlar kullandı	5 4 3 2 1
6- Eğitmen konusu hakkında coşkulu ve hevesliydi	5 4 3 2 1
7- Sunulan bilgi benim için yeni idi	5 4 3 2 1
8- Bölüm içeriği çok fazla teorikti	5 4 3 2 1
9- Bölüm iyi organize edilmişti	5 4 3 2 1
10-Eğitmen sorularla derse katılımımı sağladı	5 4 3 2 1
11-Becerilerin altta yatan ilkelerini ve nedenlerini açıkladı	5 4 3 2 1
12-Yeni beceride pratik yapmam ve yeterliliğe ulaşmam için bana olanak sağladı	5 4 3 2 1
13-Bu eğitim işyerime döndüğümde bana yararlı olacak	5 4 3 2 1
Kalınan yer ile ilgili sorunlarınız varsa yazınız:	
Eğitim ortamı ile ilgili sorunlarınız varsa yazınız:	

Ek 3/b: GÖZLEMCİ FORMU (EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ, T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI)

GÖZLEMCİ FORMU:
1. Grubun oturma düzeni nasıl? (Bazıları diğerlerine göre daha güçlü mü?)
2. Beden pozisyonu nasıl? (Öne eğik, arkaya yaslanmış, vb.)
3. Hareket (Hiç hareket etmeden izliyor, beden dilini kullanıyor, vb.)
4. Göz teması (Kim kime bakıyor?)
5. İlgi toplama (Kişiler konuşma dışında hangi yollarla dikkat topluyor?)
6. Destek verme (Destek olabilme, desteğini gösterebilme)
7. Göreve yönelme (Grupla iletişim kurmak yerine tek başına görevi yerine getirmeye çalışan var mı?)
8. Kimler çözüm öneriyor? (Bir kişi mi, grup mu baskın?)
9. Bazı kişilerin katkı ve önerileri göz ardı ediliyor mu?
10. Karar verirken herkese danışılıyor mu?
11. Belli bir azınlık diğerlerini yönetiyor mu?
12. Bir karar verildiyse bu karar grubun ikiye ayrılmasına neden oldu mu?

Ek 4: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim, Uygulama ve Araştırma Hastanesi

	<p style="text-align: center;">T.C. ESKİŞEHİR OSMANGAZI ÜNİVERSİTESİ Eğitim, Uygulama ve Araştırma Hastanesi EĞİTİM DEĞERLENDİRME FORMU</p>
---	---

Eğitimin adı : .....

Eğitim yeri : .....

Eğitim süresi : .....

Eğitim veren kişi/kuruluş : .....

Eğitim tarihi : .....

Eğitimin Değerlendirilmesi	Kesinlikle Evet	Evett	Kısmen	Hayır
1- Aldığım eğitimin işime katkıda bulunacağına inanıyorum.	☐	☐	☐	☐
2- Uygulamaya dair örnekler yeterli sayıdaydı.	☐	☐	☐	☐
3- Eğitim için kullanılan görsel ve işitsel materyaller yeterliydi.	☐	☐	☐	☐
4- Eğitim süresi yeterliydi.	☐	☐	☐	☐
Eğitimcinin Değerlendirilmesi				
1-Konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip ve tecrübesini eğitime yansıtabiliyor.	☐	☐	☐	☐
2-Sorulan sorulara olumlu yaklaşıyor ve cevaplamaya özen gösteriyor.	☐	☐	☐	☐
3-Dikkatleri konuya yoğunlaştırabiliyor ve eğitime katılımı teşvik ediyor.	☐	☐	☐	☐
Eğitim Ortamının Değerlendirilmesi				
1- Fiziksel açıdan (ısı, ışık, havalandırma vb) ortam uygundu.	☐	☐	☐	☐
2- Katılımcı sayısı açısından uygun bir eğitim ortamıydı.	☐	☐	☐	☐
Genel Eğitim Değerlendirmesi				
1- Program genel olarak tatmin ediciydi.	☐	☐	☐	☐
2- Eğitimi, beklentilerimi karşıladı.	☐	☐	☐	☐
3- Eğitim ortamı tatmin ediciydi.	☐	☐	☐	☐
Eğitimden anladıklarınızı kısaca yazar mısınız ?				
Eğitimle ilgili diğer düşünceleriniz ve önerileriniz :		(Bu kısmın doldurulması zorunlu değildir) Adı, Soyadı, İmza		

Ek 5: PTT Eğitim Sonrası Değerlendirme Formu

	EĞİTİM SONRASI YÖNETİCİ DEĞERLENDİRME FORMU		
Eğitimin Adı:		Tarihi:	
Değerlendirme Yapılan Personelin			
Adı Soyadı:		Sicil No:	
Çalıştığı Bölüm:		Değerlendirme Tarihi:	
Değerlendirme Yapan Yöneticinin			
Adı Soyadı:		Unvanı:	
İmza:			

Uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

1- Kişinin mesleki Gelişimine Katkısı;

1. Hiç olmamıştır. 2. Kısmen olmuştur. 3. Olmuştur. 4. Fazlasıyla olmuştur.

2- Çalışanın verimliliği;

1. Artmamıştır. 2. Kısmen artmıştır. 3. Artmıştır. 4. Fazlasıyla artmıştır.

3- İşinden memnuniyeti;

1. Yükselmemiştir. 2. Kısmen yükselmiştir. 3. Yükselmiştir. 4. Fazlasıyla yükselmiştir.

4- İşine karşı ilgisi;

1. Artmamıştır. 2. Kısmen artmıştır. 3. Artmıştır. 4. Fazlasıyla artmıştır.

5- Görev ve sorumluluk bilinci;

1. Artmamıştır. 2. Kısmen artmıştır. 3. Artmıştır. 4. Fazlasıyla olmuştur.

6- Yapılan İşlerle ilgili bilgisi;

1. Hiç olmamıştır. 2. Kısmen olmuştur. 3. Olmuştur. 4. Fazlasıyla olmuştur.

GENEL DEĞERLENDİRME:

Yorum

Eğitimde eğitilen kadar eğitim veren de öne çıkmaktadır. Bu açıdan eğitmenlerin özellikleri eğitilenler tarafından irdelenmektedir. Kısaca öğrenciler, talebeler hocalarını değerlendirmektedirler.

Bu boyutun tüm üniversitelerde de uygulanması arzu edilen bir husus olacağı dikkate alınmalıdır.

Ek 6: YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM HEMŞİRELİĞİ EĞİTİM VE SERTİFİKA PROGRAMI KLİNİK BECERİ DEĞERLENDİRME FORMU, Eğitim Sonrası Değerlendirme Formu

Zorunlu 11: HASTANIN TRANSPORTU

Tarih:

Kursiyerin Adı Soyadı:

Gözlem Sayısı: _____ adet

Eğitim Merkezi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Neonatoloji Bilim

Dalı/Hemşirelik Yüksekokulu

Değerlendirme Kriterleri: Değerlendirme her bir maddeye **Yetersiz “0”** puan, **kısmen iyi “1** puan, **orta “2** puan”, **iyi “3** puan”, **çok iyi “4”** puan şeklinde yapılacaktır. Kursiyerin aldığı toplam puan hesaplanacak ve %70 ve üzerinde puan alan kursiyer başarılı sayılacaktır. Bu beceriden **(47 puan ve üzerinde)** alan kursiyer başarılı sayılacaktır.

BASAMAK	DEĞERLENDİRME: 0, 1, 2, 3, 4
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	
1. Transport için ailenin hazırlanması ve bilgilendirilmesi	
2. Transport küvezini hazırlama	
3. Transport küvezin şarjını kontrol etme	
4. Transport küvezin oksijen tüpünün kontrol etme	
5. Transport küvezin ısıtılması	
6. Acil müdahale çantasının hazırlığı ve kontrol edilmesi	
7. Hastanın hazırlanması -Hastanın stabil olması -Damar yolu - Hastanın giydirilmesi	
8. Hastanın transport küveze alınıp uygun pozisyon verilmesi	
9. Cilt ısı probunun takılıp ısının ayarlanması	
10. Oksijenin açılıp ayarlanması	
11. Hasta entübe ise ventilatöre bağlanması	
12. Monitöre bağlama (gerekli ise)	
13. İV sıvısını takıp ayarlama	
14. Transport küvezin kapaklarının kilit kontrolünü yapma	
15. Yenidoğan kuvöz ile nakledilirken bebek yuvasının içine koyma.	
16. Nakil işleminin yapılacağı yer hakkında aileye bilgi verme.	
17. Transportu yapılan hastaya yönelik kayıt işlemlerinin yapılması	
Toplam Puan	

Öneriler:

( ) BAŞARILI

( ) BAŞARISIZ

Değerlendirici:

Öğrenci ile değerlendirme sonuçları paylaşıldı.

Değerlendiren Kişinin Adı Soyadı:

Değerlendiren Kişinin İmzası _____ Tarih ____

Kursiyer

Benimle değerlendirme sonuçları tartışıldı.

Kursiyerin İmzası _____ Tarih ____

Genel Değerlendirme başlıca 4 basamak ile yapılabilir. 0) Yapılmadı, 1) geliştirilmeli, tekrarlanmalı, 2) yeterli düzeyde, 3) ustalaşmış bir uygulama

İlk Yardım Temel Uygulamaları Eğitim Rehberi. İNAN H. Fazıl, KURT Zülfinaz, KUBİLAY İlknur. EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ, T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI, TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, İLK YARDIM VE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI, ANKARA 2002

0. G/Y Gözlem yapılamadı	Basamağın eğitici tarafından gözlenmemiş olması
1. Geliştirilmesi gerekir	Basamağın hiç uygulanmaması, yanlış uygulanması veya sırasında uygulanmaması
2. Yeterli	Basamağın doğru olarak ve sırasında uygulanması, fakat eksikliklerin olması ve/veya eğiticinin yardımına gerek duyulması
3. Ustalaşmış	Basamağın duraklamadan ve yardıma gerek kalmadan doğru olarak ve sırasında uygulanması

Sonuç

Sonuç elbet afet durumlarında yapılanlar ile anlaşılabilir. Ancak, Akut gibi birçok uzmanlaşmış ekiplerin varlığı nedeniyle beceri kazanma boyutu aktif yapmak değil, öncelikle aktif eğitim yöntemi ile oluşabilir.

Etik İlkeler

Afet Tıbbi Mesleki Eğitiminde Etik İlkeler*

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT**

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler Uygulama Kitapçığı, 2011

**Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Hekimlik Mesleği etik ilkeleri yanında Eğitim konusunda da etik ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkeler içinde olan ve bu prensiplere uyanlar hoca olabilmelidirler ve öğretmenler bunları peşin bilgilenerek onay vermelidirler.

Etik öncelikle insanlık temelinde bazı prensipleri olmakta, bu prensiplerin tümü, bireyin durumu ve algısına göre yapılanmalıdır. Burada temel olan olgu/hasta ve durumudur.

Acil Tıp Yaklaşımlarında durum/ olaya göre bireyi irdelemek gereklidir Bir hekim olay anında hekimlik nosyonunu tümenden kaybetmiş olabilir Buna göre davranılmalıdır.

ANAHTAR VURGULAR

Değerli Bilgiler

- ✓ Hekimlik tüm insanlık eylemlerinde olduğu gibi etik ilkeler temelinde olmalıdır. Yasaların ana amacı zarar ve zararlı olma faktörü içerirken, etik prensipler doğru ve nelerin yapılması konusunu vurgularlar.
- ✓ Etik ilkeler bir öneri ve yol göstericidir sorumluluk bu yaklaşımı yapan bireyler, sağlık elemanlarıdır.

AMAÇ (Bu Bölümde Eğitimdeki Etik İlkeler verilmektedir)

- EĞİTİM alan bireylerin eğitim nedir ve ne değildir anlamında bilgilenmesi için hazırlanmıştır

ÖNERİLER

- ★ Rehberin tümenden incelenmesi önerilir.

Özet (EĞİTİCİ OLARAK TANIMLANAN ETİK İLKELERİN BAŞLIKLARI)

- Profesyonel Sorumluluk; eğitici eğitim tekniklerini bireye özgü yapılandırılmalıdır
- Mesleki Etik Davranışlar, talebe/öğrencinin haklarının öne çıktığını algılamalıdır
- Mesleki Uygulama ve Performans; eğitim bir bilgi ve beceri kümesinin yapılanmasıdır
- Meslektaşlarına Karşı Etik Davranışlar; eğitim bir ekip işidir, insanlık temeli önemlidir
- Öğrencilere Karşı Etik Davranışlar; her öğrencinin kapasitesine göre gelişim ve değişim planlanmalıdır.
- Aileye Karşı Etik Davranışlar; eğitim bir toplumsal işlemdir.

Özet

Afet Tıbbi Mesleki Eğitiminde Etik İlkeler

Amaç: Eğitim yaklaşımlarında da etik ilkeler olup, bunun temelinde eğitilen açısından yapılanma olmalıdır. Klasik öğretmenlikte ise eğiten açısından olup, bu eğitime doğru kaymış ve verilen değil alınan çerçevesinde yoğunlaşmıştır.

Dayanaklar/Kaynaklar: İnsan Hakları/Çocuk Hakları temelinde olmak üzere, bu konuda tanımlanan Bildirgeler esas alınarak yapılanma oluşturulmuştur.

Giriş: Eğitim temel olarak bilgi edinmek değil, kişinin yetenek ve zihinsel, bedensel kabiliyetlerinin mümkün olduğunda geliştirilmesi ve çağın ötesine, devamlı eğitim ile taşınmaya çalışılması olmalıdır.

Genel Yaklaşım: Eğitim ile kültürel kimliğine, insanları herhangi bir ayırım yapmadan; cins, ırk, ulusal veya grup olarak tanımlamadan, insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda yaşamayı, sorumluluk yüklenmeyi, bireysel olarak özgün, özerk olmayı gerekli kılar.

Yaklaşım: Bireylerin İnsan Hakları temelinde sevgi temelinde saygıyı geliştirmesi ile, tüm yaşamı boyunca, gelişim ve değişimi esas alarak, devamlı eğitim ve insanlara öğüt ve uyarı temelinde eğiterek, beceri kazanması yaklaşımını gaye edinmelidirler.

Sonuç: Öğretmenlik mesleğinde dikkat edilmesi gereken hususlar; uzmanlık, hizmette sorumluluk, hak edişe göre hakkın verilmesi, adalet, eşitlik, sağlıklı ortam, insan haklarına uyum, doğruluk, dürüstlük, bilim içinde olmak, mesleki gelişim ve değişime açık olmak, saygı kazanmak, kaynakları etkin kullanmak meslek etiği kapsamındadır. Eğitimde etik ilkeler: hak edişe uymak, birey haklarını ve bağımsızlığı ilk planda tutmak, eğitimin amacı kişinin değişim ve gelişimi ise bunu kendi rızası ile sağlamak, düzey ve sürece dikkat etmek, gizlilik prensibi ile her bireyi ayrı tutarak, karşılaştırmamak, özel ve özgün ele almak, eğitici rolünü, uyarlamacı eğitim/Mentor (koçluk temelinde bireye özgü yapmak, tüm etik değerleri uyum ile geri dönüşüm ile eğitilenlerin görüşlerini alarak gereken değişimi sağlamak olmalıdır.

Yorum: Etik teorik tanımlamalar yanında uygulamada doğrusal boyutu indeleyerek eğitime göre yaklaşımı gerekli kılar. Bu açıdan her insanlar arası davranışlar, etik ilkeleri gerekli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde etik ilkeler

Outline

The Ethical principles at the Disastrous Medicine Education

AIM: There are ethical principles at the education, thus, at Disastrous Medicine education, this is prime important. At classical education, scholastic type, the subject is educator, since today the core is scholar, by civil liberties and rights.

Grounding Aspects: The Human Rights/Children Rights are the grounding ethical perspectives as other Declarations on education.

Introduction: The education is not gaining or giving the knowledge, thus, the personality and individual efficiency, as by mind, and body capacity, as much more advanced and be on the up going perspective by continuous process.

Proceeding: Education is respect to human mankind, as an individual, be equality at all aspects; gender, race etc., national and international as a team of humanity, relationship as brotherhood, and peace and leading to peace by soul and acts, at free and independent World, taking personal responsibility and free and unique and under civil liberties for an expectation of the education meaning.

Notions: For Human Rights perspective, respect by love and for all their lives, continuous educational state, as a physician, giving advices, help and care of them, evaluating and differentiated by positive manners.

Conclusion: The principles as an educator are: responsibility for the scholars for learning and gaining proficiency, concern the beneficence under ethical principles, give rights as required, equality, strict on Human Rights, truth and confidence, are basic concepts. Educational ethics are as follows; be on the rights of scholar, civil liberties and demand on the education under their status of learning capacity, advancing and developing as individual conditions, be taken sole of all person, for education concepts as Mentor, Coach or Tuning methods as desires and required. All forming a new educated person for the humanity. Thus, ethical considerations are essential and obligatory for humanistic approaches on education.

Key Words: Ethical principles at the education

EĞİTİMDE ETİK İLKELER

Giriş

TANIMLAMALAR.

Etik

Felsefe Biliminden temel alan ve onun bir alt dalı olan bu bilim dalı, “doğru nedir” ve “ne yapmalıyım” sorularını irdelemektedir. Etik hukuksal gerekçelendirmenin ötesinde, bilimsel sorgulamayı gerekli kılmakta ve kalıplara dayalı olmayıp, çeşitli yol gösterici ilkeleşme temelli yaklaşımını öngörmektedir. Etik, ahlak felsefesi karşılığı olarak kullanılacaktır. Etik, eğitimde özel bir önem taşır. Öğretmen, öğrenci ve yöneticiler ahlaki sorularla ve sorunlarla kuşatılmışlardır. Ahlaki kararlar almak bir seçim yapmayı beraberinde getirmektedir. Kuşkusuz ahlaki seçimde daha iyi bir alternatif ortaya koymak için verilen karardır. Teorik, kalıpsak etik ilkelerin doğru kavramında etkin olurken, uygulamalarda, durumlarda da öncü, aydınlatıcı açıdan da ne yapmalıyım kavramını öne çıkarmaktadır.

İlke

Felsefede bütün nedenler zincirinin zorunlu başlangıcı, Eski Yunan düşüncelerinin **arkhe** (başlangıç, ilk) terimi ile dile getirdiği bir kavramdır. Sözlük anlamı olarak **ilke**, “ilk madde, öge, temel fikir, temel bilgi, her türlü münakaşanın dışında sayılan öncül davranış kuralı” olarak tanımlanabildiği gibi, bilgi etkinliğini de olanaklı kılar.

Eğitim

Uluslararası tanımlama (Çocuk Hakları Sözleşmesi) ile eğitimin amacının*;

- a) Öğrencinin kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi;
- b) İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi;
- c) Öğrencinin ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, Öğrencinin yaşadığı veya geldiği menşei ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi;
- d) Öğrencinin, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik ister ulusal ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması;
- e) Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi” şeklinde olmasını öngörür.
- f) Hastaneye yatırılan çocuklar Güney Afrika Bildirgesi de çocuğun eğitimine devam edebilmesi konusuna vurgu yapar. Dünya Tıp Birliği (WMA) çocukların eğitimlerinin kesintiye uğramaması için uzman öğretmenlerin hastane okullarında görevlendirilmesi önerisini yapmaktadır.

*Not: Çocuk yerine öğrenci terminolojisi benimsenmiştir.

Eğitimin amacının T.C. Anayasası'nın 42. Maddesinde “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz” şeklinde ifadesini bulmakta ve 130. Madde de “milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile” yaklaşımı ile M. Kemal Atatürk'ün belirttiği “muasır medeniyet ötesi” hedefi vurgulamaktadır. Kısaca geleceğin bireyini yetiştirmek amaçlanmalıdır. 1988 Edinburgh Dünya

Konferansında belirtilen “*Öğrenmenin hayat boyu devamlı olduğu gerçeği ile pasif öğrenmeden, aktif öğrenmeye, kendini yönlendirebilen, bağımsız ve eşgüdüm çalışma metotlarını almalıdırlar. Konu ve sınavları meslek yeterlilik ve sosyal değerler üzerine olmalı, bilginin birikimi ve çağırılması üzerine olmamalıdırlar*” prensipleri de açıkça metotları ortaya koymaktadır.

Hayvan Hakları temelinde bile, hayvan eğitiminin zorlayıcı ve cezalandırıcı olamayacağını, destek ve ödüllendirme temeline dayalı olmasını öngörmektedir.

Kültür

Bir bireyin toplumda paylaştıkları her şeyi kapsayan karakterler olup, genetik olarak geçmeyen, öğrenilerek kazanılan faktörlerdir. Sosyal Antropoloji Bilimi temelde kültürü inceleyerek; aile, kaynaklar, çevre, din/devlet, insan ve eğitimi, sanat ve teknolojisini belirli gruptandırmalar içinde irdeler. Kültürleme (enculturation = eğitim/sosyalizasyon), kültürlenme (culturation = etkileşim sonunda yeni yapılanma) tanımlarının temelde eğitimle sağlanabildiği gözlenmektedir.

Kültürel değişimler belirli teknolojik devrimsel boyutlarla etkileşerek oluşmakta, bu değişim doğal olgu olması yanında sürekli ve önüne geçilemez niteliktedir. Avcılık ve toplayıcılık kültüründen, tarım ve hayvancılığa, endüstri devriminden bilişim çağı veya küreselleşmeye doğru bir süreç yaşanmaktadır. İnsanlar geçmişe değil, geleceğe, geleceğin yapılanmasına, kültürüne göre yetiştirilmesi gerekir.

Canlıların yaşam süresi sınırlıdır. Varlığın devamlılığı, özellikle hayvanlarda yeni nesle genetik karakterlerin aktarılması türündedir. İnsanlarda ise bunun ötesinde, temelde kültürel gelişmeyi sağlayacak nesil oluşturmaktır. Bunun tek yöntemi eğitimidir. Mevcut kültürel yapının ötesinde, gelişimsel yapıyı hedefleyerek olmalıdır.

Medeniyetin oluşması ve geliştirilmesinde en önemli ve tartışılmaz ve ölçülemeyecek boyuttaki değer insan olduğu kabulü ile eğitime bakılmalıdır. Değişimin değerle birlikte tanımlanmasında, değerlerin ilkeleşmesinde olumlu yönde rol oynayan etik irdelemedir ve bu süreç kaçınılmaz olarak görülmeli ve küreselleşen dünyada giderek artan bir şekilde gelişim gösterecek boyuta eğitimle çekilmelidir. Eğitim konusunda etik yapılanma bu boyutta ve süreçte değerlendirilmelidir. Tüm toplumsal yapılarda eğitimci (öğretmenler) ayrı ve önemli konumda tutulmuş ve birçok kültürde altüstistik (fedakârlık) davranışın bir örneği olarak gösterilmektedirler.

Geleceğin yapılanması açısından bilişim çağına doğru bir eğitim, birey yaşamsal boyutu yanında toplumsal varlık açıdan da mutlak gereklilik taşımaktadır. Bu gereklilik gelişim ve gelişim üzerine olmalıdır. Muasır Medeniyet ötesinin, birey bağımsızlığı (civilliberties) temelinde oluşan bireyi tüm Kamu kurum ve kuruluşlardan koruyan gözetim ve etik ilkeler boyutları içinde oluşan olgu temelindeki yaklaşımları öne çıkaran boyuttur. Fikri hür, vicdanı hür ve bağımsız ve bağlantısız bireydir.

Birey hakkı, bireyin oluşması için Yaşam Hakkı temel alınan bir boyut temelinde hukuksal yapı oluşmalı ve uygulanmalıdır.

Afet Tıbbi temelinde de beceri ve yaşam hakkının sağlanması ve idamesi açısından etik boyutlarda öne çıkmalı ve mesleki becerilerde temel eğitim alanı içinde görülmeli ve uygulanmalıdır.

GENEL BAKIŞ

Eğitim, verilebilen bir işlem ve buna bağlı bir süreç olmayıp; bireyin tutum ve davranışlarını olumlu olarak geliştirmesidir. Öğretim ve beceri kazandırmanın ötesinde bir eğitim biliminin bileşkesidir. Öğretici ile öğrenen arasında, bireyin tutum ve davranışını olumlu olarak gelişime taşımasıdır.

Eğitim, insan temelli her işlevde olduğu gibi, hukukun üstünlüğü (bireyin haklarının önceliği) temelinde, etik ilkeler yumağı içinde, bireyin özerkliği ve özgüllüğü temelinde olmalıdır.

Eğitimde etik yaklaşımlar, öğrenen ve öğretmenin ortak sorumluluğu ile birlikte doğru ve uygun yaklaşımların irdelenmesini gerekli kılar. İlişki ve iletişimlerin tümünde eğitsel etik ilkesel temeller olmalıdır. Eğitmen en iyi bilimsel eğitim metodu ile eğitimden amaçladığı boyutu öngörmelidir. Bunu eğitim alacak olanla paylaşmalı ve onamını almalıdır. Eğitilenin istemediği veya arzulamadığı bir eğitimin verilemeyeceği dikkatlerden kaçmamalıdır.

Eğitimsel araştırma ve çalışmalarda hiçbir şekilde bireyin haklarını zedeleyecek ve onu zorlayacak bir eğitsel yaklaşım öngörülmemelidir. Bireyin kabulü olmadan girişimler yapılmamalıdır. Eğitsel süreçte, eğitimi alan, veren kadar işleve ortaktır. Eğitimi alanın, eğitimi vereni irdemesi beklenilmelidir. Sınav sonuçlarının bir bakıma eğiticinin de aldığı puan olduğu unutulmamalıdır.

Bireyin özü, kısıtlılığı, yeteneksizliği veya herhangi bir eğitsel engeli bulunuyorsa, eğitici insan onuru temelinde, bireye en azından zarar vermeyen, onun yararına oluşacak ve düzeyine uygun bilimsel eğitici hedeflere yönelmelidir. Bireye her türlü yardım açısından tıbbi ve diğer yaklaşımlar açısından ekip çalışması öngörülmalıdır.

Bireylere verilecek eğitimin Çocuk Hakları Sözleşmesindekine uygun olması gerekir.

Afet Tıbbında beceri kazanma ve topluma yaşam hakkı, var olmasının sağlanması boyutu öne çıkarılmalıdır.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ

Eğitim bilimi sadece eğitimi alan ve verenin bireysel özellikleri yanında, toplumsal, siyasal ve ekonomik işlevleri de bulunan bir olgudur. Eğitimi alan kişi sadece kendisi için değil, toplumsal amaç içinde eğitilmektedir. Ancak hiçbir eğitsel yapılandırma bireylerin haklarını, özellikle özerklik ve özgüllüğüne etkileme şeklinde bile olsa bir yaptırıma onam vermemelidir. Normları oluştururken, temel olarak *“bize yapılmasını istemediğimiz şeyi başkalarına yapmamalıyız”* altın kuralı (empati yapmak) yaklaşımı öngörülmalıdır.

Etik normları eyleme dönük bir ahlak felsefesi olup, bu işlevle özerk bir bilim olmaktadır. Etik felsefesi; neyin iyi, neyin kötü, neyin faydalı, neyin zararlı, neyin kabul edilebilir veya kabul edilemez olduğunu irdelemeye çalışan, bilimsel sorguları oluşturan bir bilim dalıdır. Eğitimde etik ilkeler, genel etik kurallarının eğitim işlevine uyarlanması olarak kabul edilmelidir.

Başlıca dört grupta toplanabilir;

- A) Haklar Yaklaşımı: insan olmanın doğal hak ve özgürlükleri temelinde (İnsan Hakları, Çocuk Hakları Sözleşmeleri gibi) yapılandırılır.
- B) Hukuka Uygunluk Yaklaşımı: Adalet, karşılıklı hakların dengelenmesi, hukukun üstünlüğü (bireyin özerkliğinin öncelikle ele alınması ve korunması temelinde hukuksal yapı) kollamak ve gözetmek yaklaşımı esas unsurdur. Yasalara ve usullere uygun, uygulanması olası, ahlaka veya genel ya da bireysel etik kurallara uygun nitelikte olanlar ancak kabul edilmelidir.
- C) Faydacı Yaklaşım: Kararlar ve yaklaşımlar öncelikle zarar vermeme temelinde olmalı ancak faydaya yönelik olmalıdır. Bireyin yararına olmayan ve bunun zorlayıcı olmadan, bireyin otonomisi ile yapılması dikkate alınmalıdır.
- D) Bireysel Yaklaşım: Tüm yapılanma birey temelli olmalıdır. Toplumsal fayda için birey feda edilemez, hakları hiçbir şekilde zedelenemez.

Zenginliğin varlıklı olmanın ötesinde, değer yaratmak olduğu ve en büyük değer de insan olduğu dikkate alınarak, eğitim işlevi yapılandırılmalıdır. Bu temel üzerine öğretmenlik meslek etiği ilkeleri aşağıda oluşturulmuştur.

Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

1. **Profesyonellik:** Eğitici olabilmek için yetkinlik ve yeterlilik koşullarının ikisi de bulunmalıdır. Akademisyen olmak tek başına yeterli olarak görülemez.
2. **Hizmette Sorumluluk:** Sorumluluk genel anlamda, belirli bir görevin istenilen nitelikte ve nicelikte yerine getirilmesidir. Eğitim işlevi, bireyin yaşamı ve toplumun gelişimi ve geleceğini doğrudan etkileyen meslek olduğundan dolayı, eğitimcilerin doğrudan sorumlu oldukları bilinci ile kendi davranışları ve toplumsal etkileşimleri açısından da sorumluluk taşımaktadırlar. Eğitici bilgi ve becerisini eğitime aktarması ve eğitilenin de bunları geliştirmesi ve ilerletmesi, yeni boyutlara taşıyabilmesini sağlaması ile sorumluluğu sonlanabilir. Eğitiminin eğitici yetiştirmesi de sorumluluğu içindedir.
3. **Adalet:** Eğitici, bireylerin hakkına tam uymalı, doğru ve dürüstlük örneği olmalı, eğitilen bireylere hak edişe göre eşit, ilişki ve iletişimlerde saygın, barış ve düzeni gözeten, gereksinimlerin karşılanması ötesinde yaklaşımlarda bulunan, kişi hak ve özgürlüklerini ile özerkliklerine sevgi ve saygı geliştiren, hukukun üstünlüğü temelinde, birey yanında kamuyu da dikkate alan, barışı koruyan ve herhangi bir suç işlemesini önleyen tutum ve davranışlarda bulunmalıdır. Anayasa ve yasaların (TCK 1. Maddesi gibi) tanımladığı yapıda olmalıdır.
4. **Eşitlik:** Eşitlik bireyin özelliğine ve kabiliyeti, yetenekleri temelinde olacağı, bunların artırılması temelinde olmalıdır. İleri zekalı olana daha üst eğitim verme onun hakkıdır. Hak edişe göre eşitlik kavramı olabilir. Eşitlik kavramı; yararların, hizmetin olduğu kadar sıkıntıların dağıtılmasında uygulanacak sınırların belirlenmesini içerir. Eşitlik, bireysel eşitlik, kısmi eşitlik ve toplumların ve toplulukların eşitliğini de kapsamaktadır.
5. **Sağlıklı ve güvenli ortamın sağlanması:** Eğitim verilen ortamın düzenli ve güvenli olması yanında, sağlıklı olması da mutlak gereklidir. Kusurlu, özürlü ve engelli olanlara da eğitim vermek onun hakkıdır ve değişim ile gelişim de onun gerekliliği olarak görülmelidir.
6. **Yasa ve Usullere Uyum:** Yolsuzluk olarak tanımlanabilecek, bir çıkar karşısında yetkilerin yasa ve hukuk usulleri dışında kullanılmaması gerekir ve maddi ve manevi kazanç teminine de yönelik yaklaşımlar yapılmaması etik ilkeler olarak gereklidir. İdarenin koyduğu düzenlemelerin ceza olarak uygulanamayacağı, örf, adet ve gelenekler yerine uluslararası düzeyde, insanlık hakları temelinde hukuk, bireyin hakkı temelinde yaklaşım, temel uyum süreci olmalıdır.
7. **Dürüstlük, Doğruluk ve Güven:** Etik davranışlarda, iletişim ve ilişkilerde doğru, dürüst ve içten olmayı gerekli kılar. Eğitimde temel ilişkiler güvene dayalı olup, bununda öncelikle doğru ve dürüst olmakla başladığı unutulmamalıdır.
8. **Tarafsızlık:** Tarafsızlık ve nesnellik, insanın hiçbir temel fikri ve düşüncesinin olmaması olarak algılanmamalıdır, insanın bireyleri ve nesnelere oldukları gibi görebilmesi, kavraması, kendi istek, korku veya benzeri etmenlerden ayırabilmesi ile tarafsızlık oluşabilir. Burada temel unsur aklın bilimsel olarak kullanılmasıdır. Kötü ve iyi durumlarında, zarar ve fayda ortamında tarafsızlık olmaz. Tarafsızlık bireyin hakkı çerçevesinde kendi rızası ile seçim kavramında öne çıkmaktadır.
9. **Mesleki Bağlılık ve Sürekli Gelişim:** Mesleğe bağlılık, gelişim ve gereksinimlere göre, kısaca ilerlemeye bağlı olarak yerinde ve zamanında kullanımını, ortak etkileşimi, basın ve yayını izlemeyi, katkıda bulunmayı gerekli kılar. Eğitim, beşikten mezara kadar devamlı bir süreç olduğu unutulmamalıdır.
10. **Saygı:** Eğitim, temelde bireye ve topluma insanlık değerlerine ve bunun bütünlüğüne saygı duyulması ve bunun geliştirilmesini gerekli kılar. Hakaret yanında aşağılanmanın da bir suç kavramı içine alındığı dikkate alınarak, bunun bizzat gösterilerek kazandırılması eğitiminin temel görevidir.
11. **Kaynakların Etkili Kullanımı:** En kıt ve değerli kaynağın zaman olduğu gerçeği temelinde, eğitsel sürecin etkin ve verimli kullanılması ve bireylerin yararına sürecin oluşturulması

gerekir. Bu amaçla eğitsel yaklaşımdan önce; eğitimden güdülen amaç, gerekli görülen iletişim ve eğitim plan ve projeler, eğitim kaynağı, ortam ve geri dönüşü, algılanma, eğitsel hatırlama, beceri kazanma vurgusu gibi etmenler özenle düzenlenmelidir.

EĞİTİMDE ETİKSEL GEREKLİLİK

Eğiticinin yaptığı işlevi yücelterek, eğitim alan bireyi zorlaması söz konusu olabileceği dikkate alınıp etik değerlere özen gösterilmesi vurgulanmalıdır. Sosyal ve kültürel temelde eğitime etik olmayan birçok etmenin bir hakmış gibi gösterilmesi de etik ilkelerin zedelenmesi sonucunu doğurabilecektir. Hakların hiçbir şekilde yok saylamayacağı ilkesiyle, azaltılması, engellenmesi, kısıtlanmasının bile hangi gerekçeler ileri sürülse bile kabul edilemeyeceği vurgulanmalıdır. Eğitim alan bireyin özellikle korunması bu açıdan da önemlilik arz etmektedir. Eğitim alanının sadakat ve saygısının oluşması ve geliştirilmesi de başlıca hedeflenenler içinde olmalıdır.

Eğitimde temel etik vurgular, Deontolojinin ilkeleri temel alınarak oluşturulabilir. Bunlar; a) adalet, b) öncelikle zarar vermemek, c) yararlılık, d) özerkliğe saygı (bireyin otonomisi) olup, uygulamalarda da a) güven oluşturma, b) sadakat ve c) gizlilik olarak tanımlanabilir.

AFET TIP KAVRAMINDA ETİK GEREKLİLİK

Bir ülke ordusunu, kendi varlığını savunmak ve aynı zamanda caydırıcılık amacı ile oluşturur ve yeniler, devamlı eğitim programı ile dinç tutar. Aynı durum, Afet Tıp kavramı için de geçerlidir. Felaketler olmaz diye bir boyut olamaz, ancak boyutları ve oluşumu farklı olabilecektir. Devamlı hazır olan ekip, daha küçük çapta olsa bile, belirli bir etkinlik ve verimlilik içinde olmalıdır. Kendisinde olmasa bile, içeride, Dünyanın diğer yerlerine taşınarak etkinlik kurabilir. Etkin olabilmesi için, beceri ve tecrübesinin üstünde etik ilkelere bağlı olması ile insanlık boyutu öne çıkmaktadır. Herhangi bir gerekçe ile ayrımcılık kabul edilebilir değildir. Haiti de kolera salgınında WHO Sağlık ekibi yayılmasına neden olduğu için suçlanmıştır. Yapılan tuvaletlerin nehir kıyısında olması ve bulaş kaynağını oluşturdukları vurgulanmış ve bu nedenle suçlanmışlardır. Bu açıdan tıbbi gerekçe ötesinde etik veriler önemlidir.

Somali'ye ilk giden Hekimler ile sohbetimizde, uçaktan inince yardım edilmediği, kendilerinin sahra hastanesini kurdukları ve WHO kendilerini 3 konuda tenkit ettiği ve koruma dışına çıkarmak istedikleri belirtilmiştir. Bu gerekçeler; a) 9-17 Mesaisine uyulmadığı, 24 saat hastanenin çalıştığı, aktif hasta baktığı ve güvenlik tedbirlerini tam alamadıkları, b) 50 kişilik çadırlara giderek, sağlık hizmeti verilmeye çalışıldığı, ancak, bu çadırlarda silah olduğu ve yaşamlarının tehlikede olduğu, c) açılan 130-170 metreden artezyen suyunun içilmemesi gerekirken, içtikleri, şişe suyu içmeleri gerektiği, gibi konulardır. Her bir durum, sağlık yaklaşımı yapmanın kavramı içindedir. Karşı çıkılma gerekçesini sunmak bile anlamsız olmaktadır. Bu nedenle Ülkemizin Somali ve diğer ülkelerdeki başarılı algıları, insanlık boyutuna, etik değerlere uymaları sonucu olmuştur. Unutulmamalıdır ki, çatışma alanı dışındaki askerimiz devriye gezisinde ilk sırada olanın silahında mermi olmadığı, silahın ucunun yere baktığı, ikinci askerde tek şarjör olduğu ve omuza asılı olduğu, üçüncüde mermi taşıdığı dikkate alınmalıdır. Yok edici değil, savunma temelli sistem devrededir. Kısaca askeri etik ilkeler içindedirler.

İLKELER

- **Haklar:** İnsan Haklarının Evrensel Beyanname'si temelinde, tüm bireylerin hakları olup, bunlardan vazgeçilmesi, ertelenmesi, daraltılması ve ortadan kaldırılması kabul edilmediği gibi, eğitimin de bu kapsamda olduğu dikkate alınmalıdır.
- **Birey Hakları:** Avrupa Sosyal Anlaşma ve İnsan Hakları Mahkemesinin ilk maddeleri olan; a) bireyin haklarının önceliği, bireyin özerkliği ve özgürlüğünün hukukun üstünlüğü

çerçevesinde alınmasının gerektiği ve b) bireyin toplum ve yönetim tarafından haklarının mahrum edilmesinin engellenmesi prensipleri çerçevesinde, eğitiminde en temel haklar içinde olduğunun kabul edildiği vurgulanmaktadır.

Bireyi göz ardı eden ve sevgi ile saygıyı oluşturmayan, kısaca etik değer taşımayan hiçbir sistem, hangi şartlarda geçerli olduğu varsayılsa bile veya gerekçe tutulsa bile, kabul edilemez olarak kabul edilmelidir. Bu etkileşim her açıdan ve eğitim işlevindeki tüm bireyler (eğitimi veren ve alan) için de geçerlidir. Eğitim alanın eğiticiyi seçmesi ve değerlendirmesi konusu giderek etkinlik kazanmaktadır. Eğitiminin verdiği notların kendi başarısının da birer simgesi olduğu dikkate alınmalıdır.

Eğitim, insana yapılan bir yatırım olup, bilişim çağında en büyük zenginliğin etkin yetişmiş insan gücü olduğu gerçeği öğrencilerce algılanmalıdır ve bireye buna göre yaklaşımlar yapılmalıdır.

Eğitimin yoğun toplumsal veya basın, yayın yolu ve yöntemleri ile yapılsa bile, bireye yönelik olmalı ve bireyin gelişimi ve yüceltilmesini amaçlamalıdır. Uzaktan eğitim, sadece metod açısından ayrıcalıklı kabul edilmelidir.

- **Eğitim tanımı ve amacı:** Çocuk Hakları Sözleşmesinde eğitim konusunda vurgulanan; *“Öğrencinin kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi; İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi; Öğrencinin ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, Öğrencinin yaşadığı veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi; Öğrencinin, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması; Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi”*. Şeklinde ele alınmasının sorunluluk taşıdığı kabul edilmelidir.

Öğretim değil, eğitimin hedeflenmesi, tutum ve davranışın çağın ötesinde geleceğe yönelik değişiminin temel alınmasının gerektiği önemsenmelidir. Eğitim bir etkileşimdir, olumlu yönde, kültürel bir değişim olarak görülmelidir.

Beceri kazanma, özellikle üniversite yapısında, bir standart uygulamayı öğrenme olarak algılanmamalı, yorumlama, bir üst düzeye çıkarma becerisini kazanma olarak hedeflenmelidir. Her eğitsel çabanın, eğitim işlevini oluşturması hedeflenmelidir.

Toplumsal kalıpların, örf, adet ve geleneklerin, kültürel yapıların öğretilmesi özellikle eğitsel değil, öğrenme tanımı kapsamında alınmalı, Çocuk Hakları Sözleşmesinde belirtildiği gibi, tutum ve davranışları gelişimsel etik boyutunda irdelemeyi, bireysel özerk ve özgür yapıda, gerçekleşmiş oluşumlara dayanma değil, bunları yorumlayan ve irdeleyen nitelikte yaklaşımlar hedeflenmelidir.

- **Eğitim Bilimi Fakülte düzeyindedir:** Eğitimin bir bilimsel boyut olarak ele alınmasını ve bu konudaki akademik yaklaşımlara uyulması ve onların görüş, katkı ve değerlendirmesinin gerekliliği unutulmamalıdır. Her öğretim üyesinin veya öğretim elemanının, eğitim bilimi çerçevesinde yaklaşım yapması zorunluluktur. Akademisyen olmak öğretmenlik için tek başına yeterli olarak görülmemeli, yetkin olan kişilerce eğitim verilmelidir. Diploma yetkinlik verse de yeterlilik kazandıramadığı dikkate getirilmelidir.
- **Düzye ve Süreç:** Her bireyin kendi yeteneğine uygun eğitimi alması gerektiği kabulü ile, buna göre yaklaşımın yapılması gerektiği. Düzyeyinin üstünde zorlamaların kabul edilemeyeceği, konumunun değiştirilebileceği, hakaretin ve aşağılamanın birer suç unsuru olarak TCK kapsamında olduğu vurgulanmaktadır. Başarısız kabul edilme yerine, düzyeyine uygun eğitime alınmasının benimsenmesi gerekir. Özürlü olanların bile düzyeylerine göre eğitilebileceği öngörülmelidir.

Eğitimin bir süreç olduğu dikkate alınarak, eğitimin beşikten mezara kadar tüm yaşantı boyunca süreceği ve gerekli olduğu anımsanmalıdır. Bu açıdan birey devamlı eğitilebilir düzeyde olmasına özen gösterilmez.

- **Gizlilik:** Öğrenciler ile ilgili hiçbir verinin onun aleyhine kullanılmayacağı ve tümünün onun gelişimi amacını gütmemesinin gerektiği önemsenmelidir.
- **Eğitici (Öğretmen):** Başarı ve başarısızlığının değerlendirmesinin bilimsel esaslara uygun olarak yapılması, yazılı ve benzer değerlendirmenin yetersizliğinin öncelikle kabul edilmesinin gerekli olduğu, becerilerin irdelenmesinin öncelikli olduğu vurgulanmaktadır. Başarı ve başarısızlıkta eğiticinin aynı düzeyde etkin ve sorumlu olduğu dikkate alınmalıdır. Eğitici bireye uygun yaklaşımları öngörmeli ve uygulamalıdır. Eğitici, eğitimin bilgi ve beceriye dayalı, bilim temelli sanatsal bir işlev olduğu temelinden yaklaşmalıdır. Zarar oluşturmama temelinden hareketle, yarara yönelik, etkin ve doğrusal iletişim ve ilişki kurulması, uygun ve dengeli basamaklama ile eğitsel plan ve projelendirme yapılmalıdır. Tüm eğitsel ortamın ve sürecin oluşması ve oluşturulmasının yetki, görev ve sorumluluğu başta öğreticinin olduğu unutulmamalıdır. Eğitimin bir amacı da bireye yetkinlik kazandırmaktır. Diplomalardan bunun belgesidir. Yetkinlik belgesi olanların bilimsel ve/veya hukuksal gerekçeler olmadan tartışılması bile sakıncalı görülmelidir.
- **Eğitim saygıyı oluşturma ve geliştirme olmalıdır:** Tüm bireylerle ilgili çalışmalar ve sosyolojik veriler, bireye duyulan saygıyı etkilememeli, bozmamalıdır. Cahil olmanın bir aşağılama veya rahatsız edici bir konumda görülmemesi ve vurgulanmaması gerekir. Zorla eğitim olmayacağı gibi, saygı ve sevgi temelinde olmayan ve bunu zedeleyen hiçbir unsurun eğitimle alakalı olamayacağı unutulmamalıdır.
- **Verilerin analizi ve yorumlanması:** Hiçbir sosyolojik veri, bireyi ve toplumu yargılayan ve onun değerleri veya özelliklerine yönelik, onu kötüleyici özellikle aşağılayıcı olmamalıdır. Hakaret unsurunun ise ceza gerektiren bir durum olduğu vurgulanmalıdır.
- **Tüm etik değerlere tam uyum:** Tüm işlevlerde genel ve özel etik prensipler yanında, genel etik ilkelere de uyum gereklidir.
- **Eğitsel Araştırma ve Çalışmalar:** Tüm eğitim konusundaki yaklaşımlara, eğitimin etik ilkelere uygun olarak yapılması öncelik kabul edilerek başlanılmalıdır ve aynı şekilde sürdürülmelidir. Bilimsel olmayan çalışma ve yaklaşımlar etik kabul edilemez. Etik ilkelere uymayan hiçbir çalışma da onay almamalıdır. Etik dışı olan ve etik dışı elde edilen verilerin yayınlanması kabul edilemez ve gerektiğinde hukuksal yaklaşımlara başvurulmalıdır.
- **Etik ilkeler danışma niteliğindedir:** Tüm eğitsel yaklaşımlar öncelikle eğitmenin sorumluluğunda olup, yetki, görev ve sorumluluk çerçevesinde irdelenmelidir. Etik ilkeler ve temeller yol gösterici ve danışma niteliğindedir.
- **Bir amaç olarak öğrencinin iyiliği ön planda olmalıdır.** Eğitimin amacı belli bir yaşam biçimini haklı çıkarmaktır. Toplumsal değerler geliştikçe o yaşam biçimi de gelişecektir.

DAYANAK ALINAN BAŞLICA BİLDİRGE ve SÖZLEŞMELER

- İnsan Haklarının Evrensel Bildirgesi (Universal Declaration of Human Rights; WHO), 10 Aralık 1948
- Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüğün Koruma Sözleşmesi (European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms); 4 Kasım 1950, ve ek 11 protokolü, Eylül 1953
- Avrupa Sosyal Anlaşma (European Social Agreement), Ekim 1961, 19 Aralık 1966, 23 Mart 1976 Sivil ve Politik Hakların Uluslararası Sözleşmesi (The International Covenant on Civil and Political Rights and its Optional Protocols)

- Çocuk Hakları Sözleşmesi (Child Rights, WHO General Assembly, Kasım 1989)
- HASTANEYE YATIRILAN HASTA ÇOCUK HAKLARI (Dünya Tabipler Birliği Güney Afrika Bildirgesi, 22 Ekim 1996)
- Madrid Psikiyatri Uygulama Bildirgesi (Madrid Declaration on Ethical Standards for Psychiatric Practice; 25 Ağustos 1996, Almanya 8 Ağustos 1999, Yokohama, Japonya 26 Ağustos 2002 ve 12 Eylül 2005 Kahire (Mısır))
- Helsinki Bildirgesi ve son 2008 Seul yazımı (Helsinki Declaration, 2008 Seul)
- Meslek Etik Prensiplere genel anlamda kabul gerekir.

Meslek Etik Prensipleri

Minnesota Öğretmen Hakları Konseyi (1996, Michael D. Huberty 1997)

1. Öğretmen profesyonel eğitim hizmetlerini öğrenciler arasında ayırım yapmaksızın yerine getirecektir.
2. Öğretmen, bütün öğrencilerini sağlık ve güvenliklerine gelebilecek zarardan korumak için gereken çabayı gösterecektir.
3. Yasalara göre öğretmen, mesleki açıdan ya da yasalarca gerekmedikçe başkalarına ait gizli bilgileri açıklayamaz.
4. Öğretmen, öğrenmeyi gerçekleştirebilecek bir atmosferin sağlanması için gerekli olan makul bir otorite kullanarak disiplini sağlayacaktır.
5. Öğretmen, öğrenciler, aileler ve meslektaşları ile olan mesleki ilişkilerini kullanarak özel çıkarlar sağlayamaz.
6. Öğretmen kasıtlı olarak çeşitli konuları çarpıtmayacak ve baskı altına almaya çalışmayacaktır.
7. Öğretmen kendisinin ya da başka öğretmenlerin nitelikleri ile ilgili gerçekleri ya da kayıtları bilerek tahrip edemez ve yanlış yorumlanmasına neden olacak eylemlerde bulunamaz.
8. Öğretmen, öğrencileri ya da iş arkadaşları hakkında kasıtlı olarak yanlış veya kötü niyetli açıklamalarda bulunamaz.
9. Öğretmen, yalnızca gerekli koşulları taşıdığı ve onaylanmış lisanslara sahip olduğu başvuruda bulunacaktır.

Texas Eğitim Bölümü

- A. **Profesyonel Sorumluluk:** Eğitimciler, her öğrencinin potansiyelinin geliştirilmesini sağlayacak bir atmosferin yaratılması için çaba gösterecektir. Eğitimciler, öğrencilerine, meslektaşlarına, ailelere ve topluma karşı davranışlarında çalışma standartlarına ve etik ilkelere uygun davranacaklardır. Mesleki ilkeler, mesleğin eksiksiz yerine getirilmesini sağlamayı amaçlamakta ve ilkelere ilişkin yorumlar "Mesleki Uygulama Komisyonu" tarafından yapılmaktadır. Eğitimciler, ilişkilerinde ve davranışlarında mesleki bağlılık ve standartların korunmasında dikkatli davranacaklardır.
- B. **Mesleki Etik Davranışlar:** Eğitimciler, dürüstlük konusunda örnek olarak, kişisel niteliklerini sergileyerek, yasalara uyararak ve saygı göstererek mesleğin saygınlığını korumaya gayret göstereceklerdir.
- I. Eğitimciler okul bölgesinin veya eğitim kurumlarının resmi politikalarını kasıtlı olarak yanlış yorumlayamazlar ve bu politikalara kişisel tutum ve kanılarını karıştıramazlar.
  - II. Eğitimciler, bütün mali kaynakları dürüstlikle kullanacaklar ve finansman işlerinde doğruluk içinde davranacaklardır.
  - III. Eğitimciler, kurumsal ve mesleki imtiyazlarını kişisel ve partizan amaçlarla çıkar sağlamak amacı ile kullanamazlar.
  - IV. Eğitimciler, mesleki kararlarını bozacak ya da etkileyecek bahşiş, hediye veya ayrıcalıkları kabul edemezler.
  - V. Eğitimciler, hiç kimseye kendilerine bir avantaj sağlayacak herhangi bir hizmet ya da ayrıcalık sunamazlar.

- VI.** Eğitimciler kayıtlar üzerinde değişiklik yapamazlar ya da başkalarını bu tür davranışlara yönlentemezler.
- C. **Mesleki Uygulama ve Performans:** Eğitimciler, yasa veya düzenlemelere göre mesleki anlamda yeterli bulduktan sonra, öğretmenlik mesleğinin uygulamalarını ve mesleki performanslarını yerine getirme sorumluluğunu da üstlenerek, yeterliklerini sürekli geliştirmeye çaba göstereceklerdir.
- a. Eğitimciler bir görev ya da pozisyona mesleki profesyonellik temeline göre başvuracaklar, kabul edilecekler ve atanacaklar ayrıca yasal sözleşmeleri ya da atamalarındaki maddelere bağlı kalacaktır.
- b. Eğitimciler, atandıkları görevi yerine getirecek toplumsal sağduyu, bedensel dayanıklılık ve zihinsel sağlığa sahip olmalıdırlar.
- c. Eğitimciler, öğrenme ile ilgili amaçları gerçekleştirebilmek için öğretim yapacaklardır.
- d. Eğitimciler mesleki açıdan sürekli kendilerini geliştireceklerdir.
- e. Eğitimciler yürürlükte olan federal ve eyalet yasalarına, Texas Eğitim Bölümü düzenlemelerine, yerel okul bölgelerinin yazılı politikalarına uygun davranacaklardır.
- D. **Meslektaşlarına Karşı Etik Davranışlar:** Eğitimciler, meslektaşları ile olan ilişkilerinde etik açıdan örnek olacaklar, bütün meslek üyelerine eşit ve adil davranacaklardır.
- I.** Eğitimciler, meslektaşları ile ilgili gizli bilgileri yasal olarak ya da mesleki amaçlarla gerekli olmadıkça açıklayamazlar.
- II.** Eğitimciler, iş arkadaşları ve okul sistemi hakkında kasıtlı olarak çarpıtılmış açıklamalar yapamazlar.
- III.** Eğitimciler, yerel okul kurallarının politika ve yasal statülerine uygun olarak gerçekleşen işten çıkarma, değerlendirme ve işe alma süreçlerini yerine getirmek zorundadırlar.
- IV.** Eğitimciler, iş arkadaşlarının politik ve yurttaşlık hakları ile ilgili uygulamalara ve sorumluluklarına karışamazlar.
- V.** Eğitimciler iş arkadaşları arasında ırk, renk, ulusal ve etnik köken, yaş, cinsiyet, engellilik durumu ya da medeni duruma göre ayrımcılık, taciz ve baskı yapamazlar.
- VI.** Eğitimciler, kasıtlı olarak meslektaşlarının mesleki hak ve ayrıcalıklarını kullanmalarını engelleyemez ya da reddedemez.
- VII.** Eğitimciler, meslektaşlarının mesleki kararlarını etkilemek için özel davranışlarda bulunamazlar ve zorlayıcı araçlar kullanmazlar.
- VIII.** Eğitimciler mesleki bir hak olarak öğretimde akademik özgürlüğe sahiptirler ve hiçbir eğitimci federal veya eyalet yasalarının dışında bu hakkın kullanımına müdahale edemez.
- E. **Öğrencilere Karşı Etik Davranışlar:** Toplumun gözünde güven duyulanlar olarak eğitimciler, her öğrencinin etkili bir yurttaş olma potansiyelini gerçekleştirmeleri sürecini ölçebilmelidirler.
- I.** Eğitimciler her öğrenci ile saygılı, düşünceli ve adil bir yaklaşım içinde ilgilenecekler ve disiplin sorunlarına okul kurulu politikaları ve yasalara uygun çözümler arayacaklardır.
- II.** Eğitimciler kasıtlı olarak öğrencinin aleyhine davranışlarda bulunamazlar.
- III.** Yasal ve mesleki gereklilikler nedeniyle açıklama zorunluluğu olmadıkça eğitimciler, öğrencilere ilişkin gizli bilgileri açıklayamazlar.
- IV.** Eğitimciler, öğrencileri bedensel ve zihinsel sağlığına ya da güvenliğine zarar veren öğrenme koşullarından korunmasına gerekli çabayı göstereceklerdir.
- V.** Eğitimciler gerçekleri çarpıtmadan sunmaya çaba göstereceklerdir.
- VI.** Eğitimciler öğrencilerin bir programa katılmasını adaletsiz bir biçimde engelleyemezler, öğrencinin bazı burs ve diğer kaynaklardan ya da avantajlardan

yararlanmalarını ırk, renk, cinsiyet, engellilik, ulusal köken ya da medeni durumu yüzünden engelleyemezler.

VII. Eğitimciler makul bir neden olmadıkça, öğretim sürecinde öğrencinin bağımsız eylemlerini kısıtlayamaz ve öğrencilerin farklı bakış açılarını reddedemezler.

F. **Aileye Karşı Etik Davranışlar:** Eğitimciler, toplumdaki yurttaşlık görevlerini yerine getirirken, aileler ve toplumun okullarını geliştirmeye katkıda bulunan diğer kişilerle iş birliği yaparlar.

I. Eğitimciler, öğrencinin yararına olacak konularda ailelerle iş birliği yapmak ve bilgi almak için gerekli çabayı gösterirler.

II. Eğitimciler, toplum kültürünü ve okuldaki, öğrencilerin ev ortamını tanımak ve anlamak için çaba gösterirler.

III. Eğitimcilerin, okul-halk ilişkilerinde olumlu bir rol oynayacakları açıktır.

ÖĞRETMENLERİN BEYANI

BEYAN:

Yukarıda adı geçen “Afet Tıbbi Mesleki Beceriler Eğitim Uğraşısına” katılan aşağıdaki imzaları olan öğretim elemanları ve öğretim üyeleri olarak, Çocuk Hakları Sözleşmesi temelinde geliştirilmiş olan “*Eğitimde Etik İlkeleri*” okuduğumuzu beyan eder ve Eğitim Bilimince kabul edilen etik vurguların tümüne tam ve en üst düzeyde uyacağımızı taahhüt ederiz.

İmza, yasalarımıza göre, el yazısı ile ad ve soyadın yazılmasıdır.

SORUMLU EĞİTİMCİLER; Ad, Soyadı, imzalar ve tarih.

Eğitmenin Rehberi – ÖĞRETMEN İÇİN

Acil Sağlık Rehberi, Sağlık Bakanlığı Eğitim Becerilerine Bakış*

KATKI: Prof. Dr. M. Arif AKŞİT**

*İNAN H. Fazıl, KURT Zülfina, KUBİLAY İlknur. EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ, T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI, TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, İLK YARDIM VE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI, ANKARA 2002 ve 2011 tarihli kitaplarından alınarak hazırlanmıştır

**Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Sağlık Bakanlığının beceriler konusunda hazırladığı kitap bu Bölümde ele alınacaktır. Kitap metinleri Garamond karakterinde olacak notların ise Calibri karakterinde yazılacaktır.

Afet Tıbbında Sağlık Bakanlığı Eğitim Becerileri de bir Bölüm altında ele alınmıştır. 2002 ve 2011 yayınları dikkate alınmıştır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler Formu ile Bakanlık Formlarındaki benzerlikler doğaldır.

ANAHTAR VURGULAR

Değerli Bilgiler

- ✓ Hekimlikteki eğitim becerileri Sağlık Bakanlığın Kitapçığı temelinde de değerlendirilmektedir. Bu Ünite bu kitapçıktan alınan veriler, notlara dayanılmaktadır Yorumlarla irdeleme yapılmıştır

AMAÇ (Bu Bölümde verilen Bakanlık Eğitim olgusuna vurgu yapılmaktadır)

- EĞİTİM alan kadar eğitim verenin de önemli olduğu, eğitim veren kişinin belirli eğitsel beceriye sahip olması ve uygulaması istenir.
- Hekimlerin Eğitim Fakültesi yaklaşımı, özellikle Pedagojik Formasyondan geçemedikleri için bu durum her öğretim üyesi için bir bakıma zorunlu tutulmalıdır. Amerika'da doktora/uzmanlık sonrasında Pedagojik Formasyonu kazanmayana ders verilmemektedir.

ÖNERİLER

- ★ Rehberin tümünden incelenmesi, özellikle eğitim veren kişilerce aktif uygulanması önerilir.

Özet (Özellikle bireye özgü eğitim (Tuning) konusu belirtilmektedir)

- ❑ Bireyin konumu öne çıkmakta ve tüm eğitim buna göre yapılanmaktadır
- ❑ Farkındalık yaratmak, Motivasyon, İleriye doğru yardım, Geliştirmek, Olumlu değişim olmalıdır
- ❑ Bireye göre yapılandır, Eğitim metotların tümü, Temel bireyin gelişimi
- ❑ Eğitici bulmak zor, Bireyin özelliklerini algıla, Bireyin hedef arzusu önemlidir.
- ❑ **Eğitici özellikleri:** Etik boyutta olmalı, Mentor ve koç olabilmeli,
- ❑ Geri bildirimde göre yapı, Her bireye özgün yaklaşım, Bireyin talebi esas, Bilgilendirme sonrası işlem

Özet

Acil Sağlık Rehberi, Sağlık Bakanlığı Eğitim Becerilerine Bakış

Amaç: Sağlık Bakanlığının Eğitim Becerileri kitabından eğitilen ve eğiticiler için tanımlanan genel yaklaşım boyutu belirtilmektedir.

Dayanaklar/Kaynaklar: Duyarsam unutturum, görürsem hatırlarım, yaparsam anlarım felsefesi çerçevesinde yaklaşım yapılmaktadır.

Giriş: Klinik eğitim ile ilgili eğitsel yaklaşımın, genel klasik boyut ile sunulduğu görülmektedir.

Genel Yaklaşım: Yeterliğe dayalı eğitim planlanması yapıldığı, ancak sunum, tepegöz ve kâğıt yazma/tahta ile verilen eğitim konusu geniş olarak verilmektedir.

Yaklaşım: Bireylerin beceri kazanması temel olduğuna göre, yaklaşımların Mentor, Koç ve daha önemlisi Tuning/bereye göre uyarlanmış eğitim olması önerilmektedir.

Sonuç: Tüm eğitimlerde olduğu gibi, öncelikle beceriyi kazandırmak, sonra onu tutum ve davranışlara sindirilmesini sağlamak, daha sonra da gelişim ve değişimi yapabilecek boyuta çıkarılması ile eğitmen pozisyonuna gelmesi beklenmeli, daha doğrusu arzu edilmelidir.

Yorum: Eğitimde sonuç, insan hakları, sevgi temelinde etik ve empati yapmayı bireyin kişiliği olarak sağlaması ile olasıdır. Bunlar olmadığında diplomalı olur, eğitilmiş kabul edilmemelidir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yaklaşımları, Koçluk, Mentorluk, Tuning eğitimi

Outline

Under the Perspective of Ministry of Health, the Emergency Medicine Guideline

AIM: The Ministry of Health Guideline Booklet is considered for the educators and scholars at this Unit.

Grounding Aspects: You can forget when heard, remembered when seen, understands when perform proverb is the philosophy of this Unit.

Proceeding: The satisfactory perspectives are the planning at the education, thus, at this booklet, classical education and their methods are discussed.

Notions: For gaining as efficient and proficient at the Medial Education proficiency, Mentor, COACH and Tuning are the advisable one, thus only COACH method is discussed.

Conclusion: As for all the educational demand, first gain the proficiency, later and at the tutorial and act as a habit, later advancing and to be an educator, developing and advancing status is gained when a real evaluation is a target of the education.

The result at the education must be gaining humanistic respect, by emphatical approach and if not only be certified.

Key Words: Educational methods, COACH, Mentor and Tuning

Giriş

Sağlık Bakanlığının Acil Sağlık Rehberi, bu konuda eğitim veren kurumlar için bir standart niteliğinde olduğu için bu Kitap büyük bölümünün dikkate alındığı görülecektir.

ÖNSÖZ:

Eğitim Becerileri Rehber Kitabı, ilkyardım eğitimcilerinin ilkyardım konusunda yürütecekleri yeterliliğe dayalı eğitimde daha etkili olmalarına yardımcı olmak amacıyla düzenlenmiştir. Eğitim konuları, bilgi ve becerilerinin kalitesini artırmak amacıyla

uluslararası standartlara göre düzenlenerek standart hale getirilmiştir. Toplumda ilkyardım bilincinin geliştirilmesi, ilkyardım eğitimi almış kişilerin sayısının artırılması ve konuya gereken duyarlılığın gösterilmesi gerekmektedir. Eğitimcilerin, eğitim verecekleri ilkyardımcılara konunun hayati önem taşıdığını kavratmaları, yetişkin eğitimi prensiplerine göre eğitim vermeleri, uygulamaların bir standart dahilinde vermeleri de son derece önemlidir. Bu amaçla, Bakanlığımız tarafından ilkyardımcı yetiştirecek eğitimcilerin sayılarının ve eğitimlik bilgi ve becerilerinin artırılması amaçlanmaktadır. 22 Mayıs 2002 tarih ve 24762 sayılı Resmî Gazete’ de yayınlanan ilkyardım Yönetmeliği çerçevesinde, önümüzdeki yıllarda ilkyardım eğitimi almış sertifikalı ilkyardımcıların ve ilkyardım eğitimcilerinin sayılarının ve niteliklerinin artmasına ve toplumumuzun ilkyardım konusunda bilinçlendirilmesine katkı sağlayacak olan bu rehberin hazırlanmasında emeği geçen ilkyardım ve Acil Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı çalışanlarına teşekkür ederim.

GİRİŞ: Bu Rehber Kitap, eğitimci ve katılımcıları eğitim süresince teorik ve pratik olarak desteklemek amacıyla, yeterliliğe dayalı eğitim ve yetişkin eğitimi prensiplerine uygun olarak hazırlanmıştır. Rehber Kitap, eğitimcilerin yeterli performansa ulaşmasını sağlayacak olan ve temel standart konuları içeren 10 adet eğitim planı ve konulara ait eğitici notlarını içerir. Her konunun eğitim planında; eğitimciler için bir örnek ve rehber niteliğinde olan amaç, hedefler, ısınma, giriş, işleniş, özet, değerlendirme, yöntem ve araç-gereç bölümleri bulunmaktadır. İsterse eğitimciler yeni bir örnek de geliştirebilirler.

...

Katılımcıların bilgi düzeyi ile ilgili değerlendirmeler, kurs öncesi ve ortası değerlendirme formları ile yapılır. Katılımcıların, başarılı kabul edilmeleri için kurs ortası soru formundan da en az %85 başarılı olmaları beklenir. Kurs ortası bilgi ve beceri değerlendirme formlarında en az %85 başarı kriterine ulaşamayan katılımcıların kurs sonuna kadar çalışma ve gelişmelerine destek olunarak başarılı olmalarına yardımcı olunur. ... 40 saat) eğitim becerileri programında teorik dersler 10 saat, pratik uygulamalar 16 saat, değerlendirme ve ısınma etkinlikleri ise 14 saat olarak planlanmıştır.

Yorum

Burada standart olarak sunulan klasik eğitim metodu temel alınarak hazırlanan bir yaklaşımdır. Aktif eğitimde, bireyin kendisinin yaparak öğrenmesi, hataları ile kavraması amaçlanmaktadır. Hata hastada olması söz konusu olamayacağına göre, drama ve modellerin maketler üzerinde, sanki gerçek gibi yapılması gerekmektedir. Akılda kalma oranı en yüksek ve tartışmasız, bireyin aktif kendisinin yapmasıdır.

Sorunların oluşması ile canlılarda, hastalarda tecrübe sahibi olmak yerine, en zor ve en imkânsız ortamların yaratılması ile tiyatro/senaryolar ile yaklaşımları yapmak önemli bir kazanç olmaktadır. Bu açıdan belirtilenlerin genel klasik boyut olduğu için, aradan geçen 3 saat sonra hatırlanma oranının maksimum %65 oranında olacağı, istenen oranın ise %85 üstü olduğu anımsanmalıdır.

EĞİTİM BECERİLERİ KURSUNUN AMAÇLARI

GENEL AMAÇ: Bu eğitim sonunda katılımcılar yeterliliğe dayalı eğitim konusunda bilgi, beceri ve tutum kazanacaklardır. Yetişkin öğrenme ilkelerine göre beceri kurslarına katılan kişiler; Eğitim konusuna ilgi duyarlar, Bilgi ve becerilerini, böylece mesleki performanslarını geliştirmek isterler, Kurstaki çalışmalara etkin olarak katılmayı isterler.

Bu rehberde vurgulanan uygulamalı ve katılımcı eğitim teknikleri aşağıdaki Çin atasözünde çok iyi ifade edilmiştir:

“DUYARSAM UNUTURUM, GÖRÜRSEM HATIRLARIM, YAPARSAM ANLARIM.” Konfüçyüs

AMAÇLAR: ☐ Kişilerarası eğitim becerilerini kullanma, ☐ Klinik eğitim (beceri eğitimi) yaklaşımını açıklama, ☐ Yetişkin eğitimi özelliklerini kullanma, ☐ Olumlu eğitim atmosferi oluşturma, ☐ Görsel-İşitsel araçları tekniğine uygun kullanma, ☐ Etkili bir sunum yapma, ☐ Küçük grup çalışması tekniklerini kullanma, ☐ Etkili bir gösterim (demonstrasyon) yapma, ☐ Yetiştiricilik (Koçluk) modelini etkili biçimde kullanma, ☐ Yeterliliğe dayalı değerlendirme araçlarını kullanma

Yorum

Yaparsan anlarım yaklaşımının oluşmadığı fark edilmelidir. Eğitim metotlarının Koçluk yapısından Mentorluğa ve daha sonra Tıp Eğitim Kongrelerinde de iletildiği gibi Tuning/akortlama eğitimi/bireye göre uyarlama boyutuna çıktığı kavranmalıdır. Burada belirli bir Bakanlık Standardı olarak yer verilmekte, ancak ESTUDAM Yenidoğan Dergisi (Sayı2) belirtilen usuller dikkate alınmalıdır.

KLİNİK EĞİTİME YAKLAŞIM, AMAÇ: Klinik eğitim (Beceri eğitimi) yaklaşımı tanımlama.
ÖĞRENİM HEDEFLERİ: ☐ Klinik eğitimin amacını söyleyebilme ☐ Beceri eğitiminin ilkelerini söyleyebilme ☐ Klinik eğitim yaklaşımının ana özelliklerini sayabilme ☐ Yeterliliğe dayalı eğitimi (YDE) söyleyebilme ☐ Yeterliliğe dayalı eğitimin başarılı olması için yapılması gerekenleri sayabilme ☐ Beceri eğitiminde öğrenmeye hakim olma yaklaşımını anlatabilme ☐ Öğrenmeye hakim olmak için yapılacak değerlendirmeyi söyleyebilme ☐ hümanistlik eğitim tekniğini açıklayabilme ☐ Yeterliliğe dayalı eğitimde performans düzeylerini sayabilme ☐ Eğitmen ve katılımcıların sorumluluklarını sayabilme ☐ Eğitmen olma sürecini söyleyebilme

YÖNTEM: ☐ Soru-cevap ☐ Anlatma

ARAÇ GEREÇ ve MATERYAL: ☐ Flipchart ☐ Tepegöz

İSİNMA: Fıkra anlatılır.

GİRİŞ: Konunun amaçları açıklanır, Katılımcılara meslekleri ile ilgili beceri gerektiren bir kursa katılıp katılmadıkları ya da meslekleri ile ilgili beceri gerektiren işleri nasıl öğrendikleri sorularak deneyimleri paylaşılır.

İŞLENİŞ: ☐ Beceri eğitiminin amacı tartışılır ve eksiklikler tamamlanır. ☐ Beceri eğitiminin ilkeleri ve ana özellikleri örnekler verilerek açıklanır. ☐ Katılımcılara yeterlilik ve performans sözcüklerinden ne anladıklarını ikili gruplar halinde tartışmaları istenir. Bir gruba açıklattırılır, diğerlerine ilave etmek istedikleri ya da farklı bir ifade kullanmak isteyip istemedikleri sorulur. Yeterliliğe dayalı eğitim ile ilgili gerekli açıklamalar yapılır. ☐ Katılımcılardan geçen bir haftalık eğitim sürecinde kendi öğrenmelerini nasıl takip ettikleri, buna fırsat bulup bulamadıkları ve nedenleri sorulur. Öğrenmeye hâkim olmayı açıklamaları istenir. Yapılan açıklamalarda eksiklikler giderilir. Doğrular vurgulanarak öğrenmeye hâkim olma yaklaşımı netleştirilir. ☐ Katılımcılardan ikili gruplar halinde çalışarak boş bir kâğıda hümanistlik kelimesini ifade eden birkaç ifade yazmaları istenir. Hümanistlik yaklaşımın eğitimdeki yerinin ne olabileceği sorulur ve anlamı açıklanır. ☐ Anatomik modellerle çalışmanın yararları ve beceri kazanma aşamaları açıklanır. ☐ Grup ikiye ayrılır. Bir gruba beceri eğitiminde eğitmenin sorumlulukları diğer gruba da katılımcıların sorumlulukları sorularak düşünmeleri istenir. Cevaplar Flipchart yazılır, eksiklikler tamamlanarak konu tekrarlanır. ☐ Eğitmen olma süreci kısaca açıklanır.

DEĞERLENDİRME: 1. Klinik eğitimin amacı nedir? 2. Beceri eğitiminin ilkeleri nelerdir? 3. Yeterliliğe dayalı eğitim nedir? 4. Eğitmen ve katılımcıların sorumlulukları nelerdir?

EĞİTİCİ NOTLARI:

1. Klinik eğitimin (Beceri eğitimi) amacı nedir? Klinik eğitimin amacı, sağlık çalışanlarının mesleki performanslarını geliştirerek başvurana ya da hizmeti alan kişilere güvenli ve yüksek kalitede hizmet vermektir.

Eğitimin amacı, temel yaşam desteği, koma pozisyonu, kanamanın durdurulması, danışmanlık verme gibi belli bir işlem veya etkinlik için gerekli olan bilgi, tutum ve beceriyi kazandırmaktır. Eğitimde kazanılan becerilerin eğitimden hemen sonra kullanılacağı kabul edilir.

Öğretim ise sıklıkla gelecekteki hedefler bağlamında kullanılır. Örneğin kişiler gelecekte hemşire veya doktor olmak için üniversiteye giderler, öğretim kişiyi bu rolleri yapacak şekilde bilgi ve beceri ile donatır, kişi rolü üstlendiğinde ise kendisine öğretilmiş olanlardan belli bir durum için gerekenleri seçer.

Bilgi aktarmada veya tutum değiştirmede ne kadar etkili olunursa olunsun, katılımcılar beceri veya etkinliği yeterli şekilde uygulayamıyorlarsa eğitim başarısız kabul edilir, eğitmenler katılımcıların kurstan sonra mesleklerinde daha verimli olabilmeleri için gereken temel bilgi, tutum ve beceriyi verme yönünde gayret göstermelidir.

2. Beceri eğitiminin ilkeleri nelerdir? Katılımcı öğrenmeye hazır hale getirilmelidir. Katılımcılar öğrenmeye hazır hale geldiklerinde en verimli öğrenme gerçekleşir. Güdülenme içsel bir dinamik olmasına rağmen, katılımcıların güdülerini besleyecek bir atmosfer yaratmak eğitmenin elindedir. Yetişkinlere daha önceden bildikleri ya da yaşadıkları bilgilere dayanarak öğretmelidir. Çünkü, yetişkinler öğrenirken daha önceden bildikleri veya deneyimleri olan konulara daha kolay uyum sağlarlar ve bunların üzerine daha kolay bilgi inşa ederler. Katılımcılara neleri öğrenmeleri gerektiği anlatılmalıdır. Bu nedenle konu hedefleri konunun başında net bir şekilde açıklanmalıdır. Çeşitli eğitim teknikleri ve yöntemleri kullanarak öğrenme kolaylaştırılmalıdır. Bir eğitmen denetiminde, gerçeğe benzer ortamlarda bir beceriyi kazandırmak ve beceride yeterli hale getirmek önemlidir. Gerçeğe benzer ortamlar vaka sunumlarına dayalı oyunlar, role-play'ler, canlandırmalar ya da anatomik modeller ile uygulama yaptırarak sağlanabilir. Öğrenme ortamı gerçeğe ne kadar yakın olursa, öğrenmede o kadar etkili olur. Beceride yeterli seviyeye ulaşmak için tekrar yapmak gereklidir. Kurallarına uygun geri bildirim verilmelidir: -Uygulamadan hemen sonra yapılmalıdır, -Olumlu olmalıdır, -Yargılayıcı olmamalıdır.

3. Klinik eğitim yaklaşımının ana özellikleri nelerdir? Yeterliğe dayalıdır, Öğrenmeye hâkim olma kavramından yola çıkar, Yeni beceriler öğrenmede hürmanistik eğitim teknikleri kullanılır,

4. Yeterliğe dayalı eğitim (YDE) nedir? Geleneksel eğitim sürecinden farklı olan yeterliliğe dayalı eğitim modelinin esası yaparak öğrenmedir. YDE, temelde sosyal öğrenme teorisine dayanır. Bu teoriye göre, ideal şartlar oluşturulduğunda en hızlı ve etkili öğrenme bir beceri veya etkinliği ustaca yapan bir kişiyi gözlemleyerek gerçekleşir.

YDE, mesleki performansta başarılı olmak için mutlaka gerekli olan becerileri kazandırır ve katılımcıların bildiklerinden çok performanslarını (bilgi, tutum ve becerilerini) dikkate alır. YDE'de, klinik eğitmen geleneksel öğretmen rolünden çıkmıştır ve öğrenmeyi kolaylaştıran, rehber olan ve destekleyen bir yetiştirici rolüne girmiştir.

5. Sunum tipine göre hatırlama yeteneği ilişkisi nedir? YDE bilimsel temele dayanmaktadır. Tabloda da gösterildiği gibi, kişilerin katılımcı yöntemlerle öğrendiklerinde, hatırlama yetenekleri dinleme ve okuma gibi pasif yöntemlere göre çok daha fazla artmaktadır.

Sunum Tipine Göre Hatırlama Yeteneği

Sunum Tipi Hatırlama Yeteneği; 3 saat sonra 3 gün sonra Sözlü, tek yönlü ders (konferans) %25 %10-20 Yazılı (okuma) %72 %10 Görsel/sözel (görsel araçların kullanıldığı anlatım)

%80 %65 Katılımcı (oyunlar, vaka çalışmaları) %90 %70 (Kaynak: Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı Yayınları, Eğitim Becerileri Rehberi, 1999)

6. Yeterliliğe dayalı eğitimin (YDE) başarılı olması için yapılması gerekenler nelerdir? ☐ Öğretilecek beceri ve etkinlik ana basamaklara bölünür, ☐ Basamaklar çözümlenerek nasıl öğretilbileceği ve nasıl öğrenilebileceği araştırılır. Bu süreç standardizasyon olarak adlandırılır, ☐ Uygulama standart hale getirildikten sonra basamak ve işlemlerin öğrenilmesini kolaylaştırmak ve performansı ölçmek için öğrenim rehberleri ve değerlendirme rehberleri kullanılır.

7. Beceri eğitiminde öğrenmeye hâkim olma yaklaşımı nedir? Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımına göre, yeterli zaman ayrıldığı ve uygun eğitim yöntemleri kullanıldığı takdirde her katılımcı kendisine verilenleri alabilir. Bu yaklaşımda hedef, katılımcıların %100'ünün öğretilen bilgi ve beceriyeye hâkim olmalarını sağlamaktır.

8. Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımında hangi eğitim yöntemleri kullanılır? Katılımcıların bir kısmı yeni bilgi ve becerilere çok kısa sürede hâkim olurken, bir kısmının daha uzun süreye ya da farklı eğitim tekniklerine ihtiyacı olacaktır. Kişilerin öğrenme biçimleri de farklılık gösterir. Kimileri okuyarak ya da yazarak öğrenirken, kimileri de görerek öğrenirler. Etkili öğrenme stratejilerinde bu farklılıklar göz önüne alınır ve çeşitli eğitim yöntemleri bir arada kullanılır.

Eğitim yöntemleri şunlardır: ☐ Düz anlatım ☐ Gösterim (Demonstrasyon) ☐ Koçluk yapma ☐ Beyin fırtınası ☐ Canlandırma (Simülasyon) ☐ Rol-play ☐ Tartışma ☐ Vaka çalışması ☐ Soru-cevap ☐ Oyun ☐ Grup çalışması

Eğitmen bir beceri veya etkinliği anlatır, anatomik model üzerinde ya da slayt seti veya video gibi başka bir eğitim aracı kullanarak beceriyi gösterir. Uygulama gösterildikten ve tartışıldıktan sonra katılımcılar uygulama yapmaya başlarlar. Katılımcılar uygulama yaptıkları dönemde klinik eğitmen, yetiştirici (koç) rolüne girer.

Eğitiminin koçluk yapmasının yararları şunlardır: ☐ Uygulama yaparken katılımcıları gözlemler, ☐ Yol gösterir, ☐ Gelişmelerini takip eder, ☐ Sorunları çözmelerine yardımcı olur, ☐ Geri bildirim verir, ☐ Katılımcıların yönlendirdikleri öğrenim deneyimlerini paylaşır, ☐ Kolaylaştırıcı rol oynar.

9. Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımında değerlendirme nasıl yapılır? Geleneksel sınav yönteminde kurstan önce ön test, kurstan sonra da son test yapılır. Bu sınavlar katılımcıların bilgi artışını belgelemek için yapılırdı ve bilgi düzeyindeki değişikliğin mesleki performansı nasıl etkileyeceği bu nedenle göz ardı edilirdi. Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımında ise katılımcıların öğrenme düzeylerinin sürekli olarak değerlendirilmesi felsefesi yatar. Bu yaklaşımda eğitmen katılımcıların gösterdikleri gelişmeleri bir sır gibi kendisine saklamaz, bu gelişmeler hakkında düzenli olarak katılımcılara bilgi verir.

Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımında değerlendirmenin özellikleri şunlardır: ☐ Yeterliliğe dayalıdır. Kursun hedeflerine yönelik değerlendirme yapılarak, katılımcıların sadece yeni bilgi edinmeleri değil, mesleklerine uygulayabilecekleri temel bilgi ve tutumları kazanmaları sağlanır. ☐ Dinamiktir. Eğitmenlere sürekli ve karşılıklı geri bildirim sayesinde katılımcıları kursun (bilgi) amaçlarına ulaşmada hangi seviyede olduklarını iletme olanağı verir. Bazı kurslarda kurs öncesi/ sonrası test yöntemlerinde eğitmenler genellikle doğru yanıtları birlikte gözden geçirmezler. Bunun sonucunda katılımcılar önemli bilgilerden mahrum olarak kurstan ayrılırlar. ☐ Daha az stres yaratır. Katılımcılar bireysel ve grup olarak kendilerinden ne öğrenmeleri beklendiğini, bilgilere nasıl ulaşabileceklerini bilirler. Eğitmenleri ile tartışma imkanları vardır.

Kurs öncesi değerlendirmede, kursa başlarken katılımcıların bilgi düzeyi değerlendirilir. Eğitmen; hangi konulara daha çok değinmesi gerektiği, hangi konuları ise daha kısa sürede

işleyebileceği konusunda fikir sahibi olur. Katılımcılar, sonuçlarına göre güçlü ve eksik yanlarını öğrenir, eksiklerini gidermeye çalışır.

Kurs ortası değerlendirmede, katılımcıların eğitim ortamından, eğitimcilerden, konuların işleniş şekline olan memnuniyet ya da memnuniyetsizlikleri değerlendirilir. Katılımcıların yeni bilgileri edinmede gösterdikleri gelişme değerlendirilir. Sonuçlar katılımcılar ile paylaşılır.

10. hümanisttik eğitim tekniği nedir? Bu teknikte, insan vücuduna çok benzeyen anatomik modeller kullanılır. Bunun yanında öğrenmeyi kolaylaştıran slaytlar ve video bantları da kullanılabilir. Klinik eğitimi yürütürken hümanisttik eğitim teknikleri kullanmak zorunludur.

Anatomik modellerle çalışmanın yararları şunlardır: Öğrenmeyi kolaylaştırır, Eğitim zamanını kısaltır, Hastanın maruz kalacağı riski minimuma indirir, Beceride yeterlik seviyesine ulaşmak için gereken vaka sayısını azaltmakta hastaya zarar verebilecek hataları düzeltme olanağı verir.

11. Yeterliliğe dayalı eğitimde performans düzeyleri nelerdir? Katılımcılar, hasta üzerinde çalışmaya başlamadan önce anatomik modeller, slaytlar, video bantlar ve diğer eğitim gereçlerini kullanarak kolaylıkla beceri kazanabilir ve beceride yeterlik düzeyine gelebilir.

Becerinin öğrenilmesinde gözlenen performans düzeyleri şunlardır: Beceri kazanma: Uygulanması gereken beceri ve etkinliğin basamaklarını ve gerekiyorsa basamakların sırasını bilir, ancak yardıma ihtiyacı vardır. Beceride yeterlik: Uygulanması gereken beceri veya etkinliğin basamaklarını ve gerekiyorsa basamakların sırasını bilir ve tek başına yapabilir. Beceride ustalaşma: Uygulanması gereken beceri veya etkinliğin basamaklarını ve gerekiyorsa basamakların sırasını bilir ve yetkin bir şekilde yapabilir.

12. Katılımcılar hasta üzerinde çalışmaya başlamadan önce eğitmen ve katılımcıların gerçekleştirmesi gerekenler nelerdir? Eğitmen, anatomik modeller, eğitim slaytları, video filmleri kullanarak kazanılması gereken becerileri hasta ile olan ilişkileri defalarca tekrarlayarak göstermelidir.

Katılımcılar, gözetim altında gerçek duruma benzer ortamda anatomik modeller üzerinde hem becerilerini hem de hasta ilişkileri uygulamalarını defalarca tekrarlayarak yapmalıdır. Katılımcılar, ancak model üzerinde çalışmalarla beceri kazandıktan ve beceride yeterlilik seviyesine geldikten sonra gerçek hasta ile çalışabilirler.

13. Eğitmen ve katılımcıların sorumlulukları nelerdir? Eğitmen, katılımcının yeterliliğe ulaşamadığı durumlarda şunları yapmalıdır; Eğitim yöntemlerini gözden geçirmelidir, Yöntemlerini geliştirmelidir, Daha çok pratik yapma olanağı sağlamalıdır.

Eğitmenin sorumlulukları şunlardır; Gruptaki kişiler arasında sağlıklı bir iletişim ortamını oluşturmak, Grubu öğrenmeye istekli hale getirmek, Öğrenmeyi kolaylaştırmak, Yeni bilgi ve becerinin kazanılmasında rehberlik etmek, Örnek tutumlar sergilemek, Grubu olumlu olarak yönlendirmek ve koçluk yaptırmak, Eğitim sonunda eğitim hedeflerine ulaşmayı sağlamak.

Katılımcıların sorumlulukları şunlardır; Olumlu eğitim ortamının yaratılmasına katkıda bulunmak, Bilgi ve deneyimlerini paylaşmak, Etkin katılımında bulunmak, Örnek tutumları uygulamak

Klinik eğitimde öğrenim hedeflerine ulaşma sorumluluğu, eğitmen ve katılımcılar arasında paylaşılır. Eğitmenin sorumluluğu, sadece katılımcıların sınavda yüksek puan almalarını sağlamak değil, beceri ve etkinliklerde de tam bir yeterliliğe ulaşmalarını sağlamaktır.

14. Eğitmenlerin seçimi ve eğitimi nasıl olmalıdır? Başarılı bir eğitimin anahtarı bilgi ve deneyimleri aktarabilmektir. Her biri kendi alanında uzman olan sağlık çalışanları, eğitmen olduklarında bilgi ve becerileri başkalarına nasıl aktaracaklarını öğrenirler.

Klinik beceri kursu düzenlenirken belki de en çok dikkat edilmesi gereken nokta eğitmenlerin seçimidir. Geçmişte akademik olarak başarılı ve klinik becerilerde ustalaşmış olan herkesin iyi eğitmen olacağı sanılıyordu. Oysa günümüzde, dünyanın çeşitli ülkelerinde klinik bir beceriyi bilmek ve uygulamak ile o bilgi ya da beceriyi öğretmenin birbirinden tamamen farklı şeyler olduğu bilinmektedir.

Eğitmen adaylarını seçerken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır: ☐ Beceride ustalık: Klinikte eğitim verecek olan eğitmen öncelikle öğretilecek klinik beceride uzman bir hizmet sunucu olmalıdır. ☐ Eğitime ilgi duymak: Çoğu Klinisyen başkalarını eğitmektense mesleklerini icra etmeyi tercih eder. Eğitimle gerçek alanda ilgilenen bir sağlık çalışanı, eğitim becerilerini öğrenmek ve uygulamak için gereken zamanı ayırmaya istekli olmalıdır. ☐ Alçak gönüllülük: Hatalarını kabul edebilen, katılımcılarla iyi iletişim kurabilen ve onları yüreklendiren kişiler iyi eğitmen olabilirler. Katılımcılara, kendilerinin en iyi olduğunu, kendi seviyelerine ulaşmanın zor olduğunu ispatlamaya çalışan ve katılımcıların istek ve özgüvenlerini yıkan kişiler eğitmen olamazlar.

15. Eğitmen olma süreci nasıl olmalıdır? ☐ İlk olarak Klinisyen hizmet becerilerini kazanarak beceride uzmanlaşmak (ustalaşmak) gerekir. ☐ Uzmanlık konusunu başkalarına etkili bir şekilde aktarabilmek için "Eğitim Becerileri Kursu'na katılmak gerekir. Bu kurs ile; temelinde yetişkin öğrenme prensipleri yatan yetiştiricilik, hümanistlik eğitim teknikleri ve klinik işlemin uygulanmasında standart yaklaşım kazanılmış olur. Ayrıca, katılımcıların performansını değerlendirmede yeterliliğe dayalı öğrenim ve değerlendirme rehberlerini kullanma, yeni bilgiyi aktarmada etkili sunum yapabilmek için sınıf dersleri, gösterim, oyunlaştırma, vaka çalışmaları ve grup tartışmalarını da öğrenirler. ☐ Bu kursta, görsel-işitsel araçlar ve diğer eğitim materyallerini kullanmayı öğrendikten sonra, uzman eğitmenin yanında yardımcı eğitmen olarak çalışmak gerekir. Yeni eğitmen, daha sonraki kurslarda deneyim kazandıktan sonra, ihtiyaç duydukça kendi isteği ile uzman eğitime baş vurur.

Yorum

Bir eğitimin etkin ve verimli olduğu esere bakarak anlaşılabilir. Bir birey öncelikle eğitim almaya talip olmalı, talep etmelidir. Bu talebi yapabilecek boyutta olmalıdır, ki bunun temeli ruhsal ve düşünce mantığı açısından en azından yeterli olmalıdır. Yeterlilik boyutu sevgi ile anlaşılabilir. Seven kişi öğrenmeye, eğitime açıktır ve ben biliyorum'dan çok, ben öğrenmek istiyorum, yapmak istiyorum ve daha ileri, gelişimi talep ediyorum demelidir. Her olay, her olgu bir hoca gibi gelişim ve değişimine açık olmalıdır. Devamlı eğitim yaklaşımı bir sağlık elemanının felsefesi olmalıdır.

İçinde istek ve sevgi olmayan kişiyi eğitmemeniz gereklidir. Akıl, zekâ ve bilgi üstün olsa bile, kullanılmasında sorun çıkabilecektir ki, olasılık bile Afet Tıbbında kabul edilebilir olamaz.

YETİŞKİN EĞİTİMİ AMAÇ: Yetişkin eğitimi özelliklerini uygun eğitim verme.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ: ☐ Yetişkinin tanımlayıcı özelliklerini söyleyebilme ☐ Öğrenmede çocuk ve yetişkin arasındaki farkları söyleyebilme ☐ Yönlendirilmiş (Bankacı tip) eğitimin özelliklerini söyleyebilme ☐ Yetişkin öğrenme prensiplerini söyleyebilme ☐ Yetişkin eğitiminin tanımını söyleyebilme ☐ Yetişkin eğitiminin amacını söyleyebilme ☐ Yetişkin eğitiminin 4 ana özelliğini

sayabilme ☐ Yetişkinin eğitimden beklentilerini söyleyebilme ☐ Yetişkin eğitimi (katılımlı) ve yönlendirilmiş (bankacı tip) eğitim arasındaki farkları sayabilme ☐ Eğitim etkinliklerinde yetişkin eğitimi özelliklerini uygulayabilme

YÖNTEM: ☐ Düz anlatım ☐ Soru-cevap ☐ Beyin fırtınası ☐ Oyun

ARAÇ GEREÇ MATERYAL: ☐ Tepegöz ☐ Flipchart ☐ Eğitim özelliklerinin yazılı olduğu renkli kağıtlar

ISINMA: Katılımcılardan ikili grup olmaları ve arkadaşlarında olmasını düşündükleri 5 özelliği göstermeden yazmaları istenir. Daha sonra, gruplarda bu özelliklerle arkadaşlarının söyledikleri özellikleri karşılaştırmaları istenir ve konu ile ilişkisi kurulur.

GİRİŞ: Katılımcılara bir yavru, bir yetişkin zürafanın çizili olduğu resim gösterilerek ormanda yaşayan bu iki zürafanın ne gibi farkları olabileceği sorulur.

EĞİTİCİ NOTLARI:

1. Yetişkinin tanımlayıcı özellikleri nelerdir? ☐ Çocuklara göre daha büyük vücutlara sahip olmak, ☐ Çok miktarda deneyime sahip olmak, ☐ Yerleşmiş alışkanlıklara sahip olmak, ☐ Otoriteye karşı bir direnç ve refleks geliştirmek, ☐ Verilecek kararlara ve çözülecek sorunlara sahip olmak, ☐ Öğrenen bir kişi olma dışında sorumluluklar sahip olmak, ☐ Tutum, değer ve eğilimlerden oluşan duygusal bir çerçeve geliştirmiş olmak, ☐ Değişik seçeneklere sahip olmak, ☐ Kuvvetli desteğe ve yardıma cevap vermek ☐ İhtiyaçlarına yönelik davranışlara sahip olmak, ☐ Kendini kontrol edebilmek ve kısıtlı duygusal cevap vermek, ☐ Bir geçmişe sahip olmak ancak şartlara göre değişebilmek, ☐ Öğrenme ile ilgili kuvvetli istek geliştirebilmek, ☐ Katabilecek fikirlere sahip olmak, ☐ Geri kalmaktan korkmak, ☐ Gururlu olmak.

Yetişkin eğitimi, çocuk ve genç eğitiminden farklı özellikler taşır. Yetişkinlerin özellikleri nedeniyle eğitim atmosferi ve öğrenme ortamı da buna bağlı olarak değişiklikler göstermektedir. Böyle bir eğitimde eğitimcilerin, katılımcıların farklı bir grup olan yetişkinler olduğunu, bu kişilerin artık okul sıralarındaki öğrenciler gibi düşünmediklerini, yetişkinlerin değişik öğrenme biçimleri ve ihtiyaçlara sahip olduklarını bilmeleri gerekmektedir.

2. Yetişkin ve çocuk öğrenmesi arasındaki farklar nelerdir? ☐ Yetişkinler sık tekrar gerektirmeden öğrenirler, oysa çocuklar öğrenirken sık tekrara gereksinim duyarlar, ☐ Yetişkinler örnek yaşantılara dayalı genellemeler yapabilecek yeterli tecrübeye sahiptirler, oysa çocuklar öğrenirken genellemeler yapmakta güçlük çekerler ve deneyimleri arttıkça öğrenmeleri kolaylaşır, ☐ Yetişkinlerde benlik kavramı oldukça gelişmiştir, oysa çocuklarda benlik kavramı fazla gelişmemiştir, ☐ Yetişkinler çevrelerine bağımlı değildirler, oysa çocuklar büyüklerine ve çevrelerine bağımlıdır, ☐ Yetişkinler kendilerini yönlendirebilirler ve ne öğrenmek istediklerini tanımlayıp ifade edebilirler, oysa çocuklar büyükler tarafından yönlendirilmeye ihtiyaç duyarlar, ne öğrenmek istediklerini bilemezler ve büyükler tarafından öğrenmeleri gerekenler söylenince öğrenirler, ☐ Soyut düşünebilir ve öğrenebilirler, oysa çocukların yetişkinlere göre kavramları ve deneyimleri daha az olduğu için öğrenirken daha çok somut kavram ve örneklerle öğrenirler. ☐ Yetişkinler öğrendiklerini hemen uygulamak isterler, oysa çocuklar öğrendiklerinin birçoğunu hemen uygulamazlar ve ilerideki yaşantılarına ertelerler. ☐ Yetişkinler eğitime gönüllü olarak katılırlar ve beklentilerini karşılamayan eğitimden uzaklaşırlar, oysa çocuklar eğitime zorunlu katılırlar ve uzaklaşma şansları yoktur. ☐ Yetişkinlerin eğitimden beklentileri genellikle oldukça yüksektir, oysa çocukların beklentileri sadece sınıflarını geçmektir.

3. Yönlendirilmiş (bankacı) eğitimin özellikleri nelerdir? ☐ Eğitimci öğretir, eğitilen öğretileni alır, ☐ Eğitimci her şeyi bilir, eğitilen hiçbir şey bilmez, ☐ Eğitimci düşünür, eğitilen hakkında düşünülen kişidir, ☐ Eğitimci konuşur, eğitilen dinler, ☐ Eğitimci terbiye eder, eğitilen terbiye edilir, ☐ Eğitimci

seçimi yapar, eğitilen itaat eder, ☐ Eğitimden faaldir, eğitilen hayal kurar, ☐ Eğitimden içeriği belirler, eğitilen uyum sağlar, ☐ Eğitimden öznedir, eğitilen nesnedir.

Bu eğitim anlayışı öğrenen ve öğretene birbirinin karşıtı olarak görür. Öğretmen konumundaki kişi, bilgiyi hiçbir şey bilmediğini varsaydığı kişiye bankaya yatırmış gibi verir.

4. Yetişkin öğrenme prensipleri nelerdir? ☐ Eğitimin konusuna ilgi duyma, ☐ Bilgi ve becerilerini geliştirmek suretiyle mesleki performanslarını geliştirme, ☐ Eğitimdeki çalışmalara etkin olarak katılma. Bu prensipler, yetişkinin öğrenme ihtiyaçlarına dayalıdır, mesleki sorumluluklarıyla bağlantılıdır ve pratiktir.

5. Yetişkin eğitimi nedir? Yetişkinlerin bilgi ve deneyimlerinden olumlu bir şekilde yararlanılarak yapılan eğitimidir. Yetişkin eğitimi, eğitmenden öğrenene doğru giden pasif bir iletişim değildir. Yetişkin eğitiminde baskın ve otoriter eğiticinin hiç yeri yoktur. İlişki karşılıklı saygıya dayanır. Eğitimci, bir öğretmen değil bir yetiştirici ve kolaylaştırıcı rolündedir. Yetişkinler öğrenme sürecine faal olarak katıldıkları zaman daha iyi öğrenirler. Masa ya da sıraların arkasında pasif oturarak ders görmek yetişkinlerin yapılarına uygun değildir.

6. Yetişkin eğitiminin amacı nedir? ☐ Katılımı sağlamak ☐ İş ile ilgili performansı arttırarak mesleki yeterlilik sağlamak ☐ İşin ve hizmetin kalitesini arttırmak

7. Yetişkin eğitiminin 4 ana özelliği nedir? ☐ Eğitim, yetişkinin deneyimlerine dayalı olarak yapılmalıdır. Çünkü yetişkinlerin yaşam süresince geliştirilmiş zengin bir deneyimleri vardır. ☐ Öğrendiklerini uygulama ve öğrendikleri ile yaşantısı arasındaki ilişkiyi görme fırsatı verilmelidir. ☐ Kişisel katılım göz önünde tutulmalıdır. Bunun için değişik katılımcı eğitim yöntemleri kullanılmalıdır ☐ Programdan değerlendirmeye kadar bütün öğrenme sürecine faal olarak katılmalıdırlar.

8. Yetişkinlerin eğitimden beklentileri nelerdir? ☐ Eğitimin kendi konuları ve işleri ile bağlantılı olmasını isterler, ☐ Eğitim kendi konuları ile ilgili ise motive olurlar, ☐ Eğitimde aktif katılımında bulunmak isterler, ☐ Eğitimde çeşitlilik arzularlar, ☐ Olumlu geri bildirim isterler, ☐ Kişisel kaygıları vardır, ☐ Güvenli eğitim ortamı isterler, ☐ Eğitim sırasında özgün birer birey olarak görülmek ve sık sık önemli olduklarını hissetmek isterler, ☐ Özgüvenlerini korumak isterler, ☐ Kişisel ihtiyaçlarının göz önüne alınmasını isterler,

9. Yetişkin eğitimi (katılımlı) ve yönlendirilmiş eğitim (bankacı tip) eğitim arasındaki farklar nelerdir? ☐ Yetişkin eğitiminde amaçlar, katılımcıların bireysel ihtiyaçları göz önüne alınarak isteğine göre düzenlenir. Yönlendirilmiş eğitimde ise önceden belirlenmiş amaçlar değiştirilmez. ☐ Yetişkin eğitiminde eğitim yöntemleri konusunda katılımcıların görüşleri alınır. Yönlendirilmiş eğitimde ise eğitimci uygun eğitim yöntemine karar verir ve bu karar değiştirilmez. ☐ Yetişkin eğitiminde problem çözümüne, kaynak ve materyal kullanımına, tartışma ve yaşayarak öğrenmeye önem verilir. Yönlendirilmiş eğitimde ise, konferans, okuma ve ezber yoluyla öğrenme beklenir. ☐ Yetişkin eğitimi, eğitilenleri karar verme sürecine katarak düşünce, öneri ve eleştirilerini söylemelerine izin verir. Yönlendirilmiş eğitimde ise, eğitilenlerin eleştirileri ve önerileri sorulmaz. ☐ Yetişkin eğitimi, eğitim sırasında ortaya çıkan problemlerin çözümlenmesine izin verir. Yönlendirilmiş eğitimde ise programın uygulanmasını kesintiye uğratabilecek sorunların ortaya çıkmasından kaçınılır. ☐ Yetişkin eğitimi, eğitilenler arasında iş birliğini teşvik eder, açıklık ve güven sağlar. Yönlendirilmiş eğitim ise, eğitilenler arasında rekabeti teşvik eder. ☐ Yetişkin eğitimi, eğitilenlerin kendi kendilerini değerlendirmelerini teşvik eder ve fırsat verir. Yönlendirilmiş eğitim ise, başarı ve gelişmeleri kişisel olarak ve formal testler aracılığı ile değerlendirir. ☐ Yetişkin eğitimi, eğitilenlerin eğitimle ilgili son değerlendirmeye katılmalarını sağlar. Yönlendirilmiş eğitimde ise eğitimci son değerlendirmeyi kendisi yapar ve gerekli değişikliklere kendisi karar verir.

Yorum

Erişkin eğitiminde daha önceden kalan bilgiler ve tecrübeleri değiştirmek, olgunlaştırmak zor veya imkânsız gibidir. Ben biliyorum yaklaşımı en zor olan ve eğitim dışına çıkarılma gerekçesi olabilir.

Ayrıca bazı yaklaşımlar geleneksel ve standart haline getirilerek, değişim imkansızlaştırılmaktadır. Erişkinde yetkin ve yeterli olup, eğitilebilen kişilere, alıcı, fikri ve vicdanı hür ve açık olarak verilebilir ve kolay alırken, çocuklarda ise tekrarlanmanın daha fazla ve aynı olmasa da benzer yaklaşımlar tekrarlanmalıdır.

Bir kişi ilk birkaç yapması ile öğrenirken, daha sonra beğeni boyutu fazla yapar ve daha sonra da uzmanlaşmış olur. Uzmanlaşmanın en önemli bulgusu, yaptığını tenkit etmesi daha idealine ulaşmak için çaba sarf etmesidir. Ben güzel yaptım durumu, uzmanlaşmamanın en önemli verisidir.

Akademik olma ise gelişim ve değişimin bilimsel boyutta yaparak bunu emsal olabilecek ve eğitime katkısı olabilecek boyuta taşınmasıdır.

Eğitim bir şeyi öğrenmesi ve beceri kazanmanın ötesidir, kendisinin de eğitici olabilmesidir. Bildiğini aynen değil, daha geliştirerek halkayı tamamlaması istenir. En iyi eğitim almak, eğitim vermek ile olasıdır.

Eserin irdelenmesi, yapılan sanat eseri, tablonun yorumu gibi, her eğitimin de eğitilenler tarafından yapılması, uzmanlaşma açısından önemlidir. Bir irdelemede çok kötü ve kötü yok ise değişim ve gelişimde sorunlar olmaktadır. Demokratik ortamda tenkit varken, sert ve zorlamalı olanda tenkit olamaz. Bir eğitimde üstün düzeyde tenkit yapabilecek birey yok ise ve iyi, güzel deniliyorsa, ya o eğitilenlerin düzeyinin altında veya sadece sertifika almaya gelenlere eğitim! yapılmıştır, anlamını taşımaktadır. Ayrıca güzel veya iyi ile kötünün da içi doldurulmalıdır.

O LUMLU EĞİTİM ATMOSFERİ AMAÇ: Olumlu eğitim atmosferi oluşturma.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ: ☐ Olumlu eğitim atmosferi oluşturma prensiplerini söyleyebilme ☐ Olumlu bir eğitim ortamı için kurs öncesi yapılacak hazırlıkları söyleyebilme ☐ Kurs sırasında olumlu bir eğitim atmosferi oluşturmak için yapılması gerekenleri söyleyebilme ☐ Kurs süresince olumlu eğitim atmosferini sürdürebilme ☐ Kurstan sonra olumlu eğitim atmosferinin sürdürülmesi için yapılması gerekenleri sayabilme

YÖNTEM: ☐ Soru-cevap ☐ Beyin fırtınası ☐ Düz anlatım

ARAÇ-GEREÇ-MATERYAL: ☐ Tepegöz ☐ Flipchart

İSİNMA: Katılımcılara bir dakika boyunca oda içinde dolaşmaları ve birbiri ile tokalaşmaları söylenir. Tokalaşırken karşısındaki kişiye olumlu bir şey söylemeleri istenir. Bu sözlerin onlarda ne etki yaptığı sorularak konu ile ilişkisi kurulur.

GİRİŞ: ☐ Konunun amaçları açıklanır, ☐ Katılımcılardan eğitime gelmeden önce neler hissettikleri, şu anda neler hissettikleri ve kendilerini bu konuda nelerin etkilediği sorulur. Cevaplar Flipchart yazılır.

İŞLENİŞ: ☐ Katılımcılara olumlu bir eğitim atmosferi yaratmanın eğitime ne gibi katkısı olabileceği sorulur. Yanıtlar Flipchart yazılır, eksikler tamamlanarak yararları tekrarlanır. ☐ Katılımcılar 4 gruba ayrılır her gruba Flipchart kâğıdı verilerek olumlu eğitim atmosferi yaratmak için neler

yapabileceklerini yazmaları istenir. Bir grup lideri seçmeleri ve söylenenleri yazması istenir. Fikirler yazılırken doğru, yanlış ya da mantıklı olup olmaması konusunda tartışmaları, her söylenenin olduğu gibi yazılması istenir. Gruplara 10 dakika süre verilir. ☑ Süre bitiminde ilk grubun hazırladığı Flipchart hiç yorum yapılmadan okunur. Diğer gruplardan farklı düşünceler varsa ilave edilir. Daha sonra her madde tek tek okunarak olumlu eğitim atmosferi oluşturmada yapılması gereken doğru öneriler belirlenir. Hangilerinin eğitim öncesi, hangilerinin eğitim sırasında ve sonrasında yapılacağı sorulur. ☑ Olumlu eğitim atmosferi oluşturmak için, kurs öncesi, kurs sırası ve kurstan sonra yapılacaklar transparan ya da flipcharttan gösterilerek açıklanır. Açıklama sırasında katılımcıların buldukları ile ilişkisi kurulur.

ÖZET: Katılımcılara konu ile ilgili sorular sorularak yapılır.

DEĞERLENDİRME: 1. Olumlu bir eğitim atmosferinin prensiplerini sayınız? 2. Olumlu bir eğitim ortamı sağlamak için kurs öncesi ne yapılır? 3. Olumlu bir eğitim ortamı sağlamak için kurs sırasında ne yapılır? 4. Isınma egzersizleri hangi amaçla yapılır?

EĞİTİCİ NOTLARI:

1. Olumlu bir eğitim atmosferi prensipleri nelerdir? ☑ Yetişkinlerin nasıl ve hangi ortamlarda öğrendiklerini esas alır, ☑ Öğrenmeyi destekler ve öğrenmeye aracı olur, ☑ Katılımcıların soru sormalarına, düşünce ve fikirlerini ifade etmelerine izin veren güvenli bir ortam sağlar, ☑ Kursta belirlenen amaçlara ulaşma ve başarı sorumluluğunu eğitmen ve katılımcıların paylaşmasına olanak verir.

2. Olumlu bir eğitim atmosferi için kurs öncesi hangi hazırlıklar yapılmalıdır? Olumlu bir eğitim atmosferi oluşturmak için eğitmenin kurs öncesi dikkatli bir planlama yapması, bunun için zaman ayırması ve hazırlık yapması gerekir. Genellikle kurs modeli uzman eğitmenler tarafından hazırlanmıştır. Bununla beraber eğitimi yürütme rolü eğitmenindir. Her eğitim için eğitmenin kurs öncesinde yapması gereken önemli çalışmalar vardır.

Katılımcılar hakkında bilgi toplanmalıdır: ☑ Katılımcı sayısı, oturma düzeni, kursta kullanılacak araç-gereç, eğitim yöntemleri, sınıf ya da uygulamaların planlanabilmesi için katılımcı sayısının önceden bilinmesi önemlidir. Yeterliğe dayalı eğitim için en uygun katılımcı sayısı 12-15 arasındadır. ☑ Katılımcıların kursa katılma nedenleri, istekli olup olmadıkları, daha önce katıldığı benzer kurslar ve deneyimleri soru formları ya da yüz yüze tartışarak paylaşılır. ☑ Kursun katılımcıların işleri ile bağlantılı olup olmadığı bilinmelidir. Katılımcılar, kursta öğrendiklerini kurstan sonra uygulayamayacaklarsa kursa olan ilgileri azalır. Ayrıca, eğitim sırasında yapılacak uygulama ve verilecek örneklerin iş ve sorumlulukları ile ilgili olması önemlidir. ☑ Katılımcıların Sosyo-kültürel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak, eğitimde verilecek mesajların kabul edilirliliğini ve iletişimi kolaylaştırır.

Kurs araç ve gereçleri önceden hazırlanmalıdır: ☑ Eğitim öncesi katılımcılara verilecek başvuru kitabı, rehber kitap, kurs programı, yazılı vaka, rol-play'ler, değerlendirme formları ve öğrenim rehberleri gibi yazılı materyaller belirlenmelidir. Bu tür materyaller vermek, öğretilenlerin önemi, kullanım yerleri ve nasıl kullanılacakları konusunda yardımcı olur. ☑ Eğitim paketi içinde yer alacak araç ve gereçlerin daha önceden belirlenmesi ve kurs sonunda katılımcılara verilmesi, katılımcıların ileride yapacakları eğitimlerde bu araç ve gereçleri etkin bir biçimde kullanmalarına yardımcı olacaktır. ☑ Kurs sırasında kullanılacak tepegöz, Flipchart, slayt makinesi gibi eğitim araçlarının kurs öncesi hazırlanarak kontrol edilmesi, kurs sırasında ortaya çıkabilecek sorunları önleme açısından önerilir. ☑ Eğitim paketinde eğitim etkinlikleri ve yöntemlerini önceden belirlenmiş olsa bile bunların zamanlaması, sırasına ve gelişimine karar vermek için iyi planlanması gerekir.

-Fiziksel koşullar düzenlenmelidir: Eğitimciler eğitimin yapılacağı yerdeki fiziksel koşulları göz önünde bulundurarak önceden eğitim yerini görmeli ve gerekli hazırlıkları yapmalıdırlar. Planlama yapılırken eğitim yerinin fiziksel koşulları değerlendirilmelidir. Katılımcı sayısına göre eğitim yerinin büyüklüğü ve uygunluğu nasıl? Grup çalışmaları, uygulamalar ve eğitim sırasında verilecek çay-kahve araları için yeterli alan var mı? Katılımcı sayısına göre masa, sandalye ve gerekli diğer mobilya uygun mu? Odanın sıcaklığı, havalandırması ve aydınlığı uygun mu? Tepegöz, perde, video, slayt makinesinin konacağı alan ve konumu, uzatma kabloları, priz vb. var mı? Manken anatomik modellerin konabileceği uygun yer mevcut mu? Katılımcıların oturma düzeni uygun mu? Eğitim için en uygun düzen U düzenidir. Bu şekildeki düzenleme eğitmenin sınıf içinde rahat hareket etmesini, katılımcılarla göz teması kurabilmesini ve görsel araçların rahat kullanılmasını sağlar. Ayrıca grubun durumuna ve konunun gelişmesine göre grup tartışmaları ve grup çalışmaları için dikdörtgen, daire ya da küçük gruplar şeklinde oturma düzenleri de sağlanabilir.

-Katılımcıların ihtiyaçlarına yönelik hazırlıklar yapılmalıdır: Katılımcıların ihtiyaçları ile ilgili planlama yapılırken göz önünde tutulması gerekenler şunlardır: Katılımcıların görüş alanlarını engelleyen sütun, eşya gibi unsurlar var mı? Kurs sırasında elektrikle ilgili bir sorun yaşanabilir mi? Yemek, çay araları ve su servisi ile ilgili düzenlemeler tamam mı? Eğitim alanlarında sigara içilmeyeceği için sigara içenler için nasıl bir düzenleme yapılacak? Acil mesaj almak ya da göndermek için telefon, faks, internet gibi iletişim araçlarından biri ya da birkaçına nasıl ulaşılabilir? Tuvalet ihtiyaçları ile ilgili düzenlemeler uygun mu? Kaza ya da ani rahatsızlıklar için düzenleme var mı?

Eğitimci kendini eğitime hazırlamalıdır: Eğitmenin kendini kursa hazırlaması için yapması gereken çalışmalar şunlardır: Geçmişteki başarılı eğitimlerden yararlanarak iyi bir eğitim planı yapmak, Kendisini eğitime zihinsel olarak hazırlamak, Beklentilerinde gerçekçi olmak, Standartlara uygun bilgiler hazırlamak ve kurs konuları ile ilgili bilgilerini güncellemek, Eğitim notlarını ve öğrenim rehberlerini kurstan en az 10 gün önce katılımcı sayısına göre hazır etmek, Eğitim araç-gereç ve materyallerini yeterli düzeyde kullanabilmek, Eğitim araç-gereç ve materyallerini kurstan en az 10 gün önce hazır etmek, İçeriği sunarken sunum becerilerini yeterli düzeyde kullanabilmek, Anlatacağı konular hakkında kendine özel küçük notlar, anahtar sorular ve örnekler hazırlamak, Belli bir oranda kaygı ve stresin olacağını kabul etmek, Kendi gerginliğinin farkında olarak aynı durumda olan katılımcılar ile iletişim kurmak ve gerilimin ortadan kalkmasına yardımcı olmak.

3. Kurs sırasında olumlu bir eğitim atmosferi nasıl oluşturulur? Katılımcı ve eğitimcilerin birbirleri ile tanışması, Kurs amaçları ve öğrenim hedeflerinin gözden geçirilmesi, Katılımcıların eğitimden beklentilerinin alınması, Eğitimcilerin katılımcılardan beklentilerinin alınması, Kurs programı ve etkinliklerinin açıklanması, Kursta kullanılacaklar araç, gereç ve materyallerin açıklanması, İletişim ve diğer hizmetlerin açıklanması, Katılımcıların sorularının yanıtlanması iyi bir sunuş ile, kurs öncesi hazırlıklarla oluşturulan olumlu eğitim atmosferinin kurs sırasında da oluşturularak sürdürülmesi mümkündür.

Isınma oyunları: Grup çalışmaları süresince katılımcılar çeşitli duygu durum aşamalarından geçerler. Bazen grup içerisinde farklı düşünceler nedeniyle grup duygusu oluşmamış ya da dağılmış olabilir. Bazen de kişiler yorucu bir görevin ya da yolculuğun ardından eğitime gelmiş ya da bazı özel sorunları nedeniyle kendilerini yorgun ve eğitime konsantre olmamış hissedebilirler. Böyle zamanlarda ısınma oyunları eğitimi kurtarıcı rol oynayabilir. Eğitime başlarken, bir etkinlik başlarken, güne yeni başlarken, yemeklerden sonra, çay-

kahve arasından sonra katılımcıların yorgun ve ilgisinin dağıldığı bir anda ilgiyi toplamak için yapılır.

Isınma oyunlarının özellikleri şunlardır: ☐ Kısa süreli etkinliklerdir, ☐ Katılımcıların eğitime etkin olarak katılmalarını, karşılıklı etkileşime girmelerini ve endişelerini gidermeyi sağlarlar, ☐ Aktiftirler, ☐ Kolay uygulanırlar, ☐ Bütün grubun eğlenceli ve canlı bir şekilde katılımını sağlarlar, ☐ Kişilerin hareket etmesini sağlayarak kan dolaşımını destekler ve kasların gevşemesine yardım ederler, ☐ Katılımcıların daha neşeli olmasını ve sonraki etkinliklere daha olumlu başlamalarını sağlarlar, ☐ Kişilerin kendilerini bir grup ya da bir ekip olarak görmelerine yardımcı olurlar, ☐ Birlikte daha verimli çalışmayı sağlarlar.

İletişim: Olumlu eğitim atmosferinin sürdürülmesinde iletişimin önemi büyüktür. Eğitimci ve katılımcılar arasında iyi ilişkilerin kurulabilmesi için, konuya ilginin çekilmesi, mesajların algılanması ve kabul edilmesi, sözlü ve sözsüz iletişim yöntemlerinin kullanılması gereklidir.

Mizah: Eğitimci sunumları sırasında birlik duygusunu güçlendirmek ve ortamı yumuşatmak için uygun dozda ve yerinde mizah kullanılmalıdır. ☐ Konuyla ilgili karikatürler ☐ Konuyla ilgili fıkralar ☐ Eğitim gereçleri arasına konulmuş karikatürler

Sosyal etkinlikler: ☐ Sınıf dışındaki etkinliklerdir. Eğitimciler ve katılımcıların birbirlerini yakından tanımalarını, sıcak ve samimi ilişkiler kurmalarını sağlar. Çay araları ve yemeklerdeki sohbetler bunun için uygun ortamlardır. ☐ Ancak eğitimci, bu sohbetlerde profesyonel standartları korumalı, kişilerin mahremiyetine saygı duymalı, katılımcılar ve diğer eğitimciler hakkında yorum ya da dedikodu yapmamalı ve yapılmasına fırsat vermemelidir. ☐ Eğitimci katılımcılara resmi olmayan ortamlarda fotokopi çekirmek, birisiyle tanıştırmak gibi bir şey için söz veriyse, eğitim sırasında verdiği sözler kadar geçerlidir. Katılımcıya yerine getirilemeyecek sözler verilmemeli, verilen sözler de mutlaka tutulmalıdır.

4. Kurstan sonra olumlu eğitim atmosferi nasıl sürdürülür? ☐ Eğitimden sonra katılımcıları işyerlerinde görüp destek olmak amacıyla izlem ziyaretleri yapılmalıdır. ☐ İzlem ziyaretlerinde işe bağlı sorunları ve engelleri belirlemek, çözüme yardımcı olmak olumlu eğitim atmosferinin sürdürülmesine yardımcı olur. ☐ Yapıcı ve destekleyici geri bildirim vermek çok önemlidir. ☐ Bu ziyaretler yardımı ile eğitimde yaratılan olumlu atmosferin devamı sağlanabilir. ☐ İzlem yapılmadığı zaman katılımcıların relaps olabilecekleri, yani işleri kurs öncesi yaptıkları gibi yapmaya devam edebilecekleri (%90'a kadar çıkabilir) göz önünde bulundurulmalıdır. ☐ İzlem, eğitimci ve katılımcı arasında, katılımcının öğrendiklerini daha etkili kullanmasına yardımcı olabilecek bir ilişkidir. Yoğun ve sıkı yapıldığında, öğrenilenlerin aktarımı o kadar iyi olacaktır.

İzlem için şu yollar kullanılabilir: ☐ Eğitimden sonra katılımcılara ilgili makaleler göndermek ☐ Başarılar ve sorunlar hakkında yazışmak ☐ Katılımcıların bir ağ kurmalarını ve birbirlerini desteklemelerini sağlamak ☐ Malzeme ve kaynak desteği sağlamak ☐ Problemler hakkında konuşmak için kişisel ziyaretler düzenlemek ☐ Becerileri yenilemek ve genişletmek için tazeleme eğitimi vermek ☐ Deneyimleri paylaşmak ve ortak sorunları tanımak için eğitim grubuyla izlem toplantıları düzenlemek.

Yorum

Olumlu hava oluşmadan eğitim verilemez. Eğitilecek kişi ile eğitim verecek kişi bu boyutta olmalıdır. Sevgi dolu, yumuşak ve her boyuta hazır olmalıdır. Açıkları eğitici de ortaya koyabilir ve bunu bir ters boyuttan oluşturursa, Beyin Fırtınası denilen yöntem ile daha etkin olmasını da sağlayabilir.

Anne sütü eğitimi dersinde, anne sütü gereksizdir ve ne gereği vardır sorusuna verilen cevap, tüm dersi özetlemiş olacaktır.

Doğrular ve yanlışlar tanımlaması ile eğitim boyutu bir kalıp haline sokulmaktadır. Doğru veya yanlış yaklaşımı yerine ilkeler şeklinde, her boyutun değerlendirilmesi ile sonucu verilmesi öğretilmelidir.

Her durum ve olgu, olaya göre, o andaki verilere göre uygulama yapılması, esnek ve değişime açık olmasının gerekli olduğu öncelikle kavranmalıdır. Her prematüreye oksijen verilmeli yaklaşım kuralı yerine, gerekene, gerektiği kadar verilmeli ve bebeğe göre uyarlayın ve ayarlayın öğretilmelidir.

Afet Tıbbında eğitim standart öğrenimi yerine, bireye, olguya ve durumlara göre standartların nasıl uygulanabileceği öğretilmelidir. Uzmanlığın temel amacı da bu olmalıdır. Aynı değil, farklılığın bilincinde olunması kavratılmalıdır. Bu açıdan demonstrasyon tipi eğitim metotları uygun nitelikte değildir.

GÖRSEL İŞİTSEL ARAÇLARI HAZIRLAMA VE KULLANMA AMAÇ: Eğitimde görsel ve işitsel araçları tekniğine uygun kullanma.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ: Eğitim araçlarının tanımını söyleyebilme Eğitim araçlarının yararlarını sayabilme Kurallarına uygun saydam hazırlayabilme Tepegözü kuralına uygun kullanabilme Slayt kullanmanın kurallarını söyleyebilme Slayt makinesini kuralına uygun kullanabilme Video kullanım özelliklerini söyleyebilme Video bantlarını tekniğine uygun olarak kullanabilme Kâğıt ve yazı tahtalarını kurallarına uygun olarak kullanabilme.

YÖNTEM: Soru-cevap Anlatma Gösterim (Demonstrasyon) Oyun

ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL: Tepegöz Flipchart (kâğıt tahta) Yazı tahtası Video ve bant Slaytlar Slayt makinesi Dosya kâğıdı ve kalem

İSİNMA: Küçük bir obje (top, balon, bebek) elden ele alırken basit bir soru sorulur ve objeyi atan cevabı verip bir soruyu da objeyi attığı kimseye sorar ve obje elden ele doluşturılır. Daha sonra soru sorma işi objesiz tekrarlanır ve aradaki fark buldurulur. Eğitim aracının önemi vurgulanır.

GİRİŞ: Dersin konusu ve amaçları açıklanır. Katılımcılara fil oyunu yaptırılarak eğitim araçlarının önemi vurgulanır.

İŞLENİŞ: Şimdiye kadar katıldıkları eğitimlerde hangi eğitim araçlarını kullandıkları sorularak Flipchart yazılır. Hangisinde deneyimleri olduğu sorulur. Eğitim araçlarının tanımı, yararları ve eğitime katkıları sorularak açıklanır. Katılımcılar renkli küçük şekerlerle kura çektilerle 4 gruba ayrılır, grup çalışması yapılacağı söylenir ve kuralları açıklanır. Gruplara, saydam hazırlama ve tepegöz kullanma kuralları, slayt kullanma, video kaset kullanma, kâğıt tahtası (Flipchart) ve yazı tahtası kullanma kuralları ile ilgili konular verilir. 15 dakika süre verilerek gruptan hazırlıklarını yapmaları istenir. Süre sonunda her gruptan uygun araç gereç kullanarak sunum yapmaları sağlanır. Tartışılarak önemli noktalar vurgulanır.

ÖZET: Küçük kağıtlara hazırlanan sorular ve cevaplar gruba dağıtılır. Sorular okutulur cevapları tamamlamaları istenir.

DEĞERLENDİRME: 1. Eğitim araçlarının eğitime katkıları nelerdir? 2. Tepegöz kullanmanın olumlu yanları nelerdir? 3. Slayt makinesi kullanım önerileri nelerdir? 4. Video bantları kullanım önerileri nelerdir? 4. Kâğıt tahtası ve yazı tahtasının olumlu yanları nelerdir?

ÖRNEK OYUN: Katılımcılara oyun oynamak için kâğıt ve kalem dağıtılır ve kendilerine sözlü tanımlamaya dayanılarak bir hayvan resmi çizmeleri isteneceği söylenir. Tanımın yalnızca bir kez okunacağı, çizim süresinin 3 dakika olacağı ve resim çizme becerilerinin değerlendirilmeyeceği açıklanarak bir hayvan tanımlaması okunur. Süre sonunda katılımcılar çizdikleri resimleri birbirlerine gösterirler. Sonra aynı tanım saydamda gösterilerek bir kez daha okunur ve yapılan oyunun konu ile bağlantısı kurulur.

EĞİTİCİ NOTLARI:

- Eğitim araçları nedir? Eğitim araçları mesaj içeren, amaca göre üretilmiş materyal cihaz ve iletişim kanalları ile kullanılan malzemedir.
- Eğitim araçlarının eğitime katkıları nelerdir? Eğitim katılanlar arasında etkileşim artar, ilgi duymayı ve ilgi süresinin uzamasını sağlar, Eğitim için gereken zaman kısalmış ve etkisi artar, Eğitimde standardı sağlar, Eğitim ortamının istenmeyen etkilerini azaltabilir, Eğiticinin rolü olumlu yönde değişir, Katılım isteğini yüksek düzeyde tutmayı sağlar, Konu üzerinde unutmama süresi kısalmış, düşünme süresi uzar.
- Niçin eğitim aracı kullanılır? Eğitim araçları değişik duyu organlarını etkileyerek öğrenmeyi sağlar, Etkilenen duyu organlarının çokluğu öğrenme ve davranış değiştirme ile doğru orantılıdır. Ne kadar çok duyu organı harekete geçirilirse öğrenme o kadar etkili olur, Aracın etkinliği ses, sembol sözcük ve görüntünün uygun bileşimine bağlıdır, Araçlar katılımcılara bilginin değişik perspektiflerden verilmesine olanak tanır.
- Tepegöz nedir? Tepegöz görsel araçlardandır. Saydam filmini, opak nesne silüetlerini, imgeleri perde üzerine yansıtır. Saydam plastik ya da asetat yaprağıdır. Üzerine yazı yazılabilir, şekil çizilebilir. Tepegöz kullanmanın olumlu yanları nelerdir? Tepegöz kolay kullanılabilen bir eğitim aracıdır. Elektrik olan her ortamda kullanılabilir. Voltaj değişikliklerinden film ya da slayt göstericilerine göre daha az etkilenir. Aydınlik ortamda kullanılabilir bu da öğrencilerin not tutabilmelerini sağlar. Saydamların kullanılması eğitime zaman kazandırır (okumak her zaman için yazmaktan daha az süre alır.) Saydamlar ucuzdur, kolayca ve kısa sürede hazırlanabilir. Saydamlar bir kez hazırlandıktan sonra tekrar kullanılabilir. Tepegözün olumsuz yanı nedir? Sadece saydamları yansıtır, Basılı sayfa üzerinden yansıtamaz, Eğitmen perdenin önünde durarak katılımcıların görmesine engel olabilir.
- Saydam nasıl hazırlanır? Özel çıkmaz (permanant veya non-permanant) kalemle plastik ve asetat üzerine yazı ve şekiller yapılabilir. Fotokopi makineleri kullanılabilir. Bu makineler için özel saydam filmleri vardır. Saydam filmleri fotokopi makinesinin kâğıt alma bölümüne yerleştirilerek orijinal sayfanın fotokopisi çekilir. Termal saydam makineleri kullanılabilir. Bu makineler için özel saydam filmleri kullanılır. Film üstte, orijinal sayfa altta olacak şekilde hazırlanıp makineye yerleştirilir. Birkaç saniyede saydam basılır. Bilgisayar ve lazer yazıcı kullanılabilir. Bilgisayarda sayfa istenildiği gibi düzenlenebilir. Resim, şekil, grafik yapılabilir. Daha sonra yazıcıya kâğıt yerine özel saydam filmi yerleştirilip direk saydam üzerine basılabilir. Saydam hazırlama kuralları nelerdir? Her saydam tek bir konuyu içermeli, 5-8 satırdan fazla olmamalıdır, Harfler iri (en az 5 mm, bilgisayarda hazırlanmışsa 18 punto veya daha büyük) herkesin okuyabileceği büyüklükte olmalıdır, Daktilo ve kitap sayfaları uygun değildir. Kullanılacaksa fotokopi makinesi ile büyütülmelidir, Basılı metin kullanılmalıdır. Bilgisayarda ve daktiloda hazırlanmış yazıları okumak el yazısını okumaktan daha kolaydır, Saydamlara kaplama çerçevesi geçirilebilir. Çerçevesiz saydamlar kolaylıkla arşivlenebilir, çerçevelere notlar yazılabilir, Saydamların karışmasını önlemek için numaralandırılmalıdır, Saydamlar kapaklı kutu veya zarf içinde saklanırsa tozlanma ve çizilme engellenmiş olur.
- Tepegöz kullanım önerileri nelerdir? Sunumdan önce açma kapama düğmesi bulunup kontrol edilmelidir, Yedek lamba bulundurulmalıdır, Sunumdan önce netlik ayarı yapıp, bir saydam ile kontrol edilmeli. Görüntünün düzgün olup olmadığı katılımcılara sorulmamalıdır, Tepegöz, saydamı yerleştirildikten sonra açılmalı ve kapattıktan sonra saydam alınmalı. Tepegözün

üzerinde saydam yokken açık tutarak izleyicilerin gözlerini yormaktan kaçınılmalıdır ☐ Konuşurken perdeye değil, sınıfa dönülerek, göz teması sağlanmalı. Perdeden okunmamalıdır ☐ Dikkatleri belirli noktaya çekmek için işaret çubuğu (pointer) veya saydam üzerinden kalem kullanılmalı. Bunu yapmak eğiticiye katılımcılarla göz teması kurmayı sağlar ☐ Katılımcılara okuyabilmek ve yazabilmek için süre tanımalıdır

- Slayt kullanmanın olumlu yanları nelerdir? ☐ Hazırlanması ucuz ve kolaydır. 35 mm'lik fotoğraf makinesi ve ona uygun pozitif film sağlandığında herkes tarafından hazırlanabilir. ☐ Klinik işlemin tek tek basamaklarını ve yakın çekimleri göstermek için uygundur. ☐ Loş fazla karanlık olmayan odada gösterilebilir. Bu katılımcılara not tutma imkânı verir. ☐ Ses bandı ile seslendirilebilir. Seslendirilmiş slayt gösterileri yapılabilir. Slaytların olumsuz yanları nelerdir? ☐ Slayt makineleri tepegözden daha pahalıdır, ☐ Hassas makinelerdir, voltaj değişikliklerine tepegöz kadar dayanıklı değildir, ☐ Hazırlamak için fotoğrafçılık becerisi gerektirir, ☐ Slaytlar üzerinde değişiklik/yenileme yapmak saydamlardaki kadar ucuz ve kolay değildir. Slayt hazırlama kuralları nelerdir? ☐ Her slaytta tek bir konu olmalı, ☐ Satırlar az ve öz olmalıdır. Bir slaytta en fazla 35 sözcük olması önerilir (5 satır), ☐ Slayt üzerindeki materyal yeterli büyüklükte olmalıdır. Eğer slayt çıplak gözle okunabiliyorsa, en arkadaki kişinin okuyabileceği büyüklükte olduğunu gösterir, ☐ Slaytlar numaralandırılmalıdır, ☐ Slaydın kolay ve doğru pozisyonda yerleştirilmesi için üzerine işaret nokta konulmalıdır. Slaytta ne olduğunu görebilmek için, slayt bir ışık kutusunun (tepegöz bunun için uygundur) üzerine yetiştirilir ya da ışığa tutulur, ☐ Slayt baş aşağı çevrilir, ☐ Sağ üst köşesine numara veya işaret konur, ☐ Slayt sürücüsüne yerleştirilirken, slayt baş aşağı, numara veya işaret sağ üst köşede olacak şekilde yerleştirilir. Slayt makinesi kullanım önerileri nelerdir? ...
- Video kaset nedir? Video kasetler farklı amaçlar için kullanılabilen yaratıcı görsel işitsel araçlardır. Video kasetlerin olumlu yanları nelerdir? ☐ Gözle görülemeyecek olayları yakalarlar; örneğin safra kesesi cerrahisi ekranda izlenebilir, ☐ Klinik ve teknik işlem basamakları durdurularak ya da ağır çekime alınarak daha iyi olarak izlenebilir, ☐ Renkli ve ayrıntılı gösterir, ☐ Yöresel şartları göstermek amacıyla kullanılabilir, ☐ Kiralanabilir yada satın alınabilir, ☐ Animasyonlar içerdiği için soyut bir kavramı somut bir şekilde gösterebilmek için kullanabilir, ☐ Voltaj değişikliklerine dayanıklıdır, ☐ Video göstericileri slayt makinelerinden daha ucuz ve dayanıklıdır. Video kasetlerin olumsuz yanları nelerdir? ☐ Piyasada satılan bantlar genellikle güncelliğini kaybetmiştir, ☐ Bazen montajlama esnasında basamaklar karışmış ya da atlanmış olabilir, ☐ Aynı bantlar farklı ülkelerde ya da kültürlerde farklı anlaşılabilir. Katılımcılar konuyla ilgilenmek yerine aksan, görünüş, iletişim gelenekleri gibi kültürel farklarla ilgilenebilirler, ☐ Güncelliğini kaybetmiş bantların kullanılması mutlaka gerekiyorsa bu bölümlerle ilgili açıklama mutlaka önceden yapılmalıdır. Eğer çok uyumsuzluk varsa gösterilmekten vazgeçilmelidir. Bunun yerine anatomik model, slayt göstericisi gibi uygun materyal seçilmelidir. Video kullanım kuralları nelerdir? ...
- Yazı tahtası nedir? Üzerinde yazılı bilgiler sunulabilen beyaz ya da siyah tahtalardır. Daha etkili yöntemler bulunmasına karşın, yine de yazı tahtaları en yaygın kullanılan görsel araçlardır. Hazırlıksız ortaya çıkan tartışmalarda kullanışlıdır. Yazı tahtasının olumlu yanları nelerdir? ☐ Sınıfların çoğunda bulunur, elektriğe bağımlı değildir, ☐ Ucuzdur, kullanışlıdır, ☐ Hem öğretmen hem katılımcı kullanabilir, ☐ Beyin fırtınası, problem çözme, liste çıkarma ve diğer katılımcı etkinliklerde kullanmak için uygundur. Yazı tahtasının olumsuz yanları nelerdir? ☐ Üzerine fazla şey yazılamaz, ☐ Üzerine yazmak zaman alıcıdır, ☐ Hem yazmak hem konuşmak güçtür, ☐ Yazılar düzensiz ve karışık olabilir, ☐ Verilen bilgiye ait bir kayıt yoktur, bilgiler silinip gider. Yazı tahtası kullanım önerileri nelerdir? ...
- Kâğıt tahtası (Flipchart) nedir? ... Kâğıt tahtası (Flipchart) olumlu yanları nelerdir? ☐ Kolay bulunur, bir odadan diğerine kolayca taşınabilir, ☐ Elektriğe bağımlı değildir, ☐ Aynı anda birden fazlası kullanılabilir, ☐ Kullanışlı ve ucuzdur, ☐ Öğretmen ve katılımcılar tarafından kullanıma uygundur, ☐ Sayfalar daha önceden hazırlanabilir, ☐ Sayfalar sınıfın duvarına asılabilir,

katılımcılar istedikleri zaman tekrar bakabilirler. Kâğıt tahtası (Flipchart) olumsuz yanları nelerdir? Yazı tahtasının dezavantajları ile ayırdır, tek fark verilen bilgiye ait kayıt bulunmasıdır. Kâğıt tahtası (Flipchart) kullanım önerileri nelerdir? ...

Yorum

Maket ile, belirli senaryo ile yapılması, sunum, tepegöz ve diğer eğitim araçlarının aktif eğitimde pek etkin olmadığı kavranmalıdır.

Burada belirtilen eğitim araçlarının artık etkinliğini yitirdiği, ufak gruplar halinde, hocanın elinin degeceği 6-7 kişileri geçmeyen gruplar halinde bizzat eğitilenler tarafından yapılması öngörülmelidir. Eğitici de onlarla birlikte olup, onlara müdahale etmeden izlemesi ve özellikle tenkitlerle yön vermesi gereklidir. Hatasız yapma olanaksız olsa bile %85 başarı ile tamamlayıncaya kadar işlevin devamı gereklidir. İşlem aynı şekilde değil, benzer olarak yapılandırılabilir. Sel felaketinde kurtarma yerine arabanın nehre düşmesi ile kurtarma gibi değişim boyutları ile tekrarlanabilir. Burada en başarılı olup, uzun zamanda yapanların da tekrar etmesinin gerekliliği belirgindir. Başarı, belirli zaman içinde yapılan olmalıdır.

S UNUM BECERİSİ AMAÇ: Etkili bir sunum yapma.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ: Etkili bir sunum yapmanın amacını söyleyebilme Etkili bir sunumun hangi bölümlerden oluştuğunu söyleyebilme Giriş bölümünün özelliklerini sayabilme Girişte kullanılan teknikleri sayabilme Etkili bir sunumda soru sormanın niçin gerekli olduğunu söyleyebilme Etkili soru sorma çeşitlerini söyleyebilme Sunum sırasında soru sorma tekniklerinin ne zaman kullanılacağını açıklama Sunum sırasında soru sorma tekniklerini etkili kullanabilme Soru sormada dikkat edilecek noktaları sayabilme Etkili bir sunumun aşamalarını sayabilme Etkili bir sunumda özet yapmanın amacını söyleyebilme Etkili bir özeti özelliklerini sayabilme Özetle kullanılan teknikleri sayabilme Sunum tekniğinin olumlu ve olumsuz yanlarını sayabilme Sunum sırasında dikkat edilecek noktaları sayabilme Etkili bir giriş ve özet örneği sunabilme

YÖNTEM: Anlatma Soru-cevap Beyin fırtınası Oyun

ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL: Tepegöz Flipchart Oyun kartları Öğrenim rehberi

İSİNMA: Katılımcılara adam asmaca oyunu oynatılarak, konu ile ilgili bir cümle buldurulmaya çalışılır.

GİRİŞ: Katılımcılara kursun başından beri birçok sunum izledikleri bu sunumlarda hangi bölümlerin yer aldığı sorularak cevaplar flipchart'a yazılır varsa eksiklikler tanımlanarak sunumda yer alan bölümler belirlenir. Konunun amaçları açıklanır. Sunum tipleri ile hatırlama arasındaki ilişki istatistiksel örnekle açıklanır.

İŞLENİŞ: Katılımcılara sunum becerisi öğrenim rehberi dağıtılarak bir katılımcıdan okuması istenir. Giriş bölümünün amacı ve kullanılacak eğitim teknikleri tartışılarak belirlenir. Giriş bölümünün özellikleri açıklanır. Girişten sonra hangi bölümün geldiği sorularak özellikleri açıklanır. Sunum sırasında soru sormanın gerekliliği ve önemi sorularak tartışılır. Kendisinin sunum sırasında ne çeşit soru tipi kullandığı sorulur, örnek vermeleri istenir. Soru sorma teknikleri, önemi ve özellikleri açıklanır. Sorulara verilen cevap türleri karşısında eğitimcinin yaklaşımı tartışılarak açıklanır. Soru sormada dikkat edilecek noktaların önemi vurgulanarak deneyimler paylaşılır. Etkili bir sunum için eğitimcinin ne gibi bir plan yapması gerektiği açıklanır. Sunum aşamaları sorularak flipchart'a yazılır ve doğru sıralama yapılarak eksiklikler tamamlanır. Etkili bir özeti sunumdaki önemi açıklanır.

Yapılan sunum sırasında özetin nerelerde kullanıldığı sorulur. Etkili bir özetin önemi ve özellikleri açıklanır. Sunum tekniğinin olumlu ve olumsuz yanları kısaca açıklanır. Sunum sırasında dikkat edilecek noktalar sorulur ve Flipchart yazılarak belirlenir.

ÖZET: Katılımcılardan 5 gönüllü seçilir ve yarışma hostesi olmaları istenir. Yarışmacılara sorulacak soruların yanıtları hosteslere dağıtılır. Yarışmacılara göstermemeleri istenir. Diğer katılımcılar iki gruba ayrılır. Hangi grubun önce başlayacağını belirlemek için bir soru sorularak ilk doğru cevap veren gruba, konu ile ilgili soru sorulur ve tek tek grup üyelerinden birer cevap vermeleri istenir. Doğru cevap geldiğinde cevap hangi hosteste ise "çın çın" diyerek onaylar ve grup puan alır. Bütün grup üyeleri bittiğinde cevap hakkı diğer gruba geçer. Oyunu kazanan grup diğer gruba istediği bir şeyi çay arasında yaptırır. Daha sonra katılımcıların yerlerine oturmaları sağlanır. Sunum becerisi öğrenim rehberi okunarak basamakların yapılan sunumda kullanılıp kullanılmadığı belirlenir. Sınıf oyunla 4-5 gruba ayrılır. Gruplardan seçtikleri bir konuda etkili bir giriş ve özet tekniği hazırlamaları istenir. Grup çalışması için 10 dakika süre verilir. Süre bitiminde her grup sunumunu yaparak birbirlerine geri bildirim verir. Sunum için her gruba 7 dakika süre verilir. Her sunum sonunda eğitimciler önemli noktaları vurgulayarak olumlu geri bildirim verirler.

DEĞERLENDİRME: 1. Etkili bir sunum hangi bölümlerden oluşur? 2. Giriş bölümünün özellikleri nedir? 3. Etkili bir özet nasıl olmalıdır?

EĞİTİCİ NOTLARI:

- Etkili bir sunumun amacı nedir? Etkili bir sunumun amacı, çeşitli interaktif eğitim teknikleri kullanılarak dinamik bir sunumla öğrenim hedeflerine ulaşmada başarıyı arttırmaktır. Böylece katılımcıların ilgisi ayakta tutularak eğitimin etkisinin artması sağlanır.
- Etkili bir sunum hangi bölümlerden oluşur? Giriş bölümü: Her sunum, ilgi uyandırmak ve katılımcıları öğrenmeye hazırlamak için giriş bölümü ile başlamalıdır. İçeriğin sunumu: Görsel-ışitsel araçlarla desteklenerek, interaktif eğitim yöntemleri kullanılarak, soru sorma tekniklerine dikkat edilerek yapılmalıdır. Özet: Anahtar noktaların veya basamakların özeti verilmelidir.
- Giriş bölümünün özellikleri nedir? ☐ Sunumun ilk birkaç dakikası çok önemlidir, ☐ Motivasyon için etkili bir giriş bölümü olmalıdır, ☐ Kısa olmalıdır, ☐ İlgi çekmelidir, ☐ Katılımcılara eğitim beklentileri açık olarak anlatılmalıdır, ☐ Katılımcılar konuya ısındırılmalı ve hazırlanmalıdır, ☐ Olumlu bir eğitim atmosferi yaratılmalıdır. Girişte hangi teknikler kullanılabilir? Eğitimci çeşitlilik sağlamak ve katılımcıların konuya ilgisini çekmek için konuya bir dizi uygun teknikten istediğini seçerek kullanabilir. Seçilebilecek giriş tekniklerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz: ☐ Amaçların gözden geçirilmesi, katılımcıların kendilerinden beklenenleri anlamasını sağlar. Mutlaka yapılmalıdır. ☐ Konu hakkında soru sormak, katılımcıların konu hakkında ne bildiklerini anlayıp, onları etkin katılıma teşvik etmeye yardımcı olur. Birkaç anahtar soru sorulabilir, yanıtlar alınıp tartışılabilir, ardından sunuma geçilir. ☐ Bir önceki konu ile bağlantı kurmak, katılımcıların konunun bütünü ve konuların sürekliliğini kavramasını sağlar. Eğitimci konuları mümkün olduğunca birbirine bağlamalıdır, böylece bir sunumun sonuç bölümü veya özeti bir sonrakinin girişi olabilir. ☐ Kişisel deneyimleri paylaşmak, ilgi uyandırmak, bir noktayı vurgulamak ve bir konuya gerçeklik katmak için kullanılır. Bu deneyimler konuyla ilgili olduğu ve uygun yerde kullanıldığı zaman katılımcıların hoşuna gider. Konuyu gerçek yaşam deneyimlerine bağlamak, katılımcıların ilgisini çeker ve öğrenmeyi kolaylaştırır. İnsanlar yeni öğrendikleri ile eskiden bildiklerini bağdaştırarak öğrenirler. Deneyim günlük yaşamdan alınmış bir durum ya da bir işlem olabilir (Daha önce hiç kırığı olan bir kişiyle karşılaştınız mı?). ☐ Vaka çalışması, problem çözme rol-play tekniklerini kullanmak, katılımcıların spesifik bir olaya konsantre olmalarını sağlar ☐ Küçük gruplarla çalışmak, genellikle konuya ilgiyi artırır. ☐ Video film veya diğer görsel araçların kullanılması hem uyarıcı olur hem de konuya ilgiyi artırır. Yaratıcı saydamlar kullanmak, konuyla ilgili karikatür, işaret, slogan ve akronimler gibi araçların kullanılması atmosferi yumuşatır ve ilgi uyandırır. ☐ Kışkırtıcı ifadeler kullanmak, tartışma ortamı yaratarak

- konuya ilgiyi artırır. Ancak çok dikkatli kullanılmalıdır amaç tepki yaratmak için karşıt bir ifade kullanmaktır, katılımcıları hayal kırıklığına uğratabilecek veya konudan soğutacak ifadelerin kullanılmamasına özen gösterilmelidir, bu eğitim atmosferini olumsuz olarak etkileyebilir. Örnek: "Eğer yeterince vaktimiz yoksa sunum sırasında soru sormayalım" denilebilir. ☑ Sınıfta gösterim yapmak, beceriyi göstermede kullanılacak alet, model ve araç gereçlerin eğitim ortamında bulunması ilgiyi artırır. ☑ İşle ilgisini kurmak, katılımcıların kendi işleri ile ilgisini kurarak konu üzerindeki ilgilerinin artmasını sağlar.
- Etkili soru sorma tekniği nedir? Eğitimci, eğitim sırasında bir konuya giriş yapmak için, beyin fırtınası başlatmak için, tartışma ortamı yaratmak için, konu karmaşık olduğunda kişilerin dikkatini toplamak için ya da görsel işitsel araçları kullanırken dersin etkisini artırmak için soru sorma tekniğini kullanabilir.
  - Soru sorma teknikleri ne zaman kullanılabilir? ☑ Konuya giriş yaparken, ☑ Sunum sırasında, ☑ Tartışma ortamı yaratmak için, ☑ Özet ve değerlendirme için. Etkili bir sunumda soru sormak neden önemlidir? ☑ Eğitimin etkisini artırır, ☑ Sunumu daha ilginç hale getirir, ☑ Düşünmeye sevk eder, ☑ Konuyu kavramayı hızlandırır, ☑ Dikkati konu/olay üzerine çeker. Soru sorma teknikleri nelerdir? ☑ Soru, öncelikle tüm gruba yöneltilir ve gönüllü olarak cevaplamak isteyenler desteklenir. ☑ Katılımcılardan birine adı ile hitap ederek soru sorulur. ☑ Soru önce tüm gruba sorulur, belli bir süre duraklatır ve katılmayan katılımcıları dahil etmek için belli bir katılımcıya yöneltilir. ☑ Katılımcıların verdiği yanıtlar doğru ise, yanıtlar tekrarlanarak ödüllendirici ve destekleyici sözler söylenir. ☑ Verilen yanıtlar kısmen doğru ise, doğru yanıtlar tekrarlanır, yanlış yanıtlar düzeltilerek katılımcı cesaretlendirilir. ☑ Verilen yanıtlar hatalı olduğunda, eğitmen eleştirel olmayan bir tavırla katılımcıyı doğru yanıtla götürmek için soruyu başka sözcüklerle yeniden ifade eder. ☑ Soru yöneltilen katılımcı yanıt vermezse soru bir başka katılımcıya yöneltilir, daha sonra yeniden yanıt vermeyen katılımcıya dönülerek tartışmaya katılması sağlanır. ☑ Sorulan soruya gruptan hiçbir yanıt gelmezse ve katılımcılar sessiz kalırlarsa, eğitmen soruya kendi düşüncesi olmayan ilginç bir cevap vererek katılımcıların dikkatini çeker ve onları tartışmanın içine alır.
  - Katılımcı soru sorduğunda ne yapılmalıdır? ☑ Soru yanıtlanır, ☑ Soruya başka bir soru ile cevap verilir, ☑ Yanıt bilmiyorsa söylenir ve açıklanır, ☑ Konudan sapmaya neden olan sorular vakit varsa yanıtlanır. Soru sormada dikkat edilecek noktalar nelerdir? ☑ Katılımcılara adı ile hitap edilmelidir, ☑ Doğru yanıtları desteklenmeli, tekrarlanmalı ve ödüllendirilmelidir, ☑ Yanıt kısmen doğru ise, doğru kısım onaylanır, yanlış kısım düzeltilmelidir, ☑ Yanıt hatalı ise soru düzeltilerek tekrarlanmalıdır. Etkili bir sunumun aşamaları nelerdir? ☑ Güçlü bir girişle başlar, ☑ Ana konuya yumuşak bir geçiş yapılır, ☑ Planın ana hatları uygulanır, ☑ Çeşitli görsel işitsel araçlar kullanılır, ☑ Etkin katılımı sağlayan çalışmalar yapılır, ☑ Etkili bir özet yapılır. Sunumda özet yapmanın amacı nedir? ☑ Özet bir sunumun içeriğini güçlendirmek ve ana noktaları tekrarlamak için yapılır, ☑ Genelde konunun sonunda yapılır, ☑ Konu karmaşık ise belli aralarda da verilebilir.
  - Etkili bir özet nasıl olmalıdır? ☑ Kısa olmalıdır, ☑ Ana noktaları toparlamalıdır. Özette hangi teknikler kullanılır? ☑ Katılımcılardan soru sormaları istenebilir, ☑ Katılımcılara soru sorulabilir, ☑ Alıştırma ve test çözerek yapılabilir, ☑ Ana noktaların oyun içinde tekrarlanması ile yapılabilir.
  - Sunum tekniğinin olumlu ve olumsuz yanları nelerdir? Olumlu yanları: ☑ Uygun hazırlanırsa etkilidir, ☑ Çok miktarda bilgi verebilir, ☑ Büyük gruplara uygulanabilir, ☑ Sunum içeriği ve verilmiş şekli eğitimcinin kontrolündedir, Olumsuz yanları: ☑ İlgi çekmek zordur, ☑ Yorucudur, ☑ Katılım az olabilir, ☑ Eğitimcinin yarattığı hızda gider, ☑ Gereğinden fazla bilgi verme eğilimi vardır. Sunum sırasında dikkat edilecek noktalar nelerdir? ☑ İletişim (dil, yabancı terim vb.), ☑ Göz teması, ☑ Ses tonu, ☑ Tekrarlayıcı söz ve jestlerden kaçınma, ☑ Enerjik ve coşkulu olma, ☑ Sınıfta dolaşma, ☑ Görsel-işitsel araçları kullanma, ☑ Olumlu geri bildirim verme, ☑ İsimle hitap etme, ☑ Olumlu yönde mizah kullanma, ☑ Konular arasında yumuşak geçiş yapma, ☑ İyi bir örnek olma.

Yorum

Sunumlar zamanla doğrudan bireye ön eğitim için verilebilir. Aktif yapılması için kişinin bilgili olması için oluşmalıdır. Bir bakıma kendi kendine eğitim içindir. Kurs kitapçığında aşama ve basamaklı olarak verilmekte, bunu yaparak, sıraya uygun ve olgu ile durum/olay temelinde değişimle uygulamasını öğrenmeli ve yapmalıdır.

K ÜÇÜK GRUP ÇALIŞMALARI AMAÇ: Eğitim sırasında küçük grup çalışması tekniklerini kullanma.
ÖĞRENİM HEDEFLERİ: Eğitimde küçük grup çalışması tekniklerinin kullanım amacını söyleyebilme Küçük grup çalışması tekniğinin olumlu yanlarını sayabilme Küçük grup çalışması tekniği uygulama ile ilgili genel kuralları sayabilme Vaka çalışması tekniğinin özelliklerini söyleyebilme Vaka çalışması uygulama basamaklarını söyleyebilme Role-play (oyunlaştırma) tekniğinin özelliklerini açıklayabilme Role-play uygulama basamaklarını söyleyebilme Beyin fırtınası tekniğinin özelliklerini açıklayabilme Beyin fırtınası uygulama basamaklarını söyleyebilme Grup tartışması özelliklerini açıklayabilme Grup tartışması uygulama basamaklarını söyleyebilme Eğitimle ilgili sunumlarında seçtiği tekniği kurallarına göre uygulayabilme.

YÖNTEM: Soru-cevap Anlatma Grup çalışması

ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL: Tepegöz Flipchart

ISINMA: Flipchart'a interaktif kelimesi yazılır. Katılımcılardan bu kelimenin içindeki harflerden anlamlı kelime türetmeleri istenir en çok kelime türeten birinci olur.

GİRİŞ: Konunun amaçları açıklanır, İnteraktif kelimesinin anlamı sorularak açıklanır.

İŞLENİŞ: Katılımcılar 3 gruba ayrılır; birinci grup 6-7 kişi, ikinci grup 5, üçüncü grup 4 kişi olacak şekilde, her gruba 9 tane baklava şeklinde kesilmiş ve 8 tanesinin üzerinde küçük grup çalışması etkinlikleri ile ilgili ifadelerin yazılı olduğu, birinin boş olduğu 9 kâğıt dağıtılır. Katılımcılardan kendilerine verilen ifadeler yazılı olan elmasları tepeden başlayarak (en önemli bulduklarını en üste koymak sureti ile) önem sırasına göre büyük bir kâğıt yapacak şekilde dizmeleri istenir. Boş olan kâğıda grup kararı ile bir ifade yazmalarını ve bu ifadeyi de diğerleri ile sıralamaları istenir. Grup çalışması için 10 dakika süre verilir. Gruptan bir katılımcıya bir gözlem formu verilerek çalışma sırasında grubu gözlemesi ve formu doldurması istenir. Grup çalışmasından sonra her grup sıralamasını sunar ve tartışır. Burada doğru kesin bir sıralamanın olmadığı esas amacın grup çalışması özelliklerini ortaya çıkarmak olduğu açıklanır. Gözlemcilerden grup çalışması sırasındaki gözlemleri alınıp. Grup çalışmasının belli özellikleri gerektirdiği ve kuralları vurgulanır, amaçları ve yararları açıklanır. Grup çalışması ile ilgili genel kurallar tartışılarak belirlenir, tekrar edilir. Eğitimde en sık kullanılan küçük grup çalışmaları (vaka çalışması, role-play, beyin fırtınası, grup tartışması) özellikleri, olumlu olumsuz yanları tek tek örneklerle açıklanır. Katılımcılar 4'lü gruplara ayrılır her bir gruba bir küçük grup çalışması verilerek bu konuda bir örnek hazırlamaları istenir. Gerekli talimatlar verilir. Eğitimcilerin rehberliği sağlanır. Süre sonunda her grubun hazırladığı örneğin sunulması ve gruptan geri-bildirim alması sağlanır ve gerekli açıklamalar yapılır.

ÖZET: Katılımcılara birkaç soru sorularak konu özetlenir.

DEĞERLENDİRME: 1. Küçük grup çalışmaları hangi amaçla yapılır? 2. Vaka çalışmasının olumlu yanları nelerdir? 3. Tartışmada nelere dikkat edilmelidir?

EĞİTİCİ NOTLARI:

1.Küçük grup çalışması teknikleri hangi amaçlarla kullanılır? Eğitim sırasında ortaya çıkan problemi çözmek, Konuyla ilgili gerçek ya da gerçeğe yakın vakaları sınıfa getirerek tartışılması ve çözüm yolları aşamasını sağlamak, Konu ile ilgili yaşanmış ya da yaşanması olası olayları oyunlaştırma ile canlandırarak bu konuda öğrenme yaşantısı sağlamak.

2 Küçük grup çalışması etkinliklerinin olumlu yanları nelerdir? Katılımcıların birbirlerinden öğrenmelerini sağlar, Etkin katılımı sağlar, Katılımcılar birbirlerini tanıdıkça ekip çalışması atmosferi doğar, Farklı bakış açıları ortaya konabilir, İletişim ve karar verme becerilerinin gelişmesini sağlar.

3. Küçük grup çalışması tekniklerinin genel kuralları nelerdir? Küçük grup çalışmaları için en uygun sayı 12-15 kişilik gruplardır. Küçük grup çalışmaları yürütülürken katılımcıların hep aynı grupta olmamalarına dikkat etmek gerekir. Eğitmen farklı yollarla küçük grup oluşturabilir. Eğitmen grupları kura, oyun ya da sayma gibi yollarla belirleyebilir. Katılımcılara sayı saydırarak (bir, iki, üç) aynı sayıyı söyleyenler ile gruplar oluşturulabilir. Katılımcılardan kendi gruplarını oluşturmalarını isteyebilir. Küçük grup çalışmaları için kullanılan sınıfların büyüklüğü, her bir grubun diğerini rahatsız etmeden çalışabilmesi için uygun büyüklükte olmalıdır. Küçük gruplarda yapılan çalışmalar kışkırtıcı, ilginç, konuyla ilgili, fazla zaman almayan ve katılımcıların görgü ve bilgilerine uygun türden etkinlikler olmalıdır. Etkinlikler için bir zaman sınırlaması olmalıdır. Gruplara çalışma süreleri bitimine 5 dakika kala ve süreleri dolduğunda haber verilmelidir. Etkinliklerle ilgili yapılması istenilenler (talimatlar) yazılı ya da sözlü olarak bildirilmelidir. Yazılı talimatlar herhangi bir şeyin gözden kaçmaması ve anlaşılması için daima daha uygundur. Talimatlarda aşağıdakiler yer almalıdır: -Süre -Tartışılacak, çözülecek ya da oyunlaştırılacak problem -Katılımcıların rolleri -Tartışma soruları -Grup içinde uyulması gereken kurallar -Grup içi çalışmasına ilişkin beklentiler (bir grup başkanı, bir raportör, bir sunucu seçimi vb.) Grup çalışmaları bitiminde tüm katılımcıların büyük grupta toplanması ve çalışma sonucu elde edilen rapor, yanıt, oyun ve önerilerin sunumu sağlanmalıdır. Sunum sonunda gerekli ise sunum sırasında eğitmenin kısa bir özet yapması ve önemli yerleri vurgulaması, etkinlikle verilmesi planlanan mesajların daha iyi anlaşılmasını sağlar.

4. Vaka çalışması tekniği ve özellikleri nedir? Vaka çalışması tekniği, belli bir konu veya üzerine odaklanmış gerçekçi senaryolar kullanılarak yapılan bir eğitim yöntemidir. Vaka çalışmasında katılımcılar önce vakayı okur, vaka ile ilgili soruları tartışarak yanıtlar ve daha sonra büyük gruptaki tartışmalara yazılı veya sözlü katılımında bulunurlar. Vaka çalışmaları eğitmen veya katılımcılar tarafından hazırlanabilir. Vaka çalışması hazırlamak için klinik deneyimler, yaşanmış olaylar, tıbbi öyküler, kayıtlar, kitaplardan yararlanılabilir. Olumlu yanları: Etkin katılımı sağlar, Katılımcıların birbirleriyle etkileşime girmeleri ve ortak katılımı öğrenmelerini sağlar, Katılımcıların dikkatini gerçek bir durum üzerine çekmeyi ve işleriyle ilişki kurmalarını sağlar, Problemlere farklı bakış açıları ve farklı çözümler getirir, Katılımcıların problem çözme, karar verme ve iletişim becerilerinin gelişmesine yardımcı olur, Uygulama basamakları: Vaka ve tartışma soruları hazırlanır, Etkinlik ve gerekli talimatlar açıklanır, Vaka yazılı bir metin olarak katılımcılara dağıtılır ya da Flipchart veya tepegözde okumaları sağlanır, Katılımcıların okuduktan sonra verilen sorular doğrultusunda tartışma yapmaları sağlanır. Tartışma sorularının sırasının planlaması aşağıdaki şekilde yapılmalıdır: Verilen problemi irdelemeleri ve sorunun kaynağını bulmaları istenir: “Bu vakada sorun nedir?” Katılımcıların belli sorunları yanıtlamaları için odaklanmış sorular sorulur: “Hastaya yapılan müdahalenin doğru olup olmadığını gösteren iki gözlem nedir?” Katılımcıya yanıt verirken esneklik sağlayan açık uçlu sorular sorulur: “Hasta/yaralıya yeterli ilkyardım yapılmaması ne gibi sonuçlar doğurur?” Katılımcıların duruma öneri getirmesini sağlayan sorular sorulur: “Bu sorun nasıl engellenebilirdi?” Katılımcıların vaka üzerinde çalıştıktan sonra fikirlerini paylaşabilecekleri bir ortam yaratılır. Vaka çalışması sonuçları özetlenerek önemli noktalar vurgulanır. Tartışma dahil olmak üzere vaka çalışması için ayrılan süre 30 dakikayı geçmemelidir.

5. Role-play (Oyunlaştırma) tekniği ve özellikleri nelerdir? Role-play, eğitim amaçları ile ilgili bir durumun gerçeğe uygun olarak oynanarak gösterildiği bir eğitim yöntemidir. Olumlu yanları: Katılımcıların gerçekçi bir duruma etkin olarak katıldıklarından oldukça motive edici bir atmosfer yaratmalarını sağlar, Katılımcıların gerçekte karşılaşılabilecekleri bir durumla ilgili deneyimleri,

gerçek yaşam riskleriyle karşılaşmadan edinebilmelerini sağlar, ☑ Hastanın ve olaydan etkilenen kişilerin içinde buldukları durumu daha iyi kavramalarını ve daha anlayışlı olmalarını sağlar. İletişim becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Uygulama basamakları: ☑ Katılımcıların oyundan neler öğrenmesi gerektiği yani amaçlar belirlenir, ☑ Basit bir oyun ve roller hazırlanır, ☑ Katılımcılara etkinlikle ilgili gerekli açıklama yapılır, ☑ Role-play 'de rol alacak gönüllüler seçilir. Roller yazılı olarak verilir ve ne yapacakları açıklanır, ☑ İzleyicilerin neleri gözlemleyecekleri ve tartışma sorularının ne olacağı açıklanır, ☑ Oyunun oynanması sağlanır, ☑ Oyun bittikten sonra rol yapan katılımcılar rollerinden çıkarılır. Duygu ve düşünceleri alınır, ☑ Oynanan oyunun önemli noktaları izleyicilere sorularak tartışılır, ☑ Neler öğrenildiği ve bunların gerçek hayata nasıl uygulanacağı tekrarlanarak özetlenir, ☑ Role-play için ayrılan süre tartışma dahil 20 dakikayı geçmemelidir.

6. Beyin fırtınası ve özellikleri nedir? Beyin fırtınası, değişik fikirler veya bir probleme değişik çözümler üretmek için düşünmeyi ve yaratıcılığı uyaran bir eğitim yöntemidir En iyi kullanma alanı 5-15 kişilik gruplardır. Olumlu yanları: ☑ Bir karara varırken veya problemi çözerken dikkate alınması gereken faktörler alanını genişletmeye yardımcı olur, ☑ Katılımcıların eleştiri tehdidi altında kalmadan fikirlerini söylemelerine fırsat verir. ☑ Katılımı arttırarak, grubun belli bir noktaya konsantre olmasını sağlar, ☑ Katılımcıları düşünmeye sevk eder, ☑ İstenilenden fazla fikir ve bilgi elde edilebilir, ☑ Katılımcıların fikirlerinin ciddiye alındığını gösterir, ☑ Fazla materyal gerektirmez, ☑ Fazla zaman almaz. Eş anlamlı fikirler kendiliğinden ortaya çıkar. Uygulama basamakları: ☑ Beyin fırtınasının temel kuralları açıklanır: -Tüm söylenen fikirleri olduğu gibi kabul et, -Bütün fikirler yaz, -Öneri listesi oluştuktan sora başa dönerek hepsini tek tek gözden geçir. ☑ Konu veya sorun açıklanır, ☑ Öneri ve fikirler flipchart'a yazılarak asılır, ☑ Katılımcıların etkin katılımı sağlanır ve olumlu geri bildirim sağlanır, ☑ Yazılanlar gözden geçirilerek tartışılır, doğru kabul edilenler belirlenir, gerekirse sıralanır veya gruplanır, ☑ Düzenli aralarla yazılan fikirler tekrarlanır, ☑ Doğru kabul edilenler belirlendikten sonra bütün öneriler baştan sona gözden geçirilerek tekrarlanır.

7. Grup tartışması ve özellikleri nelerdir? Grup tartışması, düşüncelerin, sorunların ve yanıtların katılımcılar tarafından geliştirildiği bir eğitim yöntemidir. Eğitimci, sadece kolaylaştırıcı (facilitator) rolündedir ve tartışma geliştikçe katılımcıları yönlendirir. En uygun grup sayısı 12-15'dir. Grup tartışması şu durumlarda kullanılabilir: ☑ Eğitim toplantıları bitirilirken, ☑ Video filmleri izlendikten sonra, ☑ Demonstrasyondan sonra, ☑ Vaka çalışmalarından sonra, ☑ Role-play 'den sonra, ☑ Sunum sırasında, Olumlu yanları: ☑ İki yönlü iletişim sağlar, ☑ Anında feed-back (geri bildirim) sağlar, fikirler onaylanır veya yanlışlar düzeltilir, ☑ Katılımcıların ilgisini çeker ve etkin katılım sağlar, ☑ Olumlu bir öğrenme atmosferi yaratabilir, ☑ Tutum geliştirmede etkilidir, Ancak, katılımcıların konuyla ilgili bilgi ve deneyimlerinin sınırlı olduğu durumlarda uygun değildir, tartışma genellikle sönük geçer. Uygulama basamakları: ☑ Amaçlar belirlenir, ☑ Rahat dostça bir ortam hazırlanmalıdır, ☑ Etkileşim kurulmasını sağlayan oturma düzeni oluşturulur (U-düzeni), ☑ Tartışma başlatılır (Girişin bir parçası olarak konu başlığı verilebilir), ☑ Konuşma eğitmeden katılımcıya doğru yönlendirilmelidir (Emel, senin görüşlerin nedir?), ☑ Her katılımcının katılım derecesi kontrol edilir, ☑ Sonuçta önerilerin listesini isteme gibi yöntemlerle sonuç noktası belirlenir ve iyi bir şekilde açıklanır, ☑ Tartışmaların ilgi ve geçerliliği sağlanır (Bu fikir sizin deneyimlerinize uygun mu?, Çalışmalarınızda kullanabilir misiniz?), ☑ Tartışmaya açıklık getirilir (Bir katılımcı diğer katılımcının söylediklerini özetler), ☑ Eğitimci başvuru kaynağı gibi davranmalıdır, gerektiğinde müdahalede bulunur. ☑ Anahtar noktalar özetlenir, ☑ Kişisel tartışmalar en aza indirilir, ☑ Tek bir katılımcının baskın olması engellenir, ☑ Tartışma, ana fikirlerin bir özeti ile bitirilir ve girişte belirtilen amaçlarla ilgisi kurulur. Dikkat edilmesi gerekenler: ☑ Herkesin eşit katılımı için grup sayısı 15-20'yi geçmemelidir, ☑ Süre yeterli olmalıdır, ☑ İyi yönetilmelidir yoksa hedef dışına çıkılabilir, ☑ Kontrolün iyi sağlanmaması halinde tartışmaya birkaç katılımcı katılırken diğerleri ilgilerini kaybeder.

Yorum

Küçük grup çalışmasından amaç, Mentor, Koç veya eğiticinin elinin her bireye doğrudan ulaşabilir olmasıdır. Metot rol play denilen, belirli senaryo içinde oyunun, uygulamanın yapılmasıdır. Bir serum/sıvı takmak için, plastik bebeğe tam usullere uygun olarak takılmasıdır ve sonra bireylere uygulanmasıdır.

Bireyler aynı zamanda birbirlerine hem katkı hem de uyarıları ile eğitici olabilmektedirler. Birçok yaklaşımı hoca göremese bile eğitilenler görerek düzeltilebilirler. Hekimlikte olgu takdimleri ve yatak başı eğitimleri ile kalıcı türde eğitsel boyut yakalanabilecektir ve bu açıdan servis çalışmaları, mesai sonunda da daha etkin hasta-hekim-talebe ilişkisi için uygundur.

Her uygulamada ters yaklaşım daha eğitici olabilir ki sorgu olmalıdır, bunu niye yapıyoruz, neden, niçin, nasıl ve ne şekilde gibi sorgular eğitimin ana unsurlarıdır.

Canlandırma sertifikasyon eğitimleri bu açıdan sayı 20 altında olması tercih nedenidir.

E GÖSTERİM (DEMONSTRASYON) BECERİSİ AMAÇ: Etkili bir demonstrasyon yapma.
ÖĞRENİM HEDEFLERİ: ☐ Demonstrasyonun tanımı söyleme ☐ Demonstrasyonun amacını söyleme
☐ Demonstrasyon aşamalarını açıklama ☐ Demonstrasyonda “Bütün- Parça- Bütün” yaklaşımını açıklayabilme ☐ Demonstrasyon sırasında uyulması gereken kuralları sayma ☐ Manken kullanarak öğrenim rehberi basamaklarına uygun demonstrasyon yapabilme ☐ Demonstrasyon becerisi öğrenim rehberi kullanabilme.

YÖNTEM: ☐ Düz anlatım ☐ Soru cevap ☐ Demonstrasyon ☐ Uygulama

ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL: ☐ Tepegöz ☐ Flipchart ☐ Manken ☐ Öğrenim rehberi ☐ İki değişik renkte katılımcı sayısı kadar kâğıt parçası

ISINMA: Katılımcılara en son olarak öğrendikleri bir beceri sorulur. Her katılımcıya iki değişik renkte kâğıt parçası verilir. Sorduğu sorulara evet diyorsa kırmızı kartı, hayır diyorsa yeşil kartı göstermeleri söylenir. Katılımcılara son öğrendikleri beceri ile ilgili sorular sorularak flipchart’a yazılır. Sonuçta konu ile ilişkisi kurulur.

GİRİŞ: ☐ Konunun amaçları açıklanır. ☐ Tepegözde birçok kişinin üst üste yığılarak bir şeye baktıkları bir resim gösterilerek ne olabileceği sorulur. Bu şekilde gözleyerek bir şey öğrenip öğrenemeyecekleri sorularak demonstrasyon becerisinin önemi vurgulanır.

İŞLENİŞ: ☐ Demonstrasyonun tanımı sorularak açıklanır. Katılımcılara daha önce demonstrasyon yöntemi ile bir beceri öğrenip öğrenmedikleri ya da öğretip öğretmedikleri sorularak duygu ve düşünceleri alınır. ☐ Demonstrasyon becerisinin aşamaları ve özellikleri sorularak tartışılır ve açıklanır. Demonstrasyon sırasında dikkat edilmesi gereken kurallar sorulur, yanıtlar flipchart’a yazılır, doğrular işaretlenir, eksikler tamamlanır. ☐ Demonstrasyon becerisi öğrenim rehberi dağıtılır. Bir katılımcıdan okuması istenir, daha sonra aşamalarına ve öğrenim rehberi basamaklarına uygun olarak manken üzerinde yetişkinde ağızdan ağıza solunum ve dış kalp masajının birlikte uygulanma basamakları gösterilir. Katılımcılardan öğrenim rehberinden izlemeleri istenir. ☐ Demonstrasyon bitiminde öğrenim rehberi basamakları gözden geçirilerek tartışılır. ☐ Katılımcılar 2-3 kişilik gruplara ayrılır (eğitimci sayısına göre) gruplardan koma pozisyonu, çocuk, bebek veya yetişkinde yapay solunum, kalp masajı gibi bir konu verilerek birbirlerine demonstrasyon yapmaları ve demonstrasyon becerisi öğrenim rehberine göre birbirlerini değerlendirmeleri istenir. Çalışmaları için süre verilir. Katılımcıların yanında kalınarak rehberlik

edilir. ☐ Katılımcılar hazır olduklarında demonstrasyon becerisi öğrenim rehberine göre değerlendirilerek geri bildirim verilir.

ÖZET: Demonstrasyon öğrenim rehberi okunarak basamaklar tekrarlanır. Birkaç soru ile demonstrasyonun özellikleri sorulur. DEĞERLENDİRME: 1. Demonstrasyon nedir? 2. Demonstrasyon aşamaları nelerdir? 3. Demonstrasyon sırasında nelere dikkat edilmelidir?

EĞİTİCİ NOTLARI:

1. Demonstrasyon (gösterim) yöntemi nedir? Belirli bir işin (becerinin) yapılması için gerekli standart basamakları açıklayarak gösterilecektir.

2. Demonstrasyon yönteminin amacı nedir? ☐ Katılımcıların sadece bir işin (becerinin) nasıl yapıldığı hakkında bilgi sahibi olmaları değil, bunları en az yeterlik düzeyinde yapabilmelerine yardımcı olmak. ☐ Katılımcıların el becerisi ve iletişim becerilerini geliştirmek.

3. Demonstrasyon aşamaları nelerdir? ☐ Hangi becerilerin öğretileceğine karar vermek ve içeriğini analiz etmek, ☐ Öğretilecek beceri için gerekli davranışların standart uygulama basamaklarını belirlemek, ☐ Belirlenen standart basamaklara göre beceriyi açıklayarak göstermek, ☐ Katılımcıların beceriyi uygulamalarını sağlamak, ☐ Yeterliğe ulaşıncaya kadar her katılımcıya beceri üzerinde pratik yapmasını sağlamak, ☐ Pratik sonrası geri bildirim vermek.

4. Bütün-Parça-Bütün yaklaşımı nedir? Özellikle öğretilecek işlem birden fazla beceri içeriyorsa (örneğin, kalp-akciğer canlandırması vb.) bütün-parça- bütün yaklaşımı kullanılmalıdır. ☐ Katılımcıya işlemin veya etkinliğin bir bütün olarak görsel imajının verilmesi için, tüm uygulama baştan sona gösterilmelidir. ☐ Daha sonra işlem veya etkinlik küçük parçalara bölünür (Solunum yolunun açıklığının sağlanması, yapay solunum, kalp masajı vb.) ve tek tek parçaların uygulaması yaptırılır. ☐ Tüm uygulama tekrar gösterilir. Daha sonra katılımcılar işlemin baştan sona uygulamasını yaparlar.

5. Demonstrasyon sırasında uyulması gereken kurallar nelerdir? Bir uygulamanın gösterimi planlanırken veya yapılırken eğitmen aşağıdaki kurallara uymalıdır. ☐ Başlamadan önce gösterimin amacı ve katılımcıların neler yapması gerektiği açıklanır (soru sorabilirsiniz, dikkatli gözleyin, öğrenim rehberinden takip edin, vb.). Herkesin görebilmesi sağlanır. ☐ Beceri veya etkinlik gösterilirken hata yapmamaya dikkat edilir. ☐ İşlem mümkün olduğunca gerçekçi olarak gösterilir (katılımcıların daha sonra kullanacakları benzer alet, malzeme ve ortam). ☐ İşlemin tüm basamakları belirlenen standart basamaklara uygun sırada gösterilir gösterim sırasında, Katılımcılara neler yapıldığı açıklanmalıdır. ☐ Katılımcıların etkin katılımını sağlamak için işlemlerle ilgili sorular sorulur (şimdi ne yapmamız gerekiyor? Şöyle olsa ne olurdu? vb.). ☐ Katılımcılar soru sormaya ve öneri getirmeye teşvik edilir. ☐ Her basamağın gözlemlenmesi ve anlaşılabilmesi için yeterli süre ayrılır. ☐ Aletler uygun şekilde kullanılmalıdır. ☐ Katılımcıların öğrenim rehberi kullanmaları sağlanır. ☐ Gösterim sırasında kullanılan model ya da mankene gerçek insanmış gibi davranılmalıdır.

Yorum

Demonstrasyon yöntemi ancak zor ve yapılamayacağı durumlar için geçerli olmalıdır. Drama ve tiyatro senaryosu farklı yapılarak oluşabilir. Eski ve olan durumlar örnek olarak gösterilebilir ama uygulamada bizzat sanal yapılması ile pekiştirilmelidir.

EĞİTİMDE YETİŞTİRİCİLİK (KOÇLUK) AMAÇ: Yetiştiricilik modelini etkili biçimde kullanma.
ÖĞRENİM HEDEFLERİ: ☐ Eğitimde yetiştiricilik yaklaşımını açıklayabilme ☐ COACH (Koç) modelini açıklayabilme ☐ “Açık- net performans modeli” oluşturmayı açıklayabilme ☐ “Öğrenmeye açık olma modelini” açıklayabilme ☐ Koçlukta performansı değerlendirmeyi açıklayabilme ☐ Koçlukta

iletişimi açıklayabilme ☐ Koçlukta yardım ve izlemi açıklayabilme ☐ Etkili bir eğitmenin / koçun özelliklerini söyleyebilme ☐ Koçluk sırasında kurallarına uygun feed-back (geri bildirim) verebilme ☐ Koçluk modelinin ne zaman kullanılacağını söyleme ☐ Beceri eğitimi sırasında Koçluk öğrenim rehberi basamaklarını uygulayabilme Etkili ve etkisiz koçluk özelliklerini karşılaştırabilme

YÖNTEM: ☐ Düz anlatım ☐ Soru-cevap ☐ Role-play ☐ Uygulama

ARAÇ GEREÇ MATERYAL: ☐ Tepegöz ☐ Flipchart ☐ Role-play için malzeme (soda, bardak, açacak, peçete) ☐ Koçluk öğrenim rehberi ☐ Soda açma öğrenim rehberi

ISINMA: Katılımcılardan kâğıttan bir zarf yapmaları istenir. Zarfların yapılması tamamlandığında göstermeleri sağlanır. Katılımcıların yaptığı zarfların her biri birbirinden farklıdır ve bir standardı yoktur. Standardı sağlamak için bir eğitmen olarak ne yapması gerektiği sorularak konu ile ilişkisi kurulur.

GİRİŞ: ☐ Konunun amaçları açıklanır, ☐ Katılımcılara koç kelimesinden ne anladıkları sorular yanıtlanarak alınarak doğrular vurgulanır koçun anlamı açıklanır.

İŞLENİŞ: ☐ Eğitimde yetiştiricilik (koçluk) yaklaşımı açıklanır. Koçlukta açık ve net performans modelinin ne olduğu sorular, açıklanır ve örnek verilir. ☐ Öğrenmeye açık olma, öğrenmeyi değerlendirme, iletişim, yardım ve izlem yaklaşımları tanıyarak açıklanır. ☐ Etkili bir eğitmen/koçun niteliklerinin ne olabileceği sorular cevaplar flipchart'a yazdırılıp doğrular belirlenir ve eksiklikler tamamlanarak açıklanır. ☐ Katılımcılara koçlukla ilgili bir olumlu, bir olumsuz role-play yapılacağı söylenir. ☐ Koçluk öğrenim rehberi dağıtılır. Bir kez okunması sağlanır. Role-play'ler dikkatle izlemelerini daha sonra öğrenim rehberi basamaklarına göre tartışacakları açıklanır. ☐ Role-play yapılır. Bitiminde role play'ler katılanlardan duyguları alınır ve rollerinden çıkarılır. Tüm katılımcılarla koçluk örnekleri tartışılır. ☐ Katılımcılar 2-3'lü gruplara ayrılır. Her gruba koma pozisyonu, yapay solunum, dış kalp masajı, kanamanın durdurulması vb. konular verilir. Katılımcılardan her birinin, beceriyi uygulayana koçluk yapması istenir. Birbirlerini koçluk öğrenim rehberlerine göre değerlendirmeleri istenir. Uygulama için süre verilir ve süre sonunda katılımcıların tek tek öğrenim rehberlerine göre koçluk becerileri değerlendirilir.

ÖZET: Katılımcılara etkili koç özelliklerinin yazılı olduğu kağıtlar dağıtılır ve tek tek okumaları sağlanır. Koçlukla ilgili birkaç soru sorularak yanıtlamaları istenir.

DEĞERLENDİRME: 1. Açık / net performans modeli nedir? 2. Etkili bir koç özelliklerinden 4'ünü sayınız 3. Beceri öğretirken feed-back (geri bildirim) ne zaman verilmelidir?

EĞİTİCİ NOTLARI:

1. Eğitimde yetiştiricilik (Koçluk) yaklaşımı nedir? Eğitim kurslarını yürüten eğitimciler farklı rolleri bir arada yürütürler. Dersleri anlatırken ve sınıfta gösterim yaparken eğitmen veya öğretmendirler. Eğitmen olarak yetişkin eğitimi özelliklerine göre davranarak katılımcılara öğrenmelerinde yardımcı olmak durumundadırlar. Küçük grup tartışmalarında, vaka çalışmalarında kolaylaştırıcı olarak rol alırlar. Belirli bir işlemin uygulama basamaklarını gösterdikten sonra, katılımcılar pratik yaparken de yetiştirici rolüne kayarlar (koçluk). Koç bir öğretmenden çok öğrenmeye rehberlik eden kolaylaştırıcı bir antrenördür.

2. Yetiştiricilik (Koçluk) modeli nedir? Yetiştiriciliğin ilkeleri İngilizce 'de COACH (Koç) kısaltmasını oluşturan beş madde halinde tanımlanabilir. Herhangi bir beceri kursu bu maddelerin hepsini içermelidir.

C (Clear performance model) Açık/Net Performans Modeli: Katılımcılara, öğrenmeleri beklenen beceriler açık ve etkili bir şekilde gösterilmelidir. Eğitmen bu becerilerin uygulanmasında iyi bir örnek olmalıdır.

O (Openness to learning) Öğrenmeye Açık Olma: Yetiştirici yeni becerileri öğrenmeye ve kullanmaya uygun ortam yaratacak etkinlikleri eğitime dahil etmelidir.

A (Assess Performance) Performans Değerlendirilmesi: Kurs sırasında öğretilen becerilerdeki yeterliği ve belirlenen performans standardına doğru gelişmeyi ölçecek yöntemler sağlanmalıdır.

C (Communication) İletişim: Yetiştirici ve katılımcı arasında iki yönlü iletişim olması, beceriyi kazanma ve eğitimde temel noktalardan biridir.

H (Help and Follow-up) Yardım ve İzlem: Katılımcıların işyerlerine döndükten sonra becerileri uygulayabilmeleri ve bu sırada ortaya çıkan engelleri aşabilmeleri için, izlem ziyareti planlanmalıdır.

3.Etkili bir yetiştiricinin (Koç) özellikleri nelerdir? Öğretilen becerilerde uzman olmak Sabırlı, olumlu ve destekleyici olmak Etkin bir dinleyici ve gözlemleyici olmak Eğitim sırasındaki stresleri ile başa çıkabilmek Problem çözücü olmak Tüm eğitim bölümlerini önceden planlayarak katılımcılara dağıtmak Katılımcıları yeni beceriler edinme konusunda cesaretlendirmek Katılımcıların konuya etkin katılımını sağlamak Katılımcıların özgüvenini incitmeden yanlışlarını düzeltmek Değişik eğitim teknikleri kullanmak

4.Etkili ve etkili olmayan yetiştirici arasındaki farklar nelerdir? Etkili yetiştirici (Koç) Etkili olmayan yetiştirici Pratiğe önem verir Teoriğe önem verir Birlikte çalışır Mesafe koyar Stresi azaltmaya çalışır Genellikle stres yaratır İki yönlü iletişim kurar Tek yönlü iletişim kurar Kendini öğrenmeyi kolaylaştırıcı kişi olarak görür Kendini otorite ya da tek bilgi kaynağı olarak görür

5.Yetiştiricilik (Koçluk) basamakları nelerdir? Kontrol listesinin hazırlanması Amacın açıklanması Malzemelerin tanıtımı Öğrenim rehberine göre konuların anlatılması Geri bildirim Öğrenciye uygulama Tekrarlatma Uсталık kazanılmasının sağlanması

6.Koçlukta iletişim modeli nasıl olmalıdır? Etkin dinleme: Etkin dinleme, eğitmenlerin katılımcılardan gelen yorumları net olarak almasını, katılımcıların güven ve samimiyetini kazanmasını ve katılımcıların da kendilerini dinlenmiş ve anlaşılacak hissetmelerini sağlar. Etkin dinleme sırasında, eğitmen söylenenleri yargılamadan kabul eder, dışı vurulan duygu ve düşünceleri netleştirerek bunları yeniden katılımcılara yansıtır. Eğitmen, kesinlikle “Bunu niçin yaptın?”, “Keşke yapmasaydın!”, “Bundan daha iyi bir yorumu olan var mı?” gibi yargılayıcı, yorumlayıcı, karşılaştırmalı sorular sorarak dinlememelidir. Bu tür sorular etkin dinlemeye ve dolayısıyla iletişime zarar verir. Etkin dinleme teknikleri şunlardır: Susma ve konuşanı dinleme Söylenenleri aynı sözcüklerle tekrarlama (papağan modeli) Söylenenleri bir de kendi sözcükleri ile tekrar etme Altta yatan duyguları ifade etme Empati yolu ile hissettiği duygu ve düşünceleri belirtme Soru sorma: Eğitmen eğitim sırasında; bir konuya giriş yapmak, beyin fırtınası başlatmak, tartışma ortamı yaratmak, konu karmaşık olduğunda kişilerin dikkatini toplamak yada görsel-işitsel araçları kullanırken dersin etkisini artırmak için soru sorma tekniğini kullanabilir. Soru sorma teknikleri şunlardır: Soru, öncelikle tüm gruba yöneltilir ve gönüllü olarak cevaplamak isteyenler desteklenir. Katılımcılardan birine adı ile hitap ederek soru sorulur. Soru önce tüm gruba sorulur, belli bir süre duraklanır ve katılmayan katılımcıları dahil etmek için belli bir katılımcıya yöneltilir. Katılımcıların verdiği yanıtlar doğru ise, yanıtlar tekrarlanarak ödüllendirici ve destekleyici sözler söylenir. Verilen yanıtlar kısmen doğru ise, doğru yanıtlar tekrarlanır, yanlış yanıtlar düzeltilerek katılımcı cesaretlendirilir. Verilen yanıtlar hatalı olduğunda, eğitmen eleştirel olmayan bir tavırla katılımcıyı doğru yanıtı götürmek için soruyu başka sözcüklerle yeniden ifade eder. Soru yöneltilen katılımcı yanıt vermezse soru bir başka katılımcıya yöneltilir, daha sonra yeniden yanıt vermeyen katılımcıya dönülerek tartışmaya katılması sağlanır. Sorulan soruya gruptan hiçbir yanıt gelmezse ve katılımcılar sessiz kalırlarsa, eğitmen soruya kendi düşüncesi olmayan ilginç bir cevap vererek katılımcıların dikkatini çeker ve onları tartışmanın içine alır. Cevap

verme: Bazen de gruptan değişik sorular gelebilir. Bu durumlarda da cevap verme tekniği kullanılmalıdır. Cevap verme teknikleri şunlardır: ☐ Katılımcının sorduğu soru ya da sorular karmaşık, çetrefilli ya da daha önceden tartışılmamış bir konu ile ilgiliyse, eğitmenin soruyu yanıtlaması uygun olur. ☐ Sorulan soru konu ile ilgiliyse, sorulan soruya soru ile cevap vermek daha uygun olur. ☐ Katılımcı ya da katılımcıların sorduğu sorular tartışmayı konu dışına sürüklüyorsa ve diğer katılımcıların dikkatini dağıtıyorsa sorunun yanıtlanması ya da geçilmesine eğitmen karar vermelidir. Eğitmen, bu sorunun yanıtlanmasının katılımcıların yararına olacağına inanıyorsa, zaman yeterliyse ve tartışmanın yönü grubun uyumunu bozmayacaksa soruyu yanıtlayabilir. Aksi halde, katılımcının sorusu ders dışında birebir konuşularak yanıtlanmak üzere ertelenir ve katılımcı ikna edilerek konunun dağılması önlenir. ☐ Eğitmen, bilgi ve tecrübesinin üzerinde bir soru ile karşılaşır ve soruyu yanıtlamakta zorlanırsa, soruyu katılımcının kelimeleri ile tekrarlar, yanıtı bilmediğini, toplantıdan sonra araştırarak yanıtı katılımcılara bildireceğini söyler. Bir sonraki toplantıda ya da bir başka iletişim aracını kullanarak katılımcılara yanıtı ulaştırır.

Problem çözme: Beceri eğitiminin amaçlarından biri, katılımcıların karşılaştıkları problemleri bağımsız olarak çözebilmelerini ve kendilerine güvenmelerini sağlamaktır. Bu nedenle, katılımcıların karşılaştıkları sorunu tanımlamaları, durum değerlendirmesi yapmaları ve problem çözme becerisini kazanmaları gerekmektedir.

Problem çözme basamakları şunlardır: ☐ Problemi tespit etme ☐ Problemi tanımlama ☐ Problem ile ilgili bilgi edinme ☐ Olası çözümleri belirleme ☐ En etkin çözüme karar verme ☐ Çözümü uygulama

7. Koçlukta geri bildirim nasıl verilir? Öğrenme başarısını artırmak için geri bildirim önemlidir. Geri bildirim, uygulama öncesinde, uygulama sırasında ve uygulama sonrasında verilir.

Gerri bildirim aşağıdaki kurallara göre yapılmalıdır: ☐ Zaman seçimi uygun olmalıdır. ☐ Düşünceler net olarak ifade edilmelidir. ☐ Tanımlayıcı olmalıdır. ☐ Yargılayıcı olmamalıdır. ☐ Somut değerlendirme istenmelidir. ☐ Bilgiye ihtiyaç varsa sorularak yönlendirilmelidir. ☐ Söylenenler savunmaya geçmeden kabul edilmelidir. ☐ Kişiler sabırla dinlenmeli ve teşekkür edilmelidir. ☐ Eğitimi sadece kendi adına geri bildirimde bulunmalıdır.

8. Açık/Net performans modeli nasıl oluşturulur? ☐ Beceri gerektiren bir işlem, en iyi usta bir yetiştirici beceriyi gösterirken onu gözlemleyerek öğrenilir. Gözlemleyerek öğrenme 3 basamaktan oluşur:

1. İşlemi yapan bir kişiyi izleme (Beceri kazanma) 2. Yeterli hale gelinceye kadar pratik yapma (Beceride yeterlilik) 3. Olumlu yönde desteklenerek ustalık seviyesine gelme (Beceride ustalık) ☐ Yetiştiricilik sürecinde, katılımcıların yeni öğrendikleri beceride istenilen performansa (bilgi, beceri, tutum) ulaşmaları için onaylanmış ve üzerinde uzmanlarca uzlaşmaya varılmış performans standartları belirlenmelidir. Bu özellikle beceri öğrenilirken gösterilen gelişmeyi değerlendirmek açısından çok önemlidir. Her eğitmen işlemi farklı şekilde gösteriyorsa ve belli standartlar konmamışsa katılımcılar neyi nasıl öğrenecekleri konusunda karar veremezler. ☐ Katılımcıların kendilerinden beklenen performans hakkında net bir fikri olabilmesi için eğitmen, klinik beceri ve işlemi uygun teknik ile doğru bir şekilde göstermelidir.

9. Öğrenmeye açık olma modeli nasıl oluşturulur? ☐ Yeni becerilerin en iyi biçimde öğrenilebilmesi için katılımcıların iyice motive olmaları gerekir. Katılımcıların kendi yeteneklerine güven duyacakları bir eğitim atmosferinin yaratılması da motivasyonlarını artıracaktır. Bunun için korku, endişe gibi duyguların yaşanmayacağı olumlu bir eğitim atmosferi yaratılmalıdır. ☐ İyi bir eğitim ortamı hazırlandığında öğrenmeyi kolaylaştırıcı eğitim etkinlikleri düzenlenmelidir. ☐ Yetiştirici, katılımcıların özgüvenlerini destekleyerek onları bazı aşamalardan geçirmelidir. Yetiştirici katılımcıların öğrenmelerinde farklılık olabileceğini unutmamalıdır. Her katılımcı farklı seviyelerde

öğrenme yeteneğine sahip olduğu için yetiştirici tüm katılımcıları aynı seviyeye getirmekle yükümlüdür.

10.Katılımcılar, yeni beceriler öğrenirken hangi aşamalardan geçerler? Bilinçsiz yetersizlik: Beceri ile ilgili eksikliklerinin farkında değildirler. Bilinçli yetersizlik: Becerideki yetersizliklerini fark ederler, ama henüz beceriyi öğrenememişlerdir. Bilinçli yeterlilik: Yeni beceriyi öğrenmişlerdir, ancak doğru olarak uygulayabilmek için tüm dikkatlerini vermeleri gerekir. Bilinçsiz yeterlilik: Pek çok pratikten sonra beceriyi tüm dikkatlerini vermeden de rahatlıkla doğru olarak uygular hale gelirler.

Yorum

Koçluk, belirli durumlar için sınırlı kalmaktadır. Mentor ve her türlü eğitimin bireye göre uyarlanması ile uygulanması öne alınmaktadır. Burada üç farklı yöntem karşılaştırılmaktadır.

Klasik Öğretmenin boyutları

Profesyonel kişiler olan Öğretmenler

- Birbirleri ile çekişen / karşı tezler süren
  - Kültürel, mesleki, siyasal
  - BUYRUK, DERS, KONU, ÖDEV, MIT
  - Ne yapmaları gerektiğini düşünmek için (LOGOS)

ZAMAN BULAMAZLAR

- Düşünseler bile başvuracakları
  - ETİK (Doğru nedir? Ne yapmalıyım?)
  - HAKLILIK STANDARTLARI YOK veya ÇEŞİTLİDİR
  - Tarihsel kurgu (OLMUŞ ve GERÇEKLEŞMİŞ),
- Bilimsel dizeler, bilgiler,
- Tartışarak, çözüme kavuşturulamayacak,
- Kendine ait bir dizi etik değerlere
  - GÖRESELLİĞE KAYARLAR

Genel Öğretmen Olgusu AMEE/Teacher is more than a lecturer-Eğitimde Etik ©

Teacher is more than a lecturer-6x2=12 roles

- BİLGİ SAĞLAYAN
  - Sınıfta Konuyu açıklayan, REHBERLİK YAPAN
  - Bireyin BECERİ KAZANILMASINI SAĞLAYAN
- ROL MODEL – ÖRNEK OLMA
  - Hekim olarak örnek olma
  - Eğitici olarak örnek olma
- KOLAYLAŞTIRICI
  - Öneriler sunan, kişisel destek yapan
  - Eğitime destek olma, kavramayı arttırma
- BİLGİNİN SORGULANMASI-SINAV
  - Sınav en yüksek eğitim yeridir, anlamayı arttırma
  - Müfredat geliştirme, sınıfa göre konular
- PLANLAYICI
  - Konuların planlanması
  - Kurslar organize etmek

- KAYNAK GELİŞTİRMEK
  - Eğitimde destekler
  - Eğitici materyaller, kitap gibi

MAGGLİNGEN DEKLERASYONU, COACH İsviçre 2-5 Temmuz 2000

Başlıca kapsadığı Alanlar:

- **Etik İlkelerin/kotların Uygulanması**
- **Yeterlilik Boyutu**
- **Eğitim ve Eğiticiliğin devamlılığı**
- **Eğitici Kararlılık dayanakları/temelleri**
- **Destek olma sonuçları ve doğasının açıklanması**
- **Diğerlerine saygı**
- **Ayrımcılık Yapmama; her birey aynıdır, aynı insanlık haklarına sahiptir. İnsanlar aynı canlı türün bireyleridir. Haklarda eşittir**
- **Kişisel problemler ve çatışmalar**
- **İlişkilerde istismar**

Mentor, Koçluk ve Tuning/Talebeye göre ayarlama Modelleri

Tablo 1: Mentor, Koç ve Tuning yaklaşım özellikleri

Mentor	Koç	Tuning
Bireyin konumu	Bireyin konumu	Bireyin konumu
Bireyin gelişmesi	Bireyin gelişmesi	Bireyin gelişmesi
Bireye destek olmak	Bireye destek olmak	Bireye destek olmak
Bireye yardımcılık	Bireye yardımcılık	Bireye yardımcılık
Amaç	Amaç	Amaç
Farkındalık yaratmak	Farkındalık yaratmak	Farkındalık yaratmak
Motivasyon	Motivasyon	Motivasyon
İleriye doğru yardım	İleriye doğru yardım	İleriye doğru yardım
Geliştirmek	Geliştirmek	Geliştirmek
Olumlu değişim	Olumlu değişim	Olumlu değişim
Metot	Metot	Metot
Yetiştirmek	Anti tez sorular	Her iki yöntemi aralıklı yap
Hayatı göstermek	Kendi yolunu çizmesi	Klasik bilgi aktarımı yap
Tecrübe aktarmak	Bireye göre yapılandırma	İnteraktif metot kullan
Abi, abla kardeşir	Geri bildirim göre sorgu	Bireye göre yapılandır
Usta çırak ilişkisi	Bireyin yetenekleri	Eğitim metotların tümü
Sevgi ve saygı ilişkisi	Bireyin becerilerine göre	Temel bireyin gelişimi
Olumsuzluklar	Olumsuzluklar	Olumsuzluklar
Sözümnden çıkma	Bilim ve felsefe karışımı	Eğitici bulmak zor
Zorlama, diktacı	Bireyin özellikleri temel	Bireyin özelliklerini algıla
Patronluk yapma	Karışmama esas	Bireyin hedef arzusu
Eğitici özellikleri	Eğitici özellikleri	Eğitici özellikleri
İçinden gelmeli	Dinle, düşünce soruları	Etik boyutta olmalı
Sevgi ve saygı olmalı	Verilen cevaba göre irdele	Konunun uzmanı olmalı
Mentorluğu bilmeli	Zihin, sorgu, üslup, fayda	Mentor ve koç olabilmeli
Uygulamada başarı	Özel eğitici eğitilmeli	Klasik eğitimde olabilmeli
Beklenen Sonuç	Beklenen Sonuç	Beklenen Sonuç
Farkındalık oluşmalı	Senteze varmak	Geri bildirim göre yapı
Beceri kazanmalı	Konununun farkındalığı	Her bireye özgün yaklaşım
İnsanlığı geliştirmeli	Bireyin özelliğine göre	Bireyin talebi esas
Kişilik şekillenir	Gelişim ve farkındalık	Bilgilendirme sonrası işlem

NOT: Wikipedia'dan uyarlanarak hazırlanmıştır

Tablo 2: Koçlukta etkin ve etkin olmama durumu

Etkili yetiştirici (Koç)	Etkili olmayan yetiştirici
Pratiğe önem verir	Teoriğe önem verir
Birlikte çalışır	Mesafe koyar
Stresi azaltmaya çalışır	Genellikle stres yaratır
İki yönlü iletişim kurar	Tek yönlü iletişim kurar
Kendini öğrenmeyi kolaylaştırıcı kişi olarak görür	Kendini otorite ya da tek bilgi kaynağı olarak görür

İlkyardım Temel Uygulamaları Eğitim Rehberi

İNAN H. Fazıl, KURT Zülfinaz, KUBİLAY İlknur. EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ, T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI, TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, İLKYARDIM VE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI, ANKARA 2002

Yaşadığımız sürece çeşitli nedenlerle yaralanmalar veya hastalıklarla karşılaşmamız kaçınılmazdır. Yaşamımızın çeşitli dönemlerinde, bulunduğumuz her ortamda kaza ve hastalanma riski taşımaktayız. Bu gibi durumlarla karşılaştığımızda, müdahalede bulunanların ilkyardım eğitimi almış olmaları, yaşamın sürdürülmesinde, sakatlanmaların önlenmesinde ve iyileşme sürecinin kısaltılmasında belirleyici rol oynayacaktır.

Ülkemizde ev, iş ya da trafik kazaları ve doğal afetler nedeni ile çok sayıda vatandaşımız yaşamını kaybetmekte ya da sakat kalmaktadır. Bu gibi durumlarda olay yerinde her zaman bir sağlık görevlisi olamayacağı için olaydan etkilenen ya da ortamda bulunan kişilerin kendilerine ya da başkalarına yapacakları ilkyardım uygulamaları son derece önemlidir. Toplumumuzda genel bir anlayış olarak, ilkyardım ile acil yardım ifadeleri birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Oysa acil yardım, sağlık çalışanları tarafından gerekli donanımla yapılan tıbbi müdahaleleri kapsamına rağmen; ilkyardım, bu konuda eğitim almış kişilerce olay yerinde bulunan malzemelerle ilaçsız olarak yapılan, uygulamalardır.

Ancak ilkyardım eğitimi almamış kişilerin, ilkyardım uygulamalarında bulunmaları sakıncalı sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle ilkyardım uygulayacak olan kişilerin, mutlaka ilkyardım eğitimi almış olmaları, öncelikli amaçlarının kişilere zarar vermemek olduğunu bilmeleri ve hayati tehlike oluşturabilecek müdahalelerde bulunmamaları son derece önemlidir.

Bakanlığımız tarafından toplumda ilkyardım bilincinin geliştirilmesi, ilkyardım eğitimi almış kişilerin sayısının artırılması ve konuya gereken duyarlılığın gösterilmesi amacıyla ilkyardım konusunda bir dizi yeni çalışma başlatılmıştır. Bu nedenle öğretmen, polis, itfaiyeci, arama ve kurtarma hizmetlerinde görev alan kişiler gibi öncelikli meslek grupları başta olmak üzere tüm halkımızın ilkyardım konusundaki eksik ya da yanlış bilgilerinin giderilmesi ve güncelleştirilmesi amacıyla **İlkyardım Temel Uygulamaları Eğitim Rehberi** hazırlanmıştır.

Bu amaçla, Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve 22 Mayıs 2002 tarih ve 24762 sayılı Resmî Gazete' de yayınlanan İlkyardım Yönetmeliği çerçevesinde, önümüzdeki yıllarda ilkyardım eğitimi almış sertifikalı ilkyardımcıların sayılarının ve niteliklerinin artmasına ve toplumumuzun ilkyardım konusunda bilinçlendirilmesine katkı sağlayacak olan bu rehberin hazırlanmasında emeği geçen İlkyardım ve Acil Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı çalışanlarına teşekkür ederim.

Yorum

2002 İlk Yardım Yönetmeliği ile eğitilecekler ve eğitim ilkeleri belirtilmiş ve daha sonraki sayı yukarıda ele alınarak, iki yaklaşım Afet Tıbbi Dergisinde bütünleştirilmiştir. Uygulama basamakları Kursların sunulduğu Bölümde eklenmektedir.

Bu aşamada sadece kavramlar, metotlar ve uyarılar söz edilmektedir.

Eğitim vermek değil, eğitimde almak öne çıkmaktadır ve bu açıdan değerlendirme, geri dönüş ve beceri kazanma boyutu öne çıkmaktadır.

Genel Değerlendirme

1) Olumsuz yaklaşımlar

Olumlu değerlendirme yanında kabul edilemeyen veya olumsuz yaklaşımlarda belirtilmektedir. Buna göre uygulamanın yeniden yapılması gereklidir. Burada belirtilenler Mesleki Beceriler Uygulamalarında vurgulananların aynısıdır. Sıraya uymayan, canlandırmada önce ilaç verip, en s on hava yoluna açan kişi, işlemi baştan yapmalıdır.

UYGULAMADAKİ OLUMSUZLUKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- A) Uygun olmayan davranış veya işlemlerde sırasına uymama, atlama,
- B) İşlemleri yaparken uygun olmayan sırada yapma,
- C) Uygun yaklaşımı, uygun zaman, uygun araçla/metotla yapmama

2) Yetkinlik durumu

Yetkinlik tanımlaması bireylere göre farklı anlaşılmaktadır. Bu durum Mesleki Beceriler Kitapçığında açık olarak ifade edilmektedir. Beceride ustalaşma 6. Basamak olarak ele alınmalıdır. Ayrıca estetik veya sanatsal şekilde yapılanlar tamamen farklıdır. Sanatsal yapım bireye özgü ve genel toplumdaki veya kişilerden istenemez. Her birey resim yapabilir. Ama resmin sanat olarak yorumlanması nadirdir. Bunu yapan kişi de grupla veya belirli bir standart le yorumlanıp, ölçme ve değerlendirmeye alınır. Mesleki Becerilerde belirtilen uygulamalarda sanatsal olma tanımı, insana saygı ve empati yaparak yaklaşım anlamındadır. Zorlamadan uzak, hastanın onayını bilgilendirerek alan kişi anlamındadır. Bu düzeyde zaten sanatkâr anlamında bir ölçme ve değerlendirme öngörülemez. Önce yapmayı öğrensin yaklaşımı geçerlidir.

YETKİNLİKTEN KAST EDİLENLER

1. **BASAMAK:** Sağlık ekibinde bir eleman (partner) olabilmeyi öğrenme durumudur. Drama tecrübeli bir eğitmen (yönetmen, senarist, yardımcılarından oluşan ekip) tarafından yaptırılmalıdır. Mutlak bir tecrübeli bir deneticinin gözetiminde yapılmasının öğretilmesi, (Genel Acil Yardım yaklaşımından farklı olduğu işlenmelidir)
2. **BASAMAK:** Bilginin kullanılmasını sağlamak, modelleme yaklaşımıdır. Öğrendikleri sağlık bilgilerinin, uygulamaya yönlendirilmesidir. Yaklaşımlar tıbbi etik ve sanatsal olmalıdır.

Hekimlik Mesleğinin sanatsal uygulaması, işlemlerin *Etik Kurallara uygunluğu*, kendi kendine eğitim ve öğrenmeyi yaparak uygulamaktır.

3. **BASAMAK:** Detaylı teknik yaklaşımlar, malzeme kullanmayı öğrenmektir. Detaylı uygulamaya yönelik, teknik bilgileri bilmeli ve yapmalıdır. Kendi kendine eğitim, sebep, sonuç ve gerekçelerle yapılmalıdır. Ekip oluşturarak, öğrenme ve uygulamanın ekip tarafından kendilerince kontrolü, not alınması, belgelendirilmesi ve bilginin çizelgelerle takibi.
4. **BASAMAK:** Olguyu değerlendirebilme (Rutin bakım, ikinci düzey bakım, kritik bakımdır, destekleyici veya tedavi edici yaklaşımlar) Olgu bazında akademik yaklaşım ile uygulamalar ve malzemeler arasından en etkin olan seçilmelidir.
5. **BASAMAK:** Olgu hakkında bilgi vererek yaklaşımları gerekçelendirebilmektir. Olgu temelinde, problem çözücü yaklaşım yapılmalıdır.
6. **BASAMAK:** Sertifika eğitimi tarzında da anne sütü eğitimi ve Neonatoloji Canlandırma Kursu gibi uzmanlara yapılan eğitimler örnekler gibi olabilir. Eğitim verecek düzeye çıkma, olguyu yorumlamak gerekir. Olgu temelinde literatür ışığında, yorumsal yaklaşım ve gerekçelendirmelidir. Sağlık Bakanlığı, Ana Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa yürütülen Neonatal Resusitasyon/Canlandırma Programı, Bebek Dostu Hastane kapsamında anne sütünü yaygınlaştırma kursları bu çerçeveye içine alınabilir.

3) Her uygulamacı sahnede eşit ve eşit senaryoda oynamaktadır. Baş artist diğerlerine de gereksinimi vardır oyun tek kişilik değildir.

Bir tiyatrodaki yönetmen, yönetmen yardımcısı, kurgucu, oyuncular, suflör gibi tüm ekip birlikte çalışır. Hiçbir kişi birbirinden üstün olamaz. Bunun gibi tarafların birlikte çalışması ile eser icra edilebilir. Mesleki Becerilerdeki suflör, kitaptaki uygulama basamaklarını öğrenciler ezberlemeleri beklenmediği için, uygulamanın düzenli ve sıralı olması için bunları kitaptan okuyan kişidir. Bu şekilde her uygulamada bir eğitim yardımcısı duruma göre oluşturulabilir.

4) Eğitici ve eğitilen bir uygulamada alan ve veren olarak, birbirlerine gereksinimi vardır, biri olmadan diğeri olamaz.

Eğitmen ve eğitilenin sorumluluğu eşittir. Alınan sonuç, en az %50'si eğiticiye aittir. Eğitim almak istemeyene eğitim yapılamaz. Eğitime kapalı olana da eğitim yapılamaz. Dinlemenin olmadığı ve devamlı konuşmanın olduğu yerde de eğitim yapılamaz. Eğitim bir alışveriştir. Eğitici bir şey almıyor ise ortada eğitim yoktur. Eğitici de bir eğitsel tecrübe kazanmalıdır. Bu nedenle eğiticinin eğitsel çalışmada mutlaka bir şeyler öğretmesi de gerekmez. Bilinenleri vurgulamak ve ortaya koymak bile yeterli olabilir.

Eğitmen bilen kişilere de koçluk yapmalıdır. Ressam olmayan birisi, ressam, sanatçıya eserlerini değerlendirebilir, önerilerde bulunabilir veya yön gösterebilir. Ressam olması şart değildir, ama o konuyu bilmesi ve eleştirel düzeyde olması gerekir.

5) Etik ilkelere ve İnsanlık Haklarına uyum olmadan eğitim başlayamaz.

Mesleki Beceriler uygulamaları için eğitmenlerin "Eğitimde Etik İlkeleri" kabul edip, onaylamaları beklenmektedir. Bu dönemde zorunlu tutulmamaktadır, önerilmektedir.

6) Puanlama önemlidir

Puan her bireyin seviyesine göre öncelikle saptanan bir düzey olmalıdır. 6 yaşındaki çocuk dün, bugün ve yarın kelimelerini kullanabilir ama kavramları algılamayabilir. Bu nedenle bu kavramların sorulması doğru değildir ve bilip, bilmeme sorgulanamaz. Bilgi değil, bilgi işleme sorgulanmalı ve gerektiğinde bilgi verilmelidir. Sınav bilgi sorgulaması şeklinde olamaz. İşlevi, anlamı ve uygulaması sorgulanmalıdır.

İlk basamak sağlık elemanında partner olmaktır, canlandırmayı tam yapması istenemez. Puanlamada;

- 0-30 bilinmiyor, kavramıyor olup, baştan ders almalıdır.
- 30-50 tekrarı ve birçok kavram desteklenmelidir. Bu düzey, anlamasında bir sorun olduğu, işitme veya görme durumu netleştirilmelidir.
- 50-60 Bilme durumu olduğu, ancak hekimlik için yeterli olmadığı, diğer dersleri 70 üstü ise ancak bir konuda istisna olabilir. Uygulamalarda başarısız demektir.
- 60-70 biliyor ama beceri konusunda yaklaşımı tekrarlamalıdır.
- 70-85 destek ve tekrar, başarmaya yakındır
- 85 üstü başarmıştır, uygulamalarda en az alması gereken puandır.
- 100 birey daha önce yapmış veya daha önce eğitim almıştır. Eğer almamış ise düzey aşağı tutulmuştur, daha üst düzeye çıkarılmalıdır. Akademik boyut, 85 üstü alanlar için geçerlidir. Bu düzeyde felsefi sorularsa, cevap alınmış ise özel öğrenci boyutuna alınabilir.

ÖZET: Beceride uzmanlaşmak değil, beceriyi zarar oluşturmadan, sırasına göre ve uygun yapmak yeterli bulunmalıdır.

100 üzerinden 50 puan yazılıda yeterli iken, sözlülerde yukarıda şekilde tamamlayanlara **100 üzerinden 85 puan** almayı hak etmektedirler.

7) Eğitilenin Hakkı önceliklidir

Eğitim verme durumunda eğitilenlerin çocuk olarak görülmesi sıklıkla rastlanırken, erişkinlerde yapılacak eğitimlerin farklı olacağı öngörülmemelidir. Çocuklara yapılacak tutum ve davranışlarla çocuklara uygulanacak tutum ve davranışlar aynıdır.

Eğitimde temel olarak geçerli olan Bildirge Çocuk Haklarıdır. Çocuk Hakları özet olarak aşağıda sunulmakta, eğitim ile ilgili olanlar tam metin olarak sunulmuştur.

Anayasa'nın 42. Maddesi eğitim ile ilgilidir.

II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi

Madde 42 - Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. ...

Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

... Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.

Milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır.

Milletlerarası antlaşmalarda temel olan Çocuk Hakları olmaktadır. Çocuk Hakları genel anlamda aşağıda özet olarak sunulmaktadır. Eğitim ile ilgili Maddeler tam olarak sunulmuştur.

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME

ÖNSÖZ

Önsöz bölümü, Birleşmiş Milletler 'in temel ilkeleri ile insan hakları anlaşmalarının ve bildirgelerinin bazı özel hükümlerine atıfta bulunmaktadır. Bu bölüm, savunmasız konumları nedeniyle çocukların özel bir duyarlılığa ve korunmaya muhtaç olduklarını teyit etmekte, çocuğa ilk elde bakım ve koruma sağlayacak olan ailenin bu konudaki sorumluluğunu vurgulamaktadır. Çocuğun gerek dünyaya gelmeden önce gerekse sonrasında yasal açıdan ve diğer açılardan korunması gerektiği, çocuğun içinde yaşadığı toplumun kültürel değerlerine saygının önemi ve çocuk haklarının güvenceye alınmasında uluslararası iş birliğinin belirleyici rolü, gene aynı bölümde değinilen hususlar arasındadır.

I. KISIM

MADDE 1: Çocuğun tanımı 18 yaşın altındaki her insan çocuk sayılır.

MADDE 2: Ayırım gözetmeme

MADDE 3: Çocuğun yüksek yararı Çocukla ilgili bütün girişimlerde, çocuğun yüksek yararı tam olarak gözetilecektir.

MADDE 4: Hakların uygulanması Her çocuk temel yaşam hakkına sahiptir Devlet, bütün imkanları kullanmalıdır.

MADDE 5: Ana-babanın yönlendiriciliği ve çocuğun yeteneklerinin gelişimi

MADDE 6: 1. Taraf Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler. **2.** Taraf Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler.

MADDE 7: Her çocuk isim ve vatandaşlık hakkına sahiptir.

MADDE 8: Kimliğin korunması Devlet, gerekiyorsa kimliğin temel öğelerini yeniden oluşturmakla da yükümlüdür.

MADDE 9: Ana-babadan ayırma Çocuğun yüksek yararına aykırılığı belirlenmediği sürece aileyle birlikte yaşama hakkına sahiptir.

MADDE 10: Ailenin yeniden birleşmesi Çocuk ile ana-babası, yeniden birleşme ya da çocuk/ana-baba ilişkisinin tesisi amacıyla herhangi bir ülkeyi terk edip kendi ülkelerine dönme hakkına sahiptirler.

MADDE 11: Yasa dışı yollarla ülke dışına çıkarma ve geri döndürmeme mücadelesi

MADDE 12: Çocuğun görüşü Çocuk, görüşlerini serbestçe ifade etme hakkına sahiptir.

MADDE 13: İfade özgürlüğü Çocuk, sahip olduğu görüşleri ve edindiği bilgileri başkalarına aktarma hakkına sahiptir.

MADDE 14: Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü Devlet, çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne saygı gösterecektir.

MADDE 15: Dernek kurma özgürlüğü Çocuklar, dernek kurma ve kurulu derneklere katılma hakkına sahiptirler.

MADDE 16: Özel yaşantının korunması

MADDE 17: Gerekli bilgilere ulaşma ve zararlı yayınlardan koruma.

MADDE 18: Sorumluluklar Devlet, çocuk yetiştirme alanında gerekli desteği ana-babaya sağlayacaktır.

MADDE 19: Suiistimal ve ihmalden korunma Devlet, ayrıca bu tür davranışlara maruz kalan çocukların tedavisini amaçlayan sosyal programlar hazırlayacaktır.

MADDE 20: Ailesiz çocuğun korunması Devlet, bu çabalarda çocuğun kültürel kimliğine gerekli dikkati gösterecektir.

MADDE 21: Evlat edinme, bu uygulama, yalnızca çocuğun yüksek yararına olacak şekilde, konunun uzmanı yetkililerin izniyle ve çocuk için gerekli güvenceler sağlandıktan sonra gerçekleştirilebilecektir.

MADDE 22: Mülteci çocuklar. Devlet, çocuklara bu anlamda koruma ve yardım sağlayan yetkili kuruluşlarla iş birliği yapmakla yükümlüdür.

MADDE 23: Özürlü çocuklar. Özürlü çocuk, saygınlık içinde eksiksiz ve onurlu bir yaşantı sürdürmek için özel bakım, eğitim ve kurs görme; mümkün olan en üst düzeyde özgüvene ve sosyal bütünleşmeye kavuşma hakkına sahiptir.

MADDE 24: Sağlık ve sağlık hizmetleri. Çocuk, mümkün olan en üst düzeyde sağlık ve tıbbi bakım standardına ulaşma hakkına sahiptir. Devletler, temel ve koruyucu sağlık bakımı, halk sağlığı eğitimi ve bebek ölümlerinin azaltılması konularına önem verecek, bu amaca yönelik uluslararası iş birliğini teşvik edecek ve etkin sağlık hizmetlerinden yoksun tek bir çocuk kalmaması için çaba göstereceklerdir.

MADDE 25: Yerleştirme uygulamasının denetimi

MADDE 26: Sosyal güvenlik

MADDE 27: 1. Taraf Devletler, her çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ve toplumsal gelişmesini sağlayacak yeterli bir hayat seviyesine hakkı olduğunu kabul

Yaşam standardı

Her çocuk, fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişmesi açısından yeterli yaşam standardına ulaşma hakkına sahiptir.

ederler. **2.** Çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanması sorumluluğu; sahip oldukları imkânlar ve mali güçleri çerçevesinde öncelikle çocuğun ana-babasına veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere düşer. **3.** Taraf Devletler, ulusal durumlarına göre ve olanakları ölçüsünde,

ana-babaya ve çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere, çocuğun bu hakkının uygulanmasında yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gereksinim olduğu takdirde özellikle beslenme, giyim ve barınma konularında maddi yardım ve destek programları uygularlar. **4.** Taraf Devletler, Taraf Devlet ülkesinde veya başka ülkede bulunsun; ana-babası veya çocuğa karşı mali sorumluluğu bulunan diğer kişiler tarafından, çocuğun bakım giderlerinin karşılanmasını sağlamak amacıyla her türlü uygun önlemi alırlar. Özellikle çocuğa karşı mali sorumluluğu olan kişinin, çocuğun ülkesinden başka bir ülkede yaşaması halinde, Taraf Devletler bu konuya ilişkin uluslararası anlaşmalara katılmayı veya bu tür anlaşmalar akdinin yanı sıra başkaca uygun düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederler.

MADDE 28: 1. Taraf Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle: **a)** İlköğretimi herkes

Eğitim

Çocuk, eğitim

hakkına sahiptir.

için zorunlu ve parasız hale getirirler; **b)** Orta öğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda mali yardım yapılması ve öğretimi parasız

kılmak gibi uygun önlemleri alırlar; **c)** Uygun bütün araçları kullanarak, yüksek öğretimi yetenekleri doğrultusunda herkese açık hale getirirler; **d)** Eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilir hale getirirler; **e)** Okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar. **2.** Taraf Devletler, okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu Sözleşmeye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli olan tüm önlemleri alırlar. **3.** Taraf Devletler eğitim alanında, özellikle cehaletin ve okuma yazma bilmemenin dünyadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve çağdaş eğitim yöntemlerine ve bilimsel ve teknik bilgilere sahip olunmasını kolaylaştırmak amacıyla uluslararası iş birliğini güçlendirir ve teşvik ederler. Bu konuda, gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle göz önünde tutulur.

MADDE 29: 1. Taraf Devletler çocuk eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olmasını kabul

Eğitim hedefleri

Eğitim, çocuğun kişiliğinin, becerilerinin, zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesini hedefleyecektir. Eğitim, çocuğu, özgür bir toplumda faal bir yetişkin yaşam için hazırlayacak; kendi ve başkalarının kültürel kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirecektir.

ederler; **a)** Çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi; **b)** İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi; **c)** Çocuğun ana-babasına, kültüre) kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı veya geldiği menşee ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi; **d)** Çocuğun, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler

arası eşitlik ve ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması; **e)** Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi, **2.** Bu maddenin veya 28 inci maddenin hiçbir hükmü gerçek ve tüzel kişilerin öğretim kurumları kurmak ve yönetmek özgürlüğüne, bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ilkelere saygı gösterilmesi ve bu kurumlarda yapılan eğitimin Devlet tarafından konulmuş olan asgari kurallara uygun olması koşuluyla, aykırı sayılacak biçimde yorumlanmayacaktır.

MADDE 30: Azınlıklara ve yerli halklara mensup çocuklar

MADDE 31: Boş zamanı değerlendirme ve kültürel etkinlikler

MADDE 32: Çocuk işçiler Devlet, yaş sınırı tespit etmek ve çalışma koşullarını düzenlemek zorundadır.

MADDE 33: Uyuşturucu kullanımı

MADDE 34: Cinsel Sömürü

MADDE 35: Çocukların pazarlanması

MADDE 36: Sömürünün her çeşidi

MADDE 37: İşkence ve özgürlükten yoksun bırakma: Hiçbir çocuk, işkenceye, zalimce davranışlara ya da cezaya, yasa dışı tutuklamaya tabi tutulmayacak ve keyfi biçimde özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır.

MADDE 38: Silahlı çatışma Taraf Devletler, 15 yaşından küçük çocukların çatışmalara katılmalarını sağlamak için mümkün olan her tür önlemi alacaklardır.

MADDE 39: Yeniden topluma uyum

MADDE 40: Çocukların yargılanmaları: Yasalara aykırı iş yapan çocuk, saygınlık ve değer anlayışını geliştiren, yaş durumunu gözeten ve toplumla yeniden bütünleşmesini hedefleyen tarzda muamele görme hakkına sahiptir.

MADDE 41: Üstün standartlara uyma

II. KISIM: Uygulama ve Yürürlüğe giriş.

III. KISIM: "İhtirazı Kayıt

Türkiye Cumhuriyeti Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17, 29 ve 30. maddeleri hükümlerini T.C. Anayasası ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Anlaşması hükümlerine ve ruhuna uygun olarak yorumlama hakkını saklı tutmaktadır."

TEMEL ANLAMDA EĞİTİM TANIMININ ÖZETİ

Uluslararası tanımlama (Çocuk Hakları Sözleşmesi) ile eğitimin amacının*;

- Her çocuk, fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişmesi açısından yeterli yaşam standardına ulaşma hakkına sahiptir.*
- Öğrencinin kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi;*
- İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi;*
- Öğrencinin ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, Öğrencinin yaşadığı veya geldiği menşee ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi;*

- e) Öğrencinin, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik ister ulusal ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması;
- f) Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi” şeklinde olmasını öngörür.
- g) Hastaneye yatırılan çocuklar Güney Afrika Bildirgesi de çocuğun eğitimine devam edebilmesi konusuna vurgu yapar. Dünya Tıp Birliği (WMA) çocukların eğitimlerinin kesintiye uğramaması için uzman öğretmenlerin hastane okullarında görevlendirilmesi önerisini yapmaktadır.

*Not: Çocuk yerine öğrenci terminolojisi benimsenmiştir.

SONUÇ: Eğitim işlevinde eğiten ile eğitilen aynı düzeyde olması ve eğitilenlerin çocuk gibi görülmeden, sanki bir yetişkin gibi davranılması gerekmektedir. Bu açıdan eğitim hedefi veya metodu değiştirilmemelidir.

Tüm bunlara karşın, erişkin olanlar aldıkları eğitime daha kalıp olarak bağlı oldukları, özellikle profesör düzeyinde olanlarda daha belirgin olduğu için, bir bakıma edindikleri kalıbı veya bilgiyi değiştirmek istememektedirler. Bu nedenle kısaca “eğitilemez” olarak kabul edilmelidirler. Değerlendirmelerde de tutum ve davranışını değiştirmeyen ve almak istemeyene zorla verilemez. Çay ve kahve içmek istemeyen ve hiçbir şey almak istemeyene uğraşı gereksizdir.

Eğitim talep edene ve almak isteyeneye verilir. Temel olarak dinlemeyen kişi alamaz. Örnek olarak televizyonlarda olan tartışma programlarında her birey konuşmakta, birbirlerini sadece açık bulmak için dinlemekte, hırçın, kavgacı rol ile ilgi çekerek bir olay yaratmaktadırlar. Bunun yanında da bir bilen çıkıp, kendine göre bir bilgiyi sunmaktadır. Temel olarak tıpta “hastalık yok, hasta var” kalıbı yerine, tüm olgular benim sunduğum kalıba uymalıdır şeklinde olmaktadır.

Yukarıda tanımlanan durumlar topluma ters eğitim verdirir. Sakın bunları yapmayın anlamındadır.

8) Eğitim Ortamı Önemlidir

Olumsuz ortamda eğitim işlevi olamaz. Benimsenmeyen, sevilmeyen şeyler daha çok akılda kalır, ama nefret ve tikslenme ile olur. Nefret kendi kendini götürür, yok ederken, sevgi ise üzüm salkımı gibi çoğalarak artar. Sevdiğiniz şeyi daha çok olur ve geliştirirsiniz. Başarılı olduklarınızla daha çok uğraşmak, zaman harcamak istersiniz. Sevdiğiniz müziği dinlemek isterken, sevmediğiniz müziği kapatmak istersiniz.

Bu örnekler çoğaltılabilir. Ancak sevileni bilebilmek için kişinin serbest ve özgün kararı ve ifadesi gereklidir. Eğiticinin beğendiğini söylemek daha çok tercih edilen olabilir.

9) Eğitici olan tüm eğitim uygulamalarını bilmeli ve uygulama aşamasında da tecrübeli olmalıdır. Profesör öğretmen demektir ama eğitim bilimi üzerinde çalışmamış ise eğitici değildir, sadece bilgi aktarıcı olabilir.

Eğitici tüm eğitim uygulamalarını uygulaması önerilir. Grup tarafından benimsenenler ve ilgi izle izlenenlere ağırlık vermesi yararlıdır. Yapmadan neyi istedikleri anlaşılamayacağı için, uygulamaları yapmak gerekir.

Eğiticinin eğitim Basamakları

- ✓ **Evre 0: Eğitim metodolojisinin öğrenilmesidir.**

- ✓ **Evre 1: HOCA MERKEZLİ (SELF CENTERED)**
  - *Ders Anlatımı (Öğretmen Merkezli, Klasik Eğitim)*
- ✓ **Evre 2: KONU MERKEZLİ (SUBJECT CENTERED)**
  - *Entegre Eğitim*
- ✓ **Evre 3: PASİF ÖĞRENCİ MERKEZLİ**
- ✓ **Evre 4: AKTİF ÖĞRENCİ MERKEZLİ**
  - *Öğrenci Merkezli, Aktif Eğitim Metotları*
- ✓ **Evre 5: BAĞIMSIZ ÖĞRENCİ EVRESİ**
- ✓ **Evre 6: AYARLI EĞİTİM (TUNİNG), Öğrenciye göre eğitim yaklaşımı**

10) Eğitilen bireyler ancak eğitici ile el ile dokunma mesafesinde uygulama başarılı olunabilir

Grup çalışmasında birbirlerini olumlu etkilemeleri sağlanması yararlı olacaktır. Senaryoda uygulamanın birbirleri ile bağlantılı ve birbirlerine gereksinimleri olduğu durumlarda etkileşim artacaktır.

Hücrel çalışmalarda 6 kişiyi aşmamalıdır. 7'inci iletişim sorunları nedeniyle kendini yabancı hissedebilir ve ihbar edebilir. 12 kişi ile ilişki daha sınırlı iken, 20 ilişkinin kopma noktasıdır. 60 kişilik grupta kişi kendi benliğini kaybeder ve bir grup gibi davranır. 100 üstü gruplar bir küme şeklinde olup, maçlarda olduğu gibi bir amigo ile birlikte bağırır, ağlar ve zıplarlar. Benlik kaybolmuştur.

Sınıflarda benlik oluşturmak için, listeden kişinin adı ve kişilik tanımlamasını yaparak sorular tek tek sorularak cevap istenebilir. Soruları sorulara 80 cm yakınında olmak, benlik sınırına gireceği için etkinlik açısından önemlidir.

Kürsüde olmak yerine, aradaki uçurumu kaldırıp, öğrencileri ikili veya üçlü gruplarla sahnede etkin kılmak anlamlı katkı sağlayabilir.

11) Gösterim, demonstrasyon ile eğitim yapıldığı, özellikle beceri kazandırıldığı iddia bile edilemez

Gösterim, kısaca demonstrasyon ile beceri kazanılması beklenilmemelidir. Sadece yapılacak olanları görmesi için yararlıdır. Görecek neyi, nasıl yapacakları hakkında sadece fikir sahibi olabilirler.

12) Rehberlik Yapmak

Koçluk temelde bir başarıyı daha üste taşımak amacıyla yürütülen bir yaklaşım olması beklenir. Bazı tıp fakültelerinde öğretim üyelerine ilk seneden itibaren bir öğretim üyesi verilerek onu yetiştirmesi, koçluk yapması istenmektedir. Bir bakıma rehber öğretmen yaklaşımı da buna benzer bir uygulama niteliğindedir.

Sadece Koçluk kavramı değil, Mentorluk ve öğrenciye göre yaklaşım yapmak gereklidir

- MEDINE 2) MEDICAL EDUCATION IN EUROPE 2 (22 Mart 2011) Tıp Eğitimi Konseyinde belirtilen usul **Ayarlamanın bireye göre olması (Tuning) eğitimidir.**

2547 Yükseköğretim Kanununa göre Öğretim üyelerinin görevleri:

Madde 22 –

- a. Yükseköğretim kurumlarında ve bu kanundaki amaç ve ilkelere uygun biçimde Önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde eğitim- öğretim ve uygulamalı çalışmalar yapmak ve yaptırmak, proje hazırlıklarını ve seminerleri yönetmek,
- b. Yükseköğretim kurumlarında, bilimsel araştırmalar ve yayımlar yapmak,
- c. İlgili birim başkanlığınca düzenlenecek programa göre, belirli günlerde öğrencileri kabul ederek, onlara gerekli konularda yardım etmek, bu kanundaki amaç ve ana ilkeler doğrultusunda yol göstermek ve rehberlik etmek,

Temel olarak öğretim üyelerinin görevinin;

- a) Talebelere gerekli konularda yardım etmek,
- b) Yol göstermek ve
- c) Rehberlik etmek

13) Değerlenmede/sınavlarda Önemli Boyutlar

Eğitmenin temel amacı bireye işleme öğretip, beceri kazandırmasıdır. Sorularda bu yoktur. Eğitmen size beceriye kazandırdı mı? Beceriye hedeflediğiniz boyutta yapabiliyor musunuz? Aradan 3 gün geçtikten sonra beceriyi yapmaktaki başarınız nedir? Ortak ekip çalışması yapma durumunuz, ekipte iş bölümleri etkin oluyor mudur? Şeklinde soruların olmadığı görülmektedir. Sorular temelde öğretim yapılması ile alakalıdır. Size bu ders anlatıldı mı? Akılda kalma oranı ve etkilemesi yoktur. Öğrencilere geçen yıl öğrendiklerini kullanıp kullanmadığı sorulmamıştır.

Hekimlik mesleğinde akılda tutmak tek başına yeterli değildir. O eylemi uygulamak ve uygulamada başarılı olmak gerekir.

Başarılı olmak terimi tek başına subjektif değerlendirmedir. Bu açıdan minimal zararının dokunmaması temel alınmalıdır. Fayda görme işlevi ise hedeflenendir. Hedef ile yapılması zorunlu standart kavramı farklılıklar taşımaktadır.

Zarar oluştuğunda HUKUK devreye girmektedir. Başlıca sorulara cevap verilmelidir.

- a. Yapılan uygulama zorunluluk taşıyor mu?
- b. Uygulamayı yapabilmek için eğitim alınmış mıdır, yetkin ve yetkili midir?
- c. Hastadan bilgilendirdikten sonra onam alındı mı? Bilgi vermek değil, empati yaparak hasta ile hastalık arasında 6 sorgunun (Hasta Hakları Yönetmeliği (Resmî Gazete, 01.08.1998, Sayı: 23420) cevabı verilmelidir. Bunlar:
  1. Sağlık durumu:
  2. Kendisine uygulanacak tıbbi işlemler:
  3. Faydaları ve muhtemel sakıncaları:
  4. Alternatif tıbbi müdahale usulleri:
  5. Hastalığın seyri ve neticeleri
  6. Tedavinin kabul edilmemesi halinde ortaya çıkabilecek muhtemel sonuçları:
- d. Uygulamadaki amaç ve saikiniz uygun mudur?
- e. Dikkat eksikliği oluştu mu?
- f. Özen eksikliği var mıdır?

- g. Herhangi bir ihmal var mıdır?
- h. Bilinçli taksir denilen, sorun veya komplikasyonlar gelişmese bile bunlara karşı tedbir alındı mı?
- i. Tüm bunlar yazılı kayıt altında mıdır?

Bu durumların hiçbiri olmadığı zaman uygulamanın başarılı olması söz konusudur.

Eylem bilimsel esaslar içinde, hastanın durumu temelinde, uygulanmış, programa uygun, sırasına göre yapılması gerekir. Tüm bunlara karşın tıp biliminde yapamama, başarısızlık olacağı varsayılmaktadır. Başarısız olunması durumunda daha üst kademliye devir gerekir. Ayrıca ısrar aynı kişi tarafından söz konusu olamaz. Bu durumda eziyet olasılığı dikkate gelmektedir.

SONUÇ

Eğitim bireye isteyerek edindiği ve tutum ve davranışlarına geçirerek, bundan gurur ve büyük zevk aldığı bir işlemdir. Beceri kazanma ile oluşmaktadır. Bu becerinin kullanılması, benimsenmesi ve benimsetmesi ile yaygınlaşması ve geliştirmesi beklenir.

Olumlu yönde ve gelişim temelinde olmayan, en azından zarar vermeyen ve tüm deontolojik esaslar temelinde olmayan kazanımlar temelde kayıplardır. Etik ilkeler ve insan hakları ve tüm uluslararası esaslar yanında bireyin özgül ve özgün tercihi ile oluşmalıdır.

Eğitim bir gelişim, bir kültürel boyut kazanmaktır. Bir kalıp, bir bilgi öğrenmenin eğitim olarak yorumlanması, özellikle zamanımızda olanaksızdır. Diploma kazanmak, hatta profesör olmak, eğitilmiş olmak anlamında değildir. Basit olarak dinlemeyen kişi eğitilmiş kabul edilmemelidir.

Eğitimin temeli, sevgi, barış yanında saygıyı kazandırma, saygı oluşturma temel hedefidir. Sevmeyen kişi, sevmeyi öğretmez, kendinde olmayanı başkasına veremezsiniz. Sevgi ve saygıyı kendisinde hissetmeyen, oluşturmayan kişi de eğitici olamaz, sadece ders anlatıcı olur. Kazanımı %20'yi geçmez ve giderek unutulur.

Eğitim bir alış-veriştir. Öğretmen de bir şeyler almalıdır ki, bir şeyler verebilsin. Empati yaparak kendini hoca değil, kendini eğitilenlerin yerine koymalı, aynı düzeye getirmelidir.

Kısaca, her kişi diploma alabilir, ama eğitici olmak bir sanatçı olmak gibidir.

CME-Devamlı Tıp Eğitimi Eğitim Süreklidir

Bölüm

6

Yaygın ve Devamlı Mesleki Beceriler eğitimi ve etkinlikleri*

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT**

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler Uygulama Kitapçığı, 2011

**Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Hekimlik Mesleği devamlı eğitimi gerekli kalmaktadır. Bu bilgi düzeyinde değil, sosyal ve kültürel gelişen durumlara yönelik felsefe ve ilkeleri de kapsamalıdır. Zamanımızda birey hakkı ve yaşam hakkı temelinde yapılan etik boyut öndedir. Bu sistemde gelişim ve değişim esas olmalıdır.

Hekimlik devamlı olarak mesleki becerileri, güncellemek, becerileri de geliştirmekdir.

ANAHTAR VURGULAR

Değerli Bilgiler

- ✓ Hekimlik sadece Fakülte düzeyinde değil, tüm olgu ve durumlarda özel ve özgün olduğu için, bir eğitim boyutu olup, bu açıdan hekimlik yapıldığı, hasta bakıldığı sürece eğitim devamlıdır ve sürer gider.
- ✓ Hekim hekimlik mesleğinde devamlı eğitim ile değişim ve gelişim zorunlu olduğu, bunu yapamayanların aktif meslekten izole veya ayrılması gündeme gelmektedir.

AMAÇ (Bu Bölümde devamlı eğitim konusu vurgulanmaktadır)

- EĞİTİM alan bireylerin eğitim nedir ve ne değildir anlamında bilgilenmesi için hazırlanmıştır

ÖNERİLER

- ★ Rehberin incelenmesi ile devamlı eğitim yaklaşımı yapılması, bilinçli uygulanması önerilir.

Özet (HEKİMLİK MESLEĞİNDE EDEVAMLİ EĞİTİM OLGUSU)

- Empati temelinde başkası yerine kendini koyma, kendini de başkası yerine koymak gereklidir
- Her bir olguya inceleme ve araştırma kapsam içinde bakılmalıdır.
- Aktif Eğitim, Hayat Boyu Eğitim devamlı eğitimin temelidir.
- Tuning/bireye özgü, bireye özgü akort yaparak eğitim gereklidir
- Her olgu, her durum problem ise ve bunu çözmek için uğraşıyorsa, eğitimde Problem çözücü olmalıdır.
- Eğitimi talep eden, eğitimin verileceği kişinin ruhsal ve psikolojik olarak eğitime yatkın olmalıdır
- Bireysel Sorumluk netleşmelidir, direkt sorumlu ile dolaylı sorumluluk karıştırılmamalıdır.

Özet

Yaygın ve Devamlı Mesleki Beceriler Eğitimi ve etkinlikleri

Amaç: Hekimlik mesleği devamlı eğitimi esas almaktadır. Burada bilgide gelişim ve değişim değil, tüm insanlık parametrelerinde oluşması, özellikle Afet Tıbbi kapsamında, genel ilke olarak kabul edilmektedir.

Dayanaklar/Kaynaklar: 1988 Edinburgh, 1999 Bologna, 2011 MEDINE Bildirgeleri temelinde ele alınmaktadır.

Giriş: Temel olarak klasik ders verme yerine, hatırlanma oranı daha yüksek olan metotların uygulanması, bazı eğitim parametreleri ile öne alınmaktadır.

Genel Yaklaşım: Empati temelinde, Araştırma Kapsam içine alınmalıdır, Aktif Eğitim, Hayat Boyu Eğitim Bilen bilene değil, Koçluk ve Mentorluk ile Ayarlamalı Eğitim Bilgi birikimi ve çağırılması değil beceri kazanma üzerine olmalıdır Problem çözücü Eğitim Birlikte ekip olarak eğitimi talep eden ruhsal ve psikolojik olarak yatkın olmalıdır Sorumluk netleşmelidir Devamlı Eğitim İmkânı sağlanmalıdır.

Yaklaşım: Bireylerin beceri kazanması ötesinde bunları devamlı boyutta, gelişim ve değişim içinde, uzmanlaşması beklenir.

Sonuç: Afet Tıbbi kapsamında bir süreç ömürde bir sefer olabilir ama bu and hazır olarak etkin ve verimli olması sağlık elemanlarından beklenir. Bu açıdan devamlı eğitimin geliştirilmesi ve güncellenmesi önemlidir.

Yorum: Eğitim yaşamda bir defa olarak uygulansa bile, yaşamsal önemli olabileceği için Afet Tıbbi kavramı öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hekimlik Mesleğinde Devamlı Eğitim

Outline

The continuous and extensive Medical Education at the Profession

AIM: The continuous education is also essential at medicine, thus, not only for knowledge based, but, for proficiency and developing and advancing of the medical concepts, especially for Disasters Medicine considerations.

Grounding Aspects: The Edinburgh at 1988, Bologna at 1999, and MEDINE 2, at 2011 Declarations considered as for continuous medical education concept.

Introduction: To basic classical medical education, other more advanced and high ratio of remembrance methods are taken in notice for education.

Proceeding: Empathy based, research considerations, active education, lifelong education, not for the proficiency to proficiency thus, to general purpose education, COACH and Mentor with Tuning education, considered on the tutorial and acts on problem solving, by team perspective, considering the social and individual situations, the responsibility discussed and the requirement and needing of continuous education is discussed.

Notions: For Disastrous Medicine, even one time in life considerations is educated, thus, must be ready for that time, is the purpose of the education, for continuous education, development and advancing status.

Key Words: Continuous education at Medicine

Giriş

Eğitim sadece belirli kesime değil, tüm bireylere özellikle Afet Tıbbi konusunda bilgi veya beceri kazandırılması önemlidir. Bunun ötesinde sadece farkındalık yaratmak bile öne çıkmalıdır.

Eğitim eğitilen kişiye göre yapılır. Bir ilkokul öğrencisi de acil yaklaşımı öğrenmelidir, bir hekim olanda bilmelidir. Burada yönetim ve etkinlik ile yararlı olma boyutu elbet farklı olacaktır.

Bu Bölümde Eskişehir Osmangazi Üniversitesinin yıllık yaptığı bir girişimler ortaya konulmaktadır.

Tıp Eğitimi yeni global yapılanma nedeniyle tüm ülkeler için, tüm insanlık için aynı boyuta çekilmiştir. Bu açıdan son zamanlardaki en önemli 3 Tıp Eğitim Kongresinde ele alınanlar aşağıda sunulmaktadır.

1988 Yılında Edinburgh Tıp Eğitimi toplantısında alınan kararlar devrim nitindedir.

Başlıca Klasik Eğitim Dışı olan vurgular:

- **Aktif Eğitim:** Öğrenmenin hayat boyu devamlı olduğu gerçeği ile, pasif öğrenmeden, aktif öğrenmeye, kendini yönlendirebilen, bağımsız ve eşgüdüm çalışma metotlarını almalıdırlar
- **Hayat Boyu Eğitim:** Öğrenmenin hayat boyu devamlı olduğu gerçeği ile, pasif öğrenmeden, aktif öğrenmeye, kendini yönlendirebilen, bağımsız ve eşgüdüm çalışma metotlarını almalıdırlar
- **Bilen bilene değil, Koçluk ve Mentorluk ile Ayarlamalı Eğitim:** Öğreten eğiticilerin, kapsam ile uzman olmamaları
- **Bilgi birikimi ve çağırılması değil beceri kazanma üzerine olmalıdır:** Konu ve sınavları meslek yeterlilik ve sosyal değerler üzerine olmalı, bilginin birikimi ve çağırılması üzerine olmamalıdırlar.
- **Problem çözücü Eğitim:** Öğrenme temelli problem çözücü yöntemler kullanılmalıdır
- **Birlikte ekip olarak eğitim:** Birlikte öğrenme fırsatını arttırmalı
- **Eğitim Talep eden ruhsal ve psikolojik olarak yatkın olmalıdır:** Tıp öğrencilerinin seçiminde, kişilik kaliteleri yanında, zekâ ile akademik yatkınlığını seçecek metotlar uygulanmalıdır
- **Sorumluluk netleşmelidir:** Sorumluluklar netleştirilmeli ve
- **Devamlı Eğitim İmkânı sağlanmalıdır.** Devamlı tıp eğitim kaynakları oluşturulmalıdır.

1999 Bologna Hedefleri

- Sosyal boyut, eşit giriş ve tamamlama imkânı
- Yaşam boyu eğitim imkânı
- Çalışma, iş yapabilme imkânı
- Öğrenci merkezli eğitim, yüksek eğitim hedefli eğitim
- Eğitim, araştırma ve buluşlar
- Uluslararası açık olması, katılımlı
- Mobilite, esneklik
- Veri biriktirebilme
- Çoklu, çok yönlü açık ve net eğitsel imkânlar
- Mali destekleme imkânı

2011 MEDINE 2: MEDICAL EDUCATION IN EUROPE 2 (22 Mart 2011)

- [MEDINElingua](#)
- Maketler ile dramlar yaparak açık ve karar oluşturmalarını temin etmek)
- Ayarlama, bireye göre eğitimin akortlanması (Tuning) eğitimi
- Birinci Basamak özellikle öngörülmalıdır
- Müfredat özellikle 21. Yüzyıla yönelik

- Bologna Süreci sürdürülmeli
- Araştırma Kapsam içine alınmalıdır.
- Karşılıklı ağ yönetimi yapılmalıdır.
- MEDİNE2 uygulama sonuçları paylaşılmalıdır.
- MEDİNE' uygulamalarında Kötüye kullanma (sömürü) verileri
- Medikal Ağın kalite güvencesi

Tümünde de gözlemlendiği gibi Tıp Eğitimi değişmekte ve birey, eğitilen, talep edene göre Tuning metodu önerilmektedir.

Devamlı Tıp Eğitimi: Continuous Medical Education CME

Devamlı Tıp Eğitimi sadece bilgilerin güncellenmesi değil, değişen kültürel ve bilimsel özellikler nedeniyle tümünden gelişim ve değişim anlamındadır.

Devamlı Tıp Eğitimi konusunda internet üzerinden yayınlara bakacak olursak.

1) Dr. Bharat Gopal. Continuing Medical Education, U P D A T E. Continuing Medical Education. University of Illinois Collage

Temel alınan Prensip

- Hekimlerin eğitim ortamları ile eğitilebilir durumlarını uzmanlaşma durumu ile performanslarını geliştirmek, olgu/hastaya yaklaşımlarında hizmette daha etkin ve verimli olmasını sağlamak için bir ilke benimseyerek başlamaktadırlar.

UIC's CME program continually seeks to enhance the educational environment for physicians through programming designed to improve the competence of participants, their performance in practice, and the outcomes of the patients they serve. - UIC CME Mission Statement

Aktiviteler

- Bireyin, katılanın etkinliği öne çıkarılmaktadır.

Types of CME Activities at UICOMP. Live activity: Certified CME activity occurring at specific time, Participation may be in person or remotely

Enduring material: Certified CME activity enduring over specific time, Participation may occur at convenience of learner, **Performance Improvement CME**

- Uygulama Basamakları sunulmaktadır. Yöntem değil, aşamalar sunulmaktadır.

STEP ONE. Application Process

- Initiate contact with Office of CME
- Complete eCME application and corresponding paperwork
- Submit draft application and paperwork through eCME
- Office of CME reviews and provides recommendations
- Submit final draft application and attachments
- Review by Advisory Committee on CME
- Review by Executive Committee on CME

- Bireyin, konu ve uygulamalar hakkında bilgilenmesi ilk planda yapılmaktadır.

Part 1: General Information

- New or renewal application?
  - Physician activity director?
  - Planning committee?
  - Type of activity?
  - Does this activity meet the definition of CME?
  - Does this activity meet CME mission statement?
- Bireyin, hedef olarak varılması istenenler, ilk planda amaç olarak iletilmektedir.

Part 2: Target Audience

- Who is this activity targeted for?

Physicians? (Specialty)*

Other healthcare professionals, such as PA-C, APN's and nurses?

- How many in attendance? (MD/DO and non-MD/DO)

- Eğitimdeki açıklar ile hedefler sunulmaktadır.

Part 3: Gap Analysis

- What are the identified professional practice gaps this activity will address?
- Why of activity
- Data with sources (research, performance measures, quality data)
- What is activity trying to do?
- Increase knowledge
- Improve performance
- Improve patient outcomes
- Linked to learning objectives and evaluation
- State the desired change for educational need selected:
- Knowledge: Recognize signs and symptoms of violence
- Performance: Increase screening for violence
- Patient outcomes: Decrease instance of violence

- Eğitimdeki hedefler belirtilmektedir.

Part 4: Learning Objectives

- Fill gap identified in gap analysis
- Connect to identified educational need
- Use verb list to begin each objective
- Knowledge/competence
- Identify signs and symptoms of hypothyroidism
- Performance
- Perform the diagnostic workup for hypothyroidism
- Patient outcomes
- Decrease adverse outcomes of patient hypothyroidism

- Hekimin istenilen davranış değişimi.

Part 5: Desirable Physician Attributes

- Activities developed in context of desirable physician attributes in the activity
- Articulate how attributes incorporated into planning and content
- Developed by Accreditation Council for Graduate Medical Education (ACGME)
- Patient care
- Medical knowledge
- Practice-based learning and improvement
- Interpersonal and communication skills
- Professionalism

- **Systems-based practice**
- **Metotlar.**
  - Part 6: Methodology and Form**
    - **Rationale for selecting activity**
    - **Should facilitate expected results**
- **Eğitim veren yer olarak etkinlik.**
  - Part 7: Faculty**
    - **Planning Committee members need to be identified at time of application (usually not the speaker)**
    - **Speaker(s), if known, should be identified on brochure/flyer**
- **Toplumsal destek**
  - Part 8: Commercial Support**
    - **If seeking commercial support for symposium, contact Office of CME for letter of agreement and use of commercial support form**
    - **Unrestricted funds must be provided**
    - **Contact CME Office for information**
- **Değerlendirme**
  - Part 9: Evaluation**
    - a) **Standard CME evaluation**
    - b) **Optional secondary evaluation to measure learning:**
  - Follow-up questionnaire**
  - Patient chart audits**
  - Collection of quality data**
  - Pre- and post-test**
- **Eğitim araçlarının bireylere dağıtımı, notlar dahil edilerek**
  - Part 10: Promotional Materials**
    - **Promotion materials must be submitted to Office of CME prior to print/distribution**
    - **If advertising for CME, include the following: UICOMP logo and Organization(s) logo Learning Objectives**
  - # of AMA PRA Category 1 Credits™ Accreditation Information Agenda/Schedule Speakers Date, Place & Time of Event**
- **Devamlı Eğitim Programında hedefe ne kadar ulaşıldığı ile sonlandırılması**
  - Part 11: Disclosure and Resolution of COI**
- **Bütçe**
  - Part 12: Budget**
- **Onaylanması, alınan eğitimin etkinliği ve verimliliği**
  - STEP TWO**
  - Approval Process**
- **Onayın gözden geçirilmesi**
  - Review and Approval**
    - **Advisory Committee on CME reviews applications monthly**
    - **If approved, the application is sent to the Executive Committee on CME**

If approved by the Executive Committee, administrative contact receives reporting requirements for approved CME activity

- Uygulamada olay, durum ve afetteki gereksinimler ve karşılanma durumu

STEP THREE

Event Requirements

- Disclosure communication
- Attendance record

Evaluation

- Uygulamanın tekrarlanması ve etkinliği

STEP FOUR

Post-Event Wrap-Up

Regularly Scheduled Series (RSS)

- Includes Grand Rounds, Morbidity and Mortality, and other activities
- Approved for period of one year with renewal occurring on regular schedule – post-activity reports and narrative summary required annually as well as quarterly.
- Required to submit documentation after each iteration of RSS (attendance)

Yorum

Beceri kazanmak ve bu becerinin etkinlik ve verimliliğinin güncel olması, daha önemlisi çağın ilerisine uygun şekilde olması açısından 4 basamak önerilmektedir.

- a) Uygulama
- b) Aktivite öncesi
- c) Aktivite, uygulama anı
- d) Aktivite sonrası

Eğitimin uygulama ve elde edilen sonuçları gördükten sonra etkinliği irdelenmelidir. Birçok konu teorik olduğu ve uygulamada birey donarak kalıp, hiçbir etkinlikte bulunmaması çok gözlenen durumlardandır. Afet ortamı birçok bilgiyi unutturmakta veya yapamama ruhsal boyuta gelmektedir.

2) ORGANIZATION AND ASSESSMENT OF QUALITY OF CONTINUOUS MEDICAL EDUCATION IN DEPARTMENT OF ANAESTHESIOLOGY AND INTENSIVE CARE MEDICINE

Smetkin A. A., Nedashkovsky E. V., Kuzkov V. V., Kirov M. Y. Northern State Medical University Arkhangelsk, Russia

Continuous medical education (assessment of quality)

Educational activity

Credits

Obligatory training	144
Scientific fellowship	25
Publication of article	10
Publication of abstract in national conference abstract book	4
Tutorship	15
Oral presentation at regional conference	5
Oral presentation at national conference	10
Oral/poster presentation at international conference	15
Activity in regional professional society	3
Activity in national professional society	5
Activity in international professional society	7
Workshop activity	6

Yorum

Beceri kazanmak için etkin bir uygulama boyutuna gelmek gereklidir. Her bir bireyin kendisinin olayı kavraması, algılaması ve kendi becerilerin göre yapması, bir bakıma kendi imzasını atması gereklidir. Elbet bu bir standart boyutta olmalı, bireyi öne çıkartmalı, sağlık boyut öne alınmalıdır. Bu açıdan öğrenim değil beceri kazanma bir eğitsel boyut oluşturma işlevi olarak irdelenmektedir.

Burada belirtilenler:

- Eğitsel boyutta yaklaşım yapılmalıdır, bir şeyi sunmak, göstermek eğitim olmadığı algılanmalıdır.
- Zorunlu kazanılması gerekenler uygulama ve beceri boyutuna gelmelidir
- Bilimsel arkadaşlık, partnerlik ve birlikte ekip olma ve ekip olarak uygulama gerekliliği
- Bilimsel yayın veya bilimsel notlar ve bilgiler altında olması. Kişisel uygulamaların bilimsel zemini olmalıdır.
- Bu bilimselliğin uluslararası boyutta olması gereklidir
- Yapılanı sunabilmek, eğitim yardımcısı olabilmek önemlidir. En iyi öğrenmek, eğitmek ile olasıdır.
- Oral sunum ile yapılanı belirtebilmek, özgün ve özerk olmak
- Bölgesel boyutta da eğitim ile kazanılanların vurgulanması
- Ekip çalışması ile karşılıklı etkileşim ve uygulamalar

Afet anında bireyler o telaş ve yaşamını kurtarmak temelinde olmalı, ancak bunun eğitim sürecinde ortak çalışma ve karşılıklı birbirlerini eğitme, tecrübelerden faydalanılma ve uygulanması açısından destek olunması bir devamlı eğitim kapsamında ele alınmalıdır.

TIP FAKÜLTESİ DERS PROGRAMI

HARİCİNDE YAPILAN EĞİTİM VE KURSLAR

Uygulanan programlardan birkaçı aşağıda sunulmaktadır.

1) Çocuk Cerrahisi Laparoskopi Eğitimi

Konusu: Laparoskopi Eğitimi

2) Yoğun bakım Hemşireliği Sertifikasyon Kursu (1)

Konusu:

- Çocuk ve bebek hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

3) Kanıt Dayalı Acil Travma Yönetimi Kursu

Konusu:

- Travmalı hastada omurga stabilizasyonu
- Hava yolu ve zor hava yolu uygulamaları
- IV ve IO damar yolu girişimleri
- Subkalvien ven kateterizasyonu

4) Yoğun bakım Hemşireliği Sertifikasyon Kursu (2)

Konusu:

- Çocuk ve bebek hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

5) Acil Serviste İntörnlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (1)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

6) Acil Serviste İntörnlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (2)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon
- Nazogastrik Sonda Uygulama ve Mide Lavajı

7) Aile Hekimliği AD. Uygulamalı Eğitimi

Konusu:

- Sütür uygulama

8) Acil Serviste İntörnlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (3)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

9) Acil Serviste İntörnlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (4)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

10) Yoğun bakım Hemşireliği Sertifikasyon Kursu (3)

Konusu:

- Çocuk ve bebek hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Temel yaşam desteği
- Entübasyon

11) Acil Serviste İntörlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (5)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

12) Acil Serviste İntörlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (6)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

13) Acil Serviste İntörlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (7)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

14) Acil Serviste İntörlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (8)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

15) Acil Serviste İntörlere Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (9)

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

16) Acil Serviste Asistanlara Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim (6)

Konusu:

- Maket üzerinde sütur uygulama eğitimi

17) Anestezi ve Reanimasyon AD. Asistanlara Maket Üzerinde Uygulamalı Eğitim

Konusu:

- Erişkin Hastada Kardiy Pulmoner Resesütasyon
- Entübasyon

EUROPEAN QUALIFICATIONS FRAMEWORK

Teklif Ahmet TATAR

LdV Project: Permeability in vocational education – health and care sector

1. Justification for your country/network
1. Why is Project needed in TR, BG, AT, IT, PL, CZ, SK? Description of current situation.
2. Your target group: Who will be and how will you address them?
3. Dissemination: your network you will address in your country with regard to project topic (for example chamber, Uni, companies)
4. Description about your company: activities, projects, staff, CV, of a main person
5. Day rate sort salaries for your staff (incl. All taxes, health insurance etc.)

AÇIKLAMA

Avrupa Birliği eşgüdüm çalışmaları kapsamında, uygulamalı sağlık konularındaki eğitsel modüllerde, Mesleksel Beceriler Grubunda işlevlerin yapılması teklif edilmiş ve uygun nitelikte bulunmuştur.

EsOGÜ Rektörlüğünün benzer çalışmalar içinde olduğu dikkate alınarak, bu çalışmalarda etkin faaliyetlerde bulunulması için gereken yaklaşımlar planlanmaktadır.

“Kamu görevlileri İlk Yardım Eğitimi Projesi” kapsamında verilen

İlk Yardım Eğitimleri

Konusu:

1-GENEL İLK YARDIM BİLGİLERİ:

- İlk yardım nedir?
- Acil tedavi nedir?
- İlk yardımcısı kimdir?
- İlk yardım ve acil tedavi arasındaki fark nedir?
- *İlk yardımın öncelikli amaçları nelerdir?*
- İlk yardımın temel uygulamaları nelerdir?
- 112'nin aranması sırasında nelere dikkat edilmelidir?
- İlk yardımcının müdahale ile ilgili yapması gerekenler nelerdir?
- İlk yardımcının özellikleri nasıl olmalıdır?
- Hayat kurtarma zinciri nedir?
- İlk yardımın ABC'si nedir?

2-HASTA/YARALININ VE OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

- İlk yardımcının bilmesi gereken ve vücudu oluşturan sistemler nelerdir?
- Vücutta nabız alınabilen bölgeler nelerdir?
- Hasta/yaralının değerlendirilmesinin amacı nedir?
- Hasta/yaralının ilk değerlendirilme aşamaları nelerdir?
- Hasta/yaralının ikinci değerlendirmesi nasıl olmalıdır?
- Olay yerini değerlendirmenin amacı nedir?
- Olay yerinin değerlendirilmesinde yapılacak işler nelerdir?

3-TEMEL YAŞAM DESTEĞİ:

- Solunum ve kalp durması nedir?

- Temel yaşam desteği nedir?
- Hava yolunu açmak için Baş-Çene pozisyonu nasıl verilir?
- *Yapay solunum nasıl yapılır?*
- *Dış kalp masajı nasıl yapılır?*
- Çocuklarda (1-8 yaş) Temel Yaşam Desteği nasıl yapılır?
- Bebeklerde (0-1 yaş) Temel Yaşam Desteği nasıl yapılır?
- *Hava yolu tıkanıklığı nedir?*
- Hava yolu tıkanıklığı belirtileri nelerdir?
- Tam tıkanıklık olan kişilerde Heimlich manevrası nasıl uygulanır?
- *Kısmi tıkanıklık olan kişilerde nasıl ilkyardım uygulanır?*

4-KANAMALARDA İLKYARDIM:

- Kanama nedir?
- Kaç çeşit kanama vardır?
- Kanamalarda ilkyardım uygulamaları nelerdir?
- Vücutta baskı uygulanacak noktalar nelerdir?
- Kanamalarda üçgen bandaj uygulaması nasıl yapılmalıdır?
- Hangi durumlarda turnike uygulanmalıdır?
- Turnike uygulamasında dikkat edilecek hususlar neler olmalıdır?
- El ve ayak kopmalarında turnike nasıl uygulanır?
- Şok nedir?
- Kaç çeşit şok vardır?
- Şok belirtileri nelerdir?
- Şokta ilkyardım uygulamaları nelerdir?
- Şok pozisyonu nasıl verilir?

5-YARALANMALARDA İLKYARDIM:

- Yara nedir?
- Kaç çeşit yara vardır?
- Yaraların ortak belirtileri nelerdir?
- Yaralanmalarda ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Ciddi yaralanmalar nelerdir?
- Ciddi yaralanmalarda ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Delici göğüs yaralanmalarında ne gibi sorunlar görülebilir?
- Delici göğüs yaralanmalarında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Delici karın yaralanmalarında ne gibi sorunlar olabilir?
- Delici karın yaralanmalarında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Kafatası ve omurga yaralanmaları neden önemlidir?
- Kafatası yaralanmaları çeşitleri nelerdir?
- Kafatası ve omurga yaralanmalarının nedenleri nelerdir?
- Kafatası ve omurga yaralanmalarında belirtiler nelerdir?
- Kafatası ve omurga yaralanmalarında ilkyardım nasıl olmalıdır?

6-YANIK, DONMA VE SICAK ÇARPMASINDA İLKYARDIM:

- Yanık nedir?
- Kaç çeşit yanık vardır?
- Yanığın ciddiyetini belirleyen faktörler nelerdir?

- Yanıklar nasıl derecelendirilir?
- Yanığın vücuttaki olumsuz etkileri nelerdir?
- Isı ile oluşan yanıklarda ilkyardım işlemleri nedir?
- Kimyasal yanıklarda ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Elektrik yanıklarında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Sıcak çarpması belirtileri nelerdir?
- Sıcak çarpmasında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Sıcak çarpmasında risk grupları var mıdır?
- Sıcak yaz günlerinde sıcak çarpmasından korunmak için alınması gereken önlemler nelerdir?
- Donuk belirtileri nelerdir?
- Donukta ilkyardım nasıl olmalıdır?

7-KIRIK, ÇIKIK VE BURKULMALARDA İLKYARDIM:

- Kırık nedir?
- Kaç çeşit kırık vardır?
- Kırık belirtileri nelerdir?
- Kırığın yol açabileceği olumsuz durumlar nelerdir?
- Kırıklarda ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Burkulma nedir?
- Burkulma belirtileri nelerdir?
- Burkulmada ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Çıkık nedir?
- Çıkık belirtileri nelerdir?
- Çıkıkta ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Kırık çıkık ve burkulmalarda tespit nasıl olmalıdır?
- Tespit sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?
- Tespit yöntemleri nelerdir?

8-BİLİNÇ BOZUKLUKLARINDA İLKYARDIM:

- Bilinç bozukluğu/Bilinç kaybı nedir?
- Bilinç kaybı nedenleri nelerdir?
- Bilinç bozukluğu belirtileri nelerdir?
- Bilinç bozukluğu durumunda ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Koma pozisyonu (Yarı yüzükoyun-Yan pozisyon) nasıl verilir?
- **Havale nedir?**
- Havale nedenleri nelerdir?
- Nedenlerine göre havale çeşitleri nelerdir?
- Ateş nedeniyle oluşan havale nedir?
- Ateş nedeniyle oluşan havalede ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Sara krizi (Epilepsi) nedir?
- Sara krizinin belirtileri nelerdir?
- Sara krizinde ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Kan şekeri düşüklüğü nedir?
- Kan şekeri düşmesinin nedenleri nelerdir?
- Kan şekeri aniden düştüğünde hangi belirtiler görülür?
- Kan şekeri düşüklüğü yavaş ve uzun sürede oluşursa hangi belirtiler görülür?
- Kan şekeri düşmesinde ilkyardım nasıl olmalıdır?

- Göğüste kuvvetli ağrı nedenleri nelerdir?
- Göğüste kuvvetli ağrı belirtileri nelerdir?
- Göğüs ağrısında ilkyardım nasıl olmalıdır?

9-ZEHİRLENMELERDE İLKYARDIM:

- Zehirlenme nedir?
- Zehirlenmelerde genel belirtiler nelerdir?
- Zehirlenme hangi yollarla meydana gelir?
- Sindirim yoluyla zehirlenmede ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Solunum yolu ile zehirlenmelerde ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Cilt yolu ile zehirlenmelerde ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Zehirlenmelerde genel ilkyardım kuralları nelerdir?

10-HAYVAN ISIRMALARINDA İLKYARDIM:

- Hayvan ısırıklarında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Arı sokmalarının belirtileri nelerdir?
- Arı sokmalarında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Akrep sokmalarının belirtileri nelerdir?
- Akrep sokmalarında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Yılan sokmalarının belirtileri nelerdir?
- Yılan sokmalarında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Deniz canlıları sokmasında belirtiler nelerdir?
- Deniz canlıları sokmasında ilkyardım nasıl olmalıdır?

11-GÖZ, KULAK VE BURUNA YABANCI CİSİM KAÇMASINDA İLKYARDIM:

- Göze yabancı cisim kaçmasında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Kulağa yabancı cisim kaçmasında ilkyardım nasıl olmalıdır?
- Buruna yabancı cisim kaçmasında ilkyardım nasıl olmalıdır?

12-BOĞULMALARDA İLKYARDIM:

- Boğulma nedir?
- Boğulma nedenleri nelerdir?
- Boğulmalarda genel belirtiler nelerdir?
- Boğulmalarda genel ilkyardım işlemleri ne olmalıdır?

13-HASTA/YARALI TAŞIMA TEKNİKLERİ:

- Hasta/yaralı taşınmasında genel kurallar nelerdir?
- Acil taşıma teknikleri nelerdir?
- Sürüklenme yöntemleri nelerdir?
- Araç içindeki yaralıyı taşıma (RENTEK manevrası)
- Kısa mesafede süratli taşıma teknikleri nelerdir?
- Sedyeye üzerine yerleştirme teknikleri nelerdir?
- Sedyeye ile taşıma teknikleri nelerdir?